SOYKIRIM ENDÜSTRİSİ

Yahudi Acılarının İstismarı

NORMAN G. FINKELSTEIN



Söylem

SOYKIRIM ENDÜSTRİSİ

Norman G. Finkelstein

Türkçesi

Erkan Saka

Gökçe Kaçmaz

Söylem Yayınları: 3
İnceleme - Araştırma Dizisi: 2

© Bu kitabın Türkçe Yayın Hakları Verso-Metis aracılığıyla
Söylem Yayınlarına Aittir.

Kitabın Orjinal Adı
Holocaust Industry:
Reflections on the Exploitation of Jewish Suffering
Verso, 2000, New York

Dizgi-Mizanpaj
Hülya Aşkın

Editör
İslam Özkan

Kapak
Literal Tanıtım
(0 2121) 531 97 80

Baskı - Cilt
Ayyıldız Matbaası

Şubat 2001

ISBN
975 - 8530 - 02 - X

Söylem Yayınları
Büyük Reşit Paşa Cad. No.22/37
Vezneciler/İST.
Tel & Fax: (0 212) 513 04 29

SOYKIRIM ENDÜSTRİSİ

Norman G. Finkelstein

Söylem Yayınları

BİYOGRAFİ

Norman G. Finkelstein Princeton Üniversitesinin Sovyet Bilimi Bölümünden, Siyonizm teorisi üzerine yaptığı tezle doktorasını aldı. Dört tane kitap yazmıştır: Image and Reality of the Israel-Palestine Conflict (Verso, 1995), The Rise and Fall of Palestine (University of Minnesota Press, 1996), Ruth Bettina Birn ile, A Nation on Trial: The Goldhagen Thesis and Historical Truth (Henry Holt, 1998) ve The Holocoust Industry: Reflections on the Explanation of Jewish Suffering (Verso, 2000) (Bu kitap). Yazıları London Reiew of Books, Index on Cencorship, Journal of Palestine Studies, New Left Review, Middle East Report, Christian Science Monitor ve Al Ahram Weekly gibi prestijli dergilerde yayımlandı. Şu anda New York Üniversitesine bağlı Hunter College'de politik teori dersleri vermektedir.

Finkelstein New York, Brooklyn'de 1953'de doğdu. Varşova Gettosu Maidanek toplama kampından kurtulan Maryla Husyt Finkelstein ve Varşova Gettosu Auschwitz toplama kampından kurtulan Zacharias Finkelstein'ın oğludur. İlk kitabını "Onlara yapılanları asla unutamam ve affedemem" cümlesiyle ebeveynlerine adadı. Kardeşleri Richard ve Henry Finkelstein, Norman'ın tüm çabalarının Nazi Soykırımı'nın tarihe entegre etmek olduğunu ve kendilerinin de bunu desteklediğini söylüyorlar. Yapılanları unutmak ve affetmek mümkün olmayacak.

SOYKIRIM ENDÜSTRİSİ

Yahudi Acısının Sömürülmesi
Üzerine Düşünceler

Norman G. Finkelstein

TEŞEKÜRLER

Verso'dan Colin Robinson böyle bir kitabın olabileceğini düşündü. Roane Carey düşüncelerimin tutarlı bir anlatı haline dönüştürülmesine yardımcı oldu. Kitabın üretilişinin her aşamasında Noam Chomsky ve Shifra Stern'in yardımı oldu. Jennifer Loewenstein ve Eva Schweitzer kitabın birçok taslağı üzerinde eleştirilerini dile getirdiler. Rudolph Baldeo kişisel destek ve teşvikini benden hiç esirgemedi. Tüm isimlere çok şey borçluyum. Bu kitabın sayfalarında ebeveynlerimin mirasını temsil etmeye çalışıyorum. Kitabımı da kardeşlerim Richard ve Henry ile yeğenim David'e ithaf ediyorum.

Norman G. Finkelstein, City University of New York'ta öğretim üyesidir. London Review of Books'a da sürekli katkıda bulunmaktadır. Finkelstein daha önce de Image and Reality of the Israel-Palestine Conflict ve (Ruth Bettina Birn'le birlikte) A Nation on Trial adlı iki kitap yazmıştır.

Finkelstein bu ses getirici kitapta Soykırım'ın Amerikan kültürel hayatındaki yerini sorguladıktan sonra son yıllarda gerçekleşen soykırım tazminat davalarına dair sarsıcı bir incelemeye girişiyor.

İsrail'in gözle görülür kuvveti 1967 Arap-İsrail Savaşı'na kadar ABD dış politikalarıyla tamamen aynı çizgide olmamıştı. Bu tarihten itibaren hem İsrail aynı çizgiye geldi, hem de Soykırım anıları Amerikan kamuoyunda bugün işgal ettiği istisnai konumu elde etmeye başladı. Amerikan yahudi toplumunun liderleri İsrail'in stratejik bir yatırım haline gelmesinden gayet memnun olmuşlar, Finkelstein'in iddiasına göre, soykırımı bu bağlamda sömürmeye başlamışlardı. Bu liderlerin trajediye dair yorumları çoğu zaman gerçek tarihi olaylarla uyuşmamakta ve İsrail ve destekçilerine yönelik her türlü eleştiriyi boğmada kullanılmaktadır.

Binjamin Wilkomirski ve Jerzy Kosinski gibi soykırım sahtekarlarını ve Daniel Goldhagen gibi yazarların demogojik kurgulanışlarını hatırlatan yazar Nazi kurbanlarının anısına soykırım inkarcılarından çok bu gibi sözde soykırım savunucularının tehdit oluşturduğunu savunmaktadır. Çok sayıda kaynaktan yararlanan Finkelstein hem Avrupa ülkelerine hem de meşru Yahudi varislere yönelik çifte şantajı da ifşa ederek Soykırım Endüstrisi'nin artık bir şantaj mekanizması haline geldiğini ilan etmektedir.

Dikkatli bir inceleme ve etkili iddialarla bezenen Soykırım Endüstrisi, nadiren tartışılan meselelerle ilgilenerek daha da sarsıcı ve güçlü bir kitap haline gelmiştir.

İçindekiler

Önsöz 9
Giriş 11

Birinci Bölüm
Soykırım Sömürülüyor 17

İkinci Bölüm
Sahtekârlar ve Tarih 43

Üçüncü Bölüm
Çifte Şantaj 77

Sonuç 129

Ek: I
Peter Novick'e Cevap: 137

Ek: II
Burt Neuborni İle Bir Atışma 143

Ek: III
Filistin-İsrail Anlaşmaları'nın Gerçek Yüzü 153

Ek: IV
Shoah İşi: Bir Röportaj 169

Ek: V
Komplo Üretmek ya da Tabuları Yıkmak? 191

TÜRKÇE BASIMINA ÖNSÖZ

Kitabım Soykırım Endüstrisinin basımı Avrupa'da büyük tartışmalara neden oldu. ABD'de ise kitap önce sessizlikle karşılandı. Sessiz kalınamayacak duruma gelindiği zaman kitap resmi makamlardan gelen ahlaksız saldırılara maruz kaldı. Kitabın asıl içeriği tartışılmadı. Ben Yahudi karşıtı olmakla, Yahudilerden nefret etmekle, Soykırım inkarcısı olmakla suçlandım. Bunlar ortodoks Soykırımcılığı sorgulayan herkesin başına gelen tipik olaylardır. Kitabımın Türkçeye kazandırılmasından son derece memnunum. İlgili okuyucu artık tezlerimi bağımsızca değerlendirme imkanına sahip olabilecektir.

Norman G. Finkelstein

15 Aralık 2000

GİRİŞ

Bu kitap Soykırım endüstrisinin hem bir anatomisini sunmakta hem de onu itham etmektedir. İlerleyen sayfalarda "Soykırım" soykırımının Nazi soykırımının ideolojik bir temsili (ya da sembolü-çev.) olduğunu iddia edeceğim.[1] İdeolojilerin çoğunda olduğu gibi temsilin -zayıf da olsa- gerçeklikle bir bağı vardır. Soykırım keyfi değil, içsel tutarlılığa sahip bir kurgudur; temel dogmaları önemli politik ve sınıfsal çıkarlara güç verir. Aslında Soykırım vazgeçilemez bir ideolojik silah olduğunu kanıtlamıştır: Bu silahın kullanımıyla korkunç bir insan hakları siciline sahip dünyanın en ürkütücü askeri güçlerinden biri "kurban" devlet rolü oynayabilmekte, ABD'nin en başarılı etnik grubu da yine aynı şekilde kurban statüsü elde edebilmektedir. Bu sahte kurbanlık statüsü kayda değer servetlerin birikmesine yol açmak yanında eleştirilere karşı bir tür dokunulmazlık da sağlamıştır. Dokunulmazlıkla gelen ahlaki yozlaşmadan, bu durumdan yararlananların kaçamadığını da hemen ekleyeyim. Bu bakımdan Elie Wiesel'in Soykırım'ın resmi yorumcusu olarak gösterdiği performans kazara olmuş değildir. Wiesel bu konuma insani sorumluluklarından ya da edebi yeteneklerinden dolayı gelmemiştir;[2] önderlik rolü oynamaktadır çünkü. Soykırım'ın

1. Metinde, Nazi soykırımı gerçek bir tarihsel olaya, Soykırım ise onun ideolojik temsiline işaret ediyor.
2. Wiesel'in, İsrail'in lehinde sergilediği utanç verici apolojetik tavırların kaydı için bkz. Norman G. Finkelstein ve Ruth Bettina Birn, A Nation on Trial: The Goldhagen Thesis and Historical Truth (New York: 1988), 91n83, 96n90. Hakkında başka yerlerde yazılanlar da daha iyi değildir. Yeni çıkan bir anı kitabında, And the Sea Is Never Full (New York: 1999), Wiesel Filistinlilerin çektiği acılar karşısındaki suskunluğunu şu akıl almaz sözlerle açık-

dogmalarını kusursuzca dile getirmekte ve dolayısıyla onunla örtüşen çıkarların devamını sağlamaktadır.

Peter Novick'in çığır açan kitabı, The Holocaust in American Life [Amerikan Yaşamında Soykırım], için bir İngiliz edebiyat dergisinde değerlendirme yapmıştım.[3] Bu değerlendirme elinizde tuttuğunuz kitabın yazılmasını ilk teşvik eden şey oldu. Novick'le girdiğim eleştirel diyaloğun bu sayfalarda genişletildiğini göreceksiniz; çalışmasına çok sayıda atıfta bulunmam bu yüzdendir. Novick'in kitabı güçlü bir eleştiriden ziyade provokatif bir giriş niteliğiyle kamuoyuna mal olmuş şahsiyet ve kurumların yozlaşmalarını eleştiren saygıdeğer bir Amerikan hiciv geleneğinin parçası haline geldi. Ancak hicivcilerin çoğu gibi Novick de ancak en göze batan suistimalleri vurgulamıştır. Bu bağlamda, sert ve canlandırıcı olsa da The Holocaust in American Life radikal bir eleştiri değildir. Temel varsayımlara dokunulmamıştır. Kitap ne banaldir ne de radikal; orta yolun bir yerinde kalmış ve tahmin edilebileceği gibi Amerikan medyasında iyi ya da kötü epey ilgi çekmiştir.

Novick'in temel analitik kategorisi "anı" idi. Şu anda fildişi kulelerde heyecanla kullanılsa da, "anı" akademik gündeme uzun zaman sonra ancak düşen en yoksul kavramlardan biridir. Maurice Halbwachs'a zorunlu bir selam verdikten sonra Novick "güncel kaygılar"ın "Soykırım anısını" nasıl şe-

---

lıyor: "Kayda değer baskıya rağmen, Arap-İsrail sorununda kamuoyu önünde bir taraf tutmayı reddettim" (125). Soykırım edebiyatı üzerine incelikle detaylandırılmış çalışmasında edebi eleştirmen Irving Howe, Weisel'in ciltler dolusu yazdıklarını tek bir paragrafla bitirirken şunları demiştir: "Wiesel'in ilk kitabı, Night, sade ve retorik bir zevkten yoksun olarak yazılmıştır". "Night'tan sonra okumaya değer bir şey yoktur" diyen edebi eleştirmen Alfred Kazin de Howe'a katılmaktadır. Yine Kazin'i dinliyoruz: "Elie şimdi tamamen aktör durumunda. Bana kendini 'ızdırap içinde bir anlatıcı' olarak tanıttı". (Irving Howe, "Writing and the Holocaust", New Republic [27 Ekim 1986]; Alfred Kazin, A Lifetime Burning in Every Moment [New York: 1996], 179)

3. New York: 1999. Norman Finkelstein, " Uses of the Holocaust", London Review of Books (6 Ocak 2000).

killendirdiğini göstermeyi hedefliyor. Bir zamanlar muhalif entellektüeller bir yandan "iktidar" ve "çıkar", öte yandan "ideoloji" gibi güçlü siyasi kavramlar kullanırlardı. Şimdi daha hafif şeyler, "kaygı" ve "anı"nın depolitize edilmiş dili kullanılıyor. Yine de Novick'in gerekçeleriyle, Soykırım anısının, belli çıkarların ideolojik kurgusu olduğunu söyleyebiliriz. Novick'e göre "Soykırım anısı, avantaj ve dezavantajları hesaplanmadan ve sonuçları da düşünülmeden yapılmış keyfi bir tercihtir".[4] Ancak Novick'in gösterdiği gerekçeler tam da aksi bir sonuç çıkarabilmemizi mümkün kılmaktadır.

Nazi soykırımına karşı ilgim başta kişiseldi. Babam da annem de Varşova Gettosu ve Nazi toplama kamplarından sağ kurtulmuşlar. Babam ve annem dışında sülalemizin tüm fertleri ise Naziler tarafından katledildi. Nazi soykırımına dair en eski anım anneme ait: Bir gün okuldan eve döndüğümde annemi televizyonun karşısında yapışmış gibi otururken gördüm, Adolf Eichmann'ın yargılanışını (1961) seyrediyordu. Toplama kamplarından yalnızca 16 yıl önce kurtulmuşlardı ama zihnimde hiç kapatılamayacak gibi duran bir boşluk anne-babamı onlardan ayırıyordu. Annemin ailesinin resimleri duvarda asılıydı (Babamın ailesinden hiç kimse savaştan sağ çıkamadı). Bırakın ne olduğunu anlamayı, onlarla bağlantımın ne olduğunu bile çıkaramıyordum. Onlar annemin kızkardeşleri, erkek kardeşi ya da anne-babasıydı; benim teyzelerim, dayım ya da büyük anne ve babam değillerdi. Her ikisi de Varşova Gettosu'nun kurgulanmış anlatıları olan John Hersey'in The Wall'unu ve Leon Uris'in Mila 18'ini çocukken okuyuşumu hatırlıyorum. (Hala annemin The Wall'u okumaya dalıp işe giderken ineceği durağı kaçırmasından şikayet etmesini de hatırlarım bu arada). Bir an bile bir tahayyül sıçraması yaparak anne ve babamı -bütün sıradanlıkları içinde- bahsedilen geçmişle ilişkilendiremiyordum. İtiraf edeyim, bugün de yapamam bunu.

4. Novick, The Holocaust, 3-6.

Ancak daha da önemli bir nokta var: Bu hayalî varoluş bir yana, Nazi soykırımının çocukluğumda beni rahatsız ettiğini hiç hatırlamıyorum. Bunun en büyük nedeni ailem dışında kimsenin ne olduğuyla ilgileniyormuş gibi gözükmemesiydi. Çocukluğumun arkadaş çevreleri güncel olaylar üzerince epeyce okur ve hararetli tartışmalara girerdi. Ama samimi olarak belirteyim ki tek bir arkadaşım (ya da bir arkadaşın velisi) bile anne ve babamın neler çektiklerini sormazdı. Bu saygılı bir sessizlik değildi; basbayağı ilgisizlikti. Bu açıdan bakıldığında, sonraki yıllarda keder edebiyatının patlama göstermesine-Soykırım endüstrisinin iyice kurumlaştığı zamanlarda - insan şüphe etmeden bakamıyor.

Bazen Amerikan Yahudiliğinin Nazi soykırımını "keşfetmesi"nin, unutmasından daha beter bir şey olduğunu düşünürüm. Doğru, anne ve babam hayatlarının geri kalanında yalnız bir yaşam sürdürdüler, çektikleri sıkıntılara kamuoyu yeterli değeri vermedi. Ama bu bile bugün Yahudi şehitliğinin duygusuzca sömürülmesinden daha iyi değil midir? Nazi soykırımından önce Soykırım geldi; Nazi soykırımıyla ilgili iyi yapıtlar daha az sayıda ve daha sonra görünmeye başladı. Raul Hilberg'in The Destruction of the European Jews (Avrupa Yahudileri'nin İmhası), akademik çalışmalara; Viktor Frankl'ın Man's Search For Meaning (İnsanın anlam arayışı) ve Ella Lingens-Reiner'ın Prisoners of Fear (Korku mahkumları) da anılara örnek verilebilir.[5] Yine de bu küçük ama çok değerli kitaplar bugün kütüphanelerde ve kitapçılarda raflar dolusu yer işgal eden değersiz malzemeden daha iyidir.

Annem de babam da öldükleri ana kadar geçmişin acısını gün be gün yaşadılar ama hayatlarının sonuna doğru Soykırım'ın kamuoyunun ilgisini çekeceğine dair bir umutları kalmamıştı. Babamla Auschwitz'de beraber kalmış ve onun hayat boyu arkadaşlarından olmuş biri vardı. Bu göründüğü

5. Raul Hilberg, The Destruction of the European Jews (New York; 1961). Viktor Frankl, Man's Search For Meaning (New York; 1959). Ella Lingens-Reiner, Prisoners of Fear (London:1948).

kadarıyla namuslu sol kanat idealisti, prensipleri gereği savaş sonrasında Almanların verdiği tazminatı da kabul etmemişti. Daha sonra bu adam İsrailli bir Soykırım müzesi, Yad Vashem'in direktörü oldu. İsteksizce ve de hakiki bir hayal kırıklığıyla babam sonunda bu arkadaşının bile Soykırım endüstrisi tarafından satın alındığını itiraf etti. Arkadaşı güç ve para için inançlarına yeni bir biçim vermişti. Soykırım giderek daha absürd biçimlere dönüştürüldükçe annemin de (bilinçli bir ironiyle) Henry Ford'dan şu alıntıyı daha sık tekrarlamaya başladığını hatırlıyorum: "Tarih zırvalıktır". "Soykırım'dan hayatta kalanlar"la - toplama kamplarında bulunanlar, tüm direniş kahramanları- ilgili palavralar evimizde çarpık bir eğlence kaynağı haline geliyordu. Çok önceleri John Stuart Mill sürekli bir eleştiri yağmuruna maruz kalmayan gerçeklerin "zamanla abartılarak yalancılığa dönüştürülüp, gerçeklik etkisini tamamen yitirdiğini" söylemişti.

Annem ve babam sık sık Nazi soykırımının sömürülmesine ve tahrif edilmesine neden çok içerlediğimi merak etmişlerdir. Bunun en açık nedeni Soykırım'ın İsrail devletinin suçlarla dolu politikalarının meşrulaştırılması ve ABD'nin bu politikalara desteğinin sağlanmasında kullanılıyor oluşudur. Kişisel bir neden de vardır: Aileme yapılan zulmü umursuyorum. "İhtiyaç sahibi Soykırım kurbanları" adına Avrupa'dan para koparmak için Soykırım endüstrisinin şu an yürüttüğü kampanya, şehitliğin ahlaki önemini bir Monte Carlo gazinosununkine indirgemiştir. Bu kaygılarımın dışında, tarihsel kayıtların güvenilirliğinin sağlanmasına ve hatta bunlar için savaşılması gerektiğine de inanıyorum. Kitabın son sayfalarında, Nazi soykırımının çalışılmasıyla yalnızca "Almanlar" ya da "Yahudi olmayanlar" hakkında değil hepimiz hakkında birşeyler öğrenilebileceğini savunacağım. Yine de Nazi soykırımını gerçekten öğrenmek için onun fiziki boyutuna daha az, ahlaki boyutuna ise daha çok yer vermeliyiz. Nazi soykırımının anıtlaştırılması için çok fazla kamusal ve özel kaynak seferber edildi. Sonuçta ortaya çıkanların çoğu ise değersizdir: Yahudilerin çektiklerinin anlaşılmasından çok, sermaye-

lerinin artmasına yaradı. Kalplerimizi Yahudiler dışındaki insanların çektiklerine açmak için geç kalındı. Annemin verdiği en önemli ders bu olmuştu: onun bir defa bile "karşılaştırma yapma" dediğini duymadım. O her zaman karşılaştırırdı. Tarihsel ayrımlar yapılması noktasında şüphem yok ama "bizim" çektiklerimizle "onların" çektikleri arasında ahlaki ayrımlar yapılması ahlaki bir sorundur. Plato'nun insancıl gözlemine bakın: "İki perişan halk arasında hangisi daha mutlu hangisi değil diye bir karşılaştırma yapamazsın". Afro-Amerikalıların, Vietnamlılar'ın ve Filistinliler'in çileleri karşısında annemin inancı hep şuydu: Hepimiz soykırım kurbanlarıyız.

Norman G. Finkelstein
Nisan 2000
New York City

Bölüm 1

SOYKIRIM SÖMÜRÜLÜYOR

Geçtiğimiz yıllarda meydana gelen anılmaya değer bir polemikte Gore Vidal, o zamanlar Amerikan Yahudi Komitesi'nin yayın organı *Commentary*'nin editörü olan Norman Podhoretz'i Amerikalı olmamakla suçlamıştı.[1] Vidal'ın bu suçlamayla ilgili delili, Podhoretz'in "Cumhuriyetimizi hala etkileyen çok büyük ve benzersiz bir trajik olay olan" Amerikan İç Savaşı'na Yahudi çıkarlarından daha az önem atfetmesiydi. Ancak Podhoretz kendisini suçlayandan daha Amerikalı olabilirdi. Çünkü artık Amerikan kültür hayatında "eyaletler arasındaki savaş" değil de "Yahudilere karşı savaş" daha merkezi bir yer tutuyordu. Birçok akademisyenin de doğrulayacağı gibi üniversite öğrencilerinin çoğu, Amerikan İç Savaşı'nın değil de Nazi soykırımının tarihini, bu soykırımda kaç kişinin öldüğünü daha doğru olarak bilecektir. Aslında, bugün üniversite dersliklerinde referans gösterilen belki de tek tarihsel olay Nazi soykırımıdır. Anketlerin gösterdiğine göre de Amerikalıların çoğu Pearl Harbor olayı ya da Japonya'ya atom bombası atılmasından çok Soykırım'ı bilmektedir.

Aslında Nazi soykırımı, çok yakın zamanlara kadar Amerikan yaşamında kendine pek yer bulamamıştı. İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan 1960'ların sonlarına kadar konu üzerine çok az kitap yazıldı ve film çevrildi. ABD üniver-

1. Gore Vidal, "The Empire Lovers Strike Bacak," *Nation* (22 March 1986).

sitelerinde konu üzerine verilen tek bir ders vardı.[2] Hannah Arendt, 1963'te *Eichmann in Jerusalem* (Eichmann Kudüs'te)yi yazdığı zaman İngilizce'de yalnızca iki tane akademik kaynağa atıfta bulunabilmişti - Gerald Reitlinger'dan *The Final Solution* (Nihaî Çözüm)ve Raul Hilberg'dan *The Destruction of the European Jews* (Avrupa Yahudileri'nin İmhası).[3] Hilberg'in başyapıtı gün ışığını bile zar zor görebilmişti. Columbia Üniversitesi'ndeki tez danışmanı, Alman-Yahudi sosyal teorisyen Franz Neumann, Hilberg'in bu konu üzerine yazmasına şiddetle engel olmaya çalışmış ("O senin cenaze törenin olur" demişti), hiçbir üniversite yayınevi ya da anaakım yayıncı da eserin bitmiş haliyle ilgilenmemişti. *The Destruction of European Jews* sonunda yayınlandı ama çok az dikkat çekebildi. Kitap üzerine yazılanların çoğu da eleştireldi.[4]

Yalnızca genel olarak Amerikalılar değil, Amerikan Yahudileri ve özellikle Yahudi entellektüeller de Nazi soykırımına çok az dikkat çekmişti. Sosyolog Nathan Glazer'in 1957'de yaptığı yetkin bir ankete göre Nazi soykırımı "Amerikan Yahudiliğinin iç yaşamında dikkate değer bir düşük derecede etkiye sahip"ti. 1961'de *Commentary* adlı derginin

2. Rochelle G. Saidel, *Never Too Late to Remember* (New York; 1996), 32.
3. Hannah Arendt, *Eichmann in Jerusalem: A Report on the Banality of Evil*, gözden geçirilmiş ve genişletilmiş baskı (New York: 1965), 282. Almanya'da da durum pek farklı değildi. Örneğin Joachim Fest'in 1973'te Almanya'da basılan ve övgüyü hakeden Hitler biyografisinde 750 sayfanın ancak dört sayfası Yahudilerin yok edilmesine ayrılmıştı. Auschwitz ve diğer ölüm kamplarına ise yalnızca bir paragraf ayrılmıştı. (Joachim C. Fest, *Hitler* [New York: 1975], 679-82).
4. Raul Hilberg, *The Politics of Memory* (Chicago: 1996), 66, 105-37. Nazi soykırımı üzerine çekilen az sayıda kaliteli film ise oldukça etkileyiciydi. Stanley Kramer'in *Judgement at Nuremberg* (1961)'i örnek verilebilir: Filmde, Yüksek Mahkeme Yargıcı Oliver Wendell Holmes'un "akli uygunsuzluk" taşıyanların 'sterilize' edilmesini onaylayan 1927 tarihli kararı açıkça Nazilerin yaptığı genetik temizlik politikalarının öncüsü olarak gösteriliyor. Yine aynı filmde Winston Churchill'in 1938 gibi geç bir tarihte bile Hitler'i övmesinden, Amerikalı sanayicilerin Hitler'i silahlandırmasından ve savaş sonrasında Alman sanayicilerin, Amerikan askeri mahkemelerinde aklanmasından da bahsediliyor.

düzenlediği "Yahudilik ve Genç Entellektüeller" sempozyumunda, 31 katılımcıdan yalnızca ikisi soykırımın etkilerini vurgulamıştı. Yine 1961'de *Judaism* dergisinin "Yahudiliğimi Bildiriyorum" başlıklı yuvarlak masa toplantısına katılan 21 Amerikan Yahudisi -bunlar ibadetlerini yerine getiren Yahudilerdendi -neredeyse tamamen soykırım olayını gözardı etmişti.[5] ABD'de Nazi soykırımına işaret eden hiçbir anıt ya da benzeri bir şey de yoktu. Aksine önde gelen Yahudi örgütleri böyle bir anıtlaştırmaya karşı çıkıyorlardı. Niçin?

Bu soruya karşılık olarak yapılan standart açıklamada, Nazi soykırımının Yahudiler üzerinde travma etkisi gösterdiği ve bunun sonucunda soykırımının anısının bastırılıp, yok edildiği iddia edilmektedir. Aslında böyle bir açıklamaya delil olacak hiçbir şey yoktur elimizde. Şüphesiz ki bazı sağ kalanlar sonraki yıllarda şu ya da bu sebepten dolayı konuşmak istemediler. Ama birçoğu ellerine fırsat geçtiğinde konuşabildikleri kadar konuştular.[6] Sorun, Amerikalıların onları dinlemek istemediğiydi.

Nazi soykırımı karşısında kamusal suskunluğun asıl nedeni Amerikan Yahudi önderliğinin pek de ilkeli olmayan politikaları ve İkinci Dünya Savaşı ABD'sinde hakim olan siyasi iklimdir. Hem iç politikada hem de uluslararası meselelerde Amerikan Yahudi elitleri[7] resmî Amerikan politikasına sıkı sıkıya bağlı kaldılar. Böyle yapmakla geleneksel hedefler olan asimilasyon ve güce ulaşma kolaylaştı. Soğuk savaşın başlamasıyla anaakım Yahudi örgütleri kavgaya katıldı. Amerikan Yahudi elitleri, Nazi soykırımını "unuttu" çünkü Almanya -1949 itibarıyla Batı Almanya- Soğuk Savaş'ta SSCB'ye karşı ABD'nin önemli bir müttefiki olmuştu. Geç-

5. Nathan Glazer, *American Judaism* (Chicago: 1957), 114. Stephen J. Whitfield, "The Holocaust and the American Jewish Intellectual," *Judaism* (Güz 1979).

6. Bu birbirine zıt iki sağ kalan tipleme hakkında hassas bir yorum için bkz. Primo Levi, *The Reawakening,* yeni bir sonsözle (New York: 1986), 207.

7. Bu metinde, *Yahudi elitleri* ile kastettiğim, anaakım Yahudi toplumunun örgütsel ve kültürel hayatında önemli yer tutan kişilerdir.

mişin eşelenmesinin faydalı bir amacı olmayacak aksine işleri iyice karmaşık bir hale getirecekti.

Birkaç küçük çekince dışında -onlar da bir süre sonra halledildi- büyük Amerikan Yahudi örgütlerinin çoğu, yeniden silahlandırılmış ve Nazilikten ancak arındırılmış bir Almanya'ya destek verilmesi noktasında resmi ABD çizgisine geldiler. "Yeni dış politika ve stratejik yaklaşıma Amerikan Yahudileri arasından çıkacak örgütlü bir muhalefet, Yahudilerin, Yahudi olmayan çoğunluğun gözünde yalıtılmasına ve savaş sonrası elde edilen kazanımların tehlikeye düşmesine neden olabilir" korkusuyla hareket eden Amerikan Yahudi Komitesi (American Jews Comittee-AJC) yeni ittifakın erdemlerini sayıp dökmede başı çekmişti. Siyonizm yanlısı Dünya Yahudi Kongresi (World Jewish Congress-WJC) ve onun ABD'deki üyesi de 1950'lerin başında Almanya ile imzalanan tazminat anlaşmalarının ardından muhalefetlerine son verdiler. İftira Karşıtı Birlik (Anti-Defamation League-ADL) ise Almanya'ya resmi heyet gönderen (1954'te) ilk büyük Yahudi örgütü oldu. Bonn hükümeti ile birlikte bu örgütler Yahudiler arasında yaygın "anti-Alman dalga"yı bastırmaya çalıştılar.[8]

Nazi soykırımının Amerikan Yahudi elitleri arasında bir tabu olarak görülmesinde başka bir neden daha vardır. Soğuk Savaş sırasında Sovyetler Birliği'ne karşı Almanya ile ittifak kurulmasına karşı çıkan solcu Yahudiler bu meseleyi sürekli gündeme getiriyordu. Nazi soykırımının hatırlanması Komünizm davası olarak etiketlenmişti. Yahudileri Sol'la bir tutan klişeleştirmenin - aslında 1948'deki ilerici Başkan adayı Henry Wallace'a oy verenlerin üçte birini Yahudiler oluşturuyordu- korkusuyla yaşayan Amerikan Yahudi elitleri dindaşlarını anti-Komünist saldırganlığa teslim etmekten kaçınmadılar. Sözde Yahudi isyankarlar hakkındaki dosyaları dev-

8. Shlomo Shafir, *Ambiguous Relations: The American Jewish Community and Germany Since 1945* (Detroit: 1999), 88-98, 100-1, 111, 113, 114, 177, 192, 215, 231, 251.

let kurumlarına teslim eden AJC ve ADL gibi örgütler McCarthy dönemindeki cadı avına aktif olarak katıldılar. AJC, Rosenbergler'in idamını onaylarken, aylık yayın organı *Commentary* de başyazısında onların *gerçek* Yahudi olmadıklarını kanıtlamaya çalışıyordu.

Yurtiçi ve yurtdışında siyasi solla ittifak halindeymiş gibi görünmekten korkan anaakım Yahudi örgütleri, Nazi karşıtı Alman sosyal demokratlarıyla işbirliğine karşı çıktılar, ABD'yi turlayan eski Nazilere karşı Alman imalatçıların düzenlediği boykotlara ve kitlesel gösterilere de katılmadılar. Öte yandan, Protestan papaz Martin Niemöller gibi ABD'yi ziyaret eden tanınmış Alman muhalifler, Amerikan Yahudi elitlerinin kınamalarıyla karşılaştılar. (Sekiz yıl Nazi toplama kamplarında tutsak kalmış olan Niemöller, anti-Komünist haçlı seferine karşı çıkıyordu) Anti-komünist kimliklerini diri tutmaya çalışan Yahudi elitleri "Tüm Amerika Komünizme Karşı Konferansı" gibi sağ kanat aşırı örgütlenmelere yardım etmekten ve onlara mali destek vermekten bile kaçınmadılar. Bu arada, ülkeye giren eski Nazi SS üyelerini de görmezlikten geldiler.[9]

İktidardaki Amerikan elitlerine yağ çekmeye ve kendilerini Yahudi Sol'undan ayrı göstermeye çok özel bir çaba harcayan örgütlü Amerikan Yahudiliği, Nazi soykırımını, SSCB'nin alenen suçlanması dışında bir konuda dile getirmekten kaçınıyordu. Novick'in, sevinçle atıfta bulunduğu Amerikan Yahudi Kongresi'nin bir iç yazışmasına göre "Sovyetlerin [Yahudi karşıtı] politikasının açtığı fırsat kapıları, gözardı edilmemelidir. Bunlar, Yahudi Kongresi'nin yurt içi

9. Age., 98, 106, 123-37, 205, 215-16, 249. Robert Warshaw, "The 'Idealism' of Julius and Ethel Rosenberg" *Commentary* (Kasım 1953). Nazi döneminde, zenginleşen Yahudilerin işbirliğine işaret ettiği için Hannah Arendt'in anaakım Yahudi örgütleri tarafından yine aynı dönemde çarmıha gerilmeye çalışılması bir tesadüf müdür? Yahudi Konseyi polis gücünün ihanetini hatırlatan Yitzhak Zuckerman (Varşova Gettosunun liderlerin biriydi) şöyle diyor: "İyi' polis yoktu çünkü tüm 'iyi' insanlar üniformalarını çıkarmış sade bir Yahudi olmuşlardı" (*A Surplus of Memory* [Oxford: 1993], 244).

programını gerçekleştirmesinde önemli bir yer tutacaktır". Bu da Nazi soykırımını Rus anti-semitizminin bir parçası olarak göstermek anlamına geliyordu. Tam bu noktada *Commentary*'in şu berbat yorumuna bakın: "Hitler'in yapamadığını Stalin yapacak. Sonunda Nazi soykırımına paralel yürütülen bir politika ile Orta ve Doğu Avrupa'nın Yahudilerden temizlenmesi tamamlanacak". Büyük Amerikan Yahudi örgütleri SSCB'nin 1956'da Macaristan'ı işgal etmesini bile şu şekilde kınıyordu: "Rus Auschwitz'ine giden ilk durak."[10]

✧ ✧ ✧

1967 Arap-İsrail Savaşı ile herşey değişti. Hemen hemen tüm anlatımlar, ancak bu savaş sonrasında Soykırım'ın Amerikan Yahudi yaşamında demirbaş haline geldiğini belirtiyor.[11] Bu dönüşüme yönelik standart açıklamada İsrail'in 67 Haziran savaşında maruz kaldığı aşırı yalıtılmışlık ve savunmasızlığın Nazi soykırımına dair anıları canlandırdığı iddia ediliyor. Aslında, bu analiz hem o zamanın Ortadoğu'sundaki güç dengeleri hem de Amerikan Yahudi elitleri ile İsrail arasında gelişen ilişkilerinin yapısı hakkında yanıltıcı bilgiler vermektedir.

Amerikalı anaakım Yahudi örgütleri, ABD'nin soğuk savaş önceliklerine uyum göstermek için 2. Dünya Savaşı sonrasında Nazi soykırımını görmezden geldikleri gibi İsrail'e yaklaşımlarında da ABD politikalarının izinden gittiler. Amerikan Yahudi elitleri ilk baştan itibaren bir Yahudi devletine karşı derin kuşkular taşımışlardı. Bunun başlıca sebebi "çifte

10. Novick, *The Holocaust*, 98-100. Soğuk Savaş dışında da bazı etkenler Amerikan Yahudilerinin 2. Dünya Savaşı sonrasında Nazi soykırımını görmezlikten gelmelerinde rol oynadı: anti-Semitizm korkusu, 1950'lerin ümitvar ve asimilasyoncu Amerikan ruhu. Novick kitabının 4-7. bölümlerinde bu etkenler üzerinde duruyor.

11. Bu ilişkiyi tek reddedenin Elie Wiesel olduğu görülüyor. Wiesel Soykırım'ın Amerikan yaşamına en çok kendisinin çabaları sonucu yerleştiğini iddia ediyor. (Saidel, *Never Too Late*, 33-4).

sadakat" suçlamasıyla karşı karşıya kalma ihtimaliydi. Soğuk Savaş yoğunlaştıkça korkuları daha da arttı. Daha İsrail kurulmadan önce Amerikan Yahudi liderleri İsrail'in Doğu Avrupa kökenli solcu liderlerinin Sovyet kampına katılabileceğini düşünüp, endişe ediyordu. Sonunda Siyonistlerin önderlik ettiği devlet kampanyasını benimseseler de Washington'dan gelen sinyallere her zaman dikkat ettiler ve bunlara göre kendilerini ayarladılar. Aslında Yahudi Kongresi'nin İsrail'in kuruluşunu bir korkudan dolayı desteklediği söylenebilir: Kongre, Avrupa'daki yerlerinden edilmiş Yahudilerin bir an önce yerleşmemeleri halinde Yahudilere yönelik bir tepkinin doğmasından korkuyordu.[12] İsrail, kuruluşundan kısa bir süre sonra Batı kampına katıldı ama İsrail hükümeti içinde ve dışında SSCB'ye güçlü bir sempati duyan birçok İsrailli vardı. Tahmin edileceği üzere bu durum Amerikan Yahudi liderlerinin İsrail'le aralarına bir tür mesafe koymalarına neden olmuştu.

Kurulduğu 1948 yılından 1967 Haziran Savaşı'na kadar İsrail, Amerikan stratejik planlamasında merkezi bir konumda yer almadı. Filistinli Yahudi önderliği devlet ilanına hazırlanırken Başkan Truman bir tarafta Yahudi oyları öte tarafta Dışişleri Bakanlığı'nın uyarısı (bir Yahudi devletinin savunulması Arap dünyasını ABD'ye yabancılaştırabilirdi) arasında geveleyip durmak dışında bir şey yapmamıştı. Eisenhower yönetimi Ortadoğu'daki Amerikan çıkarlarını korumak için İsrail'le Arap ülkelerine destek konusunda bir denge kurmuştu ama yine de Araplar kayrılıyordu.

İsrail'le ABD arasında aralıklarla devam eden uyuşmazlık 1956'daki Süveyş kriziyle zirveye çıktı. İsrail bu tarihte İngiltere ve Fransa ile işbirliği yaparak Mısır'ın milliyetçi lideri Cemal Abdunnasır'a saldırdı. İsrail'in yıldırım zaferi ve Sina Yarımadası'nı ele geçirmiş olması stratejik potansiyeline dikkatlerin çekilmesine yol açsa da ABD İsrail'i hala bölgedeki

12. Menahem Kaufman, *An Ambiguous Partnership* (Jerusalem: 1991), 218, 276-7.

yatırımlarından ancak birisi olarak görüyordu. Başkan Eisenhower'ın İsrail'i, Sina Yarımadası'ndan koşulsuz çekilmeye zorlaması bu yüzden şaşırtıcı değildir. Kriz sırasında Amerikan Yahudi liderleri, ABD'yi isteklerinden vazgeçirme çabalarında İsrail'e destek oldular ancak son tahlilde Arthur Hertzberg'in de vurguladığı gibi İsrail'e nasihat etmeyi tercih ettiler: "ABD liderinin isteklerine karşı çıkmak yerine, dediklerine kulak verin."[13]

Arada sırada bir hayırseverlik nesnesi olması dışında, İsrail devleti, kuruluşundan sonra Amerikan Yahudi yaşamında etkisini kaybetti. Aslında İsrail, Amerikan Yahudileri için önemli değildi. 1957'deki incelemesinde Amerikalı Yahudi araştırmacı Nathan Glazer, İsrail'in "Amerikan Yahudi yaşamında farkedilir derecede etkisiz olduğu"nu söylemişti.[14] Amerika Siyonist Örgütü'ne üyelik 1948'de yüzbinlerle ifade edilirken 1960'lara gelindiğinde ancak onbinlerden bahsedilebiliyordu. 1967 Haziranı'ndan önce her 20 Amerikan Yahudisinden ancak biri İsrail'e gitmeye tenezzül ediyordu. İsrail'i, gururunu kırarcasına Sina'dan çekilmeye zorladıktan hemen sonra yeniden seçilen Eisenhower'ın zaten varolan Yahudi seçmen desteğinin son seçimde daha da arttığı gözlemlenmişti. Hatta, İsrail, 1960'ların başında Eichmann'ın kaçırılması üzerine Amerikan Yahudi Kongresi-AJC'nin eski başkanı Joseph Proskauer; Harvard'lı tarihçi Oscar Handlin ve Yahudilerin sahibi olduğu *Washington Post* gibi Yahudi düşün elitinin bazı sektörlerinin ağır eleştirisine maruz kalmıştı. Erich Fromm şöyle diyordu: "Eichmann'ın kaçırılması

13. Arthur Hertzberg, *Jewish Polemics* (New York: 1992), 33; yanıltıcı derecede özür dileyici bir yaklaşıma sahip olsa da: Isaac Alteras, "Eisenhower, American Jewry, and Israel", *American Jewish Archives* (November 1985), ve Michael Reiner, "The Reaction of US Jewish Organizations to Sinai Campaign and Its Aftermath" *Forum* (Winter 1980-1).

14. Nathan Glazer, *American Judaism* (Chicago: 1957), 114. Glazer şöyle devam ediyordu: "İsrail, Amerikan Yahudiliği için hemen hemen hiçbir anlama gelmiyor....İsrail'in bir şekilde ABD'deki Yahudiliği etkileyeceği şeklindeki fikir bir hayal olarak tanımlanıyor" (115).

tam da Nazilerin suçlanmalarına neden olan yasadışı eylem tiplerinden birine örnektir."[15]

Hangi siyasi eğilime mensup olursa olsun Amerikan Yahudi entelektüellerinin İsrail'in kaderine özellikle ilgisiz oldukları görüldü. 1960'lardaki sol liberal New York Yahudi entellektüellerine dair ayrıntılı çalışmalarda İsrail'in adının nadiren geçtiği görülür.[16] Haziran Savaşı'ndan hemen önce Yahudi kongresi "Yahudi Kimliği: Şimdi ve Burada" başlıklı bir sempozyum düzenlemişti. "Yahudi toplumunun en iyi" 31 beyninden yalnızca üçü, o da ancak imayla İsrail'e atıfta bulunmuştu. Aslında bunlardan ikisi de önemsizliğini vurgulamak için İsrail'i ima etmişlerdi.[17] İroniye bakın: Kamuoyunda tanınan Yahudi entelektüellerden yalnızca ikisi Haziran 1967 savaşından önce İsrail'le ilgilenmişti. Bu iki kişi Noam Chomsky ve Hannah Arendt idi.[18]

Sonra Haziran Savaşı geldi. İsrail'in ezici güç gösterisinden etkilenen ABD bunu stratejik bir varlığa dönüştürmeye girişti (aslında Haziran Savaşı'ndan önce, Mısır ve Suriye rejimlerinin 1960'ların ortalarında giderek daha bağımsız bir politika izlemeleri sonucu ABD çekinceli de olsa İsrail'e yanaşmaya başlamıştı). İsrail ABD'nin Ortadoğu'daki vekili haline gelirken ülkeye askeri ve ekonomik yardım akmaya başladı.

---

15. Shafir, *Ambiguous Relations,* 222.
16. Örneğin bkz. Alexander Bloom, *Prodigal Sons* (New York: 1986).
17. Lucy Dawidowicz and Milton Himmelfarb (eds), *Conference on Jewish Identity Here and Now* (American Jewish Committee: 1967).
18. 1933'te Almanya'dan göç ettikten sonra Arendt Fransa'daki Siyonist hareketin aktivistlerinden biri oldu; İsrail'in kuruluşuna kadar siyonizm üzerine yazılar yazdı. Amerikalı ünlü bir İbranice uzmanının oğlu olan Chomsky siyonist bir aile içinde büyüdü, İsrail'in kuruluşundan sonra bir süre bir -Kibbutz'da yaşadı. 1960'larda Arendt'e, 1970'lerde ise Chomsky'e karşı yürütülen kara çalma kampanyalarınını başını İftira Karşıtı Birlik, ADL çekiyordu. (Elisabeth Young-Bruehl, *Hannah Arendt* [New Haven: 1982], 105-8, 138-9, 143-4, 182-4, 223-33, 348; Robert F. Barsky, *Noam Chomsky* [Cambridge: 1997], 9-93; David Barsamian (ed), *Chronicles of Dissent* [Monroe, ME: 1992], 38.

İsrail'in ABD gücüne teslim oluşu Amerikan Yahudileri için beklenmedik bir mutluluk kaynağı oldu. Siyonizm, Yahudilerin başka toplumlar içerisinde asimilasyonunun boş bir hayal olduğu, Yahudilerin her zaman potansiyel vefasız yabancılar olarak algılanacakları fikrinden doğmuştu. Bu ikilemi çözmek için de Siyonistler Yahudiler için bir anavatan kurmaya karar vermişlerdi. Ancak İsrail'in kurulmasıyla sorun diaspora (anavatan dışında)ki Yahudiler için her bakımdan daha da beter bir hale geldi: Çifte sadakat suçlamasına şimdi kurumsal bir ifade eşlik edebilecekti. Paradoksa bakın ki 1967 Savaşı İsrail'in ABD'de özümsenmesini kolaylaştırdı; Yahudiler şimdi Amerika'nın korunmasında ön cephelerde yer alıyordu- başka bir deyişle gerici Arap sürülerine karşı "Batı Medeniyeti"nin savunmasını yapıyorlardı-. 1967 'den önce İsrail çifte sadakati çağrıştırırken, şimdi süper sadakat anlamına geliyordu. Son tahlilde Amerikalılar değil de İsrailliler ABD çıkarları için savaşıyor ve ölüyorlardı. Ayrıca Vietnam'da Amerikan askerlerinin yaşadıklarının aksine, İsrailli savaşçılar Üçüncü Dünyalı türedilerin önünde rezil olmamışlardı.[19]

Bu arada, Amerikan Yahudi elitleri de birdenbire İsrail'i keşfetmeye başladı. 1967 Savaşı'ndan sonra İsrail'in askeri azmi tebrik edilebilirdi çünkü silahları doğru yere, Amerika'nın düşmanlarına çevrilmişti. Hatta bu askeri gayretkeşlik Amerikan iktidarının en mahrem yerlerine girişi kolaylaştırabilirdi. Önceleri, Yahudi elitleri ancak Yahudi isyancıların isimlerinin bulunduğu ve sayıları pek de fazla olmayan listeleri sunabiliyordu iktidara. Şimdi ise en yeni stratejik yatırımı ile ABD arasında doğal arabulucu haline gelmişlerdi. Böylece Soğuk Savaş dramasında kırıntılarla uğraşan bir figüranlıktan baş role doğru uzanan bir aktör haline geliyorlardı. İsrail ABD'nin olduğu kadar Amerikan Yahudiliğinin de stratejik bir yatırımı olmuştu.

19. Argümanımın daha önce biçimlendirilmiş bir hali için bkz. Hannah Arendt, "Zionism Reconsidered" (1944), in Ron Feldman (ed), *The Jew as Pariah* (New York: 1978), 159.

Haziran Savaşı'ndan kısa bir süre önce yayınlanan anılarında Norman Podhoretz Beyaz Saray'da katıldığı bir akşam yemeğini başı dönmüşçesine anlatırken "[yemeğe katılanlar] arasında orada olduğu için kendisinden daha mutlu olan kimse olmadığını" söylüyordu."[20] Podhoretz daha o zamandan ABD'nin önde gelen Yahudi dergisi *Commentary*'nin editörüydü. Ama anılarında İsrail'e yalnızca bir kere, o da imayla değinmişti. Hırslı bir Amerikan Yahudisi'ne İsrail ne vaad edebilirdi? Daha sonra yazdığı başka bir anı kitabında ise Podhoretz 1967 Haziranı'ndan sonra İsrail'in Amerikan Yahudiliğinin dini haline geldiğini hatırlıyor.[21] Şimdi İsrail'in ünlü bir savunucusu olan Podhoretz yalnızca Beyaz Saray'daki akşam yemeğine katılmakla değil Başkan'la baş başa ulusal çıkarları görüşmekle de övünebilirdi.

Haziran Savaşı'ndan sonra anaakım Amerikan Yahudi örgütlerinin hepsi ABD-İsrail ilişkilerinin pekişmesi için fulltime çalışmaya başladı. Örneğin İftira Karşıtı Birlik-ADL, bu bağlamda İsrail ve Güney Afrika istihbaratıyla bağlantılı olarak ABD'de geniş çaplı bir gözetim operasyonuna girişti.[22] *The New York Times*'ta İsrail'le ilgili çıkan haberlerde 1967 Haziran'ından sonra dramatik bir artış gözlendi. *The New York Times Index*'in 1955 ve 1965 tarihli girişlerinde İsrail'e 60 sütun inç'lik yer ayrılmışken bu miktar 1975 girişinde 260 sütun inç'e ulaşmıştı. Wiesel 1973'te şöyle diyordu: "Rahatlamak istediğim zaman *The New York Times*'ta İsrail'le ilgili çıkan şeylere bakıyorum."[23] Podhoretz gibi daha birçok ana akım Amerikan Yahudi entelektüeli de Haziran Savaşı'ndan sonra "din"i birdenbire keşfetti. Novick,

20. *Making It* (New York: 1967), 336.

21. *Breaking Ranks* (New York: 1979), 335.

22. Robert I. Friedman, "The Anti-Defamation League Is Spying on You," *Village Voice* (11 May 1993). Abdeen Jabara, "The Anti-Defamation League: Civil Rights and Wrongs", *Covert Action* (Summer 1993). Matt Isaacs, "Spy vs. Spirit", *SF Weekly* (2-8 February 2000).

23. Elie Wiesel, *Against Silence,* Irving Abrahamson'un derlemesi ve editörlüğüyle (New York: 1984), v. İ, 283.

Soykırım edebiyatının duayenlerinden Lucy Dawidowicz'in bir zamanlar "İsrail'in keskin bir eleştirmeni" olduğunu söylüyor. Novick'in belirttiğine göre Dawidowicz, 1953'te, yerlerinden edilen Filistinlilere karşı sorumluluktan kaçındığı sürece İsrail'in Almanya'dan tazminat istemeye hakkı olmadığını, "ahlakın o kadar da esnek olmadığını" yazmış. Ama Haziran Savaşı'nın hemen ertesinde Dawidowicz "ateşli bir İsrail hayranı" olur ve İsrail'in "modern dünyada Yahudiliğin ideal imajı için kolektif bir paradigma olduğunu" ilan eder.[24]

1967 sonrasında yeniden Siyonist olanların gözde stratejilerinden biri sözde kuşatma altındaki İsrail'e verdikleri açık desteği, Amerikan Yahudiliğinin Soykırım esnasındaki ödlekliğine karşı konumlandırmak oldu. Aslında Amerikan Yahudi elitlerinin her zaman yaptığı bir şeyi yapıyorlardı: Sıkı sıkıya Amerikan iktidarının izinden gitmek. Kahramanca pozlar takınmada eğitimli sınıflar epey başarılı olduklarını gösterdiler. Ünlü sol-liberal sosyal kritik Irving Howe'u düşünün. 1956'da Howe'un editörlüğünü yaptığı *Dissent*'te Mısır'a yapılan ortak saldırı "ahlak dışı" olarak nitelenmişti. Aslında gerçekten tek başına olmasına rağmen İsrail "kültürel şovenizm" yapmakla ve "mesiyanizme yakın bir kader inancı" ile "gizli yayılmacılık eğilimi" taşımakla suçlanmıştı.[25] ABD'nin İsrail'e verdiği desteğin zirveye çıktığı 1973 Ekim Savaşından sonra Howe, tecrit edilmiş İsrail için "çok yoğun endişeyle dolu" olduğunu belirttiği kişisel bir manifesto yayınladı. Woody Allen'kilere benzer bir parodideymiş gibi yas tutan Howe, Yahudi olmayan dünyanın anti-semitizmle kaplanmasından yakınıyordu. "Yukarı Manhattan'da bile İsrail artık 'şık' değildi", kendisinden başka herkes Mao, Fanon ve Guevara'nın kölesi olmuştu.[26]

---

24. Novick, *The Holocaust*, 147. Lucy S. Dawidowicz, *The Jewish Presence* (New York: 1977), 26.

25. "Eruption in the Middle East", *Dissent* (Winter, 1957).

26. "Israel: Thinking the Unthinkable" *New York* magazine (24 December 1973).

İsrail'i ABD'nin stratejik yatırımı olarak eleştirenler de yok değildi. İsrail, Araplarla BM kararları doğrultusunda bir anlaşmaya yanaşmaması ve ABD'nin küresel ölçekli arzularını şiddetle desteklemesi yüzünden giderek artan uluslararası kınamayla karşı karşıyaydı.[27] Bunun yanında İsrail, Amerikan kamuoyunda artan hoşnutsuzluğun da üstesinden gelmek zorundaydı. Amerikan egemen çevreleri içindeki Araplar denen kesimler tüm yumurtaların İsrail'in sepetine konarak Arap elitlerinin gözardı edilmesinin ABD'nin ulusal çıkarlarına aykırı olduğunu savunuyordu.

Bazıları İsrail'in ABD'nin gücüne teslim olması ve komşu Arap devletlerini işgal etmesinin yalnızca prensipte yanlış olmayıp kendisi için de zararlı olduğunu iddia ediyordu. İsrail giderek daha fazla militarize olacak ve Arap dünyasına yabancılaşacaktı. İsrail'in yeni Amerikan Yahudi "taraftarları"na göreyse bu tip argümanlar aforoz edilme sınırlarında dolaşıyordu: Komşularıyla barış içindeki bağımsız bir İsrail'in değeri yoktu; Arap dünyasındaki ABD'den bağımsızlık isteyen akımlarla İsrail arasında kurulacak bir ittifak felaket olacaktı. Ancak Amerikan gücüne dayanmış bir İsrail olabilirdi. Ve tabi ancak böylece ABD'li Yahudi liderler Amerika'nın emperyal arzularının sözcüsü olabileceklerdi. Noam Chomsky bu "İsrail taraftarları"nın "İsrail'in ahlaki çöküşünün ve nihai yokoluşunun taraftarları" olarak adlandırılmasının daha doğru olacağını söyler.[28]

Stratejik yatırımlarını korumak için Amerikan Yahudi elitleri Soykırım'ı "hatırladılar"[29] Geleneksel anlatıma göre İsrail'in Haziran savaşında ölümcül bir tehlike altında olması

27. Norman G. Finkelstein, *Image and Reality of the Israel-Palestine Conflict* (New York: 1995), 5-6. bölümler.

28. oam Chomsky, *The Fateful Triangle* (Boston: 1983), 4. (Kader Üçgeni: ABD, Filistin ve İsrailliler, İletişim Yayınları, İstanbul, 1993.

29. Elie Wiesel'in kariyeri Haziran Savaşı ile Soykırım arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Auschwitz anısını daha önce yazmış olduğu halde ancak İsrail'i öven iki ciltlik kitabından sonra kamuoyunda tanınmıştır (Wiesel, *And the Sea,* 16).

ve "ikinci bir Soykırım" ihtimali belirmesi Soykırım'ı hatırlatmıştı. Ancak bu açıklama dikkatli bir inceleme karşısında tutunamaz.

İlk Arap-İsrail savaşını düşünün. 1948'de, bağımsızlığın arifesinde Filistinli Yahudilere yönelik daha ciddi bir tehdidin var olduğu görünüyordu. David Ben-Gurion "700.000 Yahudi'nin 27 milyon Arab'ın karşısında kaldığını" ilan etmişti; bire karşı kırk. ABD, BM'nin bölgeye yönelik silah ambargosu kararına katıldı, böylece Arap ordularındaki silah üstünlüğü pekişti. Yeni bir Nazi soykırımı senaryosu Amerikan Yahudilerini de korkutuyordu. Arap Devletleri'nin Hitler'in dalkavuğu müftüyü* silahlandırırken ABD'nin BM ambargosuna uymasına sitem eden Yahudi kongresi, Filistin'de "kitlesel bir intihar ve topyekun bir soykırım" bekliyordu. Dışişleri Bakanı George Marshall ve CIA bile savaşın sonunda İsrail'in yenileceğini düşündüklerini açıkça söylemişlerdi.[30] Tarihçi Benny Morris'in deyimiyle " güç olan taraf kazanmıştı" ama bu İsrail için kolay bir zafer olmamıştı. Savaşın ilk aylarında, 1948'in başlarında ve özellikle de bağımsızlığın ilan edildiği Mayıs ayında, Haganah'ın** operasyonlar baş sorumlusu Yigael Yadin, İsrail'in sağ kalma şansını "fifti-fifti" olarak tanımlıyordu. Çeklerle gizli bir silah anlaşması olmasaydı, İsrail büyük olasılıkla hayatta kalamayacaktı.[31] Bir yıl süren savaşın sonunda İsrail, nüfusunun yüzde birini, 6.000 kişiyi kaybetti. Peki neden o zaman, yani 1948'den sonra Soykırım Amerikan Yahudi hayatının ilgi odağı olmadı?

1967'de İsrail eskisinden çok daha kuvvetli olduğunu kısa sürede kanıtladı. İsrailli ve Amerikalı liderler Arap devlet-

---

* Burada kastedilen Filistin Direnişi'nin tarihi isimlerinden Kudüs Müftüsü Hac Emin el-Hüseyni'dir-çev.

30. Kaufman, *Ambiguous Partnership*, 287, 306-7. Steven L. Spiegel, *The Other Arab-Israeli Conflic* (Chicago: 1985), 17, 32.

** Hanagah, siyonist devletin kuruluşunda Arap ve İngiliz hedeflerine yönelik terörist saldırılarıyla ün salmış bir Yahudi örgütü-çev.

31. Benny Morris, *1948 and After* (Oxford: 1990), 14-15. Uri Bialer, *Between East and West* (Cambridge: 1990), 180-1.

leriyle yapılacak bir savaşta İsrail'in galip geleceğini önceden biliyorlardı. İsrail'in birkaç gün içinde Arap komşularını halletmesiyle bu gerçek apaçık ortaya çıktı. Novick'in dediği gibi "savaştan önce İsrail için seferber olan Amerikan Yahudileri, Soykırım'ı nadiren açıkça gönderme yapmışlardı ki bu epey şaşırtıcıdır."[32] Soykırım endüstrisi ancak İsrail'in ezici askeri hakimiyetini sergilemesinden *sonra* ortaya çıkmış ve büyük bir zafer kazanan İsrail imajıyla gelişme göstermiştir.[33] Alışılagelmiş açıklamalar bu anormallikleri açıklayamaz.

İsrail'in ilk başlardaki şaşırtıcı geri çekilişleri, kayda değer kayıpları ve 1973 Ekimi'ndeki Arap-İsrail savaşından sonra kendisine yönelik giderek artan uluslararası tecrit; alışıldık açıklamalara göre Amerikan Yahudilerinin İsrail için duydukları endişeyi olağanüstü bir şekilde artırmıştı. Bu durumda Soykırım'ın anısı şimdi sahnenin baş köşesine yerleşiyordu. Burada Novick'in tipik açıklamalarından birine yer verelim: "Korunmasız ve tecrit edilmiş İsrail'in durumu Amerikan Yahudileri'nin gözünde Avrupa Yahudilerinin 30 yıl önce yaşadıklarının çok benzeri bir durum olarak gözükmeye başladı...Soykırım'ın anısı sırf 'bahsedilmekle' kalmadı, giderek *kurumlaştı* da."[34] Yine de son tahlilde, ister izafî isterse mutlak değerlerle değerlendirilsin, İsrail'in maruz kaldığı kayıplar ve yok olma ihtimali 1948 Savaşı'nda çok daha yüksekti.

Doğrudur, ABD'yle müttefik olması dışında İsrail'in, 1973'teki savaş sonrasında uluslararası kamuoyu nezdindeki değeri epey düşmüştü. Bu durumu 1956'daki Süveyş Savaşı ile karşılaştıralım. İsrail ve örgütlü Amerikan Yahudiliği'nin iddiasına göre Sina işgalinin arefesinde Mısır, İsrail'in varlığını tehdit ediyordu. İsrail'in Sina'dan tamamen çekilmesi "İsrail'in hayati çıkarlarına - onun bir devlet olarak va-

32. Novick, *The Holocaust*, 148.
33. Örneğin bkz. Amnon Kapeliouk, *Israel: la fin de mythes* (Paris: 1975).
34. Novick, *The Holocaust*, 152.

rolmasına- ölümcül bir darbe indirecekti."[35] Uluslararası kamuoyu ise tavrında ısrarlıydı. BM Genel Konseyi'ndeki mükemmel performansını anlatan Abba Eban esefle "konuşma uzun ve güçlü bir alkış almasına rağmen sıra oylamaya geldiğinde aleyhimizde büyük bir çoğunluk olduğunu gördük" der.[36] Aleyhte çoğunluğun oluşmasında ABD'nin etkisi büyüktü. İsrail'i çekilmeye sırf Eisenhower değil tarihçi Peter Grose'nin belirttiğine göre Amerikan kamuoyunda İsrail'e olan desteğin ürkütücü bir şekilde azalması da zorluyordu.[37] 1973 savaşının hemen ardından ise ABD, İsrail'e dev bir askeri yardımda bulunmuştu (önceki dört yılda verdiğinin toplamından daha fazlası); Amerikan kamuoyu da sıkı sıkıya İsrail'i destekliyordu.[38] İşte bu zamanda, yani İsrail'in 1956 'dan çok daha az tecrite uğradığı bir anda Soykırım'ın anısı 'bahsedilmeye' başlıyordu.

Aslında Soykırım endüstrisinin sahnenin baş köşesine yerleşmesi, İsrail'in Ekim 1973 savaşındaki başarısızlıkları ya da savaştan sonra parya statüsüne düşmesiyle Nazi soykırımının hatırlanmasından dolayı değildir. Aksine Sedat'ın 1973 Savaşı'ndaki gösterdiği etkileyici askeri gücü, ABD ve İsrail'in politika yapımcılarını Mısır'la diplomatik ilişkilerin kurulması gerektiğine ve Haziran 1967'de işgal edilen Mısır topraklarının geri verilmesinden kaçınılamayacağına ikna etmişti. İsrail'in görüşmelerdeki gücünü arttırmak için Soykırım endüstrisi üretim kotasını yükseltti. Buradaki çok önemli nokta, 1973 savaşından sonra İsrail'in ABD'den tecrit edilmediğidir: Bu gelişmeler ABD-İsrail arasında kurulan ve hiç bozulmadan süregiden müttefiklik çerçevesinde meydana geliyordu.[39] Tarihsel kayıtlar kesin olarak gösteriyor ki eğer İsrail, savaştan sonra gerçekten yalnız kalsaydı Amerikan Ya-

35. *Commentary,* "Letter from Israel" (February 1957). Süveyş krizi boyunca *Commentary* İsrail'in varlığının tehlikede olduğunu tekrarlayıp durdu.
36. Abba eban, *Personal Witness* (New York: 1992), 272.
37. Peter Grose, *Israel in the Mind of America* (New York: 1983), 304.
38. A.F.K. Organski, *The $ 36 Billion Bargain* (New York: 1990), 163, 48.
39. Finkelstein, *Image and Reality,* bölüm 6.

hudi elitlerinin Nazi soykırımını hatırlamaları için hiçbir neden olmayacaktı; tıpkı 1948 ya da 1956'da olduğu gibi.

Novick daha da az inandırıcı olan yardımcı açıklamalar da yapıyor. Yahudi ilahiyatçı akademisyenlere atıfta bulunan Novick, örneğin, "Altı Gün Savaşı'nın 'Soykırım ve Kurtuluş'a dair dini bir halk edebiyatı (folk teolojisi) doğurdu"ğunu söylüyor. Haziran 1967 zaferinin 'ışığı' Nazi soykırımı üzerindeki 'karanlığı' yarmış ve "Tanrı'ya ikinci bir şans vermişti". Amerikan hayatında Soykırım ancak 1967 Haziran'ından sonra ortaya çıkabilirdi çünkü "Avrupa Yahudiliğinin yokedilmesi nihayet -mutlu olmasa da- bir sona varmıştı". Ancak standart Yahudi anlatımları Haziran Savaşı'nın değil de İsrail'in kuruluşunun bir kurtuluşa işaret ettiğini belirtir. Soykırım niçin ikinci bir *kurtuluş*u beklemek zorundaydı? Novick'e göre Haziran Savaşı'nda ortaya konulan "askeri kahramanlar" imajı, Yahudilerin zayıf ve pasif kurbanlar olarak klişeleştirilmesine son vermişti. Bu klişeleştirme Yahudilerin Soykırım'ı daha önce tartışmalarına da engel olmuştu."[40] Ama katıksız bir cesaret örnekliği bakımından 1948 daha iyi değil miydi? Moshe Dayan'ın "gözüpek" ve "görkemli" olarak tasvir edilen 1956'daki 100 saatlik Sina operasyonu, çabucak kazanılan Haziran savaşı zaferinin önünü açmamış mıydı? O halde neden Amerikan Yahudiliği bahsedilen klişeleştirmeye son vermek için Haziran Savaşı'nı beklemek zorundaydı?

Amerikan Yahudi elitlerinin Nazi Soykırımını nasıl kullanmaya başladıklarına dair anlattıkları ikna edici değildir. Novick'in görüşlerini açıklayan şu örnek pasajlara bakalım:

Amerikan Yahudi liderleri İsrail'in tecrit edilmişliğinin ve korunmasızlığının nedenleri üzerinde düşünürken - ki bu nedenler çare de olabilirdi- en kabul gören yaklaşım, Nazizmin Yahudilere karşı işlediği suçların giderek unutulduğu ve Soy-

40. Novick, *The Holocaust*, 149-50. Novick burada önde gelen Yahudi akademisyenlerden Jacob Neusner'e atıfta bulunur.

kırım'dan bihaber yeni kuşakların İsrail'in bir zamanlar sahip olduğu desteği yitirmesine sebep olduğu şeklinde idi.

Amerikan Yahudi örgütleri Ortadoğu'nun yakın geçmişinde olan bitenleri değiştiremezdi, ama gelecek için çok küçük ama kıymetli bir işe girişebilirlerdi. Bu durumda *yapabilecekleri* şey Soykırım anılarının canlandırılması için çalışmalar yapmaktı. Böylecek "unutulan anılar" açıklaması bir eylem gündemi sunmuş oluyordu. [vurgu orijinal metinde var].[41]

İsrail'in 1967 sonrasında girdiği çıkmazı açıklamada neden "unutulan anılar" fikri en çok kabul gören seçenek oluyordu? Süphesiz ki bu inanılması zor bir açıklamaydı. Novick'in kendisinin de bolca belgelendirdiği gibi İsrail'e ilk başta verilen desteğin "Nazi suçlarının anısı"yla[42] pek ilgisi yoktu. Ayrıca zaten İsrail uluslararası desteği kaybettikten çok önce bu anılar da unutulup gitmişti. Yahudi elitleri İsrail'in geleceği için neden "çok küçük ama kıymetli" şeyler yapabilirdi? Şüphesiz ki ürkütücü bir örgütsel ağa sahiptiler. Neden "Soykırım anılarının canlandırılması" eylem için tek gündem oluyordu? Neden İsrail'in Haziran savaşında işgal ettiği yerlerden çekilmesini olduğu kadar İsrail'le Arap komşuları arasında "adil ve kalıcı bir barış" olmasını isteyen (242 no'lu BM kararı) uluslararası konsensus desteklenmemişti?

Daha tutarlı ama daha az sevecen bir açıklamaya göre ise Amerikan Yahudi elitleri Nazi soykırımını 1967 Haziran'ından önce ancak politik olarak işlerine yaradığı zaman hatırlıyorlardı. Yeni patronları İsrail, Eichmann davası sırasında Nazi soykırımından yararlanmıştı.[43] Örgütlü Amerikan Yahudiliği işe yararlılığı kanıtlanmış olan Nazi soykırımını Haziran savaşından sonra kendi çıkarı için kullanmaya başladı. İdeolojik olarak biçimlendikten sonra Soykırım, İsrail'e

41. Age., 153, 155.
42. Age., 69-77.
43. Tom Segev, *The Seventh Million* (New York: 1993); bölüm 4.

yönelik eleştirilerin saptırılmasında kullanılacak biricik silah haline geldi. Şimdi tam da bunu göstereceğim. Ancak burada vurgulanmayı hakeden şey Soykırım'ın İsrail için gördüğü işlevin aynısının Amerikan Yahudi elitleri için de geçerli olduğudur: yüksek bahisli bir iktidar oyununda paha biçilemez bir unsur olmuştu Soykırım. Soykırım anısına duyulan kaygılar İsrail'in kaderi için duyulan kaygılar kadar yapmacıktı.[44] Bu yüzden Ronald Reagan'ın 1985'te Bitburg mezarlığında yaptığı çılgın konuşmada söyledikleri, örgütlü Amerikan Yahudiliği tarafından çabucak affedildi ve unutuldu. Reagan orada gömülü olan Alman askerlerinin de toplama kamplarındakiler kadar Nazi kurbanı olduklarını söylemişti (mezarlıkta gömülenler arasında Waffen SS üyeleri de vardı). 1988'te Soykırım kurumlarının en tanınmışlarından Simon Wiesenthal Center, "İsrail'e verdiği sıkı destek"ten dolayı Reagan'a "yılın en insancıl kimsesi" ödülünü vermişti. 1994'te ise Reagan bu sefer İsrail yanlısı ADL tarafından "Özgürlük Meşalesi"yle ödüllendirilmişti.[45]

Rahip Jesse Jackson'un daha önce 1979'daki çıkışı, "Soykırım hakkında birşeyler duymaktan yorgun düştüm, artık hasta ediyor beni bunlar" şeklindeki patlaması ise öyle çabucak unutulmamış ve affedilmemişti. Aksine Amerikan Yahudi elitlerinin Jackson'a yönelik saldırıları hiç durmadı. Jackson, "anti semitik" yorumları yerine daha sonra da Filis-

44. Nazi Soykırımından sağ kalanlar için duyulan kaygılar da aynı derecede yapmacıktı: Haziran 1967'den önce bir sorumluluktular: susturuldular; Haziran 1967'den sonra bir yatırımdılar, kutsandılar.

45. *Response* (December 1988). Önde gelen Soykırım tacirlerinden ve İsrail destekçilerinden ADL'nin ulusal direktörü Abraham Foxman, AJC'nin eski başkanı Morris Abram, Büyük Amerikan Yahudi Örgütleri Başkanları Konferansı başkanı Kenneth Bialkin, ve tabi ki Henry Kissinger, Bitburg ziyaretinde söylediklerinden dolayı şimşekleri üzerine çeken Reagan'ı savundular. Bu arada AJC aynı hafta yapılan yıllık toplantısında Batı Almanya Başbakanı Helmut Kohl'un sadık dışişleri bakanını şeref konuğu olarak ağırladı. Aynı ruh hali içerisinde Washington Holocaust Memorial Museum'dan Michael Berenbaum Reagan'ın Bitburg ziyareti ve konuşmasını "saf Amerikan iyimserliği"ne yordu. (Shafir, *Ambiguous Relations,* 302-4; Berenbaum, *After Tragedy,* 14)

tinlileri savunduğu" için suçlamalara maruz kalacaktı (Seymour Martin Lipset ve Earl Raab).[46] Jackson olayında ek bir unsur daha işbaşındaydı: Jackson, örgütlü Amerikan Yahudiliğinin 1960'ların başından beri anlaşmazlık içinde bulunduğu Amerikalı seçmen kitlelerini temsil ediyordu. Bu anlaşmazlıklarda da Soykırım etkili bir ideolojik silah olduğunu kanıtlamıştı.

ABD'deki Yahudi elitlerinin Haziran 1967'den sonra Soykırım endüstrisini harekete geçirmesinde ne İsrail'in iddia edilen zayıflığı ve tecrit edilmişliği, ne de "ikinci bir soykırım" korkusu rol oynamıştı; aksine İsrail'in kanıtlanmış gücü ve ABD'yle girdiği stratejik ittifaktı belirleyici olan. Bilmeden de olsa bu yargıya destek olacak en iyi kanıtları Novick sunuyor. ABD'nin İsrail'e yönelik politikalarını belirlemesinde Nazi soykırımından çok bahsedilen güç ilişkilerinin rol aldığını kanıtlarcasına Novick şunları yazar: "Soykırım'ın Amerikan liderlerinin zihninden en taze olarak bulunduğu dönemde - savaştan sonraki ilk 25 yıl - ABD'nin İsrail'e yardımı *en alt* düzeydeydi...İsrail güçsüz ve savunmasız olarak algılanmadığı bir zamanda, yani Altı Gün Savaşı'nda gücünü gösterdikten sonra Amerikan yardımı, bir damladan sele dönüştü" (vurgular orijinal metinde var).[47] Aynı argüman Amerikan Yahudi elitleri için de düşünülebilir.

✧ ✧ ✧

Soykırım endüstrisinin yerel [ABD içinde] kaynakları da var. Anaakım yorumlar bir yandan son zamanlarda ortaya çıkan "kimlik politikaları"nı, öte yandan da "mağdurlaştırma kültürü"nü işaret ediyor. Bu argümanlara göre aslında her kimlik belli bir zulüm tarihçesine göre kendini temellendir-

46. Seymour Martin Lipset ve Earl Raab, *Jews and the New American Scene* (Cambridge: 1995), 159.

47. Novick, *The Holocaust*, 166.

mektedir; Yahudiler de bu doğrultuda kendi etnik kimliklerini Soykırım'da aramışlardır.

Ancak mağdur olduklarını söyleyen Siyahlar, Latinolar, Yerli Amerikalılar, kadınlar, eşcinseller ve lezbiyenler gibi gruplar arasında yalnızca Yahudiler Amerikan toplumunda dezavantajlı durumda değillerdir. Aslında mağdurluk statüsünden değil, aksine mağdur *olmadıkları* için Amerikan Yahudileri, kimlik politikaları ve Soykırım'a tutunmuşlardır.

2. Dünya Savaşı'ndan sonra anti-semitik engellerin kalkmasıyla Yahudiler ABD'de üstün bir konuma geldiler. Lipset ve Raab'a göre Yahudilerin kişi başına düşen gelirleri Yahudi olmayanlarınkinin iki katıdır; en zengin 40 Amerikalı'dan 16'sı, bilim ve ekonomide Nobel ödülü kazanan Amerikalıların yüzde 40'ı, büyük üniversitelerdeki profesörlerin %20'si, ve son olarak da New York ve Washington'da önde gelen hukuk bürolarının ortaklarının yüzde 40'ı Yahudidir. Liste daha da uzuyor.[48] Başarının önünde engel olmak bir yana, Yahudi kimliği başarıyla özdeşleşti. Nasıl ki Yahudiler bir yük olarak göründüğü zaman İsrail'le aralarına mesafe koydular ve bir yatırıma dönüştüğü zaman da yeniden doğmuş siyonistler haline geldiler; aynı şeyi etnik kimlikleri için de yaptılar.

Aslında Amerikan Yahudiliği'nin seküler başarı hikayesi daha yeni edindikleri Yahudi kimliğinin temel (ve hatta tek) inancını onaylamış oluyordu. Yahudilerin "seçilmiş" bir halk olduğu inancına kim karşı çıkabilirdi? *A Certain People: American Jews and Their Lives Today*'de Charles Silberman -kendisi de sonradan Yahudiliğini keşfedenlerdendir- o tipik hayranlık moduyla "eğer herhangi bir üstünlük sağlamasalardı, Yahudiler insan yerine konmayacaklardı. Ne kadar bastırmaya çalışsalar da Amerikan Yahudileri üstünlük anlayışlarından tamamen sıyrılamazlar" diyor. Roman yazarı Philip Roth'a göre "bir Amerikan Yahudi çocuğuna miras

48. Lipset and Raab, *Jews*, 26-7.

kalan ne bir kanunlar bütünü, ne bir öğrenim sistemi, ne bir dil...ne de bir Tanrı'dır. O'na üç kelimede tercüme edilebilecek bir psikolojik miras kalır: 'Yahudiler daha iyidir.'"[49] Şimdi gösterileceği üzere Soykırım, aslında Amerikan Yahudilerinin övünerek bahsettikleri dünyevi başarılarının olumsuz versiyonudur: Yahudi seçilmişliğinin tasdik edilmesine hizmet etmektedir.

Anti-Semitizm 1970'lere gelindiğinde Amerikan yaşamının göze batan bir unsuru olmaktan çıkmıştı. Ancak Amerikan Yahudi liderleri, Yahudileri tehdit eden şiddetli bir "yeni anti-Semitizm" dalgasının geldiğini ileri sürerek yüksek sesle alarm zillerini çaldırmaya başladılar.[50] İftira Karşıtı Birlik-ADL'nin yaptığı göze çarpan bir çalışmada ("Yahudi oldukları için ölenlere" ithaf edilmişti) bu yeni dalganın göstergeleri olarak *Jesus Christ Superstar* adlı bir Broadway şovu ve "Kissinger'in iki yüzlü dalkavuk, korkak, zorba, yağcı, zalim, yükselmek isteyen biri, kötülük ustası, kendine güveni olmayan züppe, iktidar peşinde koşan prensipsiz biri" olduğunu yazan bir karşı kültür dergisi gösteriliyordu.[51]

Yeni bir anti-semitizm dalgası üzerine koparılan bu yapmacık histeri, örgütlü Amerikan Yahudiliği için çok yönlü bir hizmet gördü. İsrail, Amerikan Yahudiliğinin, ihtiyaç duyduğu zaman sığınabileceği son başvuru yeri olarak gösteriliyordu. Dahası, Yahudi örgütlerinin sözde anti-semitizmle mücadele adı altında düzenledikleri bağış kampanyaları dikkat çekiciydi. Sartre bir keresinde "Yahudi düşmanının konumu ne acı, yok etmek istediği düşmanı için hayati bir ihtiyaç haline gelmiş durumda" diyerek önemli bir gözlemde bulunmuştu.[52] Bu Yahudi örgütleri için tersi de eşit derecede doğruydu. Anti-semitizm kıtlığı başgösterince son yıllarda büyük Yahudi

49. Charles Silberman, *A Certain People* (New York: 1985), 78, 80, 81.
50. Novick, *The Holocaust,* 170-2.
51. Arnold Forster and Benjamin R. Epstein, *The New Anti-Semitism* (New York: 1974), 107.
52. Jean-Paul Sartre, *Anti-Semite and Jew* (New York: 1965), 28.

"savunma" örgütleri arasında -özellikle ADL ile Simon Wiesenthal arasında - şiddetli bir rekabet başladı.[53] Bağış toplama faaliyetlerine gelince, tesadüfe bakın ki, İsrail'in tehdit altında olduğuna dair iddialar benzer amaçlara hizmet etmektedir. Bir geziden ABD'ye dönerken saygın İsrailli gazeteci Danny Rubinstein şöyle demişti: "Yahudi örgütlenmesindeki insanların çoğuna göre önemli olan şey tekrar tekrar İsrail'in karşı karşıya olduğu dış tehlikelerin vurgulanmasıdır....Amerika'daki Yahudi örgütlenmesinin, zalim bir Arap saldırısının kurbanı olarak tasvir edilen bir İsrail'e ihtiyacı vardır. Ancak böyle bir İsrail destek, bağış, para toplayabilir...Herkes İsrail'in adının kullanılarak *United Jewish Appeal in America* adıyla toplanan paraların resmi çetelesini bilir. Bu paraların yaklaşık yarısı ABD'deki Yahudi örgütlerine gitmektedir. Bundan daha büyük iki yüzlülük olabilir mi?" Göreceğimiz gibi, Soykırım endüstrisinin "ihtiyaç sahibi Soykırım kurbanları" sömürüsü bu iki yüzlülüğü en son ve en çirkin sahnelesidir.[54]

Ancak anti-Semitizm alarm zillerin çalınışının gizli ama gerçek nedeni başka bir şeydi. Amerikan Yahudileri daha büyük seküler başarılar kazandıkça, siyasi olarak sağa kaydılar. Cinsel ahlak ya da kürtaj gibi kültürel konularda hala merkez solda olsalar da, Yahudiler ekonomi ve siyaset alanında giderek daha muhafazakar oldular.[55] Sağa dönüşü tamamlarcasına bir içe dönüş de yaşandı. Diğer mahrum bırakılanlarla

53. Saidel, *Never Too Late*, 222. "Will NYPD Look to Los Angeles for Latest 'Sensitivity' Training?" *Forward* (7 January 2000). Makalede ADL ve Simon Wiesenthal Centre'ın 'tolerans' eğitimi programlarında ayrıcalık kapmak için büyük bir rekabet içinde oldukları anlatılıyor.

54. Noam Chomsky, *Pirates and Emperors* (New York: 1986), (Korsanlar ve İmparatorlar, Akademi Yayınları, İstanbul, 1991) 29-30 (Rubinstein).

55. Bu eğilimi onaylayan yakın zamanlar yapılmış bir anket için bkz. Murray Friedman, "Are American Jews Moving to the Right?" *Commentary* (April 2000). 1997 New York Belediye başkanlığı seçimlerinde anaakım bir Demokrat olan Ruth Messinger sıkı bir Cumhuriyetçi olan Rudolph Giuliani'ye karşı seçim yarışını kaybetmişti. Bu seçimlerde Yahudi oylarının % 75'i Giuliani'ye gitti. Yahudilerin Giuliani'ye oy vermekle hem geleneksel parti çizgisini hem de etnik sınırları aşmaları anlamlıdır (Messinger Yahudiydi).

kurdukları eski ittifakları artık hatırlamak zorunda olmayan Yahudiler, kaynaklarını sırf kendi sorunları için kullanmaya başladılar. Amerikan Yahudilerinin bu yeni yönelimi[56] siyahlarla Yahudiler arasında artan gerilimde de açıkça görülüyordu. ABD'deki kast ayrımına karşı geleneksel olarak siyahlarla müttefik olan Yahudilerin birçoğu 1960'ların sonundan itibaren Sivil Haklar İttifakı'ndan ayrılmaya başladı. Jonathan Kaufman'a göre tam bu zamanlarda "siyasi ve hukuki eşitlik taleplerinden ekonomik eşitlik taleplerine doğru kaymalar başlamıştı". Cheryl Greenberg de bu noktaya değinerek şunları yazıyor: "sivil haklar hareketi kuzeye, liberal Yahudilerin mahallelerine doğru yayılmaya başladığı zaman, entegrasyon sorunu farklı bir ton kazanmaya başladı. Irklardan çok sınıflara göre belirlenmiş bu yeni alanlarda Yahudiler, okullarda ve mahallelerde yozlaşma diye algıladıkları şeylerden kaçınmak için Beyaz Hristiyanlar kadar hızlı bir şekilde kurtarılmış bölgelere, banliyölere taşındılar". Bu durumun zirve noktası, 1968'de New York'ta öğretmenlerin uzun süren grevinde yaşandı. Grevde daha çok Yahudilerin kontrolünde olan sendika ile siyah toplum aktivistleri giderek zayıflayan okulların kontrolü için birbirine düşmüştü. Grevin anlatımlarında sık sık anti-semitizme atıfta bulunulur. Ama grevden önce de pek gizli olmayan Yahudi ırkçılığının patlaması ise genelde hatırlanmaz. Yahudi örgütlerinin günümüzde mahrum bırakılmış azınlıkların güçlendirilmesine yönelik olumlu eylem programlarına son verilmesini isteyenlere destek verdiği de bir gerçektir. Önemli Yüksek Mahkeme araştırmalarında (*DeFunis*, 1974; *Bakke,* 1978) anaakım Yahudi duygusunu yansıttığı görülen Amerikan Yahudi kongresi-AJC, İftira Karşıtı Birlik -ADL ve Dünya Yahudi Kongresi-

56. Bu yeni yönelimde, kozmopolitan Orta Avrupa Yahudi önderliğinin yerini New York City Belediye Başkanı Edward Koch ve *New York Times* genel yayın yönetmeni A.M. Rosenthal gibi Doğu Avrupa kökenli sonradan ortaya çıkan şoven bir önderliğin alması kısmen etkilidir. Bu bağlamda, Soykırım dogmasına muhalif Yahudi tarihçilerin Orta Avrupa kökenli olması dikkate değer bir noktadır - bu tarihçiler arasında Hannah Arendt, Henry Friedlander, Raul Hilberg ve Arno Mayer sayılabilir.

WJC gibi Yahudi örgütlerinin bu programlar aleyhinde bildirimde bulundukları görülmüştür.[57]

Tüzel ve sınıfsal çıkarlarını savunmak için saldırgan bir tutum takınan Yahudi elitleri bu yeni muhafazakar politikalarına yapılan her türlü muhalefeti anti-semitizm olarak damgaladılar. Bu bağlamda ADL lideri Nathan Perlmutter Amerika'daki 'gerçek anti-semitizm'in; olumlu eylem, savunma bütçesindeki kesintiler, yeni-yalnızlık politikası savunuculuğu ve hatta nükleer güce karşı çıkmak gibi 'Yahudi çıkarlarını aşındıran' her türlü girişimi kapsadığını savunuyordu.[58]

Bu ideolojik saldırıda Soykırım ciddi bir rol oynadı. Tarihte başa gelmiş bir zulüm, açıkça, güncel eleştirilerin saptırılmasında kullanılıyordu. Yahudiler, geçmişte kendilerinin de çok çektiği "kota sistemi"ni bile olumlu eylem programlarına karşı çıkmada bir bahane olarak kullanabiliyorlardı. Ancak bunun da ötesinde, Soykırım'ın sunduğu çerçeve, antisemitizmi Yahudi olmayanların Yahudilerden katı bir akıldışılık içinde nefret etmeleri olarak tanımlıyordu. Böyle bir tanımlama Yahudilere karşı olan bir düşmanlığın gerçek çıkar çatışmaları yüzünden olabileceği ihtimalini yadsıyordu (bunun üzerine ileride daha çok şey söyleyeceğim). Bu durumda Soykırım'ın dile getirilmesi Yahudiler'e karşı yapılan her türlü eleştiriyi meşruiyet zemininden çıkarma işlevi görüyordu: çünkü bu tür eleştiriler ancak patolojik bir nefretten kaynaklanabilirdi.

Örgütlü Yahudilik, Soykırım'ı ancak İsrail'in gücünün zirveye çıktığı zaman ve yine ancak Amerikan Yahudiliğinin gücünün zirveye çıktığı zaman hatırladı: Orada da burada da Yahudiler "ikinci bir Soykırım"la karşı karşıyaydılar. Bu du-

57. Örneğin bkz. Jack Salzman ve Cornel West (eds), *Struggles in the Promised Land* (New York: 1997), özellikle 6, 8, 9, 14, 15. bölümler. (Kaufman 111'de, Greenberg 166'da). Tabi Yahudiler arasında düşüncelerini açıkça ifade eden bir azınlık bu sağcılaşmaya muhalefet etmiştir.

58. Nathan Perlmutter ve Ruth Ann Perlmutter, *The Real Anti-Semitism in America* (New York: 1982).

rumda Amerikan Yahudi elitleri korkakça kabadayılık yaparken kahramanca pozlar takınabilirdi. Örneğin Norman Podhoretz, 1967 Haziran'ından sonraki Yahudi kararlılığına işaret ederken şöyle diyordu: "herhangi bir şekilde, herhangi bir derecede veya herhangi bir nedenden dolayı bize zarar vermeye teşebbüs edenler kim olursa olsun onlara karşı direneceğiz...Bundan sonra ayaklarımızı toprağa sımsıkı basıyoruz"[59] Nasıl ki ABD tarafından yoğun bir şekilde silahlandırılmış İsrailliler isyankar Filistinlilere gereken dersi cesurca veriyordu, Amerikan Yahudileri de isyankar siyahlara aynı cesaretle derslerini verecekti.

Kendilerini en az savunabilecek kesimler üzerinde efelenmek: işte örgütlü Amerikan Yahudiliğinin cesaretinin gerçek içeriği budur.

59. Novick, *The Holocaust*, 173 (Podhoretz).

Bölüm 2

Sahtekarlar ve Tarih

Saygın İsrailli yazar Boas Evron şöyle diyor: "Soykırım bilinci, aslında resmi ve propaganda amaçlı bir endoktrinasyon, bir dizi sloganın dile getirilmesi ve yanlış bir dünya görüşüdür. Gerçek amacı da kesinlikle geçmişin anlaşılması değil, bugünün manipülasyonudur". Kendi başına Nazi soykırımı hiçbir siyasi gündeme hizmet etmemektedir. İsrail politikalarına destek sağlayabileceği gibi muhalefetin meydana gelmesinde de etkili olabilir. Ama "Nazi soykırımının anısı" ideolojik bir prizmadan geçirildiğinde -Evron'un sözleriyle- "İsrail önderliğinin ve İsrail dışında yaşayan Yahudilerin ellerinde güçlü bir araca dönüşmüştür."[1] Nazi soykırımı artık Soykırım olmuştur.

Soykırım'ın iskeletini iki ana dogma destekler: (1) Soykırım, kendisinden şüphe edilemeyecek eşsiz bir tarihsel olaya işaret eder; (2) Soykırım, Yahudi olmayanların Yahudilere karşı ebediyen sürecek akıldışı nefretinin zirveye çıktığı ana işaret eder. Bu dogmalardan hiçbiri 1967 Savaşı'ndan önce kamusal söylemlerde dile getirilmiyordu; bugün Soykırım edebiyatında merkezi bir yer edinmiş olsalar da Nazi soykırımı üzerine yapılan yetkin akademik çalışmalarda hala inandırıcı bir etkileri yoktur.[2] Bununla beraber, bu dogmaların Ya-

1. Boas Evon, "Holocaust: The Uses of Disaster" *Radical America* (July-August 1983), 15.
2. Soykırım edebiyatıyla Nazi soykırımı üzerine yapılan akademik çalışmalar arasındaki farklar için bkz Finkelstein and Birn, *Nation*, Birinci bölümde üçüncü kısım.

hudilik ve Siyonizm kaynaklarından önemli ölçüde beslendiğini de belirtelim.

2. Dünya Savaşı'nın hemen ertesinde Nazi soykırımı bırakın benzersiz bir tarihsel olayı, tamamen Yahudilere özgü bir durum olarak da görülmüyordu. Örgütlü Amerikan Yahudiliği bu olayı evrensel bir bağlama oturtmakta zorlanıyordu. Haziran Savaşı'ndan sonra ise Nazi soykırımı kökten bir yeniden tanımlamaya uğradı. Jacob Neusner'e göre "1967 Savaşından sonra ortaya çıkan ve Amerikan Yahudiliğinin simgesi haline gelen ilk ve en önemli iddia Soykırım'ın benzersiz, insanlık tarihinde paraleli olmayan bir olay olduğuydu."[3] Tarihçi David Stannard da "küçük bir Soykırım menkıbeleri yazarları endüstrisi" ile dalga geçtiği aydınlatıcı bir denemesinde "bu endüstrinin teolojik fanatiklerinkine benzer bir enerji ve ustalıkla Yahudi deneyiminin benzersizliğini ispatlamaya" çalıştığını belirtmektedir.[4] Son tahlilde benzersizlik dogmasının hiçbir anlamı yoktur.

En basit seviyede düşünürsek, her tarihsel olay zaman ve mekan kesişimi bakımından benzersizdir. Yine, her tarihsel olayın diğer tarihsel olaylarla ortak olduğu kadar kendine özgü özellikleri vardır. Soykırım'la ilgili anormallik bu olayın benzersizliğinin mutlak bir kesinlik içinde görülmesinden kaynaklanmaktadır. Başka hangi tarihsel olayın benzersizliği hakkında böyle bir kesinlik vurgusu yapılmaktadır? Soykırım'ın kendine özgü özellikleri yalıtılarak olayın tamamen başka bir kategoride ele alınması istenmektedir. Bir karşılaştırma yapıldığında ortaya çıkan çok sayıda ortak noktanın neden önemsiz sayılması gerektiğine ise açık bir cevap verilmemektedir.

Tüm Soykırım yazarları Soykırım'ın benzersizliğine inanır ama çok azı neden böyle olduğunda hemfikirdir. Ne za-

3. Jacob Neusner, (ed), *Judaism in Cold War America, 1945-1990.* v. ii: *In the Aftermath of the Holocaust* (New York: 1993), viii.

4. David Stannard, "Uniqueness as Denial" in Alan Rosenbaum (ed.), *Is the Holocaust Unique?* (Boulder: 1996), 193.

man benzersizlik iddiasıyla ilgili bir iddia gözleme dayalı olarak çürütülse, onun yerine bir başkası piyasaya sürülür. Jean-Michel Chaumont'a göre ortaya birbiriyle çelişen, birbirini çürüten argümanlar çıkar: "Bilgi birikmez. Önceki argümanı geliştirmek yerine her argüman en baştan, sıfırdan başlar."[5] Başka bir deyişle şöyle diyelim: benzersizlik önceden belirlenmiştir; onu kanıtlamak bir görevdir, onu reddetmek ise Soykırım'ı inkar etmeye eşdeğer bir şeydir. Belki sorun kanıtta değil de dayanak noktasında yatmaktadır. Soykırım benzersiz olsaydı bile ne farkederdi? Karşılaştırılabilir felaketler içerisinde Nazi Soykırımı ilk değil de mesela dördüncü ya da beşinci olsaydı, anlayışımızda ne değişirdi?

Soykırım'ın benzersizliği bahsinde en son girişlerden birini Steven Katz, *The Holocaust in Historical Context* adlı kitabıyla yaptı. Üç cilt olarak planlanan kitabının ilk cildinde Katz 5.000 kadar kitaba atıfta bulunarak insanlık tarihini gözden geçirip, şu söylediklerini kanıtlamaya çalışıyor: "Soykırım fenomenolojik olarak benzersizdir çünkü tarihte başka hiçbir devlet belli bir halkın herbir erkeğini, kadınını ve çocuğunu yok etmeyi amaçlayıp sonra da bunu fiiliyata geçirmemiştir". Katz tezini kanıtlamak için şunları söylüyor: "C yalnızca ¢ olayına özgüdür, ¢, ¶ ile arasında A, B, D....X ortak özellikler olabilir ama C tamamen ¢'e ait bir özelliktir. Herşey, C'nin bu şekilde tamamen ¢'e ait olması üzerine kuruludur. C'ye sahip olmayan ¥, ¢ olamaz....Tanımı gereği bu böyledir ve hiçbir istisnanın bu kuralı bozmasına izin verilmez. ¢ ile A, B, D....X'yi paylaşan ¶ arasında çeşitli ilişkiler düşünülebilir ama benzersizlik iddiasını düşündüğümüzde C'ye sahip olmayan ¶'ın asla ¢ olmayacağı ortadadır. Tabi

5. Jean-Michel Chaumont, *La concurrence des victimes* (Paris: 1997), 148-9. Chaumont'un "Soykırım'ın benzersizliği" incelemesi bir dönüm noktasıdır. Ama başlıca tezi en azından Amerika için pek de ikna edici değildir. Chaumont'a göre Soykırım fenomeni sağ kalan Yahudilerin geçmişte çektiklerini kamuoyuna duyurmak için giriştikleri gecikmiş çabalardan kaynaklanmaktadır. Ancak Soykırım'ın sahneye ilk çıkışında bu sağ kalanların pek etkili olmadığı bilinmektedir.

ki bir bütünlük içinde düşündüğümüzde ¢, C'den daha fazla birşeydir ama C olmaksızın kendisi de ¢ olamamaktadır."

Çevirisi şöyle: özgün bir unsura sahip her tarihsel olay, özgün bir tarihsel olaydır. Herhangi bir karmaşaya yol açmaması için Katz *fenomenolojik* kavramını "ne Husserlvari, ne Shutzvari, ne Schelervari, ne Heideffervari ne de Merleau-Pontyvari anlamda kullandığını" belirtmektedir. Çevirisi: Katz'in teşebbüsü fenomen bir anlamsızlıktır.[6] Katz'in başlıca tezi için sunduğu kanıtlar geçerli olsa bile, bu ancak Soykırım'ın özgün bir unsur taşıdığını kanıtlamakta işe yarar. İnsan bundan başka türlü olsaydı ne olurdu diye merak ediyor. Chaumont, Katz'in çalışmasının, özellikle günümüzde, "bilim" rolü yapan bir "ideoloji" olduğuna karar verir.[7]

Soykırım'ın benzersizliği iddiasıyla Soykırım'ın rasyonel olarak anlaşılamayacağı iddiası arasında bir pirenin sıçraması kadar fark vardır. Eğer Soykırım tarihte eşi görülmemiş bir şeyse o zaman tarihin üzerinde yer almalı, (yani tarih üstü olmalı-çev.)dır. Bu durumda ise tarih bilimi onu anlayamayacaktır. Aslında Soykırım açıklanamadığı için benzersizdir ve benzersiz olduğu için açıklanamamaktadır.

Novick tarafından "Soykırım'ın kutsallaştırılması" olarak nitelendirilen bu şaşırtmanın en önde gelen satıcısı Elie Wiesel'dir. Novick'in doğru gözlemiyle, Wiesel için Soykırım 'gizemli' bir dindir. Bu sayede Wiesel, "Soykırım karanlığa götürür", "tüm cevapları reddeder", "tarihin ötesinde olmasa bile dışındadır", "bilgiye de tanımlamaya da kafa tutar", "ne açıklanabilir ne de görselleştirilebilir", "hiçbir zaman anlaşılamayacak ve iletilemeyecektir", "tarihinin yok oluşuna işaret eder" ve "kozmik ölçekte bir dönüşümdür" gibi laflar edebilmektedir. Yalnızca Soykırım'dan sağ çıkabilen rahip (bunu 'yalnızca Wiesel' diye okuyun) onun gizemi hakkında

6. Steven T. Katz, T*he Holocaust in Historical Context* (Oxford: 1994), 28, 58, 60.

7. Chaumont, *La concurrence,* 137.

bilgi verebilir. Yine de, Wiesel, Soykırım'ın gizeminin "iletilemez" olduğunu, "onun hakkında konuşma bile yapılamayacağını" söyler. Böylece ortalama 25.000 dolara katıldığı (buna şoförlü limuzini de ekleyin) konferanslarda Wiesel, Auschwitz "gerçeğinin gizeminin sessizlikte yattığını söyler.[8]

Bu görüşe göre Soykırım'ı rasyonel olarak anlamak onu inkar etmek demektir. Çünkü rasyonellik ona atfedilen benzersizlik ve gizemlilik iddiasını inkar eder. Ve yine Soykırım'ı diğer halkların maruz kaldığı zulümlerle karşılaştırmak "Yahudi tarihine topyekun ihanettir."[9] Birkaç yıl önce bir New York tabloidinin parodisinin başlığı şöyle atılmıştı: "Michael Jackson, 60 Milyon Öteki Nükleer Soykırım'da Ölür". Gazetenin mektuplar köşesinde Wiesel'in öfkeli bir mektubu yayınlandı. Wiesel "ne cüretle dünkü olay bir Soykırım olarak tanımlanabilir. Tarihte tek bir Soykırım oldu..." diye soruyordu. Yeni yaşam öyküsünde Wiesel, hayatın bazen parodiyi taklit ettiğini kanıtlarcasına, Shimon Peres'e çıkışıyor: Peres nasıl olur da hiç çekinmeden 20.yüzyılda iki Soykırım olduğundan - biri Auschwitz diğeri Hiroshima- bahsedebilirdi. Wiesel'e göre Peres böyle konuşmamalıydı.[10] Wiesel'in bey-

8. Novick, *The Holocaust,* 200-1, 211-12. Wiesel, *Against Silence,* v. İ, 158, 211, 239, 272, v. ii, 62, 81, 111, 278, 293, 347, 371, v. iii, 153, 243. Elie Wiesel, *All Rivers Run to the Sea* (New York: 1995), 89. Wiesel'in konferans başına aldığı miktar hakkındaki bilgiyi Bnai Brith Lecture Bureau'dan Ruth Wheat sağladı. Wiesel şöyle der: "Kelimeler bir tür yatay yaklaşımdır, sessizlik ise size düşey bir yaklaşım sunar. Bu düşeyliğe dalarsınız". Acaba Wiesel de konferanslarına paraşütle mi atlamaktadır?

9. Wiesel, *Against Silence,* v. iii, 146.

10. Wiesel, *And the Sea,* 95. Şu haber parçalarını karşılaştırın:
"Eski bir İşçi Partisi üyesi olan ve şimdi bağımsız olarak Londra Belediye Başkanlığı'nı yürüten Ken Livingstone'un 'küresel kapitalizm, 2. Dünya Savaşı'ndaki kadar kurban yarattı' şeklindeki sözleri İngiltere'deki Yahudileri kızdırdı. "Uluslararası finans sistemi her yıl 2. Dünya Savaşı'ndan daha fazla insan öldürüyor ama en azından Hitler deliydi, değil mi?".....Muhafazakar parlementer John Butterfill tepkilerini dile getirerek '[Livingstone'un sözleri] Adolf Hitler tarafından öldürülen ya da zulme uğrayan herkese hakarettir' dedi. Butterfill ayrıca Livingstone'un küresel finans sistemine karşı yaptığı ithamlarda anti-semitik bilinçli bir tonun hakim olduğunu söyledi." ("Livingstone's Words Anger Jews", *International Herald Tribune,* 13 April 2000).

lik laflarından biri de şöyledir: "Soykırım'ın evrenselliği onun benzersizliğinde yatar."[11] Ama eğer karşılaştırılamaz ve anlaşılamaz bir benzersizliğe sahipse Soykırım'ın nasıl bir evrensel boyutu olabilir?

Soykırım'ın benzersizliği tartışması steril bir ortamda cereyan eder. Aslında Soykırım'ın benzersizliğine dair iddialar bir tür "entelektüel terörizm" (Chaumont) meydana getirmiştir. Akademik bir araştırmanın alışıldık karşılaştırma prosedürlerini yerine getirmek isteyen bir kişi 'Soykırım'ı önemsizleştirmekle' suçlanmamak için bin bir ön açıklama yapmak zorundadır.[12]

Soykırım'ın benzersizliği iddiasının barındırdığı alt iddialardan biri Soykırım'ın benzersiz bir kötülük olduğudur. Ne kadar korkunç da olsa başkalarının çektikleri Soykırım'da çekilenlerle kıyaslanamaz. Soykırım'ın benzersizliğini savunanlar böyle bir imanın olduğuna karşı çıkarlar ama itirazları çok kurnazcadır.[13]

"Küba Devlet Başkanı Fidel Castro, yoksulların ihtiyaçlarını görmezden gelen kapitalist sistemi, muntazaman 2.Dünya Savaşı'ndakine eşit ölçekte ölümlere neden olmakla suçladı. 'Kuraklık ve diğer felaketlerin kamçısı altında kalmış anne ve çocuk manzaraları Nazi Almanyası'nın toplama kamplarını hatırlatmaktadır' diye söyledikten sonra 2. Dünya Savaşı sonrasındaki savaş suçları mahkemelerine atıfta bulunan Castro 'Bize empoze edilen ekonomik düzen altında, her üç yılda 2. Dünya Savaşı'nda kaybettiğimizden daha çok erkeği, kadını ve çocuğu açlık ve diğer önlenebilir felaketler yüzünden kaybediyor. Bu düzeni yargılayacak Nuremberg'lerimiz yok' dedi....New York City'den İftira Karşıtı Birlik'in [ADL] ulusal direktörü Abraham Foxman 'Yoksulluk ciddi, acı verici ve hatta ölümcül bir olay olabilir ama Soykırım ya da toplama kampları demek değildir' şeklinde bir açıklama yaptı." (John Rice, "Castro Viciously Attacks Capitalism", *Associated Press,* 13 April 2000).

11. Wiesel, *Against Silence,* v.iii, 156, 160, 163, 177.
12. Chaumont, *La concurrence,* 156. Chaumont'un işaret ettiği başka bir ilginç nokta da Soykırım'ın anlaşılamaz kötülüğü ile Soykırım'ın sorumlulularının tamamen normal insanlar olduğu iddiasının bağdaştırılmasının zor olduğudur (310).
13. Katz, *The Holocaust,* 19, 22. Novick, 'Soykırım'ın benzersizliğinin vurgulanması haksız bir karşılaştırma *değildir* iddiası bir ikiyüzlülük yaratmaktadır. Benzersizlik iddiasının bir üstünlük iddiasından *başka* bir şey olabileceğine inanan var mıdır?' (Vurgular orijinal metinde var) diyor. Ancak kendisi de haksız bir karşılaştırma yapmaktan kaçınamıyor. ABD bağlamında ahlaki so-

Soykırım'ın benzersizliği iddiaları entelektüel bakımdan sonuçsuz, ahlaki bakımdan da utanç verici olmalarına rağmen varlıklarını sürdürmektedir. Niçin? Öncelikle benzersiz bir acı çekmiş olmak benzersiz bir haklılık kazandırır. Jacob Neusner'e göre Soykırım'ın benzersiz kötülüğü Yahudileri diğerlerinden ayırmakla kalmaz, Yahudilerin 'diğerleri üzerinde hak iddia etmesine de' olanak tanır. Edward Alexander'a göre Soykırım'ın benzersizliği 'ahlaki sermaye'dir; Yahudiler bu 'değerli mülk' üzerinde 'egemenlik iddiasında' bulunmalıdırlar.[14]

Aslında Soykırım'ın benzersizliği - bu ötekiler üzerinde hak 'iddia' etme durumu, bu 'ahlaki sermaye' - İsrail'e bir ödül olmakta, yaptıklarına bir mazeret olarak gösterilebilmektedir. Tarihçi Peter Baldwin "Yahudilerin çektiklerinin benzersizliği, İsrail'in diğer halklar üzerinde ahlaki ve duygusal iddialarda bulunabilmesine zemin hazırlamaktadır" diyor.[15] Bu bağlamda Nathan Glazer'ın "Yahudilerin diğer halklardan *ayrı olduğuna* işaret eden Soykırım, Yahudilere kendilerinin özel olarak tehdit edildiklerine inanma ve hayatta kalmak için her türlü çabanın harcanmasına değer olduklarını hissetme hakkı vermiştir" diyebildiğini görüyoruz.[16] (vurgu orijinal metinde var). Tipik bir örnek olarak, İsrail'in nükleer silah geliştirmeye karar vermesinin her anlatımında Soykırım'ın gündeme gelişi görülebilir..[17] Sanki İsrail Soykırım olmasa nükleer silahların kullanımına geçmeyecekti.

---

rumluluktan kaçınabilmiş olsa da Novick'in şu karşılaştırmasına bakalım: 'ABD'nin Siyahlara, Yerlilere, Vietnamlılara ve diğer halklara yaptıklarının Soykırım'la karşılaştırıldığında önemsiz kaldığı şeklindeki sürekli tekrarlanan iddia doğrudur'. (*The Holocaust,* 197, 15).

14. Jacob Neusner, "A 'Holocaust' Primer", 178. Edward Alexander, "Stealing the Holocaust", 15-16, in Neusner, *Aftermath.*
15. Peter Baldwin (ed), *Reworking the Past* (Boston: 1990), 21.
16. Nathan Glazer, *American Judaism,* second edition (Chicago: 1972), 171.
17. Seymour M. Hersh, *The Samson Option* (New York: 1991), 22. Avner Cohen, *Israel and the Bomb* (New York: 1998), 10, 122, 342.

Burada başka bir unsur da iş başındadır. Soykırım'ın benzersizliği iddiası Yahudilerin benzersizliği iddiasıdır. Yahudilerin çektiği acılardan çok bu acıları bizatihi *Yahudilerin* çekmiş olması Soykırım'ı benzersiz yapmaktadır. Ya da: Soykırım özeldir çünkü Yahudiler özeldir. Bu yüzden Jewish Theological Seminary (Yahudi İlahiyat Kurumu)'nun rektörü Ismar Schorsch, "seçilmişliğin sekküler ve tatsız bir versiyonu" dediği Soykırım'ın benzersizliği iddiasını alay konusu etmektedir.[18] Elie Wiesel'in Yahudilerin benzersiz olduğunu, Soykırım'ın benzersizliğini savunduğu kadar ateşle savunduğuna işaret edelim. Wiesel'e göre "bizle ilgili herşey farklıdır". Yahudiler "ontolojik" olarak farklıdır.[19] Yahudi olmayanların Yahudilere karşı ebedi nefretlerinin zirveye çıkmış anına işaret eden Soykırım, yalnızca Yahudilerin çektiklerinin benzersizliğini değil Yahudilerin kendilerinin de benzersizliğini ilan etmektedir.

Novick'in bildirdiğine göre 2. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında Amerikan hükümetinin içinde –ya da hükümet dışında ister Yahudi ister Yahudi olmayanlar arasında olsun çok az istisna dışında- kimse "Yahudilerin terkedilmesi" diye bir şeyi anlayamazdı. 1967 Haziranı bir dönüm noktası oldu: "dünyanın sessizliği", "dünyanın ilgisizliği", "Yahudilerin terkedilmesi" gibi temalar "Soykırım söylemi"nin esaslarını oluşturmaya başladı.[20]

Soykırım endüstrisi Siyonist bir perspektif benimseyerek Hitler'in soykırımını evrensel bir Yahudi düşmanlığının zirveye çıkmış hali olarak tanımladı. Yahudiler yok edilmişlerdi çünkü tüm Yahudi olmayan kesimler ister doğrudan katliama girişerek isterse de yapılanlara göz yumarak Yahudilerin öl-

18. Ismar Schorsch, "The Holocaust and Jewish Survival" in *Midstream* (January 1981), 39. Chaumont da Soykırım'ın benzersizliği iddiasının, ancak Yahudiliğin seçilmişlik dogmasından kaynaklanabileceğini ve ancak onun bağlamında tutarlı bir anlama geldiğini ikna edici bir dille göstermektedir. *La concurrence,* 102-7, 121.

19. Wiesel, *Against Silence,* v.i, 153. Wiesel, *And the Sea,* 133.

20. Novick, *The Holocaust,* 59, 158-9.

melerini istemişti. Wiesel'e göre "Yahudiler celladın eline teslim edilmişti. Ortada katiller ve yapılanlar karşısında sessiz kalanlar vardı".[21] Yahudiler dışındaki tüm insanlığın katil olduğuna dair elde hiçbir tarihi veri yoktur. Daniel Goldhagen *Hitler's Willing Executioners* (Hitler'in Gönüllü Cellatları) başlıklı kitabında bu iddianın bir versiyonunu kanıtlamak için yoğun ve sıkıcı bir çaba harcıyor. Ama sonunda ortaya çıkan şey komik olmaktan öteye geçemiyor.[22] Ancak bu iddianın siyaseten işe yararlılığı ortadadır. Örneğin, aklıma gelmişken, "ebedi anti-semitizm" teorisinin Yahudi karşıtlarını desteklediğinin altını çizeyim. Arendt'in de *Totaliterizm'in Kökenleri*'nde dediği gibi "bu doktrin profesyonel Yahudi karşıtları tarafından kullanılmaya başlamıştır. Doktrin, gerçekleşen tüm korkunç şeylerin bir mazereti olarak sunulabilmektedir: Eğer insanlık iki bin yıldan uzun süredir Yahudilerin öldürülmesinde ısrar ediyorsa, o zaman Yahudilerin öldürülmesi normaldir ve hatta Yahudi nefreti tartışmaya bile gerek kalmaksızın meşrulaşmaktadır. Bu açıklamanın daha şaşırtıcı kısmı ise çok sayıda tarafsız tarihçinin ve hatta önemli sayıda Yahudi'nin de açıklamayı benimsemiş olmasıdır."[23]

Soykırım'ın ebedi Yahudi düşmanlığı dogması bir Yahudi devletinin gerekliliğini meşrulaştıracak ve bu devlete yönelik düşmanlığı açıklamada kullanılacaktı. Katliama girişecek yeni bir (kaçınılamaz) anti-semitik dalga karşısında İsrail, tek sığınak olacak ve de Yahudi devletine karşı yapılan her saldırının ve manevranın arkasında bu katil anti-semitik dalganın olduğu iddia edilecekti. İsrail eleştirilerine karşı edebiyat yazarı Cynthia Ozick'in cevabı hazırdı: "Dünya Yahudileri yok etmek istiyor... zaten dünya her zaman Yahudileri yok etmek istedi."[24] Eğer tüm dünya, Yahudileri öldürmek isti-

21. Wiesel, *And the Sea,* 68,

22. Daniel Jonah Goldhagen, *Hitler's Willing Executioners* (New York: 1996). Bu kitabın bir eleştirisi için bkz. Finkelstein and Birn, *Nation.*

23. Hannah Arendt, *The Origins of Totalitarianism* (New York: 1951), 7.

24. Cynthia Ozick, "All the World Wants the Jews Dead", *Esquire* (November 1974).

yorsa, o zaman neden Yahudiler hala sağ diye sormak istiyor insan. Ayrıca insanlığın çoğu gibi açlıktan da ölmüyorlar.

Bu dogma ile İsrail'e tam yetki veriliyordu: Yahudi olmayanlar her zaman Yahudileri katlediyorlardı, Yahudiler de kendilerini korumak için her türlü hakka sahiptiler. Her türlü saldırganlık ya da işkence; Yahudilerin başvurduğu her yol meşruydu, nefsi müdafaaları için yapılıyordu. Ebedi Yahudi düşmanlığının "Soykırım dersi"ni esefle karşılayan Boas Evron şunları yazıyordu: "Bilinçli bir paranoya yaratılmasıyla eş değer bir şeydir bu...Bu mantalite, 'Yahudiliğin yok edilmesinde herkes Nazilerle işbirliği yaptı' şeklindeki yaygın efsanenin beslemesiyle 'Yahudi olmayanlar her türlü insanlık dışı işi yapmaya hazırdır' şeklinde bir inanç taşımaktadır. Bu da Yahudilerin diğer halklarla ilişkiye geçtiklerinde yapacakları her şeyi mübah görmeleri anlamına gelir."[25]

Soykırım endüstrisine göre ebedi Yahudi düşmanlığı yok edilemez bir şey olması yanında akıldışıdır da. Ortalama bir akademik analizi bırakın, klasik siyonist analizlerin bile ötesine geçen Goldhagen anti-semitizmi şöyle yorumluyor: "Varolan Yahudilerle ilişkisi kesilmiştir... Yahudi eylemlerine dair nesnel bir değerlendirmeyle *esaslı* bir ilgisi yoktur"; "Yahudilerin yapıları ve eylemlerinden bağımsız bir şeydir"; "Yahudi olmayanların zihinsel bir hastalığıdır, barınağı da "zihnin" kendisidir." (vurgular orijinal metinde var). Wiesel'e göre akıldışı argümanlarla sürüklenen anti-Semitist, "Yahudilerin var oluşundan bile nefret eder."[26] Sosyolog John Murray Cuddihy'nin eleştirel bir gözle yaptığı gözlemlere göre "anti-semitizm'in Yahudilerin yaptığı ya da yapmaktan kaçındığı şeylerle bir alakasının olmadığı gibi, Yahudilerin bu akımın meydana gelişindeki katkılarına atıfta bulunarak anti-semitizmi açıklamaya çalışacak her *girişim* de bir anti-semitik olay

25. Boas Evron, *Jewish State or Israeli Nation* (Bloomington: 1995), 226-7.
26. Goldhagen, *Hitler's Willing Executioners*, 34-5, 39, 42. Wiesel, *And the Sea*, 48.

haline gelmektedir! (vurgu orijinal metinde var)[27] Tabi ki buradaki önemli nokta anti-Semitizmin savunulabilir oluşu ya da Yahudilerin kendilerine karşı işlenen suçlardan dolayı suçlanması değildir. Vurgulanması gereken şey anti-semitizmin belli bir tarihsel bağlamda çeşitli çıkar ilişkilerinin karşılıklı etkileşimi sonucu ortaya çıktığıdır. Ismar Schorsch'un da işaret ettiği üzere, "yetenekli, iyi örgütlenmiş ve de oldukça başarılı olmuş bir azınlık, gruplar arasında meydana gelen gerilimlerin sık sık anti-semitik klişelerle bezenerek daha ileri boyutlara taşınmasına neden olabilir."[28]

Anti-semitizmin akıldışı karakterine, Soykırım'ın irrasyonel karakterinden varılmaktadır: Hitler'in Nihai Çözüm'ü rasyonellikten uzaktı- "kötülük için kötülük"tü, "amaçsız" kitlesel katliamdı; Hitler'in Nihai Çözüm'ü, Yahudi olmayan dünyanın anti-semitizm'inin zirvesiydi; o halde bu anti-Semitizm de özünde akıl dışıydı. İster beraber ister ayrı ayrı düşünün bu önermeler yüzeysel bir incelemeye bile dayanamazlar.[29] Ama siyaseten bir işe yaramayı sürdürmektedirler.

Yahudilere mutlak bir suçsuzluk atfederek Soykırım dogması İsrail ve Amerikan Yahudilerini meşru eleştirilere karşı bile dokunulmaz kılmaktadır. Arapların düşmanlığı ve Afro-

27. John Murray Cuddihy, "The Elephant and the Angels: The Incivil Irritatingness of Jewish Theodicy" in Robert N. Bellah and Frederick E. Greenspahn (eds), *Uncivil Religion* (New York: 1987). Bu makalenin yanında yazarın şu makalesine de bkz. "The Holocaust: The Latent Issue in the Uniqueness Debate", in P.F. Gallagher (ed), *Christians, Jews, and Other Worlds* (Highland Lakes, NJ: 1987).

28. Schorch, *The Holocaust,* 39. Bu arada, Yahudilerin "yetenekli" bir azınlık oldukları iddiası, bence, 'seçilmişlik' inancının seküler bir versiyonudur.

29. Bu konunun tam bir açıklığa kavuşması bu çalışmanın amacını aşar. Yine de yalnızca ilk önerme üzerine düşünelim. İrrasyonel olsa bile (ki bunun kendisi de karmaşık bir konudur) Hitler'in Yahudilere karşı savaşını benzersiz bir tarihsel olay olarak nitelemek zordur. Örneğin Joseph Schumpeter'in emperyalizm üzerine yazdığı tezde dediklerine bakalım: "İnsanlık tarihinde savaş ve fethetmeye dair akıl-dışı ve mantıksız [irrasyonel], içgüdüsel eğilimler önemli bir rol oynamıştır. ...sayısız savaş -belki de savaşların çoğu - gerekçeli ve makul çıkarlar gereği çıkmamıştır." (Joseph Schumpeter, "The Sociology of Imperialism" in Paul Sweezy (ed.), *Imperialism and Social Classes* [New York: 1951], 83).

Amerikalıların düşmanlığı: "bunların, Yahudi eylemleriyle ilgili nesnel bir değerlendirmeyle *esaslı* hiçbir bir ilgisi yoktur" (Goldhagen).[30] Wiesel'in Yahudilere yapılan eziyetleri anlatışına bakalım: "İki bin yıldır her an tehdit edildik...Ne için? Hiçbir neden yok." Arapların İsrail düşmanlığı için de şunları yazıyor: "Bizim kim olduğumuzdan ve vatanımız İsrail'in temsil ettiği şeyden - yani yaşamlarımızın kalbi, rüyalarımızın rüyasından- dolayı düşmanlarımız bizi yok etmek istediği zaman, İsrail'i yok etmek isteyeceklerdir." Siyahların Amerikan Yahudiliğine karşı olan düşmanlığına dair de şunları yazıyor: "İlhamlarını aslında bizden alan insanlar bize teşekkür etmek yerine saldırıyorlar. Kendimizi tehlikeli bir durumun ortasında buluyoruz. Yine herkes bizi günah keçisi ilan ediyor...Biz siyahlara yardım ettik; biz her zaman onlara yardım ettik...Siyahlar için üzülüyorum. Bizden öğrenmeleri gereken bir şey var, vefakarlık. Bizim kadar dünyada hiçbir halk vefakarlığı bilmiyor; biz her zaman vefakarız."[31] Her zaman acımasızca cezalandırılırlar, her zaman masumdurlar: Bu bir Yahudi olmanın ağır yüküdür.[32]

Soykırım'ın ebedi Yahudi düşmanlığı dogması, benzersizlik dogmasını da tasdik etmektedir. Eğer Soykırım ebedi bir Yahudi düşmanlığının zirveye çıktığı ana işaret ediyorsa, Soykırım esnasında Yahudi olmayanlara zulmedilmesi yalnızca bir rastlantıydı ve tarihte de Yahudi olmayanlara ancak

30. Albert S. Lindemann'ın yakın zamanlarda yayınlanan ve Soykırım'ın sunduğu çerçeveden açıkça kaçınılan anti-semitizm çalışması şu varsayımla başlıyor: "efsane'nin gücü ne olursa olsun bireysel ya da kollektif düzeyde varolan Yahudi düşmanlıklarının hepsi hayal ürünü kurgulara ya da hiçbir somut gerçekle ilişkisi olmayan izdüşümlere dayanmaz. Her insan grubu gibi Yahudiler de gündelik seküler hayatlarında başka grupların düşmanlıklarını üzerlerine çekecek şeyler yapabilirler." (*Esau's Tears* [Cambridge: 1997], xvii).

31. Wiesel, *Against Silence,* v. i, 255, 384.

32. Chaumont anlamlı bir noktayı vurgular ve bu Soykırım dogmasının diğer birçok suçu kabul edilebilir hale dönüştürdüğünü söyler. Yahudilerin mutlak suçsuzluğunda ısrar - örneğin, onların sırf öldürülmeleri değil çektikleri her türlü eziyetin hiçbir nedene dayanmaması - "eziyet ve cinayetler için 'normal' bir durum öngörür; bu da hiçbir tolerans gösterilmeyecek suçlarla, birlikte yaşanılması gereken - bu durumda yaşanabilir olan - suçlar arasında fiili bir ayrım yaratır." (*La Concurrence,* 176)

bazı zamanlarda benzer bir zulüm politikası yürütülmüştü. O zaman Soykırım esnasında Yahudilere yapılan zulüm her bakımdan benzersizdi.

Yahudilerin çektiklerinin benzersiz olduğu iddiasına destek veren son bir önerme de şöyledir: Çekilenler benzersizdir çünkü Yahudiler benzersizdir. Soykırım benzersizdi çünkü akıldışıydı. Nihayetinde onu teşvik eden akıl dışı bir tutkuydu. Yahudi olmayan dünya Yahudilerden nefret ediyordu çünkü onlara imreniyordu, onları kıskanıyordu. Nathan ve Ruth Ann Perlmutter'e göre anti-semitizm, "Yahudilerin piyasada Hristiyanlardan daha iyi olmasından kaynaklanan bir kıskançlığa ve öfkeye dayanıyordu...sayıca daha çok ama daha az yetenekli olan Hristiyanlar, sayıca çok daha az ama çok yetenekli olan Yahudileri kıskanıyordu."[33] Tersinden de olsa görüldüğü gibi Soykırım, Yahudilerin seçilmişliğini tasdik ediyordu. Çünkü Yahudiler daha iyiydi, ya da daha başarılıydı, Yahudi olmayanların öfkesine maruz kalmışlar ve daha sonra onlar tarafından katledilmişlerdi.

Novick bir an şunu düşünür: Eğer Elie Wiesel, Soykırım'ın baş yorumcusu olmasa "Amerika'da Holokost hakkında nasıl konuşulurdu?"[34] Cevabı bulmak zor değil: 1967 Haziran'ından önce toplama kamplarından kurtulanlardan Bruno Bettelheim'in evrenselci mesajı Amerikan Yahudileri arasında kabul görmüştü. Haziran savaşından sonra Bettelheim bir kenara atıldı ve Wiesel kabul görmeye başladı. Wiesel'in tanınmışlığı gördüğü ideolojik faydalılıkla yakından ilişkilidir. Yahudilerin çektiklerinin benzersizliği/Yahudilerin benzersizliği, her Yahudi olmayanın suçluluğu ve her Yahudi'nin masumluğu, İsrail'in kayıtsız şartsız savunulması/Yahudi çıkarlarının kayıtsız şartsız savunulması: Elie Wiesel, Soykırım'ın *ta* kendisidir.

✧ ✧ ✧

33. Perlmuters, *Anti-Semitism,* 36, 40.
34. Novick, *The Holocaust,* 351n19.

Soykırım'ın temel dogmalarını değerlendirirken Hitler'in Nihai Çözümü'yle ilgili literatürün çoğunun akademik bir değere sahip olmadığı görülür. Aslında Soykırım çalışmaları, tam bir sahtekarlık olmasa da, saçma sapan şeylerle doludur. Bu Soykırım literatürünü ortaya çıkan kültürel ortama bakılması aydınlatıcı olacaktır.

Soykırım'la ilgili ilk büyük aldatmaca olarak Polonyalı göçmen Jerzy Kosinski'nin *The Painted Bird* (Yaralı Kuş)'unu sayabiliriz.[35] Kosinski, kitabın "İngilizce yazıldığını, bu sayede yazarın ana dilinin taşıyabileceği duygusal yan anlamlardan arındığını" belirtiyor. Aslında gerçekten kendisinin yazdığı kısımları -hala çözümlenmemiş bir soru- ana diliyle yazmıştı. Kitabın sözde amacı, 2. Dünya Savaşı'nda Polonya'nın kırsal bir kesiminde yaşayan yalnız bir çocuğun anılarının otobiyografik bir anlatımıydı. Aslında savaş boyunca Kosinski, ailesiyle beraber yaşamıştı. Kitabın ana vurgusu, Polonya köylülerinin işlediği sadist cinsel işkencelerdi. Kitabı yayından önce okuyanlar, kitapla alay etmiş, onun bir tür "şiddet pornografisi" olduğunu ve "sado-mazoşist şiddeti takıntı haline getirmiş" birisinin ürünü olduğunu belirtmişlerdi. Aslında Kosinski anlattığı hemen hemen tüm patolojik durumlarda hokkabazlık yapmıştır. Kitapta Kosinski'nin köylüleri, koyu anti-semitikler olarak tasvir ediliyor. Köylüler "Yahudileri dövün, piçleri dövün" diye kahkaya atıyorlar. Oysa Polonyalı köylüler, Yahudiliğinin tamamen farkında olarak Kosinski ailesini korumuşlardı. Köylüler yakalansalardı başlarına gelecek çok kötü şeyleri de iyi biliyorlardı.

New York Times Book Review'da *The Painted Bird* hakkında yazan Elie Wiesel, kitabın Nazi dönemine yönelik "en iyi suçlamalardan biri" olduğunu ve "derin bir samimiyet ve hassasiyetle yazıldığını" iddia etti. Wiesel'den sonra, aşırı bir hayranlık gösterisine girişen Cynthia Ozick de "toplama

35. New York: 1965. Arka plan için şu kitaba dayanıyorum: James Park Sloan, *Jerzy Kosinski* (New York: 1996).

kamplarından sağ çıkan ve Soykırım'a şahit olan bir Yahudi" olarak Kosinski'nin özgünlüğünü "hemen" farkettiğini söyler. Wiesel, çok sonraları, Kosinski'nin tam bir edebi sahtekar olduğu ortaya çıkarıldıktan sonra da, onun "dikkate değer çalışmaları"na övgüler dizmeye devam edecekti.[36]

The Painted Bird temel bir Soykırım metni haline geldi. Bir best-seller ve ödüller kazanan kitap olarak birçok dile çevrildi, lise ve üniversitelerde zorunlu okumalar arasına girdi. Soykırım çemberini tamamlarken Kosinski, kendini "düşük tarifeli Elie Wiesel" olarak tanımladı. (Wiesel'in yüksek konuşma ücretini "sessizlik ucuza gelmediğinden" karşılayamayanlar ona başvuruyordu) Sonunda araştırmacı bir haftalık yayın organı tarafından ipliği pazara çıkarıldığında bile bunun komünist bir komplo olduğunu iddia eden *New York Times* tarafından şiddetle savunuluyordu.[37]

---

36. Elie Wiesel, "Everybody's Victim", in *New York Times Book Review* (31 October 1965). Wiesel, *All Rivers*, 335. Ozick'den yapılan alıntı için bkz. Sloan, 304-5. Wiesel'in Kosinski hayranlığı şaşırtıcı değil. Kosinski Soykırım'ın "yeni dili"ni analiz etmek, Wiesel ise "yeni dilini güçlendirmek" istedi. Kosinski'ye göre "olaylar arasında kalan hem olay üzerine yapılan yorum hem de olayın yaptığı yorumdu". Wiesel için "iki kelime arasındaki aralık, cennet ve cehenneminkinden daha fazlaydı". Bu tip bir derinlik için Polonya'da kullanılan bir atasözü vardır: "Boşluktan boşluğa [Boşluk anlamına gelen iki ayrı kelime kullanılmış-çev.]" Ama derin düşüncelerinin arasına rahatça Albert Camus'dan da alıntılar sokuşturan birisi için bu tip bir derinlik ancak bir şarlatanı belli eden işarettir. Camus'nun kendisine "Auschwitz'den dolayı sana gıpta ediyorum" dediğini hatırlatan Wiesel şöyle devam ediyor: "Camus bu büyük olayı, bu gizemlerin gizemini bilmediği için kendisini affedemiyordu." (Wiesel, *All Rivers*, 321; Wiesel, *Against Silence*, v. ii., 133)

37. Geoffrey Stokes and Eliot Fremont-Smith, "Jerzy Kosinski's Tainted Words", in *Village Voice* (22 June 1982). John Corry, "A Case History: 17 Years of Ideological Attack on a Cultural Target," in *New York Times* (7 November 1982) İtibarını biraz iade ettirecek bir gelişme olarak Kosinski'nin bir tür ölüm yatağı konuşması yaptığını hatırlatalım. Sahtekarlığının ortaya çıkarılmasından intihar edişine kadar geçen birkaç yıl içinde Kosinski, Soykırım endüstrisinin Yahudi olmayan kurbanları dışlamasını üzüntüyle karşıladığını belirtti. "Birçok Kuzey Amerikalı Yahudi, Soykırım'ı tamamen Yahudilere özgü bir felaket olarak algılıyor....Ama dünyadaki Roman (kendilerine haksızca Çingene denmektedir) nüfusun yarısından çoğu, yaklaşık 2.5 milyon Polonyalı Katolik, milyonlarca Sovyet vatandaşı ve daha birçok ulustan insan da bu soykırımın kurbanı olmuşlardır....". Kosinski, hayatının son yıllarında kendisini "Soykırım esnasında himaye eden Polonyalıların kahramanlığı"nı

Soykırım *kitcsh*'i olan *The Painted Bird*'den ahlaksızca esinlenildiği görülen Binjamin Wilkomirski'nin *Fragments*'i ise günümüze çok daha yakın bir sahtekarlık örneğidir.[38] Kosinski gibi Wilkomirski de kendini sağ kalan bir yalnız çocuk olarak tasvir eder. Başından geçen olaylar karşısında dilsiz hale gelen kahranımız hikayenin devamında bir yetimler yurdunda büyür ve gecikmiş olarak kendisinin bir Yahudi olduğunu öğrenir. *The Painted Bird*'da olduğu gibi *Fragments*'in da temel anlatı kurgusu aynıdır: basit, bir çocuğun kısık, naif sesi. Böylece zaman dilimleri ve yer adlarının muğlak kalması sağlanıyor. Yine Kosinski'nin kitabında olduğu gibi *Fragments*'de de her bölüm bir şiddet cümbüşüyle zirveye ulaşıyor. Kosinski kitabının "donmuş zihnin yavaş yavaş açılışını" temsil ettiğini söylemişti; Wilkomirski ise kitabının "geri gelmiş hafızayı" temsil ettiğini söylüyor.[39]

---

da sözde anti-semitik "görünümleri"ne rağmen teslim etmiştir. (Jerzy Kosinski, *Passing By* [New York: 1992], 165-6, 178-9) Bir Soykırım konferansında öfkeli bir şekilde Polonyalıların Yahudileri kurtarmak için ne yaptığı sorulduğunda Kosinski de aynı şiddetle "Yahudiler Polonyalıları korumak için ne yaptı?" diye sormuştu.

38. New York: 1996. Wilkomirski sahtekarlığının arka planı için özellikle bkz: Elena Lappin, "The Man With Two Heads" in *Granta*, no. 66, ve Philip Gourevitch, "Stealing the Holocaust", in *New Yorker* (14 June 1999).

39. Wilkomirski'nin üzerinde önemli bir "edebi" etki de Wiesel'dir. Şu pasajları karşılaştırın:

Wilkomirski: "Apaçık gözlerini gördüm ve bir anda anladım: bu gözler her şeyi biliyordu, sahip olduğum her şeyi görmüşler ve bu ülkedeki herkesten daha çok şey biliyorlardı. Bunun gibi gözleri biliyordum, kampta ve daha sonra bu gözlerden binlercesini gördüm. Bu gözler Mila'nınkilerdi. Biz çocuklar birbirimize her şeyi bu gözlerle anlatıyorduk. O da biliyordu; dümdüz gözlerime ve ta kalbimin derinliklerine baktı."

Wiesel: "Gözler-size gözlerden bahsetmeliyim. Bununla başlamalıyım çünkü gözleri her şeyden önce geliyordu, ve her şey onlarla anlaşılabiliyordu. Diğer şeyler bekleyebilir. Onlar zaten bilmiş olduklarınızı teyit etmeye yarayacak. Ama gözler - bir indirgenemez hakikatle alev alev parlayan, yanan ama hiç bitmeyen o gözler. Onların önünde utanç içinde bir sessizliğe gömülünür; kafanızı öne eğer, hükmü kabullenirsiniz. Şimdi tek arzunuz, onların gördüğü gibi dünyayı görmektir. Yetişkin, akıllı ve tecrübe sahibi bir insanken birdenbire güçsüzlüğe ve korkunç bir yoksulluğa yuvarlanırsınız. O gözler size çocukluğunuzu, yetimliğinizi hatırlatır; dilin gücüne olan tüm inancınızı kaybetmenize neden olur. O gözler kelimelerin değerini etkisiz hale getirirler, ko-

Bir sahtekarlık belgesi olması yanında benzerlerinden kopya çekmiş de olsa *Fragments* tipik bir Soykırım anısıdır. Hikaye, toplama kamplarından başlar. Buradaki her gardiyan çıldırmış, sadist bir canavardır, Yahudi çocuklarının kafa taslarını kırmaktan zevk alırlar. Nazi toplama kamplarına dair klasik anılar ise Auschwitz'den sağ çıkan Dr. Ella Lingens-Reiner'ın dedikleriyle örtüşür: "Sadistlerin sayısı azdı. Yüzde beş ya da onu geçmezdi."[40] Ancak yaygın Alman sadizmi Soykırım literatüründe bolca bulunan bir temadır. Çifte hizmet görerek hem Soykırım'ın benzersiz mantıksızlığı hem de soykırımcıların fanatik anti-semitizmleri "belgelendirilir".

Fragments'in özgünlüğü Soykırım esnasında değil de Soykırım sonrasındaki hayatı betimlemesine dayanır. İsviçreli bir aile tarafından evlat edinilen küçük Binjamin yeni işkencelere dayanmak zorunda kalacaktır. Soykırım'ı inkar edenlerin dünyasında tutsak kalmıştır. Annesi "unut onu - o kötü bir rüyaydı. O yalnızca kötü bir rüyaydı...artık onunla ilgili bir şey düşünmeyeceksin" diye bağırırdı. Binjamin sinirlenmeye başlar: "Bu ülkede herkes onu unutmam gerektiğini, böyle bir şeyin asla meydana gelmediğini ve benim rüya gördüğümü söylüyor. Ama onlar onun hakkında her şeyi biliyorlar!"

Okulda bile "çocuklar beni gösterir ve yumruklarını sıkarak bağırırlardı: 'O sayıklıyor, öyle bir şey yok. Yalancı! O delinin, aptalın teki' " (Burada bir parantez açalım: Çocuklar doğru söylüyordu). Tüm çocuklar onu yumruklar, anti-Semitik şarkılar söyler ve Binjamin'e karşı birleşirlerken büyükler de onunla alay etmeye devam ediyordu: "Uyduruyorsun!".

---

nuşma ihtiyacınızı ateşlerler." (*The Jews of Silence-Sessizliğin Yahudileri* [New York: 1966], 3)

Wiesel "gözler" hakkındaki rapsodisini bir buçuk sayfa daha sürdürür. Diyalektikteki ustalığı da edebi sinsiliği ile boy ölçüşür. Wiesel bir yerde "Birçok liberalin aksine kollektif suçluluğa inanırım" der, başka bir yerde "Kollektif suçluluğa inanmadığımı vurguluyorum" der. (Wiesel, *Against the Silence*, v. ii, 134; Wiesel, *And the Sea*, 152, 235)

40. Bernd Naumann, *Auschwitz* (New York: 1966), 91. Ayrıca daha kapsamlı bir belgelendirme için bkz. Finkelstein and Birn, *Nation*, 67-8.

Perişan bir umutsuzlukla sürüklenen Binjamin, bir Soykırım kurgusuna ulaşır: "Kamp hala oradaydı- dikkatlice gizlenmiş ve kılık değiştirmiş olarak.. Farkedilmemek için üniformalarını çıkarmış ve cici elbiseler giymişlerdi...Yahudi olduğuna dair en ufak bir ipucu verdiğinde - bunun sonucunu hissederdin: Onlar aynı insanlar, üniformasız da olsalar hala öldürebilirler." *Fragments,* Soykırım dogmalarına hürmetin de ötesine geçer; dumanı tüten bir silah olmuştur. Savaşta tarafsız kalan İsviçre'de bile Yahudi olmayanlar, Yahudileri öldürmek istiyorlardır.

Fragments birçok kesim tarafından Soykırım literatürünün klasiklerinden biri sayıldı. Onlarca dile çevrilen kitap, Yahudilik Yılın Kitabı Ödülü, *the Jewish Quarterly* Ödülü ve *Prix de Mémoire de la Shoah* ödüllerini kazandı. Belgesellerin başrol oyuncusu, Soykırım seminer ve konferanslarının vazgeçilmez kişisi ve *United States Holocaust Memorial Museum* (ABD Soykırım Anısı Müzesi) nin bağış toplayıcısı haline gelen Wilkomirski, kısa sürede Soykırım'ın poster yıldızı oldu.

Fragments'i "küçük bir şaheser" olarak ilan eden Daniel Goldhagen, akademide Wilkomirski'nin en önemli destekleyicisi oldu. Ancak Raul Hilberg gibi bilgili tarihçiler bu kitabın da bir sahtekarlık olduğunu ilan etmişlerdi bile. Hilberg sahtekarlığın ortaya çıkarılışından sonra oldukça yerinde bazı sorular da sordu: "Bu kitap bir anı kitabı olarak çeşitli yayınevlerinden nasıl vize alabildi? Yine bu kitap, ABD Soykırım Anısı Müzesi'ne ve saygın üniversitelere Wilkomirski'nin davet edilmesini nasıl sağladı? Soykırım'la ilgili materyallerin basılıp basılmamasına karar vermeye sıra gelince neden makul kalite kontrol ölçülerimiz olmaz?"[41]

41. Lappin, 49. Hilberg her zaman doğru soruları sordu. Bu yüzden de daima Soykırım toplumu içinde parya konumunda olmuştur. Bkz. Hilberg, *The Politics of Memory.*

Wilkomirski'nin aslında tüm savaş boyunca İsviçre'de olduğu sonradan ortaya çıktı. Ve aslında Yahudi bile değildi. Ama Soykırım endüstrisinin ölüm-sonrası ağıtlarını bir dinleyelim:

> Arthur Samuelson (yayıncı): *Fragments* epey *cool* bir kitaptır...Eğer onu edebiyat-dışı olarak tanımlarsanız, onun bir sahtekarlık olduğunu söyleyebilirsiniz. Ama onu o zaman edebiyat kategorisinde yeniden yayınlarım. Belki doğru değildir-ama o zaman o daha da iyi bir yazardır!"
>
> Carol Brown Janeway (editör ve çevirmen): "Eğer suçlamalar doğru çıkarsa, o zaman mesele, kontrol edilebilecek gözleme dayalı olgular değil, üzerinde düşünülmesi gereken manevi gerçekler olacaktır. Ruhlarımızın kontrol edilmesi zorunlu olacaktır ki bu da imkansızdır."

Daha da var. *Yad Vashem*'in direktörü ve *Hebrew Üniversitesi*'nde öğretim üyesi olan Israel Gutman'ı düşünelim. O da Auschwitz'de kalmış. Ona göre *Fragments*'in sahtekarlık olup olmaması önemli değil: "Wilkomirski derinden yaşadığı şeyleri yazmıştır, buna şüphem yok...O bir sahtekar değildir. O yazdıklarını çok derinde, ruhunda yaşayan biridir. Acısı özgündür." Yani Wilkomirski'nin savaş sırasında bir toplama kampında mı yoksa İsviçre'de küçük bir köşkte mi olduğu önemli değildir; eğer "acısı özgün"se sahtekar değildir: Yani bir Auschwitz'den sağ çıkıp Soykırım uzmanı olan biri konuşmaktadır; diğerleri aşağılanmayı, Gutman ise merhameti hak etmektedir.

The New Yorker dergisi Wilkomirski'nin bir sahtekar olduğunu "Soykırım'ın Çalınması" başlığıyla duyurmuştu. Böylece, Wilkomirski dün Yahudi olmayanların kötülüklerini anlattığı masallardan dolayı göklere çıkarılırken, bugün kendisi bir diğer zalim gayr-ı Yahudi olmakla suçlanır hale geldi. *Her zaman* suç Yahudi olmayanlardadır. Wilkomirski'nin kendisine bir Soykırım geçmişi uydurduğu doğrudur ama daha büyük bir doğru, ideolojik amaçları için tarihi sahtekarca

suistimal eden Soykırım endüstrisinin Wilkomirski'nin uydurmasını da göklere çıkarmış olmasıdır. O, keşfedilmeyi bekleyen bir Soykırım "gazisi"ydi.

1999 Ekimi'nde Wilkomirski'nin Alman yayıncısı, *Fragments*'i, kitapçılardan topladı ve sonunda onun Yahudi bir yetim değil, Bruno Doessekker adlı İsviçre doğumlu birisi olduğunu kamuoyuna ilan etti. İşlerin iyice kötüye gittiğini gören Wilkomirski gürledi: "Ben Binjamin Wilkomirski'yim!". Bir ay sonra ise Amerikalı yayıncı Schocken, *Fragments*'in satışını durduracaktı.[42]

Şimdi de ikinci derecedeki Soykırım literatürünü düşünelim. Bu literatürün halini belli eden bir işaret "Arap bağlantısı"na ayrılan yerdir. Novick'e göre Kudüs Müftüsü –Hac Emin el-Hüseyni- "Soykırım'da önemli bir rol oynamamasına rağmen" Israel Gutman'ın editörlüğünü yaptığı dört ciltlik *Encyclopedia of the Holocaust*'ta kendisine "yıldız rollerden biri" verilmiştir. Müftü, *Yad Vashem*'in listesinde de üst sıralardadır. Tom Segev yazıyor: "Nazilerin Yahudileri yok etme planlarıyla Arapların İsrail'e düşmanlığı arasında birçok ortak nokta olduğuna ziyaretçinin kendisi karar verecektir." Wiesel, tüm mezheplerden temsilcilerin katıldığı bir Auschwitz anmasında *yalnızca* Müslüman bir Kadı'nın varlığına itiraz etmişti: "Kudüs müftüsü Hacı Emin el-Hüseyni'nin Heinrich Himmler'in arkadaşı olmasını af mı ediyoruz?". Eğer müftü Hitler'in Nihai Çözüm'ünde o kadar önemli bir rol oynuyorduysa neden o da Eichmann gibi adalet önüne getirilmedi? Müftü savaştan sonra hemen yan kapıda, Lübnan'da bulunuyordu.[43]

Özellikle sonu hüsranla biten Lübnan işgaliyle ve resmi İsrail propagandalarının "yeni tarihçiler"in utandırıcı saldırı-

42. "Publisher Drops Holocaust Book" in *New York Times* (3 November 1999). Allan Hall and Laura Williams, "Holocaust Hoaxer?" in *New York Post* (4 November 1999).

43. Novick, *The Holocaust,* 158. Segev, *Seventh Million*, 425. Wiesel, *And the Sea,* 198.

larına maruz kalmasıyla, apolojistler Arapları Nazilerle karalamaya çalıştı. Ünlü tarihçi Bernard Lewis, anti-semitizm'le ilgili kısa çalışmasında tam bir bölümü ve Ortadoğu'nun "2000 yıllık kısa tarihçesinde" tam üç sayfayı Arap Nazizmine ayırmayı başardı. Soykırım spektrumunun aşırı liberal ucunda yer alan Michael Berenbaum (Washington Soykırım Anısı Müzesi'nden) lutfedip şunları söyleyebilmiş: "İsrail'in varlığına öfkelenen Filistinli gençlerin attığı taşlar ...masum Yahudilere yapılan Nazi saldırısıyla eş anlamlı değildir."[44]

En son Soykırım ölçüsüzlüğü ise Daniel Jonah Goldhagen'in *Hitler's Willing Executioners* (Hitler'in Gönüllü Cellatları) adlı kitabında ortaya çıkıyor. Yayınlanır yayınlanmaz her önemli düşünce dergisinde kitapla ilgili bir tanıtım yazısı çıktı. *New York Times*'ta ise kitap hakkında birden çok yazının çıktığı görüldü. Bunlardan birinde kitap için "son zamanlarda çıkan kitaplar arasında bir dönüm noktası olabilen çok az kitaptan biridir" (Richard Bernstein) dendi. Yarım milyon satan ve 13 dilde çevrilmeye aday olan kitabı *Time* dergisi yılın "en çok konuşulan" ve en iyi ikinci edebiyat-dışı kitabı olarak alkışladı.[45]

"Kayda değer bir araştırmaya" ve "çok büyük bir belge ve olgu yığınıyla desteklenen kanıt zenginliği"ne işaret eden Elie Wiesel, kitabı "Soykırım'ın anlaşılması ve öğretilmesine olağanüstü bir katkı sağladığı" gerekçesiyle göklere çıkardı. Israel Gutman da "Soykırım'la ilgili akademik çalışmaların çoğunlukla görmezden geldiği, ama merkeziliği konusunda kuşku olmayan soruları sorduğu için" kitabı övenler arasındaydı. Harvard Üniversitesi'nde Soykırım kürsüsüne aday gösterilen ve ulusal medyada Wiesel'e eşlik eden Goldhagen, kısa sürede Soykırım çevresinde daimi bir yer edindi.

---

44. Bernard Lewis, *Semites and Anti-Semites* (New York: 1986), bölüm 6; Bernard Lewis, *The Middle East* (New York: 1995), 348-50. Berenbaum, *After Tragedy,* 84.

45. *New York Times,* 27 March, 2 April, 3 April. *Time,* 23 December 1996.

Goldhagen'in ana tezi bildik Soykırım dogmasıyla aynı şeydi: patolojik bir nefretin yönlendirdiği Alman halkı, Hitler'in sağladığı fırsata dört elle sarılmış ve Yahudileri katletmişti. Soykırım'ın önde gelen yazarlarından ve *Hebrew Üniversitesi*'nde öğretim üyeliği, *Yad Vashem*'in de direktörlüğünü yapan Yehuda Bauer bile bazen bu dogmaya sarılır. Yıllar önce soykırımcıların zihin yapısı üzerine düşünürken Bauer şunları yazmıştı: Yahudiler, aslında kendilerinden çok da nefret etmeyen bir halk tarafından katledilmişti...Yahudileri öldürmek için Almanların onlardan nefret etmesi gerekmiyordu." Ama Goldhagen'in kitabıyla ilgili yakın zamanda çıkan bir yazısında Bauer, daha önce söylediklerinin tam tersini söylüyordu: "1930'ların sonundan itibaren cani tutumların en radikal biçimleri, sahneye hakim oldu...İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasından itibaren Almanların çoğu kendilerini rejimle ve onun anti-semitik politikalarıyla o kadar özdeşleştirdiler ki cani bulmak hiç zor olmadı". Kendi sözleri arasındaki tutarsızlık hatırlatıldığında Bauer "açıklamalarım arasında bir tutarsızlık göremiyorum" dedi.[46]

Akademik bir çalışma görünümünde olsa da *Hitler'in Gönüllü Cellatları* kısa ve detaylı bir sadist şiddet pratikleri özetinden başka bir şey değil. Goldhagen'ın şiddetle Wilkomirski'yi savunması şaşırtıcı değil: *Hitler'in Gönüllü Cellatları* = *Fragments* + dipnotlar. Kaynakların kabaca tahrif edilmiş edildiği örnekler ve iç çelişkilerle dolu olan *Hitler'in Gönüllü Cellatları* herhangi bir akademik değerden yoksundur. *A Nation on Trial* (Yargılanan bir Halk) da Ruth Bettina Birn ve ben, Goldhagen'in bu eserinin ne kadar bayağı ve uydurma olduğunu belgelendirmiştik. Bunun ardından

46. Yehuda Bauer, "Reflections Concerning Holocaust History," in Louis Greenspan and Graeme Nicholson (eds), *Fackenheim* (Toronto: 1993), 164, 169. Yehuda Bauer, "On Perpetrators of the Holocaust and the Public Discourse," in *Jewish Quarterly Review*, no. 87 (1997), 348-50. Norman G. Finkelstein and Yehuda Bauer, "Goldhagen's *Hitler's Willing Executioners:* An Exchange of Views," in *Jewish Quarterly Review,* nos. 1-2 (1998), 126.

meydana gelen gelişmeler, Soykırım endüstrisinin iç işleyişini göstermesi bakımından aydınlatıcıdır.

Goldhagen'ın kullandığı arşivler konusunda dünyanın en önde gelen otoritelerinden biri olan Birn, ilk eleştirel bulgularını Cambridge'ın *Historical Journal*'ında yayınladı. Derginin tam cevap verme önerisini reddeden Goldhagen, Londra merkezli güçlü bir hukuk bürosu aracılığıyla Birn ve *Cambridge University Press*'i mahkemeye verdi. Goldhagen'e göre Birn'ün yazdıklarında "birçok ciddi iftira" vardı. Birn'den özür dilemesini, yazdıklarını geri almasını ve eleştirilerini bir daha tekrarlamasını isteyen Goldhagen'in avukatları Birn'ü "bu mektuptan dolayı kendi lehinize yapılacak reklam, aleyhinize daha büyük miktarda zararla sonuçlanacaktır" diyerek tehdit de ediyorlardı.[47]

Bir süre sonra Birn'ün eleştirel bulguları *New Left Review*'de de yayınlanınca Henry Holt'un yayınevi *Metropolitan* bu makaleleri kitap olarak yayınlamaya karar verdi. Bunun üzerine *Forward* adlı derginin ilk sayfasında Metropolitan'ı uyaran bir haber çıktı. Habere göre yayınevi İsrail devletine ideolojik düşmanlığıyla namlı Norman Finkelsteine'ın bir kitabını yayınlamaya hazırlanıyordu. *Forward* dergisi ABD'de neyin Soykırım endüstrisine göre doğru olup olmadığına karar veren bir merci gibi hareket ediyor.

"Finkelstein'ın anti-Siyonist duruşunun etkisiyle önyargılı ve küstah görüşleri" olduğunu iddia eden ADL Başkanı Abraham Foxman, Holt'tan kitabı yayınlamamasını istemişti: "Asıl mesele Goldhagen'in tezlerinin doğru olup olmadığı değil, 'meşru eleştiri'nin ne olduğu ve önemsiz olanın ötesinde ne olduğudur". Foxman'a cevap veren Metropolitan edi-

47. Bir arkaplan ve sonraki paragraflar için bkz. Charles Glass, "Hitler's (un)willling executioners", in *New Statesman* (23 January 1998), Laura Shapiro, "A Battle Over the Holocaust," in *Newsweek* (23 March 1998), ve Tibor Krausz, "The Goldhagen Wars," in *Jerusalem Report* (3 August 1998). Bu benzeri konular için bkz. www.NormanFinkelstein.com (Goldhagen'in sayfasına da bir link var).

törlerinden Sara Bershtel ise "Mesele tam da Goldhagen'in tezlerinin doğru olup olmadığıdır" diyordu.

İsrail yanlısı *New Republic*'in edebiyat editörü Leon Wieseltier de kişisel bir müdahaleye girişerek Holt'un başkanı Michael Naumann'la görüşecek ve şunları söyleyecekti: "Finkelstein'ın kim olduğunu bilmessiniz. O bir zehirdir, kendinden nefret eden bir Yahudidir, o bir kayanın altında bulacağınız bir şeydir." Holt'un kararını bir "rezalet" olarak tanımlayan *Dünya Yahudi Kongresi* direktörü Elan Steinberg de şöyle bir yorum yapacaktı: "Eğer çöpçü olmak istiyorlarsa sağlık koruma üniformaları giymeleri gerekir."

Naumann ise daha sonra şunları söyleyecekti: "İlgili kesimlerin yayınlanacak bir kitap aleyhine kamuoyu önünde bu kadar gölge düşürmeye çalışmalarına daha önce hiç rastlamamıştım." Ünlü İsrailli tarihçi ve gazeteci Tom Segev de İsrail'de yayınlanmakta olan *Haaretz*'de kampanyanın bir "kültürel terörizm"in sınırlarına yaklaştığını yazacaktı.

Kanada Adalet Bakanlığı'nda Savaş Suçları ve İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlar bölümünün baş tarihçisi olan Birn daha sonra da Kanada'daki Yahudi örgütlerinin saldırısına uğradı. Benim "bu kıtadaki Yahudilerin çoğuna düşman" olduğumu iddia eden Kanada Yahudi Kongresi (CFC), Birn'ün kitap için benimle işbirliği yapmasını kınadı. İşvereni üzerinden baskı yapmaya başlayan CFC, Adalet Bakanlığı'nı protesto etti. Arkasında yine CFC'nin olduğu ve Birn'ü "suçlu ırkın bir üyesi" olarak tanımlayan bir raporla (Birn Alman doğumludur) beraber yapılan şikayet, Birn'ün aleyhinde resmi soruşturma başlatılmasına neden oldu.

Kitabın yayınlanmasından sonra bile yazarlar aleyhine saldırılar sürdü. Goldhagen, tüm hayatını Nazi savaş suçlularının yargılanmasına adayan Birn'ü, anti-semitik olmakla suçladı. Goldhagen'e göre ben de Nazizmin kurbanlarının (kendi ailem de dahil) ölmeyi hak ettiklerini düşünüyordum.[48]

48. Daniel Jonah Goldhagen, "Daniel Jonah Goldhagen Comments on Birn,"

Goldhagen'in Harvard Avrupa Çalışmaları Merkezi'ndeki meslektaşları Stanley Hoffman ve Charles Maier de kamuoyu önünde onu desteklediler.[49]

Sansür suçlamalarının kamuoyunu yanıltma çabaları olduğunu iddia eden *New Republic* "sansürcülükle standartları desteklemek arasında bir fark olduğunu" savunuyordu. *A Nation on Trial,* Nazi soykırımı üzerine çalışan Raul Hilberg, Christopher Browning ve Ian Kershaw gibi önde gelen tarihçilerin beğenisini kazandı. Yine bu tarihçiler, Goldhagen'in kitabını kaale bile almadılar; Hilberg kitabın "değersiz" olduğunu ilan etti. Aslında vurgulanan tam da standartlardı.

Şimdi son olarak kalıbı düşünelim: Wiesel ve Gutman, Goldhagen'i savundu; Wiesel Kosinski'yi savundu; Gutman ve Goldhagen Wilkormiski'yi savundu. Oyuncuları birleştirelim; Bu bir Soykırım edebiyatıdır.

Tüm abartmalara karşın Soykırım inkarcılarının toplumda önemli bir etkisi olduğuna dair hiçbir delil bulunmuyor. Soykırım endüstrisinin hergün ağzında sakız ettiği saçmalıklar düşünüldüğünde, insan niye *çok az* şüpheci olduğunu merak ediyor. Soykırım'ın yaygın bir biçimde inkar edildiği iddiasının arkasında neyin olduğunu bulmak çok zor değil.

---

in *German Politics and Society* (Summer 1998), 88, 91 dipnot 2. Daniel Jonah Goldhagen, "The New Discourse of Avoidance," n.25 (www.Goldhagen.com/nda2html)

49. Hoffman, Goldhagen'in daha sonra *Hitler's Willing Executioners*'a dönüşecek tezinin danışmanlığını yapmıştı. Akademik protokolleri iğrençce çiğneyen Hoffman Goldhagen'in kitabı üzerine *Foreign Affairs*'da hararetli bir tanıtım yapmak dışında aynı dergi için ikinci kez yapılan tanıtımda *A Nation on Trial*'ı alenen suçladı ve kitabın "berbat" olduğunu yazdı (*Foreign Affairs,* May/June 1996 and July/August 1998). Maier de Almanya üzerine çalışanlar için oluşturulmuş haberleşme sitesine uzun bir yazıyla müdahalede bulundu (www2.h-net.msu.edu). Meier, "Bu gözönüne serilen durumun 'gerçekten iğrenç ve suçlanmayı hak eden' kısımlarının aslında Goldhagen'i eleştiren kısımlar olduğunu söylüyor ve Goldhagen'in Birn aleyhine açtığı davada "kötü niyet delilleri bulma araştırmasına" destek veriyordu. Meier ayrıca Goldhagen'in eserlerini "gerçek dışı ve kışkırtıcı" diye tanımlamamdan üzüntü duyduğunu söylüyordu.

Soykırım inkarı yalanını ortaya atmadan, kafası iyice Soykırım'la doldurulmuş bir toplumda daha fazla müzeyi, kitabı, ders programını, filmi ve programı nasıl meşrulaştırabilirsiniz? Deborah Lipstadt'ın alkışlanan kitabı *Denying the Holocaust*[50] ve Soykırım inkarının yaygın olduğunu iddia eden AJC'nin beceriksizce hazırladığı anket tam da Washington Soykırım Müzesinin açıldığı zamanlarda yayınlanmıştı.[51]

Denying the Holocaust, "yeni anti-Semitizm" kitaplarının güncellenmiş bir versiyonudur. Soykırım inkarının yaygın olduğunu kanıtlamak için Lipstadt, bir dizi saplantılı yayına atıfta bulunuyor. Bunların içinde "baş yapıt", *Northwestern University*'de elektrik mühendisliğinde ders veren Arthur Butz adında değersiz bir adama ait. *The Hoax of the Twentieth Century* [20. Yüzyılın Sahtekarlığı] adlı kitabı da adı sanı bilinmeyen bir yayınevinden çıkmış. Lipstadt bir bölüme başlık verirken onu kullanıyor: "Merkeze Giriliyor". Lipstadt olmasaydı, acaba kim Arthur Butz'un adını duyacaktı.

Aslında merkezde yer alıp da soykırım inkarcısı olan tek isim Bernard Lewis'tir. Hatta bir Fransız mahkemesi onu soykırımı inkar etmekten suçlu bile bulmuştur. Ama Lewis 1.

---

50. New York: 1994. Lipstadt, Emory University'de Soykırım kürsüsünün başkanı. Ayrıca yakın zamanlarda ABD Soykırım Anısı Konseyi'ne atandı.

51. Çifte olumsuzluk kullanarak AJC kafa karışıklığını davet etmişti: "Nazilerin Yahudileri katletmesi diye bir durumun hiçbir zaman meydana gelmediği sizce mümkün müdür yoksa mümkün değil midir? Cevap verenlerin yüzde 22'si "mümkün görünüyor" demiş. Daha sonraki anketlerde soru yeni ifadelerle tekrar soruldu ve Soykırım inkarı sıfıra yaklaştı. AJC'nin geçtiğimiz yıllarda 11 ülkede yaptığı bir ankete göre de -aşırı sağcıların iddialarının aksine- "çok az insan Soykırım'ı inkar etti". (Jennifer Golub and Renae Cohen, *What Do Americans Know About the Holocaust?* [The American Jewish Committee: 1993]; "Holocaust Deniers Unconvincing - Surveys," in *Jerusalem Post* [4 February 2000]). Ancak AJC'den David Harris Kongre'de "Avrupa'da anti-Semitizm" başlığıyla yaptığı konuşmada AJC'nin kendi bulgularına bir kez bile atıfta bulunmadan Avrupa Sağı'nda Soykırım inkarının hala belirgin olduğunu vurguladı. Oysa kendi örgütünün bulgularına göre aşırı sağcıların iddiaları genel kamuoyunda etkili değildi (Dış İlişkiler Komitesi önündeki Konuşmalar, ABD Senatosu, 5 Nisan 2000).

Dünya Savaşında Türklerin Ermenilere soykırım yaptığını inkar etmişti, Nazilerin Yahudilere yaptığını değil. Bu arada Lewis İsrail yanlısıdır.[52] Bu tip soykırım inkarları ABD'de hiç sorun olmamaktadır. Hele de Türkiye'nin İsrail'in müttefiki olması işleri daha da rahatlatmaktadır. Bu durumda bir Ermeni soykırımından bahsetmek tabudur. Tel Aviv'de soykırımlar üzerine düzenlenen uluslararası konferansa Elie Wiesel ve Haham Arthur Hertzberg'in yanında *Amerikan Yahudi Kongresi* ve *Yad Vashem* de katılmaktan vazgeçmişlerdi. Çünkü İsrail hükümetinin ısrarına rağmen akademisyenler konferansta Ermenilerle ilgili de bir bölüm açmışlardı. Wiesel katılmamakla kalmadı tek taraflı olarak konferansın iptal edilmesine de çalıştı, hatta Yehuda Bauer'e göre kişisel lobi faaliyetine girişerek katılımcıları konferansa katılmaktan vazgeçirmeye uğraştı.[53] İsrail'in emriyle hareket eden ABD Soykırım Konseyi, Washington Soykırım Anısı Müzesi'nde Ermenilerden bahsettirmedi. Yine Yahudi lobiciler, Amerikan Kongresinde Ermeni soykırımını hatırlama günü yapılmasına engel oldular.[54]

Toplama kamplarından sağ çıkan birisinin söylediklerine kuşkuyla bakmak, Yahudi işbirlikçilerin rollerini ifşa etmek, Dresden bombalaması sırasında Almanların da kayba uğradığını ya da 2. Dünya Savaşında Almanya dışında başka bir devletin de suç işlediğini söylemek- bunların hepsi Lipstadt'e

52. Bkz. "France Fines Historian Over Armenian Denial," in *Boston Globe* (22 June 1995), and "Bernard Lewis and the Armenians," in *Counterpunch* (16-31 December 1997).

53. Israel Charny, "The Conference Crisis. The Turks, Armenians and the Jews," in *The Book of the International Conference on the Holocaust and Genocide. Book One: The Conference Program and Crisis* (Tel Aviv: 1982). Israel Amrani, "A Little Help for Friends," in *Haaretz* (20 April 1990) (Bauer). Wiesel'in garip açıklamasına göre, konferans başkanlığından "Ermeni misafirlerimizi kırmamak için" çekilmişti. Wiesel muhtemelen konferansı sabote de etmeye çalışmış ve Ermenilere kibar davranılmamasına çalışmıştı. (Wiesel, *And the Sea,* 92).

54. Edward T. Linenthal, *Preserving Memory* (New York: 1995), 228 dipnot, 263, 312-13.

göre Soykırım inkarının delilleridir.[55] Wiesel'in Soykırım endüstrisinden kar elde ettiğini söylemek ya da onun dediklerini sorgulamak da Soykırım inkarına denk bir şeydir.[56]

Lipstadt'a göre en "sinsi" Soykırım inkar biçimleri "ahlaksız denkliklerdir": yani Soykırım'ın benzersizliğini inkar etmektir.[57] Bu argümanın ilgi çekici imaları var. Daniel Goldhagen Sırpların Kosova'da yaptıklarıyla ilgili olarak "esasında, yapılanlarla Nazi Almanyası'nın yaptıkları arasında yalnızca derece farkı vardır" diyor.[58] Bu söyledikleri Goldhagen'i "esasında" bir Soykırım inkarcısı yapardı. Aslında siyasi spektrumun her tarafından İsrailli yorumcular Sırpların Kosova'da yaptıklarını İsrail'in 1948'de Filistinlilere karşı yaptıklarıyla karşılaştırdı.[59] O halde Goldhagen'in anlatımına göre İsrail bir Soykırım'a, soykırıma girişmişti. Filistinliler bile artık bunu iddia etmiyor.

Uygulayıcılarının politikaları ve motivasyonları ne kadar kaba da olsa, revizyonist edebiyat ürünlerinin tamamı faydasız değildir. Lipstadt, David Irving'i "Soykırım inkarcılığının en tehlikeli sözcülerinden biri" olarak damgalıyor (Irving, Lipstadt aleyhine bu ve benzeri iddialardan dolayı İngiltere'de açtığı iftira davasını kaybetti). Ama bir Hitler hayranı ve Alman nasyonel sosyalizmi hayranı olmakla kötü bir üne kavuşan Irving'in bize -Gordon Craig'in de işaret ettiği gibi- 2. Dünya Savaşı hakkında "vazgeçilemez" bilgiler kazandırdığını da hatırlatmalıyım. Nazi soykırımı üzerine yaptığı önemli çalışmasında Arno Meyer de Raul Hilberg de soykırım inkarcısı kitaplara atıfta bulunmaktadır. Hilberg şöyle di-

55. Lipstadt, *Denying,* 6, 12, 22, 89-90.

56. Wiesel, *All Rivers,* 333, 336.

57. Lipstadt, *Denying,* bölüm 11.

58. "A New Serbia," in *New Republic* (17 May 1999).

59. Örneğin bkz. Meron Benvenisti, "Seeking Tragedy," in *Haaretz* (16 April 1999), Zeev Chafets, "What Undergraduate Clinton Has Forgotten," in *Jerusalem Report* (10 May 1999), ve Gideon Levi, "Kosovo: It is Here," in *Haaretz* (4 April 1999). (Benvenisti, Sırplarla İsrailliler arasındaki karşılaştırmayı 1948 Mayısına kadar olan süreyle sınırlıyor).

yor: "Eğer bu insanlar konuşmak istiyorlarsa, bırakın konuşsunlar. Söyledikleri bizi apaçık doğru olduğuna inandığımız şeyleri gözden geçirmemize sevk ediyor. Bu da bizim için faydalı bir şeydir."[60]

✧ ✧ ✧

Yıllık Soykırım'ı Anma Günleri ulusal bir olaydır. 50 eyalet de genellikle yasama mercilerinde gerçekleştirilen anmalara destek verir. *Soykırım Örgütleri Birliği* ABD'de 100'den fazla Soykırım kurumu olduğunu bildiriyor. Yedi büyük Soykırım müzesi Amerikanın çehresine damgasını vuruyor. Tüm bu anılaştırma faaliyetinin merkezinde ise Washington'daki Soykırım Anısı Müzesi var.

İlk soru şudur: Neden ülkenin başkentinde federal yönetimin emriyle ve finansmanıyla bir Soykırım müzesi oluyor? Amerikan tarihi boyunca işlenen suçları anılaştıran hiçbir müze yokken böyle bir müzenin varlığı bir uyuşmazlık da yaratıyor. Bir düşünün, eğer Almanya Berlin'de bir ulusal müze kurup Nazi soykırımını değil de Amerika'daki köleliği ya da Kızılderililerin katledilmesini anılaştırsaydı ABD'de Almanları ikiyüzlülükle suçlayacak feryatlar nasıl da yükselirdi.[61]

60. Arno Mayer, *Why Did The Heavens Not Darken?* (New York: 1988). Christopher Hitchens, "Hitler's Ghost," in *Vanity Fair* (June 1996) (Hilberg). Irving hakkında daha dengeli bir değerlendirme için bkz. Gordon A. Craig, "The Devil in the Details," in *New York Review of Books* (19 September 1996). Irving'in Nazi Soykırımı'yla ilgili iddialarının aptalca ve yanlışlıklarının çabucak kanıtlanabileceğini dile getirmekle beraber Craig şunları da söylüyor: "Nasyonel Sosyalizmi kendi sahasında çalışan birçok profesyonel akademisyenden daha iyi biliyor. 1933-1945 arasını çalışanlar ona istemeseler de çok şey borçludur. Bir araştırmacı olarak sahip olduğu enerji ve eserlerinin çapı ve gücü kabul edilmelidir...*Hitler's War* adlı kitabı İkinci Dünya Savaşı'nı Almanların tarafından anlatan en iyi kitap olma özelliğini sürdürmektedir, yine bu kitap da konuyla ilgilenenler için vazgeçilmez bir kaynaktır...O halde David Irving gibi insanların tarihsel çalışmalarda vazgeçilmez bir yeri vardır; onların görüşlerini gözardı etmeye kalkışmamalıyız."

61. Washington'da 1984-1994 arasında bir Afro-Amerikan Müzesi kurma girişimini sabote çabaları için bkz. Fath Davis Ruffins, "Culture Wars Won and

Soykırım müzesinin tasarımcısı, müzenin "her türlü endoktrinasyondan özenle kaçınmaya çalıştığını, izlenim ve duyguların manipüle edilmesinden uzak olduğunu yazıyordu". Ancak düşünce aşamasından bitirilmesine kadar her aşamada müze ağzına kadar politikaya batmıştır.[62] ABD Başkanı Jimmy Carter, yeniden seçilmek için kampanyasına başladığında Filistinlilerin "meşru hakları"nı tanımasından dolayı kendisine karşı öfke dolu Yahudi bağışçıları ve seçmenleri yatıştırmak için bu müze projesini başlatmıştı. Büyük *Amerikan Yahudi Örgütleri Başkanları Konferansı*'nın lideri Haham Alexander Schindler, Carter'ın Filistinlilerin insanlığını tanımasını esefle karşılayarak bunun şok edici bir girişim olduğunu belirtmişti. Başbakan Menachem Begin Washington'u ziyaret ederken ve Yönetimin Suudi Arabistan'a silah satmak isteyişinin Kongre'de hararetle tartışıldığı bir ortamda Carter müze fikrini ortaya attı. Başka siyasi meseleler de müzeyle birlikte gündeme geldi: Avrupa anti-semitizminin Hristiyanlık'tan kaynaklanan arka planını örttü, böylece güçlü bir seçmen kitlesinin tepkisi çekilmemiş oldu; savaştan önce ABD'nin uyguladığı eşitsiz göçmen kotaları politikası görmezden gelindi; Amerika'nın toplama kamplarından kurtuluşu sağlamadaki rolü abartıldı ve savaşın sonunda Nazi savaş suçlularının kitlesel düzeyde ABD'de istihdam edilişi sessizce geçiştirildi. Müzenin baş mesajı "biz"im bu tür kötülükleri bırakın yapmayı, düşünmemizin bile mümkün olmadığını ilan etmekti. Müze için hazırlanan el kitabında Michael Berenbaum, "Soykırım, Amerikan ruhuna temelden terstir. Tüm Amerikan değerlerinin bu katliamla çiğnendiğini görüyoruz" diyordu. Soykırım müzesi siyonist iddiayı da

---

Lost, Part II: The National African-American Museum Project," in *Radical History Review* (Winter 1998). Kongre kaynaklı girişim, sonunda North Carolina senatörü Jesse Helms tarafından yok edildi. Washington'daki Soykırım müzesinin yıllık bütçesi 150 milyon dolardır, bunun 30 milyon dolarını federal hükümet karşılamaktadır.

62. Arkaplan için bkz. Linenthal, *Preserving Memory,* Saidel, *Never Too Late*, özellikle 7 ve 15. bölümler ve Tim Cole, *Selling the Holocaust* (New York: 1999), bölüm 6.

olumluyordu: İsrail "Nazizme karşı uygun cevaptı". Son sahnelerde de toplama kamplarından kurtulanların Filistin'e girme mücadelelerine yer veriliyordu.[63]

Aslında politizasyon daha müzenin eşiğinden adımınızı atmadan başlıyor. Müze Raoul Walleberg Alanında kurulu. İsveçli bir diplomat olan Wallenberg, binlerce Yahudi'yi kurtardıktan sonra bir Sovyet cezaevini boylamış. Soykırım endüstrisi onu saygıyla anıyor. Arkadaşı Kont Folke Bernadotte ise yine binlerce Yahudi'nin kurtulmasını sağlamış olsa da aynı saygıyı hak edemiyor. İsrail eski başbakanı İzak Şamir çok fazla "Arap yanlısı" olduğu için Bernadotte'a suikast düzenlenmesi emrini vermiş.[64]

Soykırım müze politikalarının merkezinde ise *kimin* anılmayı hak ettiği sorusu var. Soykırım'ın tek kurbanı Yahudiler miydi yoksa Nazi zulmünden nasibini alan diğerleri de kurban olarak tanımlanabilir miydiler?[65] Müzenin plan-

63. Michael Berenbaum, *The World Must Know* (New York: 1993), 2, 214. Omer Bartov, *Murder In Our Midst* (Oxford: 1996), 180.

64. Ayrıntılar için bkz. Kati Marton, *A Death in Jerusalem* (New York: 1994), bölüm 9. Wiesel anılarında Bernadotte'un katili Yehoshua Cohen'ın "efsanevi 'terörist' geçmişini" hatırlatıyor. Terörist kelimesinin tırnak içinde verilmesine dikkat edelim. (Wiesel, *And the Sea,* 58) New York City Soykırım Müzesi de daha az politikaya batmış değildi (Hem belediye başkanı Ed Koch hem de vali Mario Cuomo Yahudi oy ve paralarına gözlerine dikmişti). Müze başından itibaren yerel Yahudi bankerlerin vb. oyuncağı olmuştu. Bir an müzedeki "Soykırım" isminin kaldırılması bile teklif edilmişti. Çünkü müzenin etrafından lüks bina komplekslerinin mülkiyet değerlerinin düşmesinden korkulmuştu. Wags ise iğneli bir dille bina kompleksinin "Treblinka Kuleleri", etraftaki caddelerin de "Aushwitz Bulvarı" ve "Birkenau Bulvarı" olarak adlandırılmasını önermişti. Müze, bir Nazi savaş suçlusuyla işbirliğinin açığa çıkmasına rağmen J. Peter Grace'den de mali destek aldı. Müzenin galası ise The Hot Rod'da yapıldı - "New York City Soykırım Müzesi sizi Rock and Roll'lu bir geceye davet ediyor." (Saidel, *Never Too Late,* 8, 121, 132, 145, 158, 161, 191, 240)

65. Novick bunu "6 milyon"a karşı "11 milyon" ihtilafı diye tanımlıyor. Yahudi olmayan 5 milyon kişinin de katledilmesi iddiasının kökeninde ünlü "Nazi avcısı" Simon Wiesenthal'in olduğuna şüphe yok. Novick şunları yazıyor: "Beş milyon, Nazilerin öldürdüğü tüm Yahudi olmayan siviller düşünüldüğünde çok düşük bir rakam değil ama Yahudiler gibi katledilmesi hedeflenen tüm Yahudi olmayan gruplar düşünüldüğünde de çok büyük bir rakam değil. [Bu bakımdan] Rakamın kendisi çok da tarihsel bir anlam yaratmıyor. Ancak bu-

lama aşamalarında Elie Wiesel (Yad Vashem'den Yehuda Bauer'le birlikte) yalnızca Yahudilerin anılması gerektiğini savunan bir kampanyaya önderlik ettiler. "Soykırım döneminin tartışılmaz uzmanı" olarak ortaya çıkan Wiesel inatla Yahudi kurbanlığının üstünlüğünü savundu. Wiesel, olağan ses perdesiyle "Her zaman öncelikle Yahudilerden bahsettiler, ama her zaman olduğu gibi de sırf Yahudilerle yetinmediler" diyordu.[66] Ama Nazizmin ilk siyasi kurbanları Yahudiler değil Komünistler olmuştu ve ilk soykırım kurbanları da yine Yahudiler değil sakatlardı.[67]

Çingelere yapılan soykırımın üstünlüğünün kanıtlanması Soykırım Müzesinin meşruiyetine önemli bir meydan okuma oldu. Naziler sistematik olarak yarım milyona yakın Çingene'yi öldürmüşlerdi. Kayıp oranlarına bakılırsa bu, Yahudilerin kaybettiği orana denkti.[68] Yehuda Baer gibi Soykırım yazarları Çingenelerin, Yahudilerinkine benzer bir soykırıma uğramadıklarını iddia ediyor. Henry Friedlander ve Raul Hilberg gibi saygın Soykırım tarihçileri ise aksini söylüyor.[69]

---

rada önemli olan rakamın kendisi değil, Soykırım bahsi geçerken bu rakamın ne anlama geldiği ve neye atıfta bulunulduğudur." İlginçtir ki Novick bu uyarıyı yaptıktan sonra yine de sırf Yahudilerin anılmasını destekliyor çünkü 6 milyon daha "kesin ve belirli bir şeyi tanımlıyor"; 11 milyon ise "kabul edilemez bir muğlaklığı içeriyor." (Novick, *The Holocaust,* 214-26).

66. Wiesel, *Against Silence*, v.iii. 162, 166.

67. Nazizmin ilk soykırım kurbanı olan sakatlar için bkz. Henry Friedlander, *The Origins of Nazi Genocide* (Chapel Hill: 1995). Leon Wiseltier'e göre Auschwitz'de ölen Yahudi olmayanlar "Yahudiler için hazırlanmış bir ölümle ölmüşlerdi. ..başkaları için hazırlanmış bir 'çözüm'ün kurbanı olmuşlardı" (Leon Wieseltier, "At Auschwitz Decency Dies Again," in *New York Times* [3 September 1989]). Ancak birçok akademik çalışmanın da gösterdiği gibi sakat Almanlar için hazırlanmış ölüm daha sonra Yahudilere uygulanmıştı; Friedlander'in çalışması yanında örneğin bkz. Michael Burleigh, *Death and Deliverance* (Cambridge: 1994).

68. Katledilen Çingene tahminleri için bkz. Guenter Lewy, *The Nazi Persecution of the Gypsies* (Oxford: 2000), 221-2

69. Friedlander, *Origins*: "Yahudiler yanında Naziler, Avrupa Çingenelerini de katletti. "Koyu-derili" bir ırksal grup olarak tanımlanan Çingene kadın, erkek ve çocukları, Nazi soykırımının kurbanı olmaktan kurtulamadılar. ..Nazi rejimi sistematik olarak üç insan grubunu katletti: Sakatlar, Yahudiler ve Çingeneler" (xii-xiii). (Birinci sınıf bir tarihçi olması yanında Friedlander, Auschwitz'den sağ kurtulanlardandır). Raul Hilberg, *The Destruction of the Euro-*

Müzenin Çingenelere yapılan soykırımı önemsizleştirmesinin arkasında birçok neden yatıyordu. Bunlardan ilki: Kimse Yahudi ve Çingene kayıpları arasında (bunları bir tutup da) karşılaştırma yapamaz. Çingenelerin de temsil edilmesi çağrılarını alayla karşılayan ABD Soykırım Anısı Konseyi başkanı Haham Seymour Siegel, Çingenelerin bir halk olarak "varolduklarından" bile kuşkulu olduğunu söyler: "çingene halkının tanınması için de birşeyler yapılmalıdır...tabi böyle bir şey varsa." Şöyle demeyi de ihmal etmez: "Tabi Nazilerin zulmüne uğrayan bazı unsurlar vardı". Çingene temsilcilerinin konsey hakkındaki "derin şüpheleri"ne değinen Edward Linenthal bu şüpheyi şöyle belirtir: "Konseyin bazı üyelerinin Çingenelerin katılımına yaklaşımı, bir ailenin davetsiz, yüz kızartıcı üyeleriyle uğraşmasına benziyordu.[70]

İkinci bir neden: Çingene soykırımının kabulü, Soykırım üzerindeki Yahudi tekelinin ve de bununla orantılı olarak Yahudi "moral sermayesi"nin kaybı anlamına geliyordu. Üçüncü neden: Eğer Naziler, Çingeneleri de Yahudiler gibi katlettilerse, Soykırım'ı, Yahudi olmayan dünyanın ebedi Yahudi düşmanlığının zirvesi olarak tanımlayan dogmanın tutulacak bir yanı kalmayacaktı. Eğer Yahudi olmayan dünyanın kıskançlığı Yahudi soykırımını teşvik ettiyse Çingenelerin katledilmesini de mi kıskançlık güdülemişti? Müzenin daimi sergisinde Yahudi olmayan Nazi kurbanlarına ait sadece izlere rastlanabiliyor.[71]

---

pean Jews (New York: 1985) (üç ciltte), v. iii, 999-1000. Her zamanki "dürüstlüğü"yle, Wiesel anılarında başkanlığını yaptığı Soykırım Anısı Müzesinin bir Çingene temsilci içermemesinden duyduğu hayal kırıklığını dile getirir - sanki birisini atama gücü elinde yokmuş gibi...(Wiesel, *And the Sea,* 211)

70. Linenthal, *Preserving Memory,* 241-6, 315.

71. New York City Soykırım Müzesinin "özellikle Yahudi eğilimli" (Saidel) olduğu giderek daha çok vurgulansa da - Nazizmin Yahudi olmayan kurbanları müzenin yalnızca Yahudiler için olduğunu daha baştan farketmişlerdi -. Komisyon'un, Soykırım'la başka kurbanlar da olduğuna dair imada bulunması bile Yehuda Bauer'i öfkelendirmişti. Komisyon'u tehdit ettiği mektubunda Bauer şunları söylüyordu: "Hemen ve köklü bir değişiklik yapılmazsa katıldığım her kamusal ortamda elime geçen her fırsatı bu çirkin dizayna saldırmak için kullanacağım" (Saidel, *Never Too Late,* 125-6, 129, 212, 221, 224-5).

Soykırım müzesinin siyasi gündemini şekillendiren son bir unsur da İsrail-Filistin ihtilafı oldu. Müzenin direktörlüğüne getirilmeden önce Walter Reich, Joan Peters'ın *From Time Immemorial* (Anısı olmayan zamandan) adlı sahtekarlığına övgü dolu bir yazı yazmıştı. Kitapta Filistin'in siyonist sömürgeleştirmeden önce boş olduğu iddia ediliyordu.[72] Artık ABD'nin müttefiki olan Arafat'ın müzeyi ziyaret etmesine izin vermemesi üzerine Reich, Dışişleri Bakanlığı'nın baskısıyla bu direktörlükten daha sonra istifa edecekti. Müdür yardımcılığı görevi verilen Soykırım teoloğu John Roth da geçmişte yaptığı İsrail eleştirilerinden dolayı istifaya zorlandı. Müzenin daha önce desteklediği bir kitaptan desteğini çekmesi üzerine açıklama yapan müze başkanı Miles Lerman açıkca "müzeyi İsrail aleyhtarı bir konuma sürüklemek, düşünülemez bir şeydir" demişti. Bahsedilen kitapta bir bölüm Benny Morris'e aitti. Ünlü bir tarihçi olan Morris, İsrail hakkında eleştirel bir tutum takınıyordu.[73]

İsrail'in 1996'da Lübnan'a karşı yaptığı ve Kana'da yüzden fazla sivilin katledilmesiyle zirveye çıkan şok edici saldırıları esnasında *Haaretz* yazarı Ari Shavit şöyle diyordu: İsrail cezalandırılma korkusu olmadan hareket edebilir çünkü "bizim ADL'miz...Yad Vashem'imiz ve Soykırım Müzemiz var."[74]

72. Arkaplan için bkz. Finkelstein, *Image and Reality,* bölüm 2.

73. "ZOA Critizes Holocaust Museum's Hiring of Professor Who Compared Israel to Nazis" in *Israel Wire* (5 June 1998). Neal M. Sher, "Sweep the Holocaust Museum Clean," in *Jewish World Review* (22 June 1998). "Scoundrel Time," in *PS- The Intelligence Guide to Jewish Affairs* (21 August 1998). Daniel Kurtzman, "Holocaust Museum Taps One of Its Own for Top Spot," in *Jewish Telegraphic Agency* (5 March 1999). Ira Stoll, "Holocaust Museum Acknowledges a Mistake," in *Forward* (13 August 1999).

74. Noam Chomsky, *World Orders Old and New* (New York: 1996), 293-4 (Shavit).

BÖLÜM 3

ÇİFTE ŞANTAJ

"Soykırım'dan sağ kalanlar" ile ilk başta kastedilenler, sırasıyla Yahudi gettoları, toplama kampları ve en son da köle işçi kamplarında benzersiz bir travma yaşayan insanlardı. Savaşın sonunda bu durumda olan yaklaşık 100.000 insan olduğu tahmin ediliyor.[1] Bu insanlardan hala hayatta olanların sayısı ise belirtilen rakamın dörtte birini geçemez. Ancak kamplara dayanmak, şehit olmak kadar değerli hale gelince, savaş sırasında başka yerlerde bulunan bir çok Yahudi de kendini sağ kalanlar arasında tanımlamaya başladı. Bu yanlış temsili teşvik eden başka bir unsur ise maddi çıkarlardır. Savaş sonrasında kurulan Alman hükümeti getto ve kamplarda tutulan Yahudilere tazminat ödedi. Birçok Yahudi seçilebilirlik şartlarını sağlamak için geçmişlerinde tahrifat yaptı.[2] Annem şunu sorardı: "Eğer her sağ kaldığını iddia edenin sözüne inanırsak, o zaman Hitler kimi öldürdü?"

Aslında bir çok akademisyen Soykırım mağdurluğu ifadelerinin güvenilirliğinden şüphe ediyor. Hilberg, "kendi çalışmamda bulduğum yanlışlıkların büyük bir oranı bu ifadelere ait" der. Soykırım endüstrisinin içinden bile bu yönde açıklamalar çıkabiliyor. Örneğin Deborah Lipstadt hoşnutsuzca şu gözlemini dile getiriyor: Soykırım'dan sağ çıkan bir-

1. Henry Friedlander, "Darkness and Dawn in 1945: The Nazis, the Allies, and the Survivors," in *US Holocaust Memorial Museum, 1945- - The Year of Liberation* (Washington: 1995), 11-35.
2. Örneğin bkz. Segev, *Seventh Million*, 248.

çok kişi bizzat Josef Mengele* tarafından sorgulandığını iddia ediyor.[3]

Bazı hafıza zayıflıkları dışında da ifadelerden şüphelenmemiz için nedenler var. Soykırım'dan sağ kalanlar, birer evliya edasıyla karşılandıklarından kimse onlardan şüphe etmiyor; söyledikleri akla sığmaz sözler hakkında da hiçbir yorum yapılmıyor. Övgüyle karşılanan anılarında Elie Wiesel, Buchenwald'dan kurtulmuşken ve daha 18 yaşındayken "*Saf Aklın Eleştirisi*'ni - Gülmeyin! - Yidişçe'de** (İbranice'de) okudum" diyor. Wiesel'in o zamanlar "Yidiş dilbilgisi hakkında tamamen cahildim" itirafını bir tarafa bırakalım; bahsedilen kitap hiç Yidişçe'ye çevrilmemişti ki. Wiesel'in karmakarışık detaylarını hatırladığı başka bir şey hakkında ise şunları söyler: "Gizemli bir Talmud ilahiyatçısı. İki haftada Macarca'yı çok iyi düzeyde öğrenmişti, bu beni çok şaşırtmıştı." Wiesel haftalık bir Yahudi dergisine "kitaplarını sessizce ama 'içe dönük ve yüksek sesle' okurken sesinin sık sık kısıldığını ya da sesini kaybettiğini" söylemişti. Bakınız bir *New York Times* muhabirine de Times meydanında bir taksinin kendisine çarpmasını nasıl anlatıyor: "Tam bir blok uçtum. 45. Sokak ve Broadway'de çarpılmıştım, ambülans beni 44. Caddeden aldı. Wiesel iç geçirerek şunları da söyler: "Benim sunduğum gerçeklik parlak değildir, başka türlü yapamam."[4]

"Soykırım'dan kimlerin sağ çıktığı son yıllarda yeniden tanımlandı. Daha önce sırf Nazi zulmüne dayanabilenler sa-

---

* Mengele (1911-1979), Ölüm meleği ismiyle tanınan Nazi ordusuna hizmet etmiş bir doktor. Aynı zamanda gaz odalarının mucidi ve uygulayıcısı. Döneminde insan hücreleri üzerinde yaptığı ırkçı çalışmalarıyla da bilinir.-çev.

3. Lappin, *Man With Two Heads,* 48. D. D. Guttenplan, "The Holocaust on Trial," in *Atlantic Monthly* (February 2000), 62 (Lipstadt'ın bir ifadeden şüphe etmeyi Soykırım inkarıyla eş tuttuğu yukarıda metinle karşılaştırma yapın).

** Yidiş dili (İngilizce'de Yiddish) Almanya Yahudileri'nin konuştukları Slav, Germen, Arami-İbrani ve Romen etkileri sonucu oluşan ve yaklaşık 1000 yıllık bir geçmişe sahip olan bir dil.

4. Wiesel, *All Rivers,* 121-30, 139, 163-4, 201-2, 336. *Jewish Week,* 17 September 1999. *New York Times,* 5 March 1997.

yılırken, şimdi Nazilerden kaçmayı başarabilenler de bu gruba dahil edildi. Örneğin bu durumda, Nazi işgalinden sonra Polonya'dan kaçıp SSCB'ye sığınan 100,000 Polonya Yahudisi de bu gruptan sayıldı. Ancak burada tarihçi Leonard Dinnerstein'ın tespitini hatırlatalım: "Yahudiler gittikleri yerde o ülkenin vatandaşlarıyla aynı muameleyi gördüler, oysa toplama kamplarına tıkılanlar yaşayan ölü gibiydiler."[5] Bir Soykırım web sitesine katkıda bulunan birisi, savaş sırasında Tel Aviv'de olmasına rağmen büyük annesinin Auschwitz'de öldüğü için kendisinin de Soykırım'dan sağ kalanlardan biri olduğunu söylüyor. Israel Gutman'ın mantığıyla Wilkomirski de aynı konumda çünkü "acısı özgündür". İsrail Başbakanlığı yakınlarda yaptığı bir açıklamada Soykırım'dan hayatta kalıp hala yaşayan bir milyon kişinin olduğunu iddia etti. Sayının şişirilmesinin arkasında yatan ana nedeni keşfetmek zor değil. Sayı çok küçük olsaydı, dev tazminat talepleri için bastırmak kolay olmazdı. Aslında Wilkomirski'nin baş suç ortakları da bir şekilde Soykırım tazminat ağıyla ilişki içindedir. Örneğin Wilkomirski'nin Auschwitz'den çocukluk arkadaşı "küçük Laura" İsviçre kaynaklı bir Soykırım fonundan epey para aldı. Oysa kendisi Amerika'da doğmuş ve satanist tarikatlara takılan birisidir. Wilkomirski'nin baş İsrailli destekçileri de Soykırım tazminatıyla ilgilenen örgütlerde aktif olan ya da bu örgütlerin desteğini alan kişilerdi.[6]

Tazminat meselesi, Soykırım endüstrisinin anlaşılmasına katkıda bulunacak çok değerli bilgiler verir. Daha önce bahsettiğimiz gibi Soğuk Savaş sırasında ABD ile müttefik olan Almanya kısa sürede suçlarından arındırılmış ve Nazi soykırımı unutulmuştu. Yine de 1950'lerin başlarında Almanya, Yahudi kurumlarıyla ilişkiye girdi ve tazminat anlaşmaları imzaladı. Hemen hemen hiçbir dış baskı olmadan Almanya 60 milyon dolar tazminat ödedi.

---

5. Leonard Dinnerstein, *America and the Survivors of the Holocaust* (New York: 1982), 24.
6. Daniel Ganzfried, "Binjamin Wilkomirski und die verwandelte Polin," in *Weltwoche* (4 November 1999).

Bunu önce ABD'nin Hindiçini'nde yürüttüğü ve 4-5 milyon kadın, erkek ve çocuğun ölmesine yol açan savaşlarıyla karşılaştıralım. Bir tarihçinin hatırlattığı gibi Amerikan'ın çekimesinden sonra Vietnam'ın ciddi bir yardım ihtiyacı vardı: "Güney'de 15,000 köyden 9,000'i, 25 milyon dönüm tarım arazisi ve 12 milyon dönüm ormanlık alan tahrip edilmiş ve 1,5 milyon çiftlik hayvanı öldürülmüştü. 200,000 fahişe, 879,000 öksüz, 181,000 sakat ve bir milyon dulun olduğu tahmin ediliyordu. Kuzey'in altı sanayi şehri, birçok kent ve kasaba, 5,800 zirai komünden 4,000'ü de önemli ölçüde hasar görmüştü. Tazminat ödemek bir yana Başkan Carter "hasarın karşılıklı" olduğunu ilan etmişti. "Savaşın kendisi için bir özür dileme" gereği olmadığını söyleten Başkan Clinton'ın Savunma Bakanı William Cohen de benzer bir yorumda bulunacaktı: "Bu savaşta tüm taraflar zarar gördü. Onların savaştan aldıkları yaralar var ama şüphesiz ki bizim de var."[7]

Alman hükümeti 1952'de imzaladığı üç farklı anlaşmayla Nazilerin Yahudi kurbanlarının çektiklerini telafi etmeye çalıştı. Her başvuran bireye Tazminat Yasası (*Bundesentchädigungsgesetz*) ölçülerine göre ödeme yapıldı. İsrail'le yapılan bir anlaşma ise yüzbinlerce Yahudi mültecinin yerleştirilmesi ve rehabilitasyonu için yapılan harcamalara destek olmayı kapsıyordu. Alman hükümeti aynı zamanda Almanya'ya Karşı *Maddi Talepler Konferansı* adlı örgütle de mali bir anlaşma yapıyordu. Bu örgüt Amerikan Yahudi Komitesi, Amerikan Yahudi Kongresi, Bnai Brith, Ortak Dağıtım Komitesi vb tüm büyük Yahudi örgütlerini bünyesinde toplayan şemsiye bir örgüttü. Talepler Konferansı 12 yıl boyunca her yıl alınacak 10 milyon dolar parayı -bugünün değeriyle bir milyar dolar- tazminat sürecinden yararlanamamış soykırım mağdurları için kullanacaktı.[8] Annem bu mağdurlardan

7. Marlyn B. Young, *The Vietnam Wars* (New York: 1991), 301-2, "Cohen: US Not Sorry for Vietnam War," in *Associated Press* (11 March 2000).
8. Arkaplan için bkz. Nana Sagi, *German Reparations* (New York: 1986), ve

biriydi. Varşova Gettosu'ndan, Majdanek toplama kampından ve Czestochowa ve Skarszysko-Kamiena'daki esir çalıştırma kamplarından sağ olarak kurtulmuştu. Alman hükümetinden yalnızca 3.500 $ tazminat alabildi. Diğer Yahudi kurbanlar (aslında bazıları kurban bile değildi) ise daha sonra Alman hükümeti tarafından hayat boyu maaşa bağlandılar, aldıkları paranın tutarı yüzbinlerce doları buldu. Talepler Konferansı'na verilen para, Alman hükümetinden yeterince tazminat alamamışlara dağıtılmak üzere verilen bir paraydı.

Aslında Alman hükümeti Talepler Konferansıyla yaptığı anlaşmada bu paranın kimlere verileceğini açıkça belirlemişti. Alman mahkemelerince adil olmayan ya da yetersiz miktarda tazminat ödenmesine karar verilen Yahudiler'e verilecekti bu para. Konferans iyi niyetinden şüphe edildiğini söyleyerek öfke dolu açıklamalar yaptı. Anlaşmanın imzalanmasından sonra Talepler Konferansının yayınladığı bildiride "alınan para varolan mahkeme kararlarının kendilerine yeterli tazminat sağlamadığı Nazi rejiminin Yahudi kurbanları için kullanılacaktır" deniyordu. Anlaşmanın nihai şeklinde Konferans'ın parayı "Yahudi kurbanların yerleştirilmesinde ve rehabilitasyonunda kullanması" isteniyordu.

Talepler Konferansı çok geçmeden anlaşmayı feshetti. Anlaşmayı alenen çiğneyen Talepler Konferansı alınan parayı kurbanların değil *Yahudi topluluklarının* rehabilitasyonu için kullandı. Aslında örgütün temel prensiplerinden biri paranın "doğrudan bireylere tahsis edilmesini" yasaklıyordu. Kendi taraftarlarına destek çıkmaya klasik bir örnek oluşturarak örgüt bu prensibinden iki grup bireyin muaf tutulmasına karar verdi: Hahamlar ve "çok başarılı Yahudi liderler"e bireysel ödeme yapıldı. Konferansı oluşturan örgütler alınan parayla kendi gözde projelerini finanse ettiler. Tüm bu süreç-

Ronald W. Zweig, *German Reparations and the Jewish World* (Boulder: 1987). Her iki kitap da Talepler Konferansı'nın siparişiyle yapılan resmi tarihlerdir.

ten asıl kurbanlar ya dolaylı ya da kazara yararlanabildiler.[9] Büyük miktarlar, dolaylı yollarla Arap dünyasındaki Yahudi cemaatlerine ve Doğru Avrupa'dan Yahudi göçünün teşvikine kanalize edildi.[10] Soykırım müzeleri ve üniversitelerde Soykırım çalışmaları kürsüleri gibi kültürel girişimler de aynı parayla gerçekleştirildi. *Yad Vashem*'in "erdemli gayr-i Yahudiler"e maaş bağladığı bir showboat* da yine bu girişimler arasındaydı.

Daha yakın zamanlarda Talepler Konferansı bu kez eski Doğu Avrupa'daki gelişmeler üzerine harekete geçti. Daha önce kamulaştırılmış Yahudi mülkleri üzerindeki devlet mülkiyeti kalkınca örgüt bu mülklere el koymaya çalıştı. Oysa bunlar yaşayan mirasçılara aitti. Dolandırılan Yahudilerin bu ve benzer nedenler yüzünden örgüte saldırıları artınca Haham Arthur Herzberg taraflara lanet okuyarak onları horlayarak "bu kavga adalet için değil, para için" dedi.[11] Alman-

9. Alman parlementer Martin Hohmann (CDU)'ın sorusuna Alman hükümetinin verdiği (aşırı karmaşık bir dille) cevapta Talepler Konferansı'na verilen paranın ancak % 15'inin gerçek kurbanlara ulaştığı bildirildi (kişisel görüşme, 23 Şubat 2000).

10. Ronald Zweig, resmi tarihinde açıkça Talepler Konferansı'nın anlaşma maddelerini ihlal ettiği söyler: Konferans'tan akan paralarla Ortak Dağıtım Komitesi (JDC)'nin Avrupa'daki çalışmaları devam edebildi, yoksa bu faaliyetler parasızlıktan sona erecekti. Ama JDC'nin bütçesinde Konferans'tan gelen paralar sonucu meydana gelen en önemli değişme Arap ülkelerine fon ayrılmasıyla oldu. Anlaşmadan sonraki üç yıl içinde örgütün bu ülkelerdeki faaliyetleri yüzde 68 arttı. Almanya ile imzalanan anlaşma gereği doğan resmi kısıtlamalara rağmen para en çok ihtiyaç duyulan yerlerde kullanıldı. [Talepler Konferansı'nın eski üst düzey yetkilisi] Moses Leawitt şu gözlemi yapıyor: 'Bütçemiz İsrail içinde ve dışında, İslam ülkelerinde vb.'de (Yahudiler için-çev.) doğan ihtiyaçların öncelik sırasına göre belirleniyordu. Konferans fonunu genel bir fonun parçası olarak düşündük. Bu fon da Yahudi ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılacaktı, bu bizim sorumluluğumuzdu ve en öncelikli meselemizdi." (*German Reparations,* 74).

* Showboat, ilk defa Amerika'da ortaya çıkmış, sirke benzeyen ancak daha çok tiyatro oyunlarının sahnelendiği bir çeşit gezici tiyatro-çev.

11. Örneğin bkz. Lorraine Adams, "The Reckoning," in *Washington Post Magazine* (20 April 1997), Netty C. Gross, "The Old Boys Club," and "After Years of Stonewalling, The Claims Conference Changes Policy," in *Jerusalem Report* (15 May 1997, 16 August 1997), Rebecca Spence, "Holocaust Insurance Team Racking Up Millions in Expenses as Survivors Wait," in *For-*

lar ve İsviçreliler tazminat vermeyi reddettiği zaman örgütlü Amerikan Yahudiliğinin öfkesi göklere sığmıyor. Ama Yahudi elitleri, Yahudi mazlumları soyduğu zaman hiçbir etik mesele çıkmıyor ortaya; yalnızca para meselesi denilip geçiştiriliyor.

Annem tazminat olarak yalnızca 3,500 dolar alsa da tazminat sürecine dahil olan başkaları gayet iyi miktarlar aldılar. Talepler Konferansı'nın uzun zaman genel sekreterliğini yapan Saul Sagan'ın yıllık maaşı 105,000 doları buluyor. Konferans'taki görevine ara verdiği yıllarda Sagan, bir New York Bankasında yöneticilik yapmış ve 33 kez uygunsuz fon ve kredi kullanımından dolayı mahkum olmuştu (defalarca temyize gittikten sonra beraat etti). New York'un eski senatörlerinden Alfonse D'Amato, Alman ve Avusturya bankaları aleyhine açılmış davalarda saati 350 dolar artı masraflar karşılığı arabuluculuk yapıyor. D'Amato ilk altı aylık çalışması karşılığı 103,000 dolar aldı. Wiesel, "Yahudi mazlumiyetine olan hassasiyetinden" dolayı D'Amato'yu övmüştür. Başkan Bush zamanında dışişleri bakanlığı yapan Lawrence Eagleburger Uluslararası Soykırım Dönemi Sigorta Talepleri Komisyonu başkanı olarak yılda 300,000 dolar kazanıyor. Dünya Yahudi Kongresi'nden Elan Steinberg "ne alırsa alsın, yaptıklarının karşılığı olarak azdır bile" diyor. Anneme altı yıl Nazi zulmüne maruz kalması karşılığı verilen parayı Kagan 12 günde, Eagleburger 4 günde ve D'Amato 12 saatte alıyor.[12]

Ama bu konuda ödül Soykırım'ın en girişimci reklamcısı Kenneth Bialkin'e verilmeli. On yıllarca Amerikanın en ta-

---

ward (30 July 1999), ve Verena Dobnik, "Oscar Hammerstein's Cousin Sues German Bank Over Holocaust Assets," *AP Online* (20 November 1998) (Hertzberg).

12. Greg B. Smith, "Federal Judge Oks Holocaust Accord," *Daily News* (7 January 2000). Janny Scott, "Jews Tell of Holocaust Deposits," *New York Times* (17 October 1996). Saul Kagan Talepler Konferansı üzerine olan bu kısmın ilk halini okudu, olgusal hataları düzeltti. Okuduğunuz metin düzeltilmiş metindir.

nınmış Yahudi liderlerinden biri olan Bialkin ADL'nin ve Büyük Amerikan Yahudi Örgütleri Konferansı'nın başkanlıklarını da yürüttü. Şimdi ise "yüksek miktardaki bir para" meselesi yüzünden Eagleburger Komisyonu'yla mahkemelik olan General Sigorta Şirketi'ni temsil ediyor.[13]

✧ ✧ ✧

Son yıllarda Soykırım endüstrisi tamamen bir haraççılığa dönüştü. Ölü ya da diri tüm dünya Yahudilerini temsil ediyormuş gibi davranan endüstri, soykırım dönemi Avrupası'ndaki tüm Yahudi malları üzerinde hak iddia etmeye başladı. Uygun bir şekilde "Soykırım'ın son bölümü" diye tanımlanan ve Avrupa ülkelerine olduğu kadar meşru hak sahibi Yahudilere de yönelik bu çifte şantajın ilk hedefi İsviçre oldu. İlk önce İsviçre'ye yönelik eleştirileri gözden geçireceğim. Sonra kanıtlara döneceğim ve iddiaların çoğunun hilekarlığa dayandığını gösterip, bu iddiaların hedeflenenlerden çok iddia sahiplerinin kendileri için daha geçerli olduğunu söyleyeceğim.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitişinin 50. yıldönümü kutlanırken İsviçre devlet başkanı, Nazi soykırımı sırasında sığınma hakkı vermediği için İsviçre adına Yahudilerden resmen özür diledi (Mayıs 1995).[14] Hemen hemen aynı zamanlarda savaştan önce ve savaş sırasında İsviçre bankalarında bulunan Yahudi paraları sorunu yeniden gündeme geldi. Oldukça büyük bir kitleye ulaşan bir haberde İsrailli bir gazeteci Soykırım döneminden kalma milyarlarca dolarlık hesapların hala İsviç-

13. Elli Wohlgelernter, "Lawyers and the Holocaust," *Jerusalem Post* (6 July 1999).

14. Bu bölüme arkaplan için bkz. Tom Bower, *Nazi Gold* (New York: 1998), Itamar Levin, *The Last Deposit* (Westport, Conn.: 1999), Gregg J. Rickman, *Swiss Banks and Jewish Souls* (New Brunswick, NJ: 1999), Isabel Vincent, *Hitler's Silent Partners* (New York: 1997), Jean Ziegler, *The Swiss, the Gold and the Dead* (New York: 1997). İsviçre'ye karşı önyargılı olmalarından dolayı biraz sorunlu olsalar da bu kitaplar epey işe yarar bilgi içeriyorlar.

re bankalarında tutulduğuna kanıt olarak bir belgeye atıfta bulundu (ama daha sonra belgeyi yanlış okuduğu ortaya çıktı).[15]

Bir savaş suçlusu olan Kurt Waldheim'ı kınama kampanyasını başlatana kadar zor günler geçiren Dünya Yahudi Kongresi (WJC) bu yeni fırsata balıklamasına atladı. İsviçre'nin kolay av olduğu çabuk anlaşıldı. Kimse "ihtiyaç sahibi Soykırım mağdurlarına" karşı zengin İsviçreli bankerleri tutmazdı. Ama daha da önemlisi İsviçre bankaları, ABD'den gelecek ekonomik baskılara karşı çok savunmasızdı.[16]

1995'in sonlarında Dünya Yahudi Kongresi-WJC başkanı Edgar Bronfman, Yahudi Talepleri Konferansı'ndan bir yetkilinin oğlu ve WJC'nin genel sekreteri ve gayrı menkul zengini haham Israel Singer İsviçreli bankacılarla görüştü.[17] 7 Seagram likör servetinin mirasçısı olan Bronfman (kişisel servetinin 3 milyar dolar olduğu tahmin ediliyor) daha sonra Senato Bankacılık Komitesi'ne verdiği ifadede "kendileri için konuşamayan altı milyonun yanında "tüm Yahudi halkı adına" da konuştuğunu söyleyecekti.[18] İsviçreli bankacılar 775

15. Levin, *Last Deposit,* bölüm 6-7. İsraillinin hatalı haberi için (kendisi bahsetmese de haberin yazarının Levin olduğunu hatırlatalım) bkz. Hans J. Halbheer, "To Our American Friends," *American Swiss Foundation Occasional Papers* (t.y.).

16. Altı İsviçre bankasının 13 şubesi ABD'de faaliyet gösteriyordu. Bu bankalar 1994'te Amerikalı iş adamlarına 38 milyar dolar borç verdiler ve müşterileri için Amerikan borsa ve bankalarındaki yüz milyarlarca dolarlık yatırımları yönettiler.

17. 1992'de WJC yeni bir örgüt doğurdu: Dünya Yahudi Yeniden Tazminat Örgütü (WJRO). Yeni örgüt yaşayan ya da ölü tüm Soykırım mağdurlarının servetleri üzerinde yasal yetki talep etti. Bronfman'ın başkanlığını yaptığı örgüt Talepler Konferansı'nı örnek alan bir şemsiye örgüttür

18. ABD Senatosu Bankacılık, Bayındırlık ve Şehir İşleri Komitesi önünde yapılan konuşma. 23 Nisan 1996. Bronfman "Yahudi çıkarları"nı savunurken oldukça seçicidir. Kendisi sağcı Medya patronu Leo Kirch'in önemli iş ortaklarındandır. Kirch, Haçların okullara sokulmasını yasaklayan bir Yüksek Mahkeme kararını destekleyen gazete editörünü işten atmaya çalışmasıyla meşhurdur. (www.seagram.com/company_info/history/main.htm; Oliver Gehrs, "Einflus aus der Dose," *Tagesspiegel* [12 Temmuz 1995].

tane sahibi çıkmayan uyuyan hesap için toplam 32 milyar dolar önerdi. Bu miktar, teklif edilen parayı yeterli bulmayan WJC ile görüşmelerin temelini oluşturacaktı. 1995 aralığında Bronfman, Senatör D'Amato'yla çalışmaya çalışmaya başladı. D'Amato anketlerde dibe vurmuştu ve senato seçimleri yaklaşırken, önemli bir seçmen kitlesi ve zengin bağışçılara sahip Yahudi Cemaati içinde konumunu güçlendirecek bu fırsatı kaçırmadı. İsviçre'ye sonunda diz çöktürülmeden önce, Soykırım kurumlarının tümüyle çalışmakta olan WJC (bu kurumlar içinde ABD Soykırım Anısı Müzesi ve Simon Wiesenthal Merkezi de vardı) tüm Amerikan siyasi aygıtını seferber etmişti. D'Amato'ya destek için savaş baltasını gömen Başkan Clinton'dan (Whitewater soruşturması devam ediyordu) federal hükümetin 11 kurumu, Beyaz Saray ve Senato'ya ve ülke çapındaki tüm federal ve yerel yönetimlere kadar her yerde harekete geçilmiş ve her iki partiden politikacılar bir biri ardına hain İsviçre'yi suçlayan açıklamalar yapmışlardı.

Beyaz Sarayı ve senatodaki bankacılık komitesini sıçrama tahtası olarak kullanan Soykırım endüstrisi utanç verici bir kötüleme kampanyası başlattı. Ne kadar saçma olsa da Soykırım'la ilgili her haberi klişe başlıklarla duyuran saf ve itaatkar basın sayesinde karalama kampanyası önlenemez bir hal aldı. D'Amato'nun baş hukuk yardımcısı Gregg Rickman övünerek şunları anlatıyor: "İsviçre'li bankacılar gündemini bizim belirlediğimiz kamuoyu mahkemesinde yargılanmak zorunda kaldılar. Bankacılar bizim sahamızdaydı: Doğal olarak mahkemenin yargıçları da jürisi de celladı da bizdik." İsviçre karşıtı kampanya hakkında yazan araştırmacı Tom Bower, D'Amato'nun duruşmalar yapma çağrısının "kamuoyu önünde yapılan yargılamaları ima ettiğini" söylüyor.[19]

İsviçre aleyhinde koparılan gürültünün sözcülüğünü WJC direktörü Elan Steinberg yaptı. Başlıca görevi yanlış

19. Rickman, *Swiss Banks,* 50-1. Bower, *Nazi Gold,* 299-300.

bilgi yaymaktı. Bower'a göre "Steinberg'in silahı utandırarak terörize etmekti. Bir dizi suçlamalar yönelterek rahatsızlık ve şok yaratıyordu. Söylentilere ve güvenli olmayan kaynaklara dayanan ve bu nedenle tarihçiler tarafından yıllarca itibar edilmeyen şeyler birdenbire güvenilirliliği sorgulanmadan kabul görmeye ve yaygın bir şekilde yayınlanmaya başlandı." Haham Singer açıklıyor: "Bankaların en son isteyeceği şey kötü reklamdır. Bankalar 'Yeter. Uzlaşma istiyoruz' diyene kadar kampanyamızı sürdüreceğiz." Kamuoyunun ilgisini çekmek isteyen Simon Wiesenthal Merkezi'nin dekanı Haham Marvin Hier de çarpıcı bir iddiada bulunarak İsviçre'nin mülteci Yahudileri "esir işçi kamplarında" hapsettiğini söylemişti. (Karısı ve oğlunun da ücretli olarak çalıştığı merkezi Hier bir aile işletmesiymiş gibi yönetiyor; Hier'lerin ailece aldıkları maaş 1995'te 520,000 dolardı. Merkez, "Disneyland" benzeri müze sergileri ve "bağış toplamak için sansasyonel korkutma tekniklerini başarıyla uygulamasıyla" tanınıyor.) Itamar Levin şöyle bir sonuca varıyor: "gerçeklerle varsayımların, olgularla kurguların birbirine karıştırıldığı medya bombardımanı ışığında birçok İsviçrelinin bir tür uluslararası komplo kurbanı olduklarına inanmalarını anlamak zor değildir."[20]

Kampanya giderek dejenere oldu ve İsviçre halkına iftiraya dönüştü. D'Amato'nun bürosu ve Simon Wiesenthal Merkezi tarafından desteklenen araştırmasında Bower, şunları yazabiliyordu: "vatandaşlarının zenginlikleriyle övünebil-

20. Bower, *Nazi Gold,* 295 ("sözcü"), 306-7; dp. 319. Alan Morris Schom, "The Unwanted Guests, Swiss Forced Labor Camps, 1940-1944," A Report Prepared for the Simon Wiesenthal Center, January 1998. (Schom bunların aslında "köle çalıştırma kampları olduğunu" iddia ediyor). Levin, *Last Deposit,* 158, 188. İsviçre'deki mülteci kamplarının ölçülü bir değerlendirmesi için bkz. Ken Newman (ed.), *Swiss Wartime Work Camps: A Collection of Eyewitness Testimonies, 1940-1945* (Zurich: 1999), ve International Commission of Experts, Switzerland - Second World War, *Switzerland and Refugees in the Nazi Era* (Bern: 1999), bölüm 4.4.4. Saidel, *Never Too Late,* 222-3. Yossi Klein Halevi, "Who Owns the Memory?" *Jerusalem Report* (25 February 1993). Wiesenthal, Merkez'e ismini yılda 90,000 dolara kiralıyor.

diği bir ülke...aslında epey bilinçli olarak kanlı paralardan kar ediyorlardı. Dünyanın en barışçıl ulusunun saygın vatandaşları...eşi görülmemiş bir hırsızlık yapıyordu. Her bir İsviçreli ulusunun imajını ve zenginliğini korumak için sahtekarlığı bir kültürel kod olarak benimsemiş ve bunda ustalaşmıştı. İsviçreliler iç güdüsel olarak büyük karlar peşindeydi [sırf İsviçreliler mi?]; tüm İsviçre bankalarının da en büyük hedefi kendi çıkarlarıydı [sırf İsviçre bankaları mı böyle?]; İsviçre'nin bankacı soyu giderek daha aç gözlü, daha ahlaksız oldu. Gizleme ve aldatma İsviçreli diplomatların pratik sanatları oldu [sırf İsviçreli diplomatların mı?]; özür dileme ve boyun eğme İsviçre siyasi geleneğinde görülen bir şey değildi [bizimkinden farklı mı?]; İsviçre hırsı benzersizdi; basitlik ve düzenbazlıkla birleşen İsviçre karakteri bir medenilik perdesi altında gerçek yüzünü, inatçılığını gizliyordu; ve bunun da ötesinde başkalarının fikirlerini önemsemeyen katı bir egoist anlayışsızlık vardı; İsviçreliler William Tell'den bu yana hiçbir sanatçı, kahraman ve devlet adamı yetiştiremeyen cazibesiz bir millet olmaları yanında soykırımdan kâr eden namussuz Nazi işbirlikçileriydi" vesaire vesaire...Rickman da İsviçreliler hakkındaki şu "derin gerçek"e dikkat çekiyor: "derinlerde, hatta düşüncelerinden de derinlerde kendilerinin tam da yaratılışlarında varolan ötekilere karşı gizli bir kibir vardır; yetişme zamanlarını gizleyemiyorlar."[21] İlginçtir ki bu tip iftiraların benzerlerini anti-semitistler Yahudilere yapmıştır.

En önemli itham, Bower'ın sözleriyle, "Avrupa Yahudileri'nden ve Soykırım mağdurlarından milyarları çalmak için 50 yıllık bir Nazi-İsviçreli işbirliği" olmasıydı. Daha sonra Soykırım haraççılığının amblemi haline gelecek bu iddiayla "insanlık tarihinin en büyük soygunu"nun yapıldığı iddia ediliyordu. Soykırım endüstrisi için Yahudilerin içinde olduğu her şey ancak "en"li sıfatlarla ifade edilebiliyordu - en kötü, en büyük...

21. Bower, *Nazi Gold,* xi, xv, 8, 9, 42, 44, 56, 84, 100, 150, 219, 304. Rickman, *Swiss Banks,* 219.

Soykırım endüstrisi ilk önce şu iddiada bulundu: İsviçre bankaları değeri 7 milyarla 20 milyar dolar arasında olduğu tahmin edilen uyuyan hesaplara meşru varislerin ulaşmalarına sistematik olarak engel oluyordu. *Time* dergisinin bir kapak haberinde şöyle deniyordu: "Son 50 yıl boyunca Soykırım'dan sağ çıkanlar ne zaman yakınlarının hesaplarını öğrenmek isteseler İsviçre bankaları oyalama ve duymazdan gelme politikası uyguladı." İsviçre Bankalarının 1934'te kısmen Yahudi mudilerin Nazi denetiminden kaçabilmesi için yürürlüğe koyduğu gizlilik yasasını hatırlatan D'Amato, Bankacılık Komitesi önünde şöyle konuşuyordu: İnsanları gelip hesap açmaları için teşvik eden sistemin kendisinin daha sonra gizlilik adı altında bu insanları, onların varislerini, miraslarını ve haklarını inkar etmesi ironik değil midir? Sistem kötüye kullanılmış, tahrif edilmiş ve saptırılmıştır."

İsviçre'nin Soykırım kurbanlarına ihanetine delil olabilecek önemli bir unsurun keşfedilmesini bakın Bower nasıl nefes almadan anlatıyor: "Şans ve çalışkanlık Bronfman'ın şikayetinin geçerliliğini kanıtladı. 1945 Temmuz'unda İsviçre'den gönderilmiş bir istihbarat raporunda bir noterlik ve mutemetlik şirketi olan Société Générale de Surveillance'ın sahibi Jacques Salmanovitz hakkında bir not vardı. Buna göre, Salmanovitz'in elinde 182 Yahudi müşterinin isminin bulunduğu bir liste vardı. Adı geçen Yahudiler şirkete 8.4 milyon İsviçre Frankı ve 90.000 doları Balkanlar'dan dönünce almak üzere emanet etmişlerdi. Rapora göre bu Yahudiler hala mallarını geri almamışlardı. Rickman ve D'Amato coşku veriyordu: "Kendi anlatımına göre Rickman da 'İsviçrelilerin suçluluğunun delilinden bahsediyor." Ancak Rickman bu belli bağlamda Salmanovitz'in de Yahudi olduğunu ekliyor. (Bahsedilen iddiaların doğru olup olmadığı ise aşağıda tartışılacak)[22]

22. Thomas Sancton, "A Painful History," *Time*, 24 February 1997. Kongre'de Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuşmalar, 25 Haziran 1997. Bower, *Nazi Gold*, 301-2. Rickman, *Swiss Banks*, 48. Le-

1996 sonlarında bir grup yaşlı Yahudi kadın ve bir erkek Kongre'nin bankacılıkla ilgili komitelerinde geçit töreni yaptı; İsviçreli bankacıların kötülüklerini dile getirdi. Ancak İsrail'in önde gelen bir iş gazetesinin editörü Itamar Levin'e göre bunların hiçbirinin "İsviçre bankalarında hesabı olduğunu kanıtlayacak gerçek bir delili yoktu". İfadelerin dramatik dozunu arttırmak için D'Amato, Elie Wiesel'i de şahit olarak çağırdı. Daha sonra genişçe atıfta bulunulan ifadesinde Wiesel, soykırımcıların soykırımdan önce Yahudilerin mallarını da yağmalamaya çalıştığının ortaya çıkmasıyla şoka [evet şoka!] uğradığını söyledi: "başta Nihai Çözüm'ün arkasındaki gücün sırf o zehirli ideoloji olduğunu düşünmüştük. Şimdi biliyoruz ki Yahudileri sırf öldürmek istemediler - bu bile ne kadar kötü geliyor kulağa - onların paralarına da göz koydular. Her gün trajedi hakkında daha fazla şey öğreniyoruz. Acının bir sınırı yok mu? Öfkenin bir sınırı yok mu?" Aslında Nazilerin Yahudi mallarını yağmalaması yeni bir haber değil; Raul Hilberg'in 1961'de yayınlanan çığır açan kitabı *The Desctruction of European Jews*'in önemli bir kısmı Nazilerin bu yağmasını anlatır.[23]

Başka bir iddia da İsviçreli bankacıların soykırım kurbanlarının paralarını aşırması ve sistemli bir şekilde önemli kayıtları yok ederek bu hırsızlığının anlaşılmasını önlemeleriydi. Bu iğrenç şeylerden sırf Yahudiler mağdur olmuştu. Bir konuşmasında İsviçre'ye saldıran senatör Barbara Boxer şöyle diyordu: "Bu komite İsviçre bankalarının iki yüzlü tavırlarına tahammül etmeyecek. Lime lime ederken arıyoruz demeyin."[24]

---

vin de Salmanovitz'in Yahudi olduğu noktasında aynı şekilde sessizdir (5, 129, 135).

23. Levin, *Last Deposit,* 60. Kongre'de Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuşmalar, 11 Aralık 1996. (alıntı Wiesel'in 16 Ekim 1996'da verdiği ifadeden). Raul Hilberg, *The Desctruction of the European Jews* (New York: 1961), bölüm 5.

24. Amerikan Senatosu'nda Bankacılık, Bayındırlık ve Şehir İşleri Komitesi önünde verilen ifadeler, ABD Senatosu, 6 Mayıs 1997.

Yaşlı Yahudilerin "propaganda değeri"ne rağmen İsviçre ihanet balonu çabuk söndü. Soykırım endüstrisi de vakit geçirmeden yeni bir çare buldu. Medya çılgınlığı şimdi de İsviçre'nin Nazilerden aldığı altınların peşine düştü. Bu altınlar Avrupa'daki işgal edilen devletlerin hazinelerinden yağmalanmıştı. Ürkütücü bir gelişme olarak duyurulsa da bu da yeni bir haber değildi. Konu üzerine değerli bir katkıda bulunmuş yazar Arthur Smith, Senato'da verdiği ifadede şöyle diyordu: " Sabah ve öğleden sonra dinlediğim tüm şeyler aslında yıllardan beri bilinen şeylerdir. Şimdi bu şeylerin yeni ve sansasyonelmiş gibi sunulmasına çok şaşırıyorum". Ama Senato'da yapılan konuşmaların amacı bilgilendirmek değil gazeteci Isabel Vincent'in ifadesiyle "sansasyonel haberler yaratmaktı". Makul bir mantık yürütmeyle, yeterince çamur atılırsa İsviçre'nin teslim olacağı varsayılmıştı.[25]

Gerçekten yeni olan tek suçlama, İsviçre'nin bilinçli olarak "kurban altınları"nın ticaretini yaptığıydı. Yani, İsviçre Bankaları, Nazilerin toplama ve çalıştırma kamplarında topladığı ve sonra külçeler haline getirdiği altınlardan yüksek miktarda satın almıştı. Bower'ın raporuna göre Dünya Yahudi Kongresi, "Soykırım ile İsviçre'yi ilişkilendirecek duygusal bir bağlantı arıyordu". İsviçre'nin ihanetine yeni bir delil olan bu bulguya mal bulmuş mağribi gibi atlandı: "Sistemli olarak gaz odalarına sürüklenen Yahudi cesetlerinden altın diş dolguları çıkarılması: Bundan daha karalayıcı bir imge zor bulunurdu." D'Amato da Kongre senatosu önünde hüzünlü bir ses tonuyla verdiği ifadede "Gerçekler çok ama çok ıstırap verici. Çünkü evlerden, merkez bankalarından ve ölüm

25. Kongre'de Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuşmalar, 11 Aralık 1996. Smith yıllar önce ortaya çıkardığı belgelerin D'Amato tarafından yeniymiş gibi sunulmasını basına şikayet etti. ABD Soykırım Müzesi aracılığıyla bir araştırmacı kitlesini Kongre görüşmeleri için seferber etmiş olan Rickman garip bir savunma yaparak Smith'e şöyle cevap veriyordu: "Smith'in kitabını biliyordum ama onu okumadım. Çünkü o zaman 'onun' belgelerini kullanmakla suçlanırdım" (113). Vincent, *Silent Partners,* 240.

kamplarından altın saatlerin, yüzüklerin, gözlük çerçevelerinin ve altın diş dolgularının yağmalanmasından bahsediyoruz."[26]

Soykırım hesaplarına ulaşılmasına engel olmak ve yağmalanmış altınları almak dışında İsviçrelilerin bir suçu da Yahudilerin dolandırılmasında Polonya ve Macaristan'la işbirliği yapmaktı. İddiaya göre Polonya ve Macar vatandaşlarına (çoğu Yahudi olmakla beraber Yahudi olmayanlar da var) ait sahip çıkılmayan hesaplar Polonya ve Macaristan'da kamulaştırılan İsviçre mülklerine karşılık tazminat olarak kullanılmıştı. Bununla ilgili olarak Rickman "sarsıcı bir haber, insan bir ateş fırtınası çıkartıp İsviçre'nin üzerine göndermek istiyor" diyordu. Ama gerçekler çok daha önceden biliniyordu ve Amerikan hukuk dergilerinde 1950'lerin başından beri bunlara yer verilmişti. Ve tüm medya balonuna rağmen, bahsedilen hesapların bugünkü değerinin bir milyon dolardan az olduğu görüldü.[27]

1996 Nisanı'nda uyuyan hesaplarla ilgili Kongre araştırması başlamadan önce İsviçre bankaları, konunun araştırılması için bir komite kurulmasını kabul etmişlerdi bile. 6 kişilik komitenin üç üyesi Dünya Yahudi Tazminat Örgütünden, diğer üç üyesi de İsviçre Bankalar Birliği'nden geliyordu. Komite başkanlığına ise ABD Federal Rezerv Bankası eski başkanı Paul Volcker getirilmişti. 1996 Mayısında "Anlayış Memorandumu"yla birlikte komite resmen görevlendirildi. Buna ek olarak İsviçre hükümeti 1996 Aralığında "bağımsız bir uzmanlar komitesi"ni de görevlendirdi. Başkanlığını profesör Jean-François Bergier'in yaptığı komitede Soykırım üze-

26. Bower, *Nazi Gold,* 307. Kongre'de Banka ve Finans Hizmetleri Komiteleri önünde yapılan konuşmalar, 25 Haziran 1997.

27. Rickman, *Swiss Banks,* 77. Bu konunun tam bir incelemesi için bkz. Peter Hug and Marc Perrenoud, *Assets in Switzerland of Victims of Nazism and the Compensation Agreements with East Bloc Countries* (Bern: 1997). ABD'de daha önce gerçekleşen tartışmalar için bkz. Seymour J. Rubin and Abba P. Schwartz, "Refugees and Reparations," *Law and Contemporary Problems* (Duke University School of Law: 1951), 283.

rine çalışan ünlü İsrailli akademisyen Saul Friedländer de vardı. Komite, İsviçre'nin İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya ile yaptığı altın ticaretini araştıracaktı.

Ancak bu komiteler daha çalışmalarına bile başlamadan Soykırım endüstrisi mali bir uzlaşma planı için bastırmaya başlamıştı. İsviçre, doğal olarak, komisyon bulgularını görmeden bir anlaşma için baskı yapılmasını protesto etti. Yoksa bunun adı "şantaj ve gasp" olacaktı. Her zaman kazanan kartını yine öne süren Dünya Yahudi Kongresi-WJC "ihtiyaç sahibi soykırım mağdurlarının" çilesini vurgulamaya başladı. 1996 Aralığında Bankacılık Komitesi önünde konuşan Bronfman "Benim sorunum zaman sorunu. Sorumluluğunu taşıdığım soykırım mağdurları için kaygılanıyorum" diyordu. O zaman insan merak ediyor kaygılı milyarder neden acıları geçici de olsa hafifletmek için hiçbir şey yapmıyordu. İsviçrelilerin 250 milyon dolarlık uzlaşma önerisini reddeden Bronfman "sadaka vermenize gerek yok; parayı kendim vereceğim" demişti ama sözünde durmadı. İsviçre ise komisyon çalışmaları sonuçlanana kadar "olağandışı bir yardıma ya da desteğe ihtiyacı olanlara" ödenmek üzere 1997 Şubatında 200 milyon dolarlık "Soykırım'ın İhtiyaç Sahibi Kubanları İçin Özel Fon" kurdu. (Bergier ve Volcker komisyonları raporlarını yayınladıkları zaman bile bu fon hala geçerliydi) Soykırım endüstrisi ise nihai anlaşma isteğinde hiç yumuşamamıştı, hatta daha da bastırmaya başlamıştı. İsviçre'nin komisyon çalışmaları sonuçlanana kadar bekleme ricası ise yine sağır kulaklara ulaşıyordu (WJC'nin kendisi değil miydi böyle bir ahlakî inceleme isteyen?). Aslında Soykırım endüstrisi komisyon raporları sonucunda ancak kaybeden taraf olabilirdi: eğer iddiaların yalnızca çok az bir kısmı doğru çıkarsa İsviçre bankalarına yönelik kampanya güvenilirliğini kaybedecekti; meşru hak sahipleri belirlendiği zaman – bunların sayısı büyük bir miktar da olsa -İsviçre yalnızca onlara tazminat ödeyecekti, Yahudi örgütlerine değil. Soykırım endüstrisinin favori sloganlardan biri şuydu: Tazminat, doğruluk ve adalet için, para için değil." İsviçreliler ise bunu ince bir alay-

la karşılıyordu: "Evet para için değil ama daha çok para için".[28]

Kamuoyundaki isteriyi coşturmanın yanında Soykırım endüstrisi İsviçre'yi 'terörize' ederek (Bower) boyun eğdirmek için iki kollu bir strateji izledi: Toplu davalar açılması ve ekonomik boykot. 20 milyar dolarlık ilk dava 1996 Ekiminin başlarında Edward Fagan ve Robert Swift tarafından Gizella Weisshaus ve "onun konumunda olanlar" adına açıldı. Weishauss'un babası Auschwitz'de ölümünden kısa süre önce İsviçre bankalarına para yatırdığını söylemişti. Kızının savaş sonrası araştırmaları ise sonuçsuz kalmış, bankalar Gizella'yı terslemişlerdi. Birkaç hafta sonra Simon Wiesenthal Merkezi, Michael Hausfeld ve Melvyn Wiess adında iki avukat aracılığıyla ikinci bir dava başlattı. 1997 Ocağında da Dünya Ortodoks Yahudi Cemaatleri Konseyi üçüncü bir dava başlattı. Üç davanın da hakimi Edward Korman'dı. Hakim daha sonra davaları birleştirdi. Davaların en azından bir tarafı, Toronta'da yaşayan avukat Sergio Karas bu taktikten duyduğu üzüntüyü dile getirdi. Ona göre toplu davalar kitlesel bir isteriyi ve İsviçre karalamasını provoke etmişti: "Bu davalar dertleri sırf para olan Yahudi avukatlar mitinin sürmesini sağlıyorlar". Paul Volcker de şu gerekçeyle davaya karşı çıkıyordu: "Davaların işimize zarar vererek onları etkisizlik noktasına getirme ihtimali var"- Soykırım endüstrisi için bu konu dışı bir kaygıydı, ya da belki de ek bir dürtüydü.[29]

İsviçre'nin direnişini kıracak asıl silah ise ekonomik boykottu. Jewish Agency başkanı ve İsrail'in İsviçre bankaları

28. Levin, *Last Deposit,* 93, 186. Kongre'de Banka ve Finans Hizmetleri Komiteleri önünde yapılan konuşmalar, 11 Aralık 1996. Rickman, *Swiss Banks,* 218. Bower, *Nazi Gold,* 318, 323. Özel fonun kurulmasından bir hafta sonra "Amerika'daki hiç bitmeyen düşmanlıktan dehşete düşen" .İsviçre devlet başkanı "yoksulluk, sefalet ve şiddetle küresel ölçekte mücadele için 5 milyar dolarlık Dayanışma Vakfı'nın kurulacağını açıkladı. Ancak vakfın kuruluşu ulusal bir referandumla belirlenecekti ve hemen bir iç muhalefetle karşılaştı. Vakfın geleceği hakkındaki belirsizlik sürüyor.

29. Bower, *Nazi Gold,* 315. Vincent, *Silent Partners,* 211. Rickman, *Swiss Banks,* 184 (Volcker).

davasındaki temsilcisi Avraham Burg 1997 Ocağında uyarıyordu: "Şimdi savaş daha kirli olacak. Şimdiye kadar uluslararası Yahudi baskısını ertelemiştik". Aslında daha 1996 Ocağında Dünya Yahudi Kongresi-WJC boykot hazırlığına girişmişti. Bronfman ve Singer, New York Şehir Denetçisi *Alan Hevesi* (babası ünlü bir -Amerika Yahudi Kongresi yetkilisiydi) ve New York Eyalet Denetçisi Carl McCall ile temasa geçti. Bu iki denetçi maaş fonlarındaki milyarlarca doların yatırımını yapıyorlardı. Hevesi'nin bir görevi de Amerika Denetçiler Birliği'nin başkanı olmaktı. Birlik'in maaş fonlarıyla yaptığı yatırım ise 30 trilyon doları buluyordu. Ocağın sonlarında Singer kızının düğününde New York valisi George Pataki, D'Amato ve Bronfman'la strateji belirledi. Haham şöyle diyordu: "Bakın ben ne tür bir adamım, kızımın düğününde bile iş yapıyorum."[30]

1996 Şubatında Hevesi ve McCall İsviçre Bankalarını yaptırım uygulamakla tehdit etti. Ekim'de Vali Pataki kamuoyu önünde denetçileri desteklediğini ilan etti. Sonraki birkaç ay içinde de New York, New Jersey, Rhode Island ve Illinois'da bir çok yerel ve federal yönetim kendilerini aklamadıkları taktirde İsviçre bankalarını ekonomik boykot uygulamakla tehdit etti. 1997 Mayısında Los Angeles şehri, maaş fonlarındaki yüzmilyonlarca doları bir İsviçre bankasından çekerek ilk yaptırımı başlattı. Hevesi de New York'tan yaptırıma katıldı. Birkaç gün içinde California, Massachusetts ve Illinois da yaptırıma katıldı.

Bronfman 1997 Aralığında "3 milyar dolar istiyorum yoksa boykot kuzeye doğru devam eder" diye tehdit savurdu. Bu arada D'Amato ve New York Senatosu da yeni kurulan İsviçre Birleşik Bankası'nın (büyük İsviçre bankalarının ortaklığıyla kurulmuştu) ABD'de faaliyet göstermesini engellemeye çalıştılar. Bronfman 1998 Martında bu sefer şu tehdidi savuruyordu: "Eğer İsviçre başını kuma gömmeye de-

30. Levin, *Last Deposit,* 187-8, 125.

vam ederse, tüm Amerikalı hissedarlardan İsviçre'yle iş ilişkilerini kesmelerini isteyeceğim." Nisan ayına gelindiğinde İsviçre'nin direnişinde çözülmeler başlamıştı ama tam bir boyun eğişe yanaşmıyordu. (1997 boyunca Soykırım endüstrisinin saldırılarını savmak için İsviçre'nin 500 milyon dolar harcadığı bildiriliyor). Toplu davalardan birinin avukatı olan Melvyn Meiss ağlayıp sızlıyordu: "Kazandıkları yanında çok az bir meblağ karşılığında onlara aklanma fırsatı verdik." Haziranda İsviçre bankaları 600 milyon dolarlık "nihai bir teklifte" bulundular. *İsviçre* küstahlığından şaşkına uğrayan ADL lideri Abraham Foxman öfkesini saklamakta zorlanıyordu: "Bu ultimatom, kurbanların, sağ kalanların anısına ve bu çok zor meseleyi çözmek için iyi niyetli olarak İsviçre'ye gidip çalışma yapanlara hakarettir."[31]

1998 Temmuzunda Hevesi ve McCall İsviçrelileri daha sert yaptırımlarla tehdit ettiler. Birkaç gün içinde New Jersey, Pennsylvania, Connecticut, Florida, Michigan ve California da kervana katıldı. Ağustos'un ortasında İsviçre sonunda pes etti. Hakim Korman'ın arabuluculuk yaptığı bir toplu davada İsviçre 1.25 milyar dolar ödemeyi kabul etti. İsviçre bankaları yaptıkları basın açıklamasında "ek ödeme, yaptırımların önüne geçmek ve uzun ve masraflı davalardan kaçınmak için yapılıyor" dendi.[32]

İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu, D'Amato'yu kutlarken şunları diyordu: "Sen gerçekten bu destanın öncü isimlerinden birisin. Sonuçta yalnızca maddi değil ahlaki ve ruhani bir zafer de kazandık"[33] "İradenin zaferi" dememesi ne yazık.

1.25 milyar dolarlık anlaşma, esas olarak üç kesim insanı kapsıyordu: Uyuyan banka hesaplarında hak iddia eden-

31. Levin, *Last Deposit,* 218. Rickman, *Swiss Banks,* 214, 223, 221.
32. Rickman, *Swiss Banks,* 231.
33. age. Rickman doğru bir tercihle bunları anlattığı bölümün başlığını "Boykotlar ve Dikte Ettirilenler" diye koymuş.

ler, İsvçre'nin sığınma hakkı vermediği mülteciler ve İsviçre'nin fayda sağladığı çalıştırma kampı kurbanları[34] "İsviçre kalleşliği"ne dair iddiaları bir an doğru kabul edip ve bunları ABD'nin yaptıklarıyla karşılaştırsak, ABD'nin sicilinin aynı derecede kötü ve hatta daha da kötü olduğunu göreceğiz. Şimdi ABD'deki uyuyan hesaplara dönüyorum. İsviçre gibi ABD'de de 2. Dünya Savaşı öncesinde ve savaş sırasında Nazilerden kaçan Yahudilere sığınma hakkı vermedi. Amerikan hükümeti kötü kaderli *St Louis* gemisinde bulunan Yahudi mültecilere tazminat vermeye de gerek görmedi. Doğabilecek tepkiyi düşünün: ABD'nin desteklediği ölüm mangalarından kaçan ve ABD'nin sığınma hakkı vermediği binlerce Orta Amerikalı ve Haitili mülteci tazminat davası açsa...Büyüklük ve kaynak bakımından ABD'nin gölgesinde kalsa da İsviçre aslında Nazi soykırımı zamanında ABD kadar Yahudi mülteci kabul etmiştir (yaklaşık 20,000).[35]

İsviçrelilere ders vermeye kalkan Amerikalı politikacılara göre geçmiş günahların yükü ancak maddi tazminat vererek hafifletilebilirdi. Ticaret bakanı yardımcısı ve Başkan Clinton'un konu üzerine özel temsilcisi olan Stuart Eizenstat,

---

34. Anlaşmanın tam metni için bkz. Independent Committee of Eminent Persons, *Report on Dormant Accounts of Victims of Nazi Persecution in Swiss Banks* (Bern: 1999), Ek O. 200 milyon dolarlık özel fon ve 1.25 milyar dolarlık toplu dava anlaşmasından başka, Soykırım endüstrisi 1997'de Londra'da İsviçre altınları üzerine yapılan konferansta ABD ve müttefiklerinden 70 milyon dolar daha kopardı.

35. Bu yıllarda ABD'nin Yahudi mülteciler politikası üzerine bkz. David S. Wyman, *Paper Walls* (New York: 1985), and *The Abandonment of the Jews* (New York: 1984). İsviçre politikası için bkz. Independent Commission of Experts, Switzerland - Second World War, *Switzerland and Refugees in the Nazi Era* (Bern: 1999). Amerika ve İsviçre'nin sınırlı kotalarında benzer unsurlar etkili oldu: ekonomik sıkıntılar, yabancı düşmanlığı, anti-semitizm ve daha sonra güvenlik. Bağımsız komisyon, İsviçre'ye karşı oldukça eleştirel olsa da "diğer ulusların söylemlerindeki ikiyüzlülüğü" hatırlattı ve bu bağlamda "özellikle ABD'nin göçmen yasalarını liberalleştirme noktasında tam bir duyarsızlık içinde olduğu"nun altı çizildi. İsviçre'ye gelince onun mülteci politikası da aslında "çoğu ülkenin politikasından farksız değildi." (42, 263). Komisyonun eleştirel bulgularına geniş biçimde yer veren ABD medyasının bu noktaya değindiğine ise hiç rastlamadım.

Yahudilere verilecek İsviçre tazminatının bir tür litmus testi olacağını, şimdiki kuşağın geçmişle yüzleşme ve geçmişin hatalarını düzeltme isteklerinin olup olmadığını ortaya çıkaracağını söylüyordu. D'Amato da Kongre'de yaptığı konuşmada "yıllarca önce olmuş şeylerden şimdiki İsviçrelilerin sorumlu tutulamayacağını ama İsviçre'nin yine de bir sorumluluk taşıdığını ve doğru olanı yapması gerektiğini" ilan ediyordu. Kamuoyu önünde Yahudi Kongresi'nin tazminat talebine destek veren Clinton da "elimizden geldiği kadar geçmişin adaletsizlikleriyle yüzleşmeliyiz" diyecekti. Bankacı Komitesi başkanı James Leach de benzer şeyler söylüyordu: "Tarih bir sınırlamalar yasası değildi. Geçmiş asla unutulmamalıdır". İki partinin Kongredeki liderlerinin Dışişleri Bakanlığı'na yazdığı mektupta ise şöyle deniyordu: "Bir şeyi açıklığa kavuşturalım. Bu tazminat meselesinde alınacak tavır, temel insan haklarına ve hukukun egemenliğine saygılı olup olunmadığını sınayacaktır". Dışişleri Bakanı Madeleine Albright da İsviçre Parlamentosu önünde yaptığı konuşmada benzer bir üslup kullanıyordu: "İsviçre için hak talep edilmeyen Yahudi hesaplarından doğan ekonomik faydalar kuşaktan kuşağa artarak bugüne kadar geldi. İşte bu yüzden dünya kamuoyu İsviçre halkından atalarının yaptıklarından doğan bir sorumluluğu kabul etmelerini değil de geçmişin hataları konusunda ne yapılabileceği düşünülürken daha cömert olmalarını istiyor."[36] Tabi böyle soylu düşünceleri Afro-Amerikalılar kölelik dönemi için tazminat istedikleri zaman duyamazsınız. Olsa olsa bu isteklerle alay edilir.[37]

---

36. Amerikan Senatosu'nda Bankacılık, Bayındırlık ve Şehir İşleri Komitesi önünde yapılan konuşma, 15 Mayıs 1997 (Eizenstat ve D'Amato). Amerikan Senatosu'nda Bankacılık, Bayındırlık ve Şehir İşleri Komitesi önünde yapılan konuşma, 23 Nisan 1996 (Bronfman, Clinton'dan ve Kongre üyelerinin yazdığı mektuptan alıntı yapıyor). Amerikan Senatosu'nda Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuşma, 11 Aralık 1996 (Leach). Kongre'de Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuşma, 25 Haziran 1997 (Leach). Rickman, *Swiss Banks,* 204 (Albright).

37. Tüm bu Kongre konuşmaları sırasında Soykırım tazminatı konusunda tek aykırı ses California'lı Kongre üyesi Maxine Waters'tan geldi. "Soykırım'ın tüm kurbanlarına adaletin ulaştırılması için yüzde 1000 destek vermekten kaçın-

"Soykırım'dan sağ çıkan ihtiyaç sahipleri"nin nihai anlaşmadan nasıl faydalanacakları da belirsizliğini koruyor. Uyuyan hesaplar konusunda ilk davayı açan Gizella Weisshaus kendini kullandığı gerekçesiyle sert bir üslupla kınadığı avukatı Edward Fagan'ın işine son verdi. Yine de Fagan'ın faturası 4 milyon dolara yaklaşıyordu. Avukatların çoğu saati 600 dolara çalışıyor ve şimdiye kadar kazandıkları miktar toplam 15 milyon dolara ulaşmış durumda. Bir avukat Tom Bower'ın kitabı, *Nazi Gold*'u okumak için 2400 dolar istiyor. New York'ta yayınlanan *Jewish Week*, İsviçre bankalarından alınacak 1.25 milyar doların paylaşımı için Yahudi grup ve bireyler arasında rekabetin giderek kızıştığını yazıyor. Davacılar ve soykırımdan sağ kurtulanlar tüm paranın kendilerine verilmesi gerektiğini söylerken Yahudi örgütleri ise katkılarından dolayı pay istiyorlar. Yahudi örgütlerinin baskısını alenen kınayan ve Kongre'de ifade veren anahtar şahitlerden biri olan Greta Beer, Hakim Korman'ın hakimliğini yaptığı davada "bir küçük böcek gibi ayak altında kalmak istemiyorum" dedi. "Soykırım'dan sağ çıkan ihtiyaç sa-

---

mayacağını" ifade etmekle beraber Waters "acaba tüm bu Tazminat çalışmalarının atalarımın burada, ABD'de köle olarak çalıştırılmalarına nasıl uygulanabileceğini merak ediyorum" diyordu. "ABD'deki köle işçiliğiyle ilgili neler yapılabileceğini düşünmeden burada oturuyor olmam çok garip. Afro-Amerikan toplumunda tazminat istemek radikal bir tavır olarak değerlendiriliyor. Meseleyi Kongreye götürmek isteyenlerle hep alay edildi." Waters daha sonra Soykırım tazminatı almak için yönlendirilen devlet kuruluşlarının aynı şeyi "yerli köle işçiliği" tazminatı için de yapmalarını istedi. Komite başkanı James Leach, Waters'a verdiği cevapta "sayın bayan olağanüstü derinlikte bir konuyu gündeme getirdi. Komite bunu bir tavsiye olarak alacak....Ancak meselenin Amerikan tarihi ve insan hakları bakımından oldukça derin bir meseleyi gündeme getirdiği belirtilmelidir." Meselenin Komitenin hafıza boşluğunun en diplerine atıldığına şüphe yok. (Amerikan Kongresi'nde Bankacılık, Bayındırlık ve Şehir İşleri Komitesi önünde yapılan konuşma, 9 Şubat, 2000). Afro-Amerikalılar için bir tazminat davası yürüten Randall Robinson, ABD'nin bu hırsızlık konusundaki "sessizliği"yle, bakan yardımcısı Stuart Eizenstat'ın 16 Alman şirketini köle işçi çalıştırdıklarıyla gerekçesiyle tazminat ödemeye zorlamasını karşılaştırıyor. (Randall Robinson, "Compensate the Forgotten Victims of America's Slavery Holocaust," *Los Angeles Times* [11 Şubat 2000]; Randall Robinson, *The Debt* [New York: 2000], 245)

hipleri" için duyduğu kaygıya rağmen WJC, ayrılan İsviçre parasının yarısını Yahudi örgütleri ve "Soykırım eğitimi"nde kullanmak için baskı yapmaktan kaçınmıyor. Simon Wiesenthal Merkezi de eğer "hak eden" örgütler para alacaksa bunun "bir kısmının Yahudi eğitim merkezleri"ne gitmesini savunuyor. Daha büyük bir pay kapmak için Reformist ve Ortodoks Yahudi örgütler birbirine girmiş durumda. Her iki taraf da kendini soykırımda can veren altı milyon Yahudi'nin mali mirasçısı olarak görüyor. Bu arada Soykırım endüstrisinin İsviçre'yi bir an önce anlaşmaya zorlamasında zamanın önemine vurgu yaptığını hatırlayalım: "ihtiyaç sahipleri her gün ölüyor". Ama İsviçre imzayı atar atmaz, aciliyet mucizevi bir şekilde ortadan kalktı. Anlaşma imzalanalı bir yıl olmasına rağmen hala bir dağıtım planı yapılamadı. İsviçre parası sonunda dağıtıldığı zaman muhtemelen tüm ihtiyaç sahipleri ölmüş olacak. Aslında 1999 Aralığı itibarıyla, 1997 Şubatında kurulan 200 milyon dolarlık "Soykırım'ın İhtiyaç Sahibi Kurbanları İçin Özel Fon"un yarısı gerçek ihtiyaç sahiplerine dağıtılmıştı bile. Avukatların ücretleri ödendikten sonra İsviçre paraları "hak eden" Yahudi örgütlerinin kasalarına gidecek.[38]

New York Üniversitesi hukuk profesörlerinden ve toplu davaların hukuk ekibinin üyelerinden Burt Neuborne *New York Times*'ta yayınlanan bir yazısında "Soykırım'ı İsviçre

38. Philip Lentz, "Reparations Woes" *Crain's* (15-21 November 1999). Michael Shapiro, "Lawyers in Swiss Bank Settlement Submit Bill", Outraging Jewish Groups," *Jewish Telegraphic Agency* (23 November 1999). Rebecca Spence, "Hearings on Legal Fees in Swiss Bank Case," *Forward* (26 November 1999). James Bone, "The Holocaust Survivors Protest Over Legal Fee," *The Times* (London) (1 December 1999). Devlin Barrett, "Holocaust Assets," *New York Post* (2 December 1999). Stewart Ain, "Religious Strife Erupts In Swiss Money Fight," *Jewish Week* (14 January 2000). Adam Dickter, "Discord in the Court," *Jewish Week* (21 January 2000). Swiss Fund for Needy Victims of the Holocaust/Shoa, "Overview on Finances, Payments and Pending Applications" (30 November 1999). Bu fondan, Soykırım'dan sağ çıkıp İsrail'de yaşayanlara ayrılan pay ise hiçbir zaman mağdurların eline ulaşmadı. Bkz. Yair Sheleg, "Surviving Israeli Bureacracy" *Haaretz* (6 February 2000).

bankaları için bir kâr kaynağı haline getiren anlaşmanın savunulması mümkün değildir" diyordu. Edgar Bronfman da Bankacılık komitesi önünde verdiği dokunaklı ifadede aynı noktaya değiniyor ve İsviçre'nin "Soykırım'ın küllerinden kâr yapmasına izin verilmemesini" istiyordu. Öte yandan yine Bronfman yakın zamanlarda yaptığı bir açıklamada tazminat paralarından Dünya Yahudi Kongresi'nin kasasına giren miktarın "kabaca 7 milyar dolar" olduğunu açıkladı.[39]

Bu arada İsviçre bankaları üzerine hazırlanan yetkin raporlar yayınlandı. Bu raporlarla birlikte insan artık Bower'ın iddiası gibi iddiaların doğru olup olmadığına karar verebilir. (Bower "Avrupa Yahudilerinden ve soykırımdan sağ çıkanlardan milyarca doların çalınmasına yönelik 50 yıllık bir Nazi-İsviçre işbirliği var" diyordu).

1998 Temmuzunda Bağımsız Uzmanlar Komisyonu (Bergier) *Switzerland and Gold Transactions in the Second World War* [İsviçre ve İkinci Dünya Savaşı'nda Altın Ticareti] başlıklı raporunu yayınladı.[40] Komisyon, İsviçre bankalarının Nazi Almanyası'ndan bugünün değeriyle 4 milyar dolarlık altın satın aldığını doğruladı. Bankaların bu altınları, yağma altınları olduğunu bile bile aldıkları da doğrulandı. Kongre'de yapılan oturumlarda İsviçre Bankaları'nın yağmalanmış malların ticaretini yaptığını ve (daha da kötüsü) hala da bu tip iğrenç işlerin içinde olduğunu duyan Kongre üyeleri büyük sarsıntı yaşadıklarını dile getirdiler. Yozlaşmış politikacıların kötü yollarla elde ettikleri servetlerini İsviçre bankalarına yatırdığı gerçeğinden büyük üzüntü duyan bir Kongre üyesi İsviçre'ye şöyle bir çağrı yapıyordu: "...Ünlü ve

39. Burt Neuborne, "Totaling the Sum of Swiss Guilt," *New York Times* (24 June 1998). Amerikan Senatosu'nda Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuşma, 11 Aralık 1996. "Holocaust-Konferenz in Stockholm," *Frankfurter Allgemeine Zeitung* (26 January 2000) (Bronfman).

40. Independent Commission of Experts, Switzerland - Second World War, *Switzerland and Gold Transactions in the Second World War, Interim Report* (Bern: 1998).

lider konumundaki politikacıların, kendi hazinelerini soyan insanların gizli para hareketleri yapabilmesi yasaklansın." Dünyanın birçok ülkesinden çok sayıda üst düzey devlet adamı ve işadamının servetlerine İsviçre bankalarında bir sığınak bulmasına hayıflanan başka bir Kongre üyesi de "acaba 55 yıl önce Nazi rejimine sağlanan sığınağın benzeri şimdi de bu kuşağın canileri ve onların temsil ettiği ülkelere mi sağlanıyor?" diye soruyordu.[41] Sorun gerçekten kaygılandırıyor. Yılda 100-200 milyar doların dünyanın her tarafından akıp, özel bankalarda toplandığı tahmin ediliyor. Ancak Kongre'nin Bankacılık Komitelerinin yaptığı resmi kınamanın - şu gerçek olmasaydı - gerçekten büyük bir ağırlığı olacaktı: Yukarıda bahsedilen 'illegal sermaye akışı' miktarının yarısı Amerikan bankalarına, hem de Amerikan kanunlarının tam güvencesiyle yatırılıyor.[42] Bu Amerikan "güvencesi"nden yakın zamanlarda yararlananlar arasında Meksika'nın eski devlet başkanının kardeşi Raul Salinas de Gortari ve Nijerya'nın eski diktatörü General Sani Abacha'nın ailesi de var. İsviçre bankalarının öfkeli bir eleştirmeni olan İsviçreli parlamenter Jean Ziegler "Adolf Hitler ve dalkavukları tarafından yağmalanan altın ile günümüz Üçüncü dünya diktatörlerinin özel bankalarda açtıkları hesaplar arasında özde bir fark yoktur" diyor: "Hitler'in ruhsatlı hırsızlarının eliyle yüz binlerce kadın, erkek ve çocuk ölüme gönderilmişti, Üçüncü Dünya'da da İsviçreli finans sahtekarlarının yardımıyla ülkelerini harabeye çeviren despotlar yüzünden yüzbinlerce çocuk her yıl

41. Amerikan Senatosu'nda Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuşma, 11 Aralık 1996. University of North Carolina'dan tarihçi Gerhard L. Weinberg uzman şahit olarak çağrıldığı Komite toplantısında sahtekarlık içinde şunları söyleyebiliyordu: "İsviçre hükümeti savaş sırasında ve savaşın hemen sonrasında yağmayı yasal olarak görüyordu. İsviçre bankaları da hiçbir yasallık, ahlakilik, incelik vb kaygısı gütmeden olabildiğince daha çok kar yapmak istiyordu." (Amerikan Senatosu'nda Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuşma, 25 Haziran 1997).

42. Raymond W. Baker, "The Biggest Loophole in the Free-Market System," *Washington Quarterly* (Autumun 1999). Amerikan yasal güvencesinde olmasa da uyuşturucu ticaretinden her yıl 'aklanan' 500 milyar-1 trilyon dolar arasındaki bir miktar da "Amerikan bankalarına güvenle yatırılıyor." (age.)

hastalık ve yetersiz beslenmeden ölüyor."[43] Tabi ki Amerikan finans sahtekarlarının yardımlarını eklemeden olmaz. Daha önemli bir noktaya ise burada girmeyeceğim: Bahsedilen despotlar Amerikan yardımıyla donatıldı, iktidarlarını sürdürdü ve ülkelerini harabeye çevirirken Amerika'nın onayını aldı.

Nazi soykırımı meselesine gelince, Bağımsız Komisyon, İsviçre bankalarının, "çalışma ve toplama kamplarındaki kurbanlardan Nazilerce toplanan altınları külçeleştirilmiş halde satın aldığını" belirtti. Ancak "İsviçre Merkez Bankası'ndaki karar mercilerinin bu altın külçelerinin İsviçre'ye Alman Merkez Bankası tarafından gönderildiğini bildiklerine dair bir işaret yoktur." Komisyon, İsviçre bankalarının bilmeden satın aldığı "kurban altınları"nın değerini 134,428 dolar ya da bugünün değeriyle 1 milyar dolar olarak belirledi. Bu miktar Yahudi mahkumlardan olduğu kadar Yahudi olmayan mahkumlardan yağmalananları da içeriyor.[44]

1999 Aralığında Volcker'in başkanlığını yaptığı diğer komite de raporunu açıkladı.[45] Çok sıkı bir denetlemenin sonucu olan rapor üç yılda tamamlanmış ve 500 milyon dolara mal olmuştu.[46] "Nazi kurbanlarının uyuyan hesaplarının muamelesi" üzerine varılan sonuçlar uzun bir alıntı yapmaya değecek niteliktedir:

Nazi kurbanlarına yönelik sistematik bir ayrımcılık, hesaplarına ulaşılmasında engelleme, hesaplarının kötüye kullanılması ya da İsviçre kanunlarının gerektirdiği belge tutma usullerinin ihlal edildiğine dair hiç bir kanıta rastlanmadı.

---

43. Ziegler, *The Swiss,* xii; 19, 265.

44. *Switzerland and Gold Transactions in the Second World War,* IV, 48.

45. Independent Committee of Eminent Persons, *Report on Dormant Accounts of Victims of Nazi Persecution in Swiss Banks* (Bern: 1999). (Bundan sonra kısaca *Report* denecek).

46. Denetlemenin "dış maliyeti" 200 milyon dolar tuttu. (*Report,* s. 4, paragraf 17) İsviçre bankalarının masrafı ise 300 milyon doları buldu. (Swiss Federal Banking Commission, basın açıklaması, 6 Aralık 1999)

Ancak Nazi kurbanlarının hesaplarına yapılan muamele bakımından bazı bankalar eleştirildi. Önceki cümledeki "bazı" kelimesini vurgulamak gerek. Çünkü 60 yıllık bir periyotta 254 banka incelendi ve atıfta bulunulan kötü uygulamaların yalnızca belli bankalar için söylenebileceği ortaya çıktı. Ancak rapor, bu belli bankaların suçlarını hafifletebilecek durumların olduğunu da belirtiyor. Dahası, bankaların soykırım kurbanları da dahil uyuyan hesapların sahiplerini ya da mirasçılarını bulmak için çaba harcadıklarına ve uygun kişilere, uyuyan hesaplarla ilgili ödeme yaptıklarına dair elde yeterince kanıt olduğu da raporda belirtiliyor.

Raporun yumuşakça yazılmış sonuç kısmında da şöyle yazıyor: "Komite eleştirilen hataların yeterince önemli olduğuna inandığından, bu bölümde belgelendirme yapma arzusundadır. Yanlış giden şeylerin ortaya konmasıyla hataları tekrarlamak yerine geçmişten bir şey öğrenilebileceğine inanmaktayız."[47]

Rapordan öğrendiğim başka bir şey de kayıtların yok edilmesiyle ilgili. Komite "konuyla ilgili dönem" (1933-45)'e dair tüm kayıtlara ulaşamamış ama bunların fark ettirilmeden yok edilmesinin imkansız olmasa da çok zor olduğunu dile getiriyor: "Geçmişte yapılanları gizlemeye yönelik bir sistematik belge yok etme durumuna dair hiçbir delile rastlanmamıştır". Yine rapora göre, İsviçre yasalarının son 10 yılın ötesindeki belgeleri saklamayı zorunlu tutmaması düşünüldüğünde ortaya çıkarılan belgelerin oranı (yüzde 60) "gerçekten olağanüstü" ve "gerçekten kayda değerdir."[48]

Bir de, Volcker komisyonunun yukarıda anlatılan bulgularını *New York Times* nasıl değerlendirmiş ona bakalım.

---

47. *Report,* Annex 5, s. 81 (cf. Part 1, s. 13-15, 41-9. paragraphlar).

48. *Report,* Part I, s. 6, paragraph 22 ("hiç bir kayıt yok"); Part I, s. 6, paragraph 23 (banka yasaları ve oran); Annex 4, s. 58, paragraph 5 ("gerçekten olağanüstü") and Annex 5, p. 81, paragraph 3 ("gerçekten kayda değer") (cf. Part I, s. 15, paragraph 47, Part I, s. 17, paragraph 17, paragraph 58, Annex 7, s. 107, paragraphs 3,9)

"İsviçre Bankalarının Hileleri"[49] başlığıyla çıkan editör imzalı bir yazıda Komite'nin, uyuyan Yahudi hesaplarını İsviçre bankalarının kötüye kullandığına dair "kesin bir delil" bulamadığı belirtiliyor. Raporda ise "hiçbir delil bulunamadı" denilerek bir kesinlik vurgusu yapılmıştı. Yazının devamında rapora atfen "İsviçre Bankalarının şaşırtıcı miktarda hesabın izinin kaybedilmesini bir şekilde başarmış" olduğu iddia ediliyor. Oysa raporda İsviçrenin "gerçekten olağanüstü" ve "gerçekten kayda değer" miktarda kaydı sakladığı ifade ediliyordu. Yine aynı yazı, komite raporuna atfen "birçok bankanın, kayıp servetleri ortaya çıkarmaya çalışan yakınlarını gaddarca ve hileyle geri çevirdiğini" iddia ediyor. Raporda ise yalnızca "bazı" bankaların yanlış davranışlarda bulunduğu ve bunların da suçlarını hafifletir nedenler olduğu vurgulanıyordu. Vurgulanan bir başka şey ise "birçok kez" bankaların aktif bir biçimde meşru talep sahiplerini aradıklarıydı.

Rapor, İsviçre bankalarını uyuyan hesaplara dair daha önce yapılan denetimlerde yeterince "açık" ve "samimi" olmamakla suçluyor. Yine de bu denetimlerde meydana gelen aksamaların kötü niyetten çok teknik sorunlardan kaynaklandığı da teslim ediliyor.[50] Rapora göre 54,000 hesabın Nazi zulmünün kurbanlarıyla ilişkisi olma ihtimali var. Ama hakimlere göre ilişkili olma ihtimali yeterince yüksek olup ilan edilmesi mümkün olan hesapların sayısı bu rakamın ancak yarısı kadardır (25,000). Bu hesaplardan haklarında bilgi bulunabilen 10,000 kadarının tahmini değeri 170-260 milyon dolar arasında değişmektedir. Geride kalan hesapların bu-

49. "The Deceptions of Swiss Banks," *New York Times* (7 December 1999).

50. *Report,* Annex 5, s. 81. *Report,* Annex 5, s. 87-8, paragraph 27: "Daha önce yapılan denetimlerde meydana gelen aksaklıklar için bir çok açıklama yapılmakla birlikte aksamaların ana nedeni olarak şunları sayabiliriz: İsviçre bankalarının yaptığı 'uyuyan hesap' tanımının oldukça dar olması; bazı hesap türlerinin araştırmaya dahil edilmemesi ya da yeterli olmayan araştırmalar yapılması; belli bazı asgari dengeler altında soruşturma yapılmaması; ya da mirasçıları bildirmedikçe bahsedilen hesapların sahiplerinin Nazi şiddetinin kurbanı olduğunun düşünülmemesi.

günkü değerlerinin hesaplanabilmesi ise mümkün değildi.[51] İsviçre Bankalarının hesabına göre soykırım döneminden kalma uyuyan hesapların bugünkü toplam değeri 32 milyon dolardı. Ama bu rakamın çok üstünde bir miktar çıkacağına şüphe yok. Yine de Dünya Yahudi Kongresi'nin iddia ettiği 7-20 milyar dolarlık bir noktaya da ulaşacağı sanılmıyor. Volcker daha sonra Kongre'de yaptığı konuşmalarda şunları diyecekti: "Soykırım kurbanlarıyla ilişkili olabilecek hesapların sayısı İsviçrelilerin daha önce ilan ettiklerinden kat kat fazla olabilir. Yine de 'olabilir' diyorum, çünkü aradan yarım yüzyıldan fazla zaman geçmişken yaptığımız incelemelerde çok küçük miktardaki istisna durumlar dışında kurbanlarla hesap sahipleri arasında reddedilemez bir ilişkinin kanıtına rastlayamadık."[52]

Volcker komisyonunun en çarpıcı bulgusu ise Amerikan medyasında kendine yer bulamadı. Komisyona göre o dönem, İsviçre'nin yanında ABD *de* Avrupa Yahudilerinin servetlerini transfer edebilecekleri güvenli bir yerdi:

Nazilerin İkinci Dünya Savaşı öncesi ve esnasında Yahudilere ve diğer azınlıklara karşı yaptıklarının yanında savaş beklentisi ve ekonomik sıkıntılar, kurbanlar da dahil birçok kişiyi sığınak olarak düşündükleri ülkelere yöneltti (bu ülkeler arasında ABD ve İngiltere'nin de olduğunu belirtelim). Bu kişiler servetlerini bu ülkelere transfer etmeye başladı. İsviçre'nin tarafsızlık politikası, İsviçre bankalarının ve İsviçreli di-

51. *Report,* s. 10, paragraph 30 ("mümkün ya da muhtemel"); s. 20, paragraf 73-5 (25,000 kadar olasılığı yüksek hesap). *Report,* Annex 4, s. 65-7, paragraf 20-6 ve s. 72, paragraf 40-3 (şimdiki değerler). Raporun tavsiyesi uyarınca İsviçre Federal Fankacılık Komisyonu 2000 Martında bahsi geçen 25,000 hesabı kamuoyuna duyurdu. (Swiss Federal Banking Commission Follows Volcker Recommendations," basın açıklaması, 30 Mart 2000)

52. Senato'da Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuşma, 9 Şubat 2000 (Volcker'in hazırlanan ifadesinden alıntılandı). Bununla İsviçre Federal Bankacılık Komitesi'nin tespitlerini karşılaştırın: "Uyuyan hesapların bugünkü değerlerine dair tüm belirtiler varsayımlara ve tahminlere dayanıyor. Yalnızca 1200 hesabın sahibinin Soykırım kurbanları olduğuna dair elimizde kesin kanıtlar var." (Basın açıklaması, 6 Aralık 1999).

ğer mali aracıların bu güvenli yer arayışından önemli bir pay kapmalarını sağladı.

Raporun sonuna yer alan bir ekte Avrupa Yahudilerinin servetlerinin transfer edildiği ülkelerin bir listesi var. Listenin başında ABD ve İsviçre bulunuyor. (İngiltere "düşük bir üçüncülükle" zirveyi takip ediyordu)[53]

Burada sormaktan kaçınamayacağımız bir soruyla karşı karşıya kalıyoruz: *Amerikan* Bankalarında Soykırım döneminden kalma uyuyan hesapların akıbeti ne oldu? Bankacılık, Bayındırlık ve Şehir İşleri Komitesi, bir uzmanı, konuyla ilgili bilgi vermesi için komite oturumuna davet etti. Şu anda American University'de öğretim üyesi olan Seymour Rubin, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İsviçre görüşmelerinde yer alan Amerikan delegasyonunun başkan yardımcısıydı. Rubin, 1950'ler boyunca da Amerikan Yahudi örgütlerinin himayesi altında "bir grup uzmanla birlikte Avrupa'daki Yahudi cemaatinin yaşamını" inceledi. Bu incelemenin amacı Amerikan bankalarındaki uyuyan hesaplar hakkında bilgi toplamaktı. Rubin'in komite önünde verdiği bilgilere göre yüzeysel ve basit bir denetimin sonunda sırf New York bankalarındaki uyuyan hesapların toplam değeri 6 milyon dolar olarak hesaplanmıştı. Yahudi örgütleri "Soykırım'dan sağ çıkan ihtiyaç sahibi mağdurlar" için bu miktarı Kongre'den talep etti (ABD'de terkedilmiş uyuyan hesaplar kamulaştırma doktrini gereği devlete devredilir). Rubin sözlerine şöyle devam eder:

İlk başta belirlenen 6 milyon dolarlık miktar Kongre'de yapılacak yasal değişikliğe destek verme ihtimali olan kişiler tarafından reddedildi. Bunun üzerine ilk taslakta miktar 3 milyon dolarla sınırlandırıldı...Kongre görüşmeleri sırasında bu miktar daha da indirildi ve bir milyon dolara düşürüldü. Yasama sürecinde bu miktar 500,000 dolar olarak belirlen-

53. *Report*, s. 2, paragraph 8) (cf. s. 23, paragraph 92). *Report*, Appendix S, s. A-134; daha detaylı bir inceleme için bkz, cf. s. A-135.

di. Ama Bütçe Bürosu bu rakama itiraz etti ve 250,000 dolarlık bir miktar önerdi. Ama yasama 500,000 dolarda karar kıldı.

Rubin'e göre "ABD'nin varissiz hesapları belirlemek için yaptığı şeyler çok sınırlıdır. İsviçre Bankaları daha Volcker komisyonunun çalışmaları bitmeden 32 milyon dolar önermişti. ABD ise yalnızca 500bin dolarlık ödeme yapmayı kabul etti"[54] Başka bir deyişle, *ABD'nin sicili İsviçre'ninkinden daha kötüdür.* Bu nokta vurgulanmaya değer: Ne Kongre ne de Senato'da İsviçre bankalarıyla ilgili yapılan komite görüşmelerinde Eizenstat'ın bir an bahsetmesi dışında Amerikan bankalarındaki uyuyan hesaplar meselesi gündeme gelmemiştir. Dahası, İsviçre bankaları meselesinin ikinci derecede kalan hesaplaşmalarında Rubin merkezi bir rol oynamıştır (Bower Dışişleri bakanlığındaki bu "haçlı savaşçısı"na sayfalarca yer ayırıyor). Ama bunlarla ilgili yazılanlarda Rubin'in komiteler önünde yaptığı konuşmalara hiç atıf yoktur. Yine komite konuşmalarında Rubin, İsviçre bankalarındaki uyuyan hesapların miktarına dair söylenen şeylere de şüpheyle baktığını söylemiştir. Rubin'nin bu söylediklerinin de dikkatle gözardı edildiğini söylememe gerek yok.

"Hain Amerikalı bankacılar" üzerine de feryat figan edildi mi? Her Kongre veya Senato oturumunda komite üyeleri birbiri ardına İsviçre'nin artık tazminat ödemesi gerektiği şeklinde gürültü koparıyordu. Ama kimse ABD bankalarının da soykırım mağdurlarına ödeme yapması gerektiğini söylemedi. Hatta bir utanmazlık örneği olarak Bankacılık Komitesi üyelerinden biri -Bronfman da onaylıyordu onu - "tarihiyle yüzyüze gelme cesaretini gösteremeyen 'tek' ülkenin İsviçre olduğu"nu söylecekti.[55] Soykırım endüstrisinin

54. Senato'da_Banka ve Finans Hizmetleri komitesi önünde yapılan konuşma, 25 Haziran 1997. (Rubin'in hazırlanmış ifadesinden alıntılandı). (Arkaplan için bkz. Seymour J. Rubin and Abba P. Schwartz, "Refugees and Reparations," *Law and Contemporary Problems* [Duke University of Law: 1951], 286-9.

55. Kongre'de Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuş-

Amerikan bankalarına karşı bir kampanya başlatmamasına da şaşırmamak lazım. İsviçre bankalarınınkine benzer bir denetimin Amerikan bankalarına yapılması Amerikalı vergi mükelleflerine milyonlarca değil milyarlarca dolara patlayacaktı.[56] Ve böyle bir denetim sona erdiğinde Amerikan Yahudilerini Münih'te sığınma talebinde bulunurken görmüş olurduk. Yani cesaretin de sınırları var.

Daha 1940'ların sonlarında, ABD uyuyan hesaplar konusunda İsviçre'yi sıkıştırırken İsviçre, ABD'nin önce kendi pisliklerini temizlemesini istemişti.[57] 1997 ortalarında New York Valisi ,,,,,Pataki, İsviçre bankaları aleyhindeki iddiaları araştırmak üzere Soykırım kurbanlarının servetlerinin ortaya çıkarılması için Eyalet Komisyonu kurulacağını duyurdu. Bu haberden fazla etkilenmiş gözükmeyen İsviçre, kurulacak komisyonun ABD ve İsrail bankaları aleyhindeki iddiaları araştırmasının daha yararlı olacağını söyledi.[58] Bower'in yazdıklarına göre İsrail bankaları 1948 savaşından sonra "uyuyan Yahudi hesaplarını açıklamayı reddettiler". Daha yakın zamanlarda çıkan bir habere göre de "Avrupa ülkelerinin aksine, İsrail bankaları ve siyonist örgütler, bağımsız komisyonların kurulmasına yönelik baskılara direniyor. Bu komisyonlar Soykırım'dan sağ kalanların sahip olduğu mülk ve uyuyan hesap miktarını ve hesap sahiplerinin nasıl yerleştirileceğini belirleyecekti" (*Financial Times*). (Avrupa Yahudileri İngiliz Mandası sırasında siyonistlere destek olmak ya da gelecekteki bir göçe hazırlık yapmak amacıyla Filistin'de toprak satın almışlar ya da banka hesabı açmışlardı.) 1998 Ekiminde Dünya Yahudi Kongresi-WJC ve WJRO aldıkları ortak kararı açıkladılar. Karara göre bu örgütler soykırım kurbanlarının

---

ma, 25 Haziran 1997.

56. Konuyla ilgili dönemde, 1933-45'te İsviçre'nin nüfusu 4 milyon civarındaydı. ABD'ninki ise 130 milyondu. Volcker komitesi o dönem açılan, kapatılan ya da ilgilenilmeyen İsviçre hesabını denetlemişti.

57. Levin, *Last Deposit*, 23. Bower, *Nazi Gold*, 256. Bower İsviçre'lilerin bu isteğini "cevaplandırılamaz bir retorik" olarak nitelendiriyor. Cevaplandırılamaz kısmı doğru da niye 'retorik' olsun?

58. Rickman, *Swiss Banks*, 194-5.

İsrail'deki varlıklarıyla ilgili araştırma isteminden vazgeçeceklerdi. Örgütler bu konudaki sorumluluğun İsrail hükümetinde olduğuna karar vermişlerdi (*Haaretz*). Anlaşıldığı üzere Yahudi örgütlerinin gücü İsrail'e değil de İsviçre'ye yetmektedir. İsviçre bankalarına yönelik en sansasyonel suçlama bu bankaların Nazi soykırımı kurbanlarının varisçilerinden ölüm sertifikası istemeleriydi. Aslında ölüm belgesi isteyen İsrail bankalarıydı. Ama "hain İsrailliler" diye bir suçlamaya rastlayamazsınız, boşuna aramayın. "İsrail'le İsviçre bankaları arasında hiçbir ahlaki denklik yapılamayacağını" göstermek isteyen eski bir İsrailli milletvekili *New York Times*'a şöyle demeç vermiş: "Burada olsa olsa bir ihmal vardı; İsviçre'de ise suç vardı".[59]

1998 Mayısı'nda 'ABD'deki Soykırım Servetleriyle İlgili Başkanlık Tavsiye Komisyonu' kuruldu. Kongre'ye göre komisyonun görevi "soykırım kurbanlarından alınıp Federal hükümetin mülkiyetine geçirilen malların kaderini araştırmak" ve "çalınan malların sahiplerinin ya da varislerinin zararlarının nasıl telafi edileceği noktasında Başkan'a tavsiyelerde bulunmaktır." Komisyon başkanı Bronfman'a göre "komisyonun çalışması, başka ülkelere uyguladığımız Soykırım hesapları hakkındaki gerçeklik ölçülerini ABD'de de gerçekleştirdiğimiz anlamına gelmektedir." Ancak toplam bütçesi 6 milyon dolar olan bir başkanlık tavsiye komisyonu kurmak ayrı bir şeydir; bir ülkenin tüm bankacılık sistemini hiçbir sınırlama olmaksızın kapsamlı bir şekilde 500 milyon dolarlık bir denetimden geçirmek başka birşeydir.[60] 2000 Şubatında, Soykırım döneminde çalınan Yahudi servetlerin kur-

59. Bower, *Nazi Gold,* 350-1. Akiva Eldar, "UK: Israel Didn't Hand Over Compensation to Survivors," *Haaretz* (21 February 2000). Judy Dempsey, "Jews Find It Hard to Reclaim Wartime Property In Israel," *Financial Times* (1 April 2000). Jack Katzenell, "Israel Has WWII Assets," *Associated Press* (13 April 2000). Joel Greenberg, "Hunt for Holocaust Victims' Property Turns in New Direction: Toward Israel," *New York Times* (15 April 2000). Akiva Eldar, "People and Politics" *Haaretz* (27 April 2000).

60. Komisyon hakkında bilgi için bkz. www.pcha.gov (Bronfman'ın sözleri 21 Kasım 1999 tarihli komisyon basın açıklamasından alındı).

tarılmasında ABD'nin en önde yer aldığına dair şüpheleri ortadan kaldırmak noktasında Bankacılık, Bayındırlık ve Şehir İşleri Komitesi başkanı James Leach büyük bir gururla, bir Kuzey Carolina müzesinin elinde bulunan bir resmin Avusturya'daki asıl sahiplerine teslim edildiğini açıkladı: "Bu, ABD'nin konu hakkındaki duyarlılığını göstermektedir...Bence böyle bir şey, komitenin vurgulaması gereken bir şeydir."[61]

Soykırım endüstrisi için İsviçre Bankaları meselesi - tıpkı dünya savaşı sonrasında Soykırım'dan "sağ kurtulan" Binjamin Wilkomirski'nin İsviçreliler tarafından işkencelere uğratılması gibi - Yahudi olmayan dünyanın yok edilemez ve akıl dışı kötülüğünün bir başka tezahürüydü. Itamar Levin'e göre "bu olay liberal demokrat bir Avrupa ülkesinin bile tarihteki en kötü suçun fiziki ve duygusal yaralarını taşıyan insanlara karşı ne büyük bir duyarsızlık içinde olduğunu gösteriyor." 1997 Nisanında Tel Aviv Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmaya göre İsviçre'de anti-semitizm "yanlışlığa yer bırakmayacak bir yükseliş" içindeydi. Ancak Soykırım endüstrisinin İsviçre'ye yaptığı şantajın bu uğursuz gelişmeyle bir ilişkisi olma ihtimali düşüktür: Bronfman'a göre "Yahudiler anti-semitizm yaratmaz, Yahudi düşmanları anti-semitizmi yaratırlar."[62]

Yine Itamar Levin'e göre Soykırım için ödenecek maddi tazminat "20. yüzyılın sonunda Avrupa'yı bekleyen en büyük ahlaki sınavdır. Kıta'nın Yahudiler'e nasıl davrandığını gösterecek gerçek bir testtir bu."[63] Aslında İsviçre'yi pes ettirme başarısıyla iyice küstahlaşan Soykırım endüstrisi hemen tüm Avrupa'yı "sınamaya" girişti. Bir sonraki durak Almanya idi.

---

61. Kongre'de Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuşmadan, 9 Şubat 2000.
62. Levin, *Last Deposit*, 223, 204. "Swiss Defensive About WWII Role," *Associated Press* (15 March 2000). *Time* (24 February 1997) (Bronfman).
63. Levin, *Last Deposit*, 224.

Soykırım endüstrisi İsviçre ile 1998 Ağustosunda nihai anlaşmayı imzalar imzalamaz Eylül ayında zafer kazanan stratejisini bu sefer Almanya üzerine yöneltti. Aynı üç hukuk takımı (Hausfeld-Weiss, Fagan-Swift ve Dünya Ortodoks Yahudi Cemaatleri Konseyi) bu sefer Alman özel sermayesine karşı toplu davalar açtı. Tazminat için istenen miktar 20 milyar dolardan az değildi. New York Şehri Denetçisi Hevesi ekonomik boykot tehditiyle 1999 Nisanından itibaren görüşmeleri "izlemeye" başladı. Bankacılık, Bayındırlık ve Şehir İşleri Komitesi Eylül'de konuyla ilgili oturumlara başladı. Kongre üyesi Carolyn Maloney "geçen zamanın adil olmayan bir zenginleşme için mazeret olamayacağını" söyledi (Yahudi emeğinden elde edilen her tür gelir kastediliyor. Afro-Amerikalıların emeğinden elde edilenler başka bir hikaye). Komite başkanı Leach de daha önce yazdıklarını tekrarlıyordu: "Tarih bir sınırlamalar yasası değildir." Komiteye konuşan Stuart Eizenstat da "ABD'de iş yapan Alman şirketleri burada iyi niyetin sürmesinin değerini bilirler. Almanya da olsun ABD de olsun her zaman gösterdikleri örnek vatandaşlık modelini sürdürmek isteyeceklerini düşünüyorum" diyordu. Diplomatik ayrıntıları bir yana bırakan Kongre üyesi Rick Lazio ise komitenin bir an önce "özel sektördeki Alman şirketleri üzerinde, özellikle de ABD'de iş yapanlar üzerinde yoğunlaşmasını" istiyordu.[64] Almanya'ya karşı oluşan toplumsal histeriyi kamçılamak amacıyla Soykırım Endüstrisi Ekim ayında gazetelere tam sayfa ilanlar vermeye başladı. Berbat gerçeğin kendisi yeterli değildi, Soykırım'ın tüm araçları harekete geçmişti. Alman ilaç şirketi Bayer'i Josef Mengele ile gösteren bir reklam, şirketi alenen suçluyordu. Oysa Mengele'nin öldürücü deneylerini Bayer'in "yönettiği"ne dair hiçbir gerçek kanıt yoktu. Soykırım saldırısına direnişin imkansız olduğunu farkeden Almanlar yılın sonuna gelmeden oldukça yüksek bir miktardaki tazminat anlaşmasına imza attılar. Londra'da yayınlanan *The Times* gazetesi Alman-

64. Kongre'de Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuşmadan, 9 Eylül 1999.

ların ABD'deki "Holocash" [ç.n. bir kelime oyunu; Holo ile cash kelimesi birleştirilmiş. Cash: para, nakit para demek] kampanyasına boyun eğdiğini yazdı. Daha sonra Bankacılık, Bayındırlık ve Şehir İşleri Komitesine konuşan Eizenstat da "ABD'li üstü düzey yetkililerle birlikte Başkan Clinton'un şahsi girişimi ve liderliği olmasa bir anlaşmaya varamazdık" diyecekti.[65]

Soykırım endüstrisi, Almanya'nın eski Yahudi köle işçilere tazminat ödeme noktasında "ahlaki ve yasal bir zorunluluk içinde olduğunu" iddia ediyordu. Eizenstat'a göre "bu köle işçiler hayatlarının geriye kalan son yıllarında birazcık da olsa adaleti hak ediyorlar." Ancak yukarıda da belirtildiği gibi bu insanların hiç tazminat almadıkları iddiası kocaman bir yalandır. Toplama kamplarında tutulmuş mahkumlarla ilgili tazminat anlaşmalarına bu köle işçiler de dahil edilmişti. Alman hükümeti, "özgürlüklerinden mahrum edildikleri" ve "hayatlarına ve bedenlerine zarar verildiği" gerekçesiyle bu işçilere de tazminat ödemişti. Yalnızca ödenmemiş maaşlarla yetinilmemiş, daimi bedensel zarara uğrayanlara hayat boyu maaş bağlanmıştı.[66] Almanya'nın ayrıca çok az tazminat verilmiş eski toplama kampı tutuklarına ödenmek üzere Yahudi Talepler Konferansı'na 1 milyar dolar verdiği de bilini-

65. Yair Sheleg, "Not Even Minimum Wage," *Haaretz* (6 October 1999). William Drozdiak, "Germans Up Offer to Nazis' Slave Laborers," *Washington Post* (18 November 1999). Burt Herman, "Nazi Labor Talks End Without Pact," *Forward* (20 November 1999). "Bayer's Biggest Headache," *New York Times* (5 October 1999). Jan Cienski, "Wartime Slave-Labor Survivors' Ads Hit Back," *National Post* (7 October 1999). Edmund L. Andews, "Germans To Set Up $5.1 Billion Fund for Nazis' Slaves," *New York Times* (18 December 1999). Allah Hall, "Slave Labor List Names 255 German Companies," *The Times* (London) (9 December 1999). Kongre'de Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuşmadan, 9 Şubat 2000 (Eizenstat'ın hazırlanmış ifadesinden alınmıştır).

66. Sagi, *German Reparations,* 161. Muhtemelen Yahudi köle işçilerin dörtte biri bu tazminatlardan yararlandı. (Auschwitz'de tutuklu bulunan) babam da yararlananlar arasındaydı. Aslında, Talepler Konferansı'nın şu anki görüşmelerde yaşayan köle işçilerle ilgili verdiği rakam Almanya'dan zaten maaş ve tazminat alanlara dayanılarak bulunmuştur! (Almanya Parlamentosu, 92. oturum, 15 Mart 2000).

yor. Daha önce de anlattığım gibi Talepler Konferansı, Almanya ile yaptığı anlaşmayı ihlal etti ve alınan parayı başka projelerde kullandı. Almanlar'ın tazminatının bu şekilde kullanılmasının (suistimalinin) gerekçesi de hazır: "Daha tazminat paraları gelmeden önce ihtiyaç sahibi Soykırım mağdurlarının ihtiyaçları büyük ölçüde karşılanmıştı."[67] Ama bir taraftan da aradan elli yıl geçmişti ve Soykırım endüstrisi, hala yoksulluk içindeki "ihtiyaç sahibi Soykırım mağdurları" için tazminat istiyordu. Mağdurlar yoksul ve ihtiyaç sahibiydi çünkü Almanya -iddia edildiğine göre- onlara hiç tazminat ödememişti.

Eski Yahudi köle işçilere ödenecek "adil" bir tazminatın ne kadar olacağı da cevaplanamayan sorulardan biridir. Ancak şu belirtilebilir: Yeni anlaşmanın maddelerine göre, her eski köle işçinin 7500 dolar tazminat alması varsayılmaktadır. Eğer Talepler Konferansı ilk başta verilen Alman tazminatını doğru dürüst dağıtsaydı daha çok Yahudi daha çok parayı daha çabuk sürede alacaktı.

Almanya'dan gelecek bu yeni tazminat paralarını "ihtiyaç sahiplerinin" görüp göremeyeceği de başka bir soru. Talepler Konferansı paranın önemli bir kısmını kendi "Özel Fon"u olarak almak istiyor. *Jerusalem Post*'a göre "Konferans, mağdurların hiçbirşey verilmemesini sağlayarak zaten epey kazanıyor." Knesset üyesi Michael Kleiner da (Herut) Konferansı sert bir dille eleştirerek şu suçlamalarda bulunuyordu: "Nazilerin işini başka yollarla devam ettiriyor. Konferans profesyonel bir gizlilik içinde hareket eden ve çirkin bir kamusal ve ahlaki yozlaşmaya uğramış sahtekar bir kuruluştur. Bu karanlık kuruluş, insanların (dev miktarlara ulaşan) paralarının üstüne oturmakta, Soykırım'dan sağ çıkmış ve hala yaşayan Yahudilerin tazminatlarına el koymak için elinden geleni yapmaktadır."[68] Bankacılık, Bayındırlık ve Şehir

67. Zweig, *German Reparations and the Jewish World,* 98.; cf. 25.

68. Conference on Jewish Material Claims Against Germany, "Position Paper - Slave Labor. Proposed Remembrance and Responsibility Fund" (15 June

İşleri Komitesi önünde ifade veren Stuart Eizenstat ise Yahudi Maddi Talepler Konferansı'nı "tam 40 yıldır gösterdiği saydam işleyişten" dolayı övmeye devam ediyordu. Ama katıksız sinsilikte Haham Israel Singer'ın eline kimse su dökemezdi. Dünya Yahudi Kongresi'nin genel sekreterliği yanında Singer, Talepler Konferansı'nda da başkan yardımcılığı yapıyordu. Almanya ile yapılan görüşmelerde de baş arabulucu idi. İsviçre ve Almanya ile anlaşma sağlanmasının ardından Komite önünde yaptığı konuşmada alınan paranın "Soykırım'dan sağ kalanlar yerine onların mirasçılarına verilmesinin 'utanç olacağını'" söylüyordu: "Bu paranın mirasçılara ödenmesini istemiyoruz. Paranın kurbanlara ödenmesini istiyoruz." Oysa *Haaretz*'e göre şimdiye kadar "tazminat paralarının, soykırımdan sağ çıkacak kadar şanslı olup artık iyice yaşlanan bir grup insan yerine tüm Yahudi halkı için harcanmasını isteyenlerin başında" Singer geliyordu.[69]

Saygın bir Nazi soykırımı tarihçisi ve eski bir Auschwitz tutuklusu olan Henry Friedlander ABD Soykırım Anısı Müzesi yayınlarının birinde savaşın sonuna dair şu rakamsal tabloyu ortaya atar:

Eğer 1945'in başında kamplarda 715.000 tutuklu vardıysa ve bahar boyunca bunların üçte biri yani 238.000'i öldüyse, en çok 475.000 tutuklunun sağ kaldığını varsayabiliriz. Yahudiler sistematik olarak öldürüldüğünden ve yalnızca çalışmaya gönderilenlerin (Auschwitz'de yüzde 15 civarında bir oran) yaşama şansı olabildiğinden, toplama kampı nüfusunun ancak yüzde 20'sinin Yahudilerden oluştuğunu varsaymak zorundayız.

1999). Netty C. Gross, "$ 5.1 Billion Slave Labor Deal Could Yield Little Cash For Jewish Claimants," *Jerusalem Post* (31 January 2000). Zvi Lavi, "Kleiner (Herut): Germany Claims Conference Has Become Judenrat, Carrying on Nazi Ways," *Globes* (24 February 2000). Yair Sheleg, "MK Kleiner: The Claims Conference Does Not Transfer Indemnifications to Shoah Survivors," *Haaretz* (24 February 2000).

69. Kongre'de Bankacılık ve Finans Hizmetleri Konmitesi önünde yapılan konuşmadan, 9 Şubat 2000. Yair Sheleg, "Staking a Claim to Jewish Claims," *Haaretz* (31 March 2000).

Friedman çalışmasını şöyle sonuçlandırıyor: "O halde Yahudi tutuklulardan sağ kalanların sayısı 100.000'i geçmiş olamaz." Bu rakamın da akademisyenler arasındaki en yüksek tahmin olduğunu hatırlatayım. Leonard Dinnerstein konuyla ilgili yetkin bir araştırmasında şunları yazıyor: "Toplama kamplarından 60 bin Yahudi sağ çıktı. Bir hafta içinde yirmi binden fazlası öldü."[70]

1999 Mayısı'na Dışişleri Bakanlığı'nda verdiği brifingde Stuart Eizenstat, hala yaşayan Yahudi ve Yahudi olmayan tüm köle işçi sayısının "70-90 bin civarında olabileceğini" söylüyordu.[71] Almanlarla yapılan köle işçi görüşmelerinde ABD'nin baş temsilcisi olan Eizenstat, Talepler Konferansıyla yakın ilişki içindeydi.[72] Eizenstat'ın verdiği rakama göre hala yaşayan Yahudi köle işçilerin sayısı 14 bin ile 18 bin arasında değişiyordu (70-90 binin yüzde yirmisi). Ancak Almanya ile görüşmeler başladığında hala yaşadığı söylenen 135 bin eski Yahudi köle işçi için tazminat istendi. Hala yaşayan tüm eski köle işçilerin sayısı da 250.000 olarak gösterildi.[73] Başka bir deyişle, hala yaşayan eski Yahudi köle işçilerin sayısı 1999 Mayısından görüşmelerin başladığı tarihe kadar 10 kat artmıştı. Yaşayan Yahudi köle işçilerle Yahudi olmayan köle işçiler arasındaki oranda ise büyük bir değişik-

70. Henry Friedlander, "Darkness and Dawn in 1945: The Nazis, The Allies, and the Survivors," *US Holocaust Memorial Museum, 1945- The Year of Liberation* (Washington: 1995), 11-35. Dinnerstein, *America and the Survivors of the Holocaust*, 28. İsrailli tarihçi Shlomo Shafir'e göre Avrupa'da savaş sonunda toplama kamplarından sağ kurtulan Yahudi sayısı 50.000-70.000 arasındaydı. (*Ambiguous Relations*, 384dp1). Friedlander'in Yahudi ve Yahudi olmayan tüm sağ kalan köle işçiler için verdiği rakam standarttır; bkz. Benjamin Ferencz, *Less Than Slaves* (Cambridge: 1979) - "Müttefik ordular tarafından ele geçirildiğinde toplama kamplarında az çok canlı halde yaklaşık yarım milyon insan vardı" (xvii; cf.240dp5).

71. Stuart Eizenstat, Undersecretary of State for Economic, Business and Agricultural Affairs, Chief US Envoy in German Slave-Labor Negotiations, State Department Briefing, 12 Mayıs 1999.

72. Talepler Konferansının yıllık toplantısında Eizenstat'ın görüşlerine bkz. (New York: 14 Temmuz 1999).

73. Toby Axelrod, "$5.2 Billion Slave-Labor Deal Only the Start," *Jewish Bulletin* (12 December 1999; *Jewish Telegraphic Agency* alıntılamış).

lik olmuştu. Aslında Soykırım endüstrisine inanmak gerekirse bugün hala yaşayan Yahudi köle işçi sayısı 50 yıl öncesinden daha fazladır. Sir Walter Scott "Eğer ilk yaptığımız şey sahtekarlıksa, ne kadar da karmaşık bir ağ örmüş oluyoruz." Soykırım endüstrisi tazminat taleplerini artırmak için sayılarla oynarken, anti-semitistlere de gün doğdu: Ölülerini bile satan "yalancı Yahudiler"i dillerine doladılar. Soykırım endüstrisi sayılarla hokkabazlık yaparken, istemeden de olsa, Nazizmi de aklamaktadır. Nazi soykırımı üzerine uzman isimlerden biri olan Raul Hilberg 5,1 milyon Yahudinin katledildiğini söylüyor.[74] Eğer 135 bin eski Yahudi köle işçi bugün hala yaşıyorsa, savaştan 600,000 kadarının sağ çıkması gerekir. Bu da standart tahminlerin tam yarım milyon üstünde bir rakamdır. O zaman 5,1 milyondan bu yarım milyonu çıkarmak gerek. Bu durumda da "6 Milyon" diye bir rakamdan bahsetmek iyice savunulamaz olmakta ve Soykırım endüstrisinin üyeleri de Soykırım'ı inkar edenlerle aynı safa doğru hızla ilerlemektedir. Nazi lideri Heinrich Himmler'in 1945 Ocağı'nda toplama kamplarındaki tutuklu sayısının 700,000'den biraz daha fazla olduğuna dair açıklamasını hatırlayın. Friedlander'e göre bu miktarın üçte birinin 1945 Mayısına gelene kadar katledilmiş olduğunu da hatırlayın. Eğer Yahudiler hayatta kalan tutukluların yüzde 20'sini oluşturuyorduysa ve Soykırım endüstrisinin imasına göre 600,000 Yahudi savaştan sağ kurtulmuşsa, toplam 3 milyon tutuklu savaştan sağ çıkmış olmalıdır. O halde, Soykırım endüstrisinin hesabına göre toplama kamplarının durumu hiç de kötü değildi. Hatta insan fark edilir düzeyde yüksek doğurganlık oranı ve yine fark edilir düzeyde düşük bir ölüm oranı düşünmek zorunda kalıyor.[75]

---

74. Hilberg, *The Destruction* (1985), v. iii, Appendix B.

75. *Die Berliner Zeitung*'ya yapılan bir röportajda Talepler Konferansı'nın ortaya attığı 135,000 rakamından şüphe duyduğumu söylemiştim. Talepler Konferansı gönderdiği sert ve kısa tekzipte "rakamların en iyi ve güvenilir kaynaklara dayandığını ve bu yüzden de doğru olduklarını" söyledi. Ancak kastedilen kaynakların hiçbirinin ne olduğu belirtilmiyordu. ("Die Ausbe-

Standart iddiaya göre Nihai Çözüm, benzeri olmayan verimli, montaj hattına benzer endüstriyel bir katliamdır.[76] Ama eğer Soykırım endüstrisinin iddia ettiği gibi yüz binlerce Yahudi bu katliamdan sağ kurtulabildiyse, Nihai Çözüm o kadar da verimli işlemiyordu. O zaman tam da Soykırım inkarcılarının iddia ettiği gibi gelişigüzel bir hadiseydi Soykırım. *Les extrêmes se touchent* [Aşırılar birbirine yaklaşıyor].

Raul Hilberg, yakın zamanlarda kendisiyle yapılan bir röportajda Nazi soykırımını anlamada sayıların ne kadar önemli olduğunun altını çizdi. Talepler Konferansının sunduğu yeni rakamlar örgütün anlayışını sorgulamayı da gündeme getiriyordu. Talepler Konferansı'nın Almanya ile yapılan köle işçi görüşmeleriyle ilgili "durum bildirisi"ne göre "Köle işçilik, Nazilerin Yahudileri katletmede kullandığı üç ana metottan biriydi – diğerleri ateş ederek öldürmek ve gaz odalarına koymaktı. Köle işçiliğinin amaçlarından biri insanları öldürünceye kadar çalıştırmaktı... Bu bağlamda 'köle' kelimesi ihtiyacı karşılamamaktadır. Köle sahipleri, kölelerinin yaşamlarının ve genel durumlarının korunmasını amaçlardı. Naziler ise potansiyel iş gücünü kullandıktan sonra "köleler"ini yok etmeyi düşünüyorlardı." Soykırım inkarcıları dışında kimse Nazizmin köle işçilere böyle bir kader biçtiğine şüphe etmiyor. O halde bu genel geçer olguyla yüz binlerce

---

utung jüdischen Leidens," *Berliner Zeitung,* 29-30 January 2000; "Gegendarstellung der Jewish Claims Conference," *Berliner Zeitung,* 1 February 2000) *Der Tagesspiegel*'in yaptığı bir röportajda eleştirilerime cevap veren Talepler Konferansı 700,000 kadar Yahudi köle işçinin savaştan sağ çıktığında ısrar ediyordu. Bunların 350-400,000 kadarı Almanya'da geri kalanı ise diğer ülkelerdeki toplama kamplarındaydı. Talepler Konferansı, akademik kaynak gösterilmesinde ısrarı ise kızgınlıkla karşıladı ve kaynak belirtmeyi reddetti. Verilen rakamların konu üzerindeki hiçbir akademik kaynakta geçmediğini belirtelim. (Eva Schweitzer, "Entschaedigung für Swangsarbeiter," *Tagesspiegel,* 6 March 2000)

76. Hilberg'in gözlemiyle, "tarihin başka hiçbir döneminde insanlar montaj hattı mantığıyla katledilmemiştir." (*Destruction,* v. iii, 863). Bu meselenin klasik bir anlatımı için bkz. Zygmunt Bauman, *Modernity and the Holocaust.*

Yahudi köle işçinin sağ kurtulduğu nasıl uzlaştırılabilir? Talepler Konferansı Nazi soykırımının bu korkunç gerçeğiyle Soykırım inkarcılığı arasında yer alan duvarda bir delik açmıyor mu?[77]

New York Times'ta çıkan tam sayfa ilanda Elie Wiesel, Haham Marvin Hier ve Steven T. Katz "Suriye'nin Soykırım'ı inkar etmesini" kınadılar. İlanda kınanan şey Suriye'nin resmi bir gazetesinde çıkan baş yazıyla ilgiliydi. Gazete "Almanya ve diğer Batı devletlerinden para koparabilmek için İsrail'in Soykırım hikayeleri uydurduğunu" yazıyordu. Ne yazık ki Suriye'nin iddiası doğruydu. Ama Suriye hükümetinin de ilana imza atanların da kaçırdığı şey yüz binlerce kişinin kamplardan sağ çıktığına dair hikayelerin kendilerinin de bir tür Soykırım inkarcılığı olduğuydu.[78]

İsviçre ve Almanya'ya yapılan şantaj büyük finalin aslında başlangıcını oluşturuyordu: Doğu Avrupa'dan para sızdırılması. Sovyet Bloku'nun çöküşü, eskiden Avrupa Yahudiliğinin kalbi olan bölgeyi cazip bir hale getirdi. Soykırım Endüstrisi yine "ihtiyaç sahibi Soykırım mağdurları" kullanarak zaten yoksullaşmış bölge ülkelerinden milyarlarca dolar para sızdırmaya girişti. Pervasız ve insafsız bir ısrarla sürdürdüğü

77. Guttenplan, "Holocaust on Trial." (Hilberg) Conference on Jewish Material Claims Against Germany, "Position Paper – Slave Labor," 15 June 1999.

78. "We Condemn Syria's Denial of Holocaust," *New York Times* (9 February 2000). AJC'den David Harris, Avrupa'da artan anti-Semitizme delil vermek için şu anket sonucunu kullanıyordu: "Yahudiler kendi amaçları uğruna Nazilerin Yahudileri katletmesini kullanıyorlar." Harris "bazı Alman gazeteleri son görüşmeler sırasında Talepler Konferansı aleyhine yayınlar yaptı...Birçok haberde örgütün kendisi ve çoğu kez Yahudi avukatlar açgözlü ve kendi çıkarlarına hizmet eden insanlar olarak gösterildiler, büyük gazetelerde de garip bir tartışma başladı ve Talepler Konferansının iddia ettiği kadar sağ kalan olup olmadığı tartışıldı" diyerek iddiasını güçlendirmeye de çalışıyordu. (ABD Senatosu'nda Dış İlişkiler Komitesi önünde yapılan konuşma, 5 Aralık 2000). Aslında, böyle bir meselenin Almanya'da gündeme gelmesini bile imkansız olarak görüyordum. Günlük Liberal Alman gazetesi *Die Berliner Zeitung* bu tabuyu yıktı. Ancak gazetenin editörü Martin Sueskind ve ABD muhabiri Stefan Elfenbein'in cesareti Almanya'da pek yankı bulmadı. Almanların Yahudileri açıkça eleştirme isteksizliği yanında Talepler Konferansı'nın yasal tehditleri ve ahlaki şantajları da bu durumda etkili oldu.

amaçlar Avrupa'da yükselen anti-semitizmin baş nedeni oldu.

Soykırım endüstrisi kendini Nazi soykırımında ölen herkesin özel ve toplumsal servetinin tek meşru davacısı olarak konumladı. House Banking Komitesine konuşan Edgar Bronfman "İsrail Hükümetiyle anlaşma sağlandı; varissiz servetlerin tümü Dünya Yahudi Tazminat Örgütü'ne (WJRO) kalacak" diyordu. Bu "yetki"yi kullanan Soykırım endüstrisi savaş öncesinden kalan Yahudi mallarını ya da bunların karşılığı olarak belirlenecek miktarda parayı Doğu Avrupa ülkelerinden talep etti.[79] Ancak bu talep etmeye İsviçre ve Almanya'ya karşı kamuoyunda sergilenen öfke eşlik etmedi. Kamuoyu İsviçreli bankacılara ve Alman sanayicilere şantaj yapılmasından rahatsız olmamıştı ama açlıktan nefesi kokan Polonya köylülerine şantaj yapılması pek de hoş karşılanmayacaktı. Nazi soykırımı sırasında yakınlarını kaybeden Yahudiler de WJRO'nun kurgularına şüpheyle bakacaktı. Mallarına el koymak için onların meşru varisi olduğunu iddia etmek bir mezar-hırsızlığı olarak tanımlanabilirdi. Soykırım endüstrisinin bu kez seferber edilmiş bir kamuoyuna ihtiyacı yoktu. Zaten bitmiş haldeki ulusların zayıf direnişi bazı önemli ABD'li devlet adamlarının desteğiyle kolayca yıkılabilirdi.

Bir Kongre komitesine yaptığı konuşmada Stuart Eizenstat şöyle diyor: "Toplumsal mülkiyet haklarındaki ısrarımızın Doğu Avrupa'da Yahudi yaşamının yeniden doğuşu ve yenilenmesi ile hayati bir bağa sahip olduğunun farkedilmesi önemlidir." Polonya'daki Yahudi yaşamını "yeniden diriltmek" için WJCRO savaş öncesine ait 6000'den fazla Yahudi toplumsal mülkünün kendisine verilmesini istiyor. Bunlar içinde bugün okul ya da hastane gibi kullanılanlar da var. Polonya'da savaştan 3.5 milyon Yahudi yaşıyordu; şu anki nü-

79. Kongrede Bankacılık ve Finans Hizmetleri önünde yapılan konuşma, 11 Aralık 1996. J. D. Bindenagel (ed.), *Proceedings, Washington Conference on Holocaust-Era Assets: 30 November - 3 December 1998* (US Government Printing Office: Washington DC), 687, 700-1, 706.

fus ise birkaç binle ifade ediliyor. Buradaki Yahudi yaşamını diriltmek için her Yahudi'ye bir sinagog ya da okul mu vermek lazım? Örgüt bugünkü değeri on milyarca dolarla ifade edilebilecek toprak parçası üzerinde de hak iddia ediyor. *Jewish Week'e* göre "Polonyalı yetkililer Polonya'nın iflas etmesinden korkuyorlar." Polonya parlamentosu bir iflas krizine düşmemek için tazminatlara sınır getirdiği zaman, Dünya Yahudi Kongresi-WJC'den Elan Steinberg, bunu alenen kınadı ve kararın 'kökten bir Amerikan karşıtı eylem olduğunu' ilan etti.[80] Polonya üzerindeki baskısını artıran Soykırım endüstrisinin avukatları Hakim Korman'ın mahkemesinde "yaşlı ve ölmek üzere olan Soykırım mağdurları"na tazminat ödenmesi için toplu dava açtılar. İddiaya göre, savaş sonrası Polonya hükümetleri Yahudilere karşı "son 54 yıl boyunca sürgün politikası" izlemişler ve ülkedeki Yahudi nüfusu bitirmişlerdi. New York Şehir Konseyi davaya balıklamasına atladı. Oybirliğiyle alınan kararda Polonya'dan "Soykırım servetlerinin tazminatının tam olarak ödenmesini sağlayacak yasaların çıkarılması" istendi. Başını New York'dan Kongreye seçilen Anthony Weiner'in çektiği 57 Kongre üyesi de Polonya Parlamentosu'ndan Soykırım sırasında el konan mülk ve servetlerinin tamamının geri verilmesini" istedi. Polonya parlamentosuna gönderilen mektupta "insanlar her geçen gün daha da yaşlandığından, hakları yenenlerin acısını telafi etmek için zaman giderek daralmaktır" deniyordu.[81]

---

80. Kongre'de Uluslararası İlişkiler Komitesi önünde yapılan konuşma, 6 Ağustos 1998. Bindenagel, *Washington Conference on Holocaust-Era Assets*, 433. Joan Gralia, "Poland Tries to Get Holocaust Lawsuit Dismissed," *Reuters* (23 December 1999). Eric J. Greenberg, "Polish Restitution Plan Slammed," *Jewish Week* (14 January 2000). "Poland Limits WWII Compensation Plan," *Newsday* (6 January 2000).

81. *Theo Garb et al. V. Republic of Poland* (United States District Court, Eastern District of New York, June 18, 1999). (Toplu dava Edward E. Klein ve Mel Urbach tarafından açıldı. Urbach Almanya ve İsviçre ile yapılan anlaşmalarda da rol almıştı. "Düzeltilmiş şikayet" 2 Mart 2000'de mahkemeye sunuldu. Bu şikayete daha çok avukat dahil olurken, Polonya hükümetine aleyhine yapılan bazı renkli iddiaların yeni şikayet dilekçesinden çıkarıldığı gözlemlendi.) "Dear Leads NYC Council in Call to Polish Government to Make Restitution to Victims of Holocaust Era Property Seizure," *News From Co-*

Senato'daki Bankacılık Komitesi önünde konuşan Stuart Eizenstat işlerin yavaş gitmesinden yakınıyordu: "Mülklerin iadesinde bir takım sorunlar ortaya çıktı. Örneğin bazı ülkelerde, hakları oldukları mülkleri geri isteyen insanlar ya da topluluklardan bir süre beklemeleri isteniyor; bazen bu zorunlu bir bekleme oluyor. Kiracıların belirlenmiş kira oranıyla uzun bir süre bu mülklerde kalması sağlanıyor."[82] Belarus'un ihmalkarlığı Eizenstat'ı özellikle kızdırıyordu. Kongre'de Uluslararası İlişkiler Komitesi'ne yaptığı açıklamada bu ülkenin savaş öncesi Yahudi mallarını iade etmede "çok ama çok geride" olduğunu söylemişti.[83] Bu arada, bir Belaruslu'nun ortalama aylık gelirinin 100 dolar civarında olduğunu söyleyeyim.

İsyankar hükümetleri hizaya getirmek için Soykırım Endüstrisi, ABD yaptırımlarını kullanmaktadır. Eizenstat, kongre üyelerine yaptığı konuşmada OECD, WTO, AB, NATO ve Avrupa Konseyi'ne girmek isteyen Doğu Avrupa devletlerinin yerine getirmeleri gereken şeyler listesinde tazminatlar meselesinin üst sıralara çekilmesini istiyordu: "Konuşursanız sizi dinlerler...tavsiyelerinizi dikkate alacaklardır." WJC'den Israel Singer da Kongre'den her ülkenin ödeme yapıp yapmadığını "kontrol etmek" için "alışveriş listesine bakmaya devam etmelerini" istiyordu. Uluslararası İlişkiler Komitesi üyesi Benjamin Gilman da şöyle diyordu: Bu meseleye dahil olan her ülke mutlaka bilmelidir ki alacakları tavır ABD'nin ikili ilişkileri değerlendirirken göz önüne aldığı ölçülerden biri olacaktır." İsrail Parlamentosu'nda Tazminat komitesinin başkanlığını yapan ve aynı zamanda Dünya Ya-

---

uncil Member Noach Dear (29 November 1999). (Alıntı yapılan metin asıl karardan alındı, No. 1072, 23 Kasım 1999'da benimsendi.) "[Anthony D.] Weiner Urges Polish Government to Repatriate Holocaust Claims," US House of Representatives (press release, 14 October 1999). Metinsel alıntılar basın açıklaması ve 13 Ekim 1999 tarihli mektubun kendinden yapıldı,)

82. ABD Senatosu'nda Bankacılık, Bayındırlık ve Şehir İşleri Komitesi önünde yapılan konuşma, 23 Nisan 1996.

83. Kongre'de Uluslararası İlişkiler Komitesi önünde yapılan konuşma, 6 Ağustos 1998.

hudi Tazminat Örgütü'nde İsrail'i temsil eden Avraham Hirschson ise Kongre'nin şantajdaki suç ortaklığına övgüler yağdırıyordu. Romanya Başbakanı ile "kavgaları"nı hatırlatan Hirschson şunları söylüyordu: "Kavga sırasında bir şey hatırlattım; hava değişti. Ona iki gün sonra burada, yani Kongre'de konuşma yapacağımı söyledim. 'Konuşma sırasında neler söylememi istersin?' Tüm hava değişmişti." Soykırım mağdurlarını savunan bir avukat, "Dünya Yahudi Kongresi tam bir Soykırım endüstrisi yarattı.... ve Avrupa'da yükselen çok çirkin bir anti-semitist dalganın gelişmesine katkıda bulundu. Bu yüzden suçludur" diyor.[84]

Eizenstat Kongre'de yaptığı duygulu konuşmada "Bu çalışmaların çok azı bile sürse bunlar ABD için olmayacak mıydı?" diyor, Doğu Avrupa'ya yapılan baskıyı meşrulaştırmak için de "haksızca el konulmuş toplumsal ve özel mülkiyetin iade edilmesinin ya da bedelinin ödenmesinin Batı ahlakının temel taşlarından biri olduğunu" iddia ediyordu. Eizenstat'a göre Doğu Avrupa'nın "yeni demokrasileri"nin bu ölçüyü yakalaması "totaliteryanizmden demokrasiye geçişte uygun bir gelişme olacaktır." Eizenstat üst düzey bir ABD'li yetkili ve İsrail'in de tanınmış bir destekçisi. Doğu Avrupa için uygun görülen gelişmeyi Amerikan yerlileri ve Filistinliler bağlamında ABD'nin de gerçekleştirmediğini hatırlatalım.[85]

Kongre'de Hirschson'ın yaptığı hokkabazlığa göre "Polonya kökenli Soykırım mağdurları her gün Hirschson'un meclisteki bürosuna geliyor ve 'terk ettikleri servetlerini, evlerini ya da dükkanlarını ne zaman geri alacaklarını' soruyordu". Bu arada Soykırım endüstrisi ikinci bir cephede daha

84. Kongre'de Uluslararası İlişkiler Komitesi önünde yapılan konuşma, 6 Ağustos 1998. Isabel Vincent, "Who Will Reap the Nazi-Era Reparations?" *National Post* (20 February 1999).

85. Kongre'de Uluslararası İlişkiler Komitesi önünde yapılan konuşma, 6 Ağustos 1998. Şu anda AJC'nin onursal başkan yardımcılığını yapan Eizenstat, AJC'nin Amerikan Yahudileri-İsrail İlişkileri Enstitüsünün de ilk başkanı olmuştu.

savaşa başladı. Doğu Avrupa'daki yerel Yahudi toplulukları Dünya Yahudi Kongresi'nin varissiz mülkler üzerindeki hak iddiasına karşı çıkmaya ve kendileri bunlar üzerinde hak iddia etmeye başladı. Ancak böyle bir iddiayı kanıtlayabilmek için bir Yahudi'nin yerel Yahudi topluluğuyla resmen bir ilişkisinin olması lazımdı. Yahudi yaşamının diriltilmesi projesinin yerini Soykırım ganimetinden yararlanmak için yeni keşfedilen kökler söylemi alacaktı.[86]

Soykırım endüstrisi tazminat paralarının Yahudiler için hayati projelere aktarılacağıyla övünüyordu. Gerçek kurbanları temsil eden bir avukat ise şunları söylüyordu: "Evet, hayati projeler önemli ama bunları başkalarının paralarıyla gerçekleştirmek yanlış bir şey." Hayati projelerden biri Eizenstat'a göre "çabalarımızın en büyük mirası" olan "Soykırım edebiyatı"ydı. Hirschson da Soykırım eğitiminde merkezi bir rol oynayan, tazminat paralarından kendisine önemli bir pay ayrılan 'March of the Living" [Yaşamın Yürüyüşü] örgütünün kurucusuydu. Siyonizmin ilham kaynağı olduğu ve binlerce kişinin rol aldığı bir oyunda dünyanın her tarafından Yahudi gençler Polonya'daki ölüm kamplarında toplanmış ve İsrail'le birlikte gelen kurtuluş öncesi Yahudi olmayan dünyanın yaptığı kötülükler üzerine ilk elden bilgiyle donatılmışlardı. *Jerusalem Post* Mart ayında gerçekleşen bu berbat anı şöyle bildiriyor: "Connecticut'tan genç bir kadın durmadan 'çok korkuyorum, gidemem, şimdiden İsrail'de olmak istiyorum' diyor. Vücudu titriyor, tam o sırada aniden arkadaşı büyük bir İsrail bayrağı çıkarıyor. Bayrağı üzerlerine sarıyorlar ve devam ediyorlar." Bir İsrail bayrağı: Evi onsuz terketme.[87]

86. Kongre'de Uluslararası İlişkiler Komitesi önünde yapılan konuşma, 6 Ağustos 1998.Merilyn Henry, "Whose Claim Is It Anyway?" *Jerusalem Post* (4 July 1997). Bindenagel, *Washington Conference on Holocaust-Era Assets*, 705. Editorial, "Jewish Property Belongs to Jews," *Haaretz* (26 October 1999).

87. Sergio Karas, "Unsettled Accounts", *Global and Mail* (1 September 1998). Stuart Eizenstat, "Remarks," Conference on Jewish Material Claims Against Germany and Austria Annual Meeting (New York: 14 July 1999). Tom Sawicki, "6,000 Witnesses," *Jerusalem Report* (5 May 1994).

Soykırım Dönemi Servetleri Üzerine Washington Konferansı'nda konuşan AJC'den David Harris Yahudi gençlerinin Nazi ölüm kamplarına götürülmesinin yol açtığı "derin etki"ye uzun uzun değindi. *Forward* dergisi de aşırı duygusal bir tonla bu olayı haberleştirdi. "Auschwitz ziyaretinden sonra İsrailli gençler striptizcilerle neşelendi" başlığıyla çıkan habere göre gençler "ziyaretin meydana getirdiği olumsuz duyguları ancak striptizcileri seyrederek atlatabildiler." ABD Soykırım Anısı Müzesi'ne götürülen öğrencilerin de aynı acıları yaşadığı apaçık ortadaydı. *Forward*'a göre gençler "etrafta dolaşıyor, iyi vakit geçiriyor ve birbirlerinin duygularını anlıyorlardı."[88] Soykırım endüstrisinin tazminat paralarını Soykırım eğitimine ayırmasına kim şüpheyle bakabilirdi? Paralar Nazi ölüm kamplarından çıkmışlara dağıtılarak çar çur mu (Nahum Goldman) edilseydi?[89]

2000 Ocağı'nda aralarında İsrail başbakanı Ehud Barak'ın da bulunduğu yaklaşık 50 ülkeden gelen yetkililer Stockholm'deki büyük bir Soykırım eğitimi konferansına katıldı. Konferansın nihai deklarasyonunda soykırımın, etnik temizliğin, ırkçılığın ve yabancı düşmanlığının kötülükleriyle mücadele etmenin, uluslararası toplumun boynuna "kutsal bir borç" olduğunun altı çizildi. Daha sonra İsviçreli bir muhabir Barak'a Filistinli mültecilerin durumunu sordu. Barak

88. Bindenagel, *Washington Conference on Holocaust-Era Assets,* 146. Michael Arnold, "Israeli Teens Frolic With Strippers After Auschwitz Visit", *Forward* (26 November 1999). Manhattan'dan kongre üyesi Carolyn Maloney Bankacılık, Bayındırlık ve Şehir İşleri Komitesine kendisinin öncülük ettiği Soykırım Eğitimi Yasasını gururla gösteriyordu. Kanun, Eğitim Bakanlığı yoluyla Soykırım örgütlerine ödenek ayrılmasını öngörüyordu. Bu örgütler de Soykırım eğitimiyle ilgili öğretmen yetiştirecek ve bu tür eğitimi artıran okul ve topluluklara materyal sağlayacaktı. Manhattan şehri, kamu eğitim sisteminin en temel öğretmen ve ders kitabı açığını kapayamadığı bir şehir olarak biliniyor. Bu şehri temsil eden kongre üyesinin Eğitim Bakanlığı'nın kısıtlı fonlarını başka önceliklere yöneltmesi beklenirdi. (Kongre'de Bankacılık ve Finans Hizmetleri Komitesi önünde yapılan konuşma, 9 Şubat 2000).

89. Zweig, *German Reparations and the Jewish World,* 118. Goldman, Dünya Yahudi Kongresi'nin kurucusu ve Talepler Konferansı'nın da ilk başkanıdır.

prensip olarak tek bir mültecinin bile İsrail'e gelmesine karşı olduğunu söyledi: "Mülteciler için ahlaki, yasal ya da başka tür bir sorumluluk yüklenemeyiz." Konferansın Soykırım endüstrisi için büyük bir başarı olduğu açıktı.[90]

Yahudi Talepleri Konferansı'nın kendi rehberine göre örgütün ilişkide olduğu birçok kuruluş var. Büyük, iyi işleyen bir bürokrasi meydana gelmiş durumda. Avrupa'da her ülkede Soykırım endüstrisinin silahı olabilecek sigorta şirketleri, sanat müzeleri, bankalar, özel sanayi, kiracılar ve çiftçiler var. "İhtiyaç sahibi Soykırım mağdurları" kendi adlarına hareket eden Soykırım endüstrisinin aslında yağmayı devam ettirmesinden şikayet ediyorlar. Bunlardan birçoğu Talepler Konferansı aleyhine dava açtılar bile. Bu bakımdan "Soykırım", "insanlık tarihinin en büyük soygunu" haline gelebilir.[91]

Tarihçi Ilan Pappe'nin anlattığına göre, savaştan sonra İsrail, Almanya ile ilk defa tazminat meselesini görüşmeye başladığında Dışişleri Bakanı tazminat paralarının bir kısmının Filistinli mültecilere aktarılmasını önermişti: "Daha korkunç adaletsizliğin (Soykırım) neden olduğu daha küçük adaletsizliği (Filistin trajedisi) telafi etmek için gerekliydi bu."[92] Ancak önerinin somut bir karşılığı olmadı. Daha sonra, ünlü bir İsrailli akademisyen, İsviçre Bankaları ve Alman şirketlerinden alınan paranın bir kısmının "Filistinli mültecilere taz-

90. Marlyn Henry, "International Holocaust Education Conference Begins," *Jerusalem Post* (26 January 2000). Marlyn Henry, "PM: We Have No Moral Obligation to Refugees," *Jerusalem Post* (27 January 2000). Marilyn Henry, "Holocaust 'Must Be Seared in Collective Memory,'" *Jerusalem Post* (30 January 2000).

91. Claims Conference, *Guide to Compensation and Restitution of Holocaust Survivors* (New York: n.d.). Vincent, *Hitler's Silent Partners*, 302 ('yağma'); cf. 308-9. Ralf Eibl, "Die Jewish Conference ringt um ihren Leumund. Nachkommen jüdischer Sklaven...," *Die Welt* (8 March 2000) (davalar). ABD'de Soykırım tazminat endüstrisi tabu bir konudur. H-Holocaust web sitesi (www2.h-net.msu.edu), belgelerle desteklense bile eleştirel mesajlan yayınlamamaktadır (kurul üyesi Richard S. Levy ile özel görüşme, 19-21 November 1999).

92. Ilan Pappe, *The Making of the Arab-Israeli Conflict, 1947-51* (London: 1992), 268.

minat olarak ödenmesini" istedi.[93] Nazi soykırımından kurtulanların çoğunun öldüğü düşünüldüğünde bu oldukça anlamlı bir öneriydi.

Dünya Yahudi Kongresi'nin tipik stili 13 Mart 2000'de yine sahnedeydi. Israel Singer bu tarihte "ürpertici bir açıklama yaptı". Yeni ortaya çıkarılan bir Amerikan belgesine göre Yahudilerin Soykırım döneminden kalma ve mirasçısı olmayan 10 milyar dolarlık serveti Avusturya'nın elindeydi. Singer'in başka bir iddiasına göre de Amerika'daki tüm sanat eserlerinin yüzde ellisi Yahudilerden çalınmıştı.[94] Soykırım endüstrisinin çıldırdığı apaçık ortadaydı.

93. Clinton Bailey, "Holocaust Funds to Palestinians May Meet Some Cost of Compensation," *International Herald Tribune;* bu yazı daha sonra *Jordan Times*'ta yeniden yayınlandı (20 June 1999).

94. Elli Wohlgelernter, "WJC: Austria Holding $10 b. In Holocaust Victims' Assets," *Jerusalem Post* (14 March 2000). Singer daha sonra Kongre'de yaptığı konuşmada Avusturya'ya aleyhine yaptığı iddianın altını çizdi ama –her zamanki gibi- ABD aleyhine söyledikleri konusunda bir sessizliğe büründü. (ABD Senatosu'nda Dış İlişkiler Komitesi önünde yapılan konuşma, 6 Nisan 2000).

SONUÇ

Geriye Soykırım'ın ABD'deki etkilerini incelemek kalıyor. Bunu yaparken Peter Novick'in aynı mesele üzerine sarf ettiği eleştirel düşünceleri de gözden geçirmiş olacağım.

Soykırım'la ilgili anma programları dışımda tam 17 eyalet, okullarda Soykırım eğitimini zorunlu tutuyor. Birçok üniversitenin de Soykırım çalışmalarıyla ilgili kürsüsü var. *New York Times*'ta Soykırım'la ilgili büyük bir haberin geçmediği hafta yoktur. Nazilerin Nihai Çözümüyle ilgili yapılmış akademik çalışma sayısı mütevazı bir tahminle on bini bulmaktadır. Bu sayıyı Kongo'daki büyük katliamla ilgili yapılmış akademik çalışma sayısıyla karşılaştırın. Avrupalı sömürgecilerin Kongo'nun fildişi ve kauçuk kaynaklarını sömürdüğü 1891-1911 yılları arasında 10 milyona yakın Afrikalının öldüğü tahmin ediliyor. Ancak bununla ilgili İngilizce yapılan ilk ve tek akademik çalışma yalnızca iki yıl önce yayınlandı.[1]

Anısını korumaya adanmış bu kadar çok kişi ve kurum gözönüne alındığında Soykırım'ın Amerikan hayatında köklü bir yere sahip olduğu kolaylıkla görülebilir. Novick bu durumun iyi birşey olup olmadığına dair kuşkularını dile getiriyor. Öncelikle de Soykırım'ın tam bir bayağılaştırmaya döndüğü çok sayıda duruma atıfta bulunuyor. Gerçekten de programında Soykırım'a yer vermeyen bir tane bile siyasi hareketi bulmakta zorlanabilirsiniz. Soykırım'ın adi amaçlar için kullanılmasını Elie Wiesel de kınamaktadır: "Adi, bayağı görü-

1. Adam Horschild, *King Leopold's Ghost* (Boston: 1998).

nümler yaratmaktan kaçınacağıma yemin ederim."[2] Ancak Novick'e göre en yaratıcı ve farkedilmesi güç Soykırım suistimali'ni gerçekleştirenler arasında Wiesel de vardır. Aleyhine birçok iddianın gündeme geldiği 1996 yılında Hillary Clinton, kocası çokça yayınlanan bir ulusa sesleniş konuşması yaparken yaparken yanında kızı ve Elie Wiesel'le birlikte Beyaz Saray'ın galerisinde görüntüleniyordu."[3] Hillary Clinton'a göre NATO bombalaması sırasında Sırplar tarafından Kosovalıların göçe zorlanması *Schindler'in Listesi*'deki Soykırım sahnelerini akla getiriyordu. Bir Sırp yetkili ise buna sert bir yanıt verecekti: Tarihi Spielberg'in filmlerinden öğrenenler bize nasıl yaşayacağımızı söylememeliler."[4]

Yine Novick'e göre "Soykırım'ın Amerikan hafızası olduğu şeklindeki iddia" ahlaki bir kaçış demektir: "Bu, Amerikalıların geçmiş, bugün ve gelecekle karşılaştığında *taşıması gereken* sorumluluklardan kaçmasına yol açmaktadır." (vurgu, orijinal metinde var)[5] Novick önemli bir noktaya değinmektedir. Başkalarının suçlarından dolayı üzülmek, kendimizinkilere üzülmekten daha kolaydır. Ama istenseydi Nazi deneyiminden de öğrenebileceğimiz şok şeyler olurdu. Hitler'in *Yaşam Alanı* politikasının tüm ideolojik ve programatik unsurları *Manifest Destiny*'de [kelime kaçınılması mümkün olmayan gelecek anlamına geldiği gibi burada kullanıldığı üzere ABD'nin 19. yüzyılın ortalarında Pasifik'e doğru yayılışını tanımlamak için de kullanılmıştır. Ç.N.]

bulunabilir. Aslında Hitler, Batı'nın Amerika'yı fethini örnek alarak Doğu'yu fethetmeye girişmişti.[6] Yirminci yüzyı-

2. Wiesel, *Against Silence,* v. iii, 190; cf. v. I, 186, v. ii, 242, ve Wiesel, And the Sea, 18.
3. Novick, *The Holocaust,* 230-1.
4. *New York Times* (25 May 1999).
5. Novick, *The Holocaust,* 15.
6. John Toland, *Adolf Hitler* (New York: 1976), 702. Joachim Fest, *Hitler* (New York: 1975), 214, 650. Ayrıca bkz. Finkelstein, *Image and Reality,* bölüm 4.

lın ilk yarısında Amerikan eyaletlerinin çoğu temizlik kanunları yürürlüğe koydu ve onbinlerce Amerikalı gönülsüzce sterilize edildi. Naziler kendi sterilizasyon yasalarını yürürlüğe koyarken şüphesiz ki kendilerinden önceki ABD yasalarını göz önüne almışlardı.[7] Meşum 1935 Nuremberg Kanunları Yahudilerin oy verme hakkını ellerinden almış, Yahudiler ile Yahudi olmayanlar arasında yasal ayrımlar yaratmıştı. ABD'nin güney eyaletlerinde yaşayan Siyahlar da benzer yasal engellerle karşılaştı ve hatta savaş öncesi Almanyasında Yahudilerin maruz kaldığı siyasi otoritelerce göz yumulan rasgele popüler şiddetin daha fazlasına maruz kaldı.[8]

Yurtdışında işlenen suçların altını çizmek istediği zaman ABD hemen Soykırım anılarını gündeme getirir. Ama bu gündeme getirmenin *ne zamanlar* olduğu önemli bir noktadır. Kızıl Kmerlerin Kcmboçya'daki katliamı, Sovyetlerin Afganistan işgali, Irak'ın Kuveyt işgali, Sırpların Kosova'daki etnik temizliği gibi resmi düşmanların işlediği suçlar Soykırım'ı çağrıştırır. ABD'nin suç ortağı olduğu durumlarda ise Soykırım çağrıştırılmaz.

Kamboçya'da Kızıl Kmerlerin yaptığı katliamlar ortaya çıkarken, ABD destekli Endonezya Doğu Timor halkının üçte birini katlediyordu. Ama Kamboçya'nın aksine Doğu Timor'da yaşananlar Soykırım'la karşılaştırılmadı; hatta haber-

7. Örneğin bkz. Stefan Kühl, *The Nazi Connection* (Oxford: 1994).

8. Örneğin bkz. Leon F. Litwack, *Trouble in Mind* (New York: 1998), özellikle 5 ve 6. bölümler. Nazizm Batı geleneğinden de ciddi biçimde beslenmektedir. Sakatların katledilmesini - Nihai Çözümün öncüsüydü bu - meşrulaştırmak için Nazi doktorları "yaşamaya değmez yaşam" kavramını kullanmıştı *(lebensuntenwertes Leben). Gorgias*'ta Platon şöyle der: Bir insanın bedeni berbat bir haldeyse yaşamın yaşamaya değer olmadığını düşünüyorum." *Devlet*'te de Platon sakat çocukların öldürülmesini onaylar. Hitler Kavga'sında doğum kontrolüne karşı çıkmasına neden olarak bunun doğal seleksiyona engel olmasını gösterir. Bu engel oluş iddiası ise Rousseau'nun *Eşitsizliğin Kökenlerine Dair Söylemler*'inde şekillenir. İkinci Dünya Savaşının sona ermesinden kısa süre sonra Hannah Arendt şunları söyleyecekti: Batı tarihinin daha altta kalmış bir akımı nihayet gün yüzüne çıktı ve geleneğimizin saygınlığını gaspetti". (*Origins of Totalitarianism,* ix).

lerde bile Kamboçya'yada yaşananlarla kıyaslandığında kendine fazla bir yer bulamadı.[9] Yine, Simon Wiesenthal Merkezi'nin deyişiyle Sovyetler Afganistan'da "yeni bir soykırım"a girişirken, ABD'nin desteklediği Guatemala rejimi de, Guatemala Hakikat Komisyon'un yakın zamanlarda hazırladığı rapora göre, yerli Maya nüfusuna karşı bir soykırım yapıyordu. Başkan Reagan Guatemala hükümetine yapılan eleştirileri "kıçtan uydurmalar" deyip geçiştirdi. Orta Amerika'da gözler önüne serilen suçları noktasında Reagan hükümetinin baş apolojisti olan Jeane Kirkpatrick'i Simon Wiesenthal Merkezi "yılın yardımseveri" ödülüyle onurlandırdı.[10] Ödül töreninden önce Simon Wiesenthal'e kararın yeniden düşünülmesi için yalvarıldı ama o reddetti. Guatemala kasaplarına silah sağlayan ülkelerin başında gelen İsrail'e bu konuda müdahale etmesi için Elie Wiesel'den ricada bulunuldu ama bunu da reddetti. Carter Yönetimi komünist rejimden kaçan Vietnamlı "tekne insanları"yle ilgili olarak Soykırım'ı gündeme getirdi. Ama Clinton yönetimi ABD destekli ölüm mangalarından kaçan Haitili "tekne insanları" için Soykırım'ı gündeme getirmeyi hiç düşünmedi.[11]

1999 baharında ABD'nin öncülüğünde NATO'nun Sırbistan'ı bombalamaya başlamasıyla Soykırım anıları epey yer kaplamaya başladı. Daha önce de bahsettiğimiz gibi, Daniel Goldhagen Sırpların Kosova'da işlediği suçları Nihai Çözüm'le karşılaştırdı; Elie Wiesel, Clinton'un buyruğuyla Makedonya ve Arnavutluk'ta mülteci kamplarını gezdi. Ancak daha Wiesel, Kosovalılar için ağlamaya başlamadan önce ABD destekli Endonezya rejimi 1970'lerin sonundan beri durgun kaldığı Doğu Timor'da yeni katliamlara girişti. Clinton yöne-

9. Örneğin bkz. Edward Herman and Noam Chomsky, *The Political Economy of Human Rights*, v. I: *The Washington Connection and Third World Fascism* (Boston: 1979), 129-204.

10. *Response* (March 1983 and January 1986).

11. Noam Chomsky, *Turning the Tide* (Boston: 1985), 36 (Wiesel'le İbranice basında yapılan röportajdan alındı). Berenbaum, *World Must Know*, 3.

timi burada kan dökülmesine göz yumarken tabi ki Soykırım anıları unutulup gitmişti. Bir batılı diplomat durumu şöyle açıklıyordu: "Endonezya önemlidir ama Doğu Timor değil."[12]

Novick, ABD'nin insani felaketlerdeki pasif suç ortaklığına dikkat çekiyor ve başka bakımlardan olmasa da derece bakımından Nazi soykırımıyla bunların karşılaştırılabileceğini belirtiyor. Nihai Çözüm'de ölen çocuk sayısını her yıl "yetersiz beslenmeden ve önlenebilir felaketlerden dolayı" ölen çocuk sayısıyla karşılaştıralım. İkinci durumda kat kat daha fazla çocuk ölüyor ve ABD başkanları arada bir bazı laflar etmek dışında hiçbirşey yapmıyor.[13] Aslında çocuk ölümleriyle ilgili olarak ABD'nin *aktif* suç ortağı olduğu bir durumdan da bahsedebiliriz. ABD'nin liderliğini yaptığı koalisyon Saddam-Hitler'i cezalandırmak için 1991'de Irak'ı yerle bir etti. ABD ve İngiltere cinayetvari yaptırımlar için BM'ye baskı yaptı. Böylece bu şanssız ülke Saddam'ı düşürmeye zorlanacaktı. Sonunda Nazi soykırımında olduğu gibi bu durumda da yaklaşık bir milyon çocuk hayatını kaybetti.[14] Ulusal televizyonlarda Irak'taki korkunç ölüm sayısıyla ilgili soru sorulan Dışişleri Bakanı Madeleine Albright "alınacak sonucun buna değeceğini" söyleyecekti.

Novick'e göre "Soykırım'ın aşırı bir şekilde sunumu, ondan gündelik yaşamımızda dersler çıkarmamıza engel oluyor. Zulmün ve vahşetin en üst düzey örneği olması daha düşük derecedeki suçların önemsizleştirilmesine yol açıyor."[15] Ancak Nazi soykırımı diğer adaletsizliklere karşı bizi duyarlı da kılıyor. Auschwitz'den doğru bakıldığında daha önce gözardı ettiği şeylere, örneğin bağnazlığa, artık farklı bir gözle bakıyoruz.[16] İkinci Dünya Savaşı'ndan önce Amerikan entelek-

12. *Financial Times* (8 September 1999).
13. Novick, *The Holocaust,* 255.
14. Örneğin bkz. Geoff Simons, *The Scourging of Iraq* (New York: 1998).
15. Novick, *The Holocaust,* 244, 14
16. Bu noktada özellikle bkz. Chaumont, *La Concurrence,* 316-18.

tüel hayatında yaygınlıkla görülen bilimsel ırkçılığın gözden düşmesinde Nazi soykırımının önemli bir yeri vardır.[17]

Kendini insanlığın daha iyi koşullara ulaşmasına adamış kimseler için bir kötülük abidesi kıyaslamalar yapmayı engellemez aksine teşvik eder. 19. yüzyılın ahlaki evreninde kölelik nasıl bir yer işgal ediyorsa, Nazi soykırımı da 20.yüzyılın ahlaki evreninde benzer bir yerde durur. Böylece de daha önce tam farkedilmemiş, ihmal edilmiş kötülüklerin altının çizilmesine hizmet etmektedir. John Stuart Mill, Viktorya döneminin en kutsal kurumu olan aile'deki kadınların durumunu kölelikle kıyaslamıştır. Bazı durumlarda kadınların durumunun daha kötü olduğunu bile iddia edebilmiştir. "Kadınlara genel olarak kölelerden daha iyi davranılmadığını söylemiyorum; ama hiçbir köle aynı uzunlukta kölelik yapmıyor, yani kelimenin tam anlamıyla bir kadınınki kadar kölelik yapmıyor."[18] Üst düzey bir kötülüğü ahlaki bir pusula olarak kullanmayıp da ideolojik saldırının bir parçası olarak kullananlar bu tip analojiler yapılmasına karşı çıkarlar. "Karşılaştırma yapma!" ahlak şantajcılarının başucu sözüdür.[19]

Örgütlü Amerikan Yahudiliği, Nazi soykırımını sömürerek İsrail'in ve kendisinin ahlaken savunulamaz politikalarına yönelik eleştirileri bastırmaya çalıştı. Bu amaç doğrultusunda çalışan Amerikan ve İsrail Yahudiliği yapısal olarak uyumlu bir konuma geldiler: İkisinin de kaderi ince bir iplikle Amerikan egemen sınıfına bağlı. Eğer bu elitler bir gün İsrail'in ya da Amerikan Yahudiliğinin bir engel olduğunu düşünürlerse ip kopabilecek. Bunun bir spekülasyon olduğuna şüphe yok - gereğinden çok panikletici bir şey. Ama kimbilir böyle bir şeyin olmayacağını?...

---

17. Örneğin bkz. Carl N. Degler, *In Search of Human Nature* (Oxford: 1991), 202 ve devamı.
18. John Stuart Mill, *On the Subjection of Women* (Cambridge: 1991), 148.
19. Michael Berenbaum'un yaptığı gibi Nazi soykırımını sırf "benzersizlik iddiasını kanıtlayabilmek için" karşılaştırmada kullanmak da iğrenç bir iştir (*After Tragedy*, 29).

Bahsedilen şeylerin gerçekleşmesi halinde Amerikan Yahudi elitlerinin duruşlarının ne olacağını düşünelim. Eğer İsrail, ABD'nin gözdesi olma durumunu yitirirse şu anda İsrail'i şiddetle savunan liderlerin çoğu bundan çark edecektir. Bu liderlerin çoğu bu sefer Yahudi Devleti'nden duydukları hoşnutsuzlukları cesaretle dile getirecek ve Amerikan Yahudilerini de İsrail'i bir dine dönüştürdükleri için şiddetle kınayacaklardır. Eğer ABD'nin egemen elitleri Yahudileri günah keçisi ilan ederse, Amerikan Yahudi elitlerinin tıpkı kendilerinden öncekilerin Nazi soykırımı zamanında yaptıkları gibi bir tavır takınmalarına kim şaşırır? Warşova gettosu ayaklanmasının örgütleyicilerinden Yitzhak Zuckerman'ın şu dediğini hatırlayalım: "Almanların Yahudi unsurunu kullanacaklarını hiç düşünmemiştik; yani bazı Yahudilerin, Yahudileri ölüme sürükleyeceğini..."[20]

✧ ✧ ✧

1980'ler boyunca kamuoyu önünde süren tartışmalarda birçok tanınmış Alman ve Alman olmayan akademisyen Nazilerin yaptığı rezalet işlerin "normalleştirilmesi"ne karşı görüş belirttiler. Bu akademisyenler normalleşmenin ahlaki gönül rahatlığına yol açacağını düşünüyorlardı.[21] Çünkü argüman ne kadar geçerli olursa olsun için bir hüküm taşımaz hale geliyor. Hitler'in Nihai Çözüm'ünün sersemletici boyutları artık iyice biliniyor. İnsanlığın "normal" tarihi benzeri insanlık dışı durumlarla dolu değil mi? Bir suçun mazur gösterile-

20. Zuckerman, *A Surplus of Memory,* 210.

21. Hem *Historikerstreit*'e hem de Saul Friedländer ve Martin Broszat arasında geçen yayınlanmış yazışmalara atıfta bulunuyorum. Her iki durumda da tartışmanın ekseni Nazi suçlarının mutlaklığı mı göreceliliği mi meselesine kaydı. Örneğin Gulag'la yapılan karşılaştırmaların geçerliliği tartışıldı. Bkz. Peter Baldwin (ed.), Reworking the Past, Richard J. Evans, *In Hitler's Shadow* (New York: 1989), James Knowlton and Truett Cates, *Forever in the Shadow of Hitler?* (Atlantic Highlands, NJ: 1993), ve Aharon Weiss (ed.), Yad Vashem Studies XIX (Jerusalem: 1988).

memesi için onun benzersiz olması gerekmiyor. Bugün yapılması gereken Nazi soykırımını rasyonel bir araştırma nesnesi durumuna yeniden getirmektir. Ancak o zaman ondan bir şey öğrenebilmemiz mümkün olacaktır. Nazi soykırımının anormalliği olayın kendisinden değil, onu sömüren bir endüstrinin varlığından kaynaklanmaktadır. Soykırım endüstrisi her zaman iflas halindedir. Yapılması gereken bunu açıkça ilan etmektir. Soykırımda ölenler için yapılacak en soylu görev onların anısını korumak, çektiklerinden bir şeyler öğrenmek ve - son olarak da- onları rahat bırakıp, huzur içinde yatmalarını sağlamaktır.

Ek: I

PETER NOVICK'E CEVAP:

(Amaç) Tartışmak mı yoksa iftira atmak mı?

The Holocaust Industry (Soykırım Endüstrisi)'nin (bundan sonra HI) İngiltere'deki tartışmasının önemli bir özelliği kitabımın keskin ve cırtlak bir şekilde alenen suçlanmasıdır. Chicago Üniversitesi'nden Profesör Peter Novick de artık kavgaya girmiş bulunmaktadır. Bir takım basın-yayın kuruluşlarında* çıkan eleştirilerinde Novick tek kelimeyle kontrolü kaybetmiştir. O, kitabımın "yanlış suçlamalarla", "muazzam yanıltmalarla", "saçma iddialarla" ve "tekrarlanan yanlışlarla" tıka basa doldurulduğunu ileri sürmektedir. Bu suçlamalara cevap vermek için, Novick'in iddialarıyla benimkileri, dipnotlarda iktibas ettiğim kaynak malzeme karşısında birbiri ardına sıralamaktan başka alternatif yoktur. Usandırıcı olabilecek bu egzersiz, buna rağmen benim eleştirilerimin entellektüel ölçütlerini keskin bir şekilde aydınlatacaktır. Ancak bundan önce Novick'in eleştirilerinden merak uyandıran bazı noktaları aktarmak istiyorum.

HI'nın birinci bölümünün nerdeyse tamamı Novick'in *The Holocaust in American Life* (Amerikalı'nın Hayatında Holocost Olayı)'ındaki ana tezin eleştirel bir biçimde incelenmesine ayrılmıştır. Ana akım ya da merkezdeki yorumlar ile

---

* Finhelsteian'a yönelik eleştirilerin yayınlandığı yazılar *Jewish Telegraph Agency*'de çıkan "Holocaust Groups Creates Controversy in London" (Soykırımcılar Londra'da tartışma çıkartıyor) 29 Temmuz 2000 ve *Jewish Chronicle*'da çıkan AC

aynı çizgide olarak, Novick şunları iddia etmişti: önce 1967'de İsrail'in "ikinci bir Soykırım'a" maruz kalacağı korkusu sonra da İsrail'in 1973 Ekiminden sonra uluslararası izolasyona maruz kalması ile artan bu korku Nazi soykırımıyla ilgili anıları canlandırmış ve Soykırım'ı merkeze çekmişti. Eğer bu vaka gerçektiyse, benim sorduğum, Amerikalı Yahudilerin, Soykırım'ı neden İsrail'in daha büyük bir tehditle karşılaştığı 1948 savaşından ya da daha fazla izole edildiği 1956 savaşından sonra hatırlamadığıydı? Novick, kitap eleştirisinin hiç bir yerinde bu iddialara cevap vermeye bile teşebbüs etmemektedir. Doğrusu o, bir tartışmaya girmekten çok iftira atmayı yeğlemektedir.

Benim, Novick'n kendi kitabı hakkında ileri sürdüğüm yanılsamalar -ki o bunları asla açıkça tanımlamaz- dışında, bana karşı yapılan beş özel "yanıltıcı ve tutarsız" yanlış aktarım saydım:

"Saçma" iddia # 1. *Hitler'in Gönüllü Cellatları* adlı eser üzerinde yapılan tartışma boyunca, Daniel Jonah Goldhagen, Kanadalı tarihçi Ruth Bettina Birn'e ve onun Historical Journal'deki kitap eleştirisine karşı, karalayıcı bir kampanya başlattı ve beni acımasız bir şekilde onun kitabının başarısını politik bağlamda kullanmakla suçladı. Harvard Üniversitesi'nden Profesör Charles Maier H - German websitesine uzunca bir eleştiri yolladı. HI'da, ben, Novick'e göre, yanlışlıkla, Maier'in "en sonunda" Goldinagen'ın eleştirilerini" gerçekten tatsız ve azarlanmayı hak eden eleştiriler" şeklinde bulduğunu raporladım. Maier'in yolladığı eleştirinin son paragrafı şöyledir:

"En sonunda ortaya çıkan bu durumun iki yüzünü gerçekten tatsız ve azarlanmayı hak eder bir şekilde bulduğumu söylemek istiyorum. Birincisi, *"The Historical Journal"* dergisi gelecek sayıda çıkacak Birn'in kitap eleştirisiyle ilgili ilanında Goldhagen'ın akademik yetersizliğinin gösterileceğini ileri sürdü (sadece tartışmaya açacağını değil). Bir akademik derginin, aboneliği teşvik eden değerli bir amaç için bi-

le, bir yazarın güvenilirliğini azaltacak sansasyonel bir parçayı sömüreceğine inanmam. Bana göründüğü kadarıyla bu hareket, sonradan ortaya çıkan kötü niyetli kişilere destek olacaktı. İkincisi, ve daha ciddi olanı, ya bir Ortodoks Yahudi Cemaati üyesi, ya bir Siyonist Lobici ya da Amerikalı Yahudilerin toplumsal ve politik hedefleriyle alakalı birinin işi olduğu anlaşılan açıklamalar hayali ve tahrik edicidir. Anlamsız ve hatta doğru bile olsa bizim üzerinde yargıya varmaya çalıştığımız çalışmayla ilgisizdir.

Başka hiç bir yerde Maier "tatsız ve azarlanmayı hak eden" tabirini kullanmamıştır.

"Saçma" iddia # 2. HI'da, ben, Novick'e göre, yanlışlıkla, Amerikan Yahudi Kongresi'nin (AJC) Rosenberglerin idamına destek verdiğini iddia ettim. Bu konudaki kaynağım Shlomo Shafir'in, Müphem ilişkiler: 1945'ten bu yana Amerikan Yahudi Topluluğu ve Almanya'dır.* İktibas yapılan sayfayı çevirdiğimizde şunları okuruz:

"Amerikan Yahudi Kongresi'nin Komünizme Karşı Amerikan Birliği gibi sağ, anti-komünist gruplarla yaptığı işbirliği Yahudi toplumundaki liberal gruplardan şiddetli eleştiriler aldı. 1952-1953 seneleri arasında komite işi ileriye götürerek Sovyetler Birliği için ajanlık yapmaktan suçlu bulunan Julius ve Ethel Rasenberg'in idamına aktif bir şekilde destek verdi. (sayfa 136)."

"Saçma" iddia # 3. HI'da, ben, Novick'e göre, yanlışlıkla, Holocost sahtekarı Binyamin Wilkomirski'ye akademiden destek verenlerin başında Daniel Goldhagen'in geldiğini iddia ediyordum. Goldhagen'ın Wilkomirski'nin kitabıyla ilgili yorumu aşağıdaki gibidir:

"Bu mektup bir baş yapıttır. O, Soykırım'ın bir çocuğun hayatı, insan ilişkileri ve dil kullanma kapasitesi üzerindeki

---

* Ambigious Relations: The American Jewish Community and Germany since 1945.

paramparça edici etkilerini, nadiren görülebilecek ritmik bir yazıyla nakleder. Soykırım edebiyatına aşina kişiler bile bu mahkum edici kitapla eğitilmiş olacaklar. Hepsi derinden etkilenecek."

Wilkomirski'nin yayımcısının promosyon malzemesi incelendiğinde, Goldhagen'ın kitap için görüş bildiren tek Soykırım tarihçisi olduğu Book Review Digest 1997'de görülür. Başka hiçbir Soykırım tarihçisinin kitapla ilgili yorum yapmadığı da görülür.

"Saçma" iddia # 4. HI'da, ben, Novick'e göre yanlışlıkla, Edgar Bronfman'den rivayetle Dünya Yahudi Kongresi (World Jewish Congress)'nin 7 milyar dolardan az olmamak üzere tazminat aldığını iddia ediyorum. Dipnotlarda da belirttiğim kaynağım Frankfurter Allgemeine Zeitung (26 Ocak 2000) "Holocaust-Konferenzin Stocholm"de çıkan adlı yazıdır. Konu ile ilgili pasaj şöyledir:

"Salı Günü, Dünya Yahudi Kongresi yönetim kurulu, katledilmiş ya da zulm görmüş Yahudilere ayrılan fonları tartışmak için Stockholm'de biraraya geldi. Son yıllarda Dünya Yahudi Kongresi öncelikli olarak İsviçre bankalarıyla, ilgili hesapların uzun süreden beri etkin olmadığı iddiaları üzerine zıtlaşmaktaydı. Nazilerin işgal edilmiş topraklarda Yahudilerden yağmaladıkları ve dışarıya yapılan ödemelerde kullanılmış olan altın da, bu hesapların bir parçası olarak öncelikle İsviçre'dedir. Dünya Yahudi Kongresi başkanı Bronfman geri ödenmesi gereken fonların ve mağdurların tazminatlarının toplamının yaklaşık 7 milyar dolar olduğunu söyledi. Bu paranın büyük bir kısmının yaşayan mağdurlara ya da onların mirasçılarına, geri kalanının ise eğitim amaçlı harcamalara ayrılması bekleniyor."

"Saçma" iddia # 5. HI'da, ben, Novick'e göre yanlışlıkla, Yahudi Hakları Konferansı gibi Soykırım tazminat örgütlerine "karanlık motifler" atfettim. HI'nın ilgili sayfasına baktığımızda şunları okuyoruz:

"Jerusalem Report'a göre....

.... hala hayattalarken" Sayfa (124)

Bu alıntılar için belirtilen kaynaklar. Netty C. Gross, "5.1 billion$ Slave Labor Deal Could Yield Little Cash For Jewish Claimants" 5 milyar dolarlık (Köle İşçiler Anlaşması Yahudi davacılara para getirebilir) Jerusalem Report'da (31 Ocak 2000), Lvi Lavi "Kleiner (Hesut): Germany Claims Conference Has Become Jederant, Carrying on Nazi Ways," Globes'da, Yair Sheleg, MK Kleiner: The Claims Conferece Does Not Transfer Indemnifications to Shoah Survivors" (Yahudi Hakları Konferansı Soykırım Mağdurlarına Vermedi-) Haaretz'de (24 Şubat 2000).

Yukarıda verilen parçalar Novick'in "yanlış suçlamalar," "muazzam yanıltmalar", "saçma iddialar" ve "tekrarlanan yanlışlar" ile ilgili özel suçlamalarına cevap vermektedir. Daha fazla yorum yapmak gereksizdir.

Ek: II

BURT NEUBORN İLE BİR ATIŞMA

The Nation dergisi önce Christopher Hitchens'ın köşesine cevap olarak yazılmış iki mektubu Eylül 18/25, 2000 tarihli sayısında yayımlandı. Sonra da Finkelstein'ın cevabı yayımlandı.

Soykırım Endüstrisi
New York City

Christopher Hitchen's, Norman Finkelstein'ın Soykırım Endüstrisi isimli kitabının başta Almanya olmak üzere Avrupa'da büyük başarılara imza atarken, Amerika'da ilgi görmemesine işaret etmekte haklıdır. ("Minority Report" Eylül 18/25). Fakat onun vurgulamakta yetersiz kaldığı nokta, bir akademisyen olan Finkelstein'ın kitabının beş para etmez olduğudur. Finkelstein, Soykırım tazminatlarını, Amerikalı siyahlara, Filistinlilere ve diğerlerine baskı yapan paragöz Yahudilerin ideolojik mekanizmasının bir parçası olarak görmektedir. Bu deli saçması tez, Almanya'da ve İsviçre'de sağcı kanadın, ABD ve İngiltere'de ise sol kanadın desteğini almaktadır. İşte bu nedenle onun kitabı bu ülkedeki eleştirmenler tarafından şiddetle reddedilmiştir ve ben Eylül sayısındaki Yorum Köşesinde yayımlanan, "Holocaust Reparations: A Growing Scandal" (Soykırım Tazminatları: Büyüyen Skandal) isimli makalemde onu Soykırım'ın yüzkaraları ara-

sına ister istemez koymakla ve ötekileri entellektüel hayatın uzak kenarlarına koymakta haklıyım.

Gabriel Schoenfeld
Commentary
New York City

Christopher Hitchens, Nazi zulmü kurbanlarından çalınan mülkün geri verilmesine zorlamak için İsviçre bankalarına ve Alman ortaklıklara karşı açılan son davaya yönelik eleştirilerinde yanılmaktadır. Korkarım ki, onun Soykırım davasına bakışı, Edward Fagan isimli *tekil* avukatın *talihsiz antikalıkları* -ki o küstah ve önemli bir hukuki kazanımı gizleyen tek taraflı bahşiş takipçisidir- tarafından çarpıtılmıştır. İsviçre bankaları davasına mahkeme tarafından atanmış önde gelen biri ve Alman endüstrisine karşı yürütülen davaların önemli avukatlarından biri olarak benim durumu sizlere doğru bir şekilde aktarmama izin verin.

Birincisi Hitchens'ın tanımıyla, tövbekar devletten (Almanya'dan -çev.) yüklü miktarda para koparmak için "şüpheli metodların" kullanıldığı Soykırım davaları yansız olarak tanımlanamaz. Davaların herbirinde tüzel davalılar, haksız kârlar elde etmek için Soykırım kurbanlarını bilerek sömürür. Örneğin 1934 senesinde yürürlüğe giren İsviçre bankalarındaki hesapların gizliliğine dair kanun Avrupa çapında binlerce korkutulmuş tasaruf sahibinin mülkünü, Nazilerden korumak amacıyla, İsviçre bankalarına akıtmasına neden oldu. İkinci Dünya Savaşı büyük sayıda tasarufçunun; Nazilerin ellerinde ölmesiyle sonuçlandığında, bir çok İsviçre bankası, -ki biz bunu bankacılık tarihindeki gamalı-haç olarak tanımlayabiliriz- tasarufçuların kurtulan aile üyelerine muhtemel Soykırım dönemi hesapları hakkında bilgi vermeyi reddetti. Bankalar bunu yaparken 1934 gizlilik yasasının, tasarufçunun iznini almadan hesaplar hakkında bilgi vermeyi yasakladığını ileri sürdü. İsviçre bankaları Soykırım tasa-

ruflarını 60 sene saklarken, öte yandan da sistematik olarak tasarruf kayıtlarını yok etti. Yıllar süren çetin bir hukuk mücadelesinden sonra Crédit Suisse ve UBS -ki bunlar varolmaya devam eden iki büyük İsviçre Bankasıdır- en sonunda, benim görüşüme göre çalınan fonların sadece yüzeydeki kısmı olan, 1.25 milyar dolarlık miktarı ödemek konusunda fikirbirliğine vardı. Fakat zaman aşımı ve savaş dönemi hesaplarına ait 2 milyon kayıtın yok edilmesinden sonra yapabileceğimiz en iyi şey buydu. Olayları iki taraftan görme konusunda duyarlı olduğunu bildiğim Hitchens, umarım İsviçre bankası meselesini yeniden muhakeme eder. Benzeri bir şekilde savaş boyunca köle işçiler çalıştırarak devasa kârlar yapan Alman şirketlerinin oluşturduğu Ford, Volkwagen, Siemens ve Degussa gibi Alman endüstri devlerine karşı açılan davalarda, zorla çalıştırılan işçiler üzerinden kazanılan haksız kârların geri alınmasına çalışıldı. Alman endüstrisinin tüzel sanıkları, korkunç koşullarda devasa miktarda köle işçi çalıştırdıklarını hiç bir baskıya maruz kalmadan itiraf ettiler. Fakat dava açıldıktan sonra şirketler köle işçilere tazminat vermeyi reddederek, bunun Alman hükümetinin görevi olduğunu belirttiler. Bununla birlikte hükümet, büyük kârlar elde etmesi nedeniyle ödemeden endüstrinin yükümlü olduğunu ileri sürdü. Taraflar 60 yıldır "benimki kara, senin ki benden kara" oynarken, köle işçiler için hiç bir şey yapılmadı.

Davanın sonuna doğru görüşmelerin doğrudan sonucu olarak, Alman endüstrisi ve hükümeti en sonunda köle işçilerin tazminatlarını ödemek için 5.2 milyar dolar değerinde bir Alman Vakfı kurmak hususunda anlaştı. Yine sormak isterim, Hitchens hala Alman Şirketlerinin köle işçilerden yaptıkları kârın yanlarına kaldığını görebilecek mi?

Hitchen'ın ikinci büyük yanlışı, Soykırım davasının öncelikle Yahudilerin kâr etmesi için tasarlandığını zannetmesidir. Soykırım'ın sadece bir Yahudi trajedisi olmadığının farkına vararak, avukatların (büyük çoğunluğu Yahudi) tüm kurbanların lehine davayı kazanmaya çalıştığı bilinmelidir. Al-

man Vakfının kurulmasıyla sonuçlanan Ford, Siemens, Volkswagen ve Degussa'ya karşı açılan dava, Yahudi olmayan Polonyalı ve Rusların köle işçilerinin lehine karara bağlandı. Gerçekten de Yahudiler Vakıftan gelen ödeneğin %23'ünü alacakken, Yahudi olmayan mağdurlar bu paranın dörtte üçünden fazlasını kullanacak. Benzeri bir şekilde İsviçre bankaları hakkındaki davada sadece Yahudilerin değil, Nazi zulmünden mağdur olmuş diğer kesimlerin, Yehova Şahitleri, Sinti-Roma (çingeneler), eşcinseller ve özürlüler lehine de sonuçlandırılmıştır. Genellikle dikkatli bir yazar olan Hitchens, davaların Yahudileri kâra geçirmek için tasarlandığına ve sadece Yahudilerin seslerini daha açık duyurmalarına yaradığına inandığı görünür.

En sonunda, uzun zamandır ileri sürülen bu davalardan Soykırım mağdurlarının yararlandırılmadığı meselesi vardır. 1.25 milyar dolarlık İsviçre bankaları davasından kazanılan her kuruş Soykırım kurbanlarına verilecektir. Paranın tamamı, tahrip edilmiş kayıtların onların yerinin tespitine elverdiği sürece, Soykırım kurbanlarının mirasçılarına gidecektir. Bu sene, Soykırım ile ilgisi bulunduğu addedilen 26.000 hesap sahibinin isim listesi basılacaktır. Önemli bir dağıtım hala hayatta olan köle işçiler ve onların Yahudi olmaları nedeniyle İsviçreye girmeleri yasaklanmış mirasçı mültecileri içinde yapılacaktır. Ben yalnızca benzeri bir bir yaptırımın Nazi zulmünden mağdur olan ıstırap içindeki kurbanları ülkesine almayı reddeden ABD için de uygulanmasını dilerim. Özellikle Hitler ve Stalin'in yönetimi altında eziyet görmüş ve tazminat programlarının dışında bırakılmış çifte kurbanların içinden hayatta olan en fakir kurbanlara da besin ve ilaç şeklinde, özel fonlardan dağıtım yapılacaktır. Kısacası Hitchens'ın karıştırdığının aksine, kurumlara yönelik hiç bir "Soykırım anısı" ya da ödemesi yoktur. Bunların tamamı halka gidecek olmakla birlikte cüzi bir miktar para, kurbanların halka açık, tamamlanmış soy listesini araştıran araştırmacılara verilecektir. Yine vakıflardan gelecek olan 4 milyar dolar hayatta olan köle işçilere dağıtılacaktır. Geri kalan 1.2

milyar dolar mülkiyeti çalınan ya da sigorta poliçeleri iptal edilen kurbanlara dağıtılacaktır.

350 milyon dolarlık bir gelecek fonu, hoşgörü ilkesini desteklemek amacıyla bir kenara konulacaktır. Avukatları aç gözlü olarak nitelendirmek ne adil ne de tutarlı bir davranıştır. Avukatlar olaydan 60 yıl sonra hukuki teoriler geliştirmek için yıllarca tüm güçleriyle çalıştılar. Bu devasa çabalarının yanı sıra davalarda yer alan avukatların yarıdan fazlası ücretlerini almaktan feragat etti. Edward Fagan talihsizliğini hariç tutarsak avukatlar arasında ücret almak isteyenler son derece cüzi miktarlar talep etti. Ortalıktaki toz duman dağıldığında İsviçre bankasında yer alan tüm avukatların ücretlerinin toplamının, eldeki rakamın %1'i bile olmadığı ve Fagan'ın da 4 milyon dolarlık saçma talebinden yalnızca hak ettiği miktarı alacağını önceden söylerim. Yine Alman Vakfının kurulmasıyla ilgili davanın tarafları avukatların toplam ücretinin, kazanılan toplam rakamın % 1.25'i kadar olması gerektiği konusunda fikir birliğine vardı.

İşte ben inanıyorum ki bu denli başarılı sonuçlara imza atılmış bir dava için tarihte istenen en az ücrettir bu para. Öyleyse kurumsal suçlular hem Yahudi, hem de Yahudi olmayan kurbanlar için 6.5 milyar dolarlık bir ödemeye mahkum edilmiştir. Avukatlar ise normal ücretlerinin sadece %1'ini tahsil etmektedir. Kurbanlar dürüst bir tahsisat ve dağıtıma göre hak ettikleri her şeyi alacaktır. Ben Hitchens'ı kaygılarıyla başbaşa bıraktığım için mutluyum. En iyi terimlerle Nazi barbarlığı olarak nitelendirilecek bu konu üzerinde akıllı insanlar çabucak farklı düşünebilirler. Ben sadece ondan, Soykırım'dan çıkar sağlayanlar ile tüzel işletmelerin hedefi gerçek/ispatlanmış Soykırım kurbanları için bir nebze gecikmiş adalet sağlama çabalarına yönelik algılarının politik inançları tarafından gölgelenmemesini rica edeceğim.

Son olarak, Norman Finkelstein hakkında fazla konuşmamanın daha iyi olduğuna inanıyorum. Yıllardır radikal sol kanadın talihsiz zorlamalarıyla İsrail, sömürgecilikle eşitlen-

miş ve İsrail devleti, Filistin topraklarının Batılılar tarafından gaspıyla ilgili bir bahane olarak görülmüştür. Yahudilerin anavatanlarına yerleşmeleri için Soykırım anısının ahlaki bir gerekçe olması, Finkelstein gibi insanlar tarafından faturası Filistin halkına çıkarılmış bir istismar ve suistimal olarak görülür. Bu nedenle onlar özellikle Yahudilere uygulanan bu zulmün korkunçluğunu hasır altı etmeye kalkarlar. Maalesef Soykırım'ın önemini minimuma indirmek yolundaki çabaları sırasında, onlar Soykırım'ı kısa vadeli politik ve parasal hedeflerine ulaşmak için kullanan, Soykırım'ın sadece Yahudi meselesi olduğunu savunan son derece küçük bir azınlığı yansıtmaktadırlar. Bağımsız/egemen Filistin devletiyle, egemen İsrail devleti arasında barış yapıldığı zaman Soykırım'ın önemini azaltma çabaları da ortadan kalkacaktır. Bizler, özellikle Yahudilerin sırtına tüm şiddetiyle binen, hayal edilemez boyutlardaki bir evrensel insanlık trajedisini anlamanın yollarını aramalıyız.

Burt Neuborne
"Soykırım Endüstrisi"
New York City

Burt Neuborne'e Cevap:

"Soykırım Endüstrisi" isimli kitabıma yönelik meşhur eleştirisinde Neve Gordon Yahudi yapılarının köşe başlarını tutmuş kişiler"in benim ileri sürdüklerime köpürdüklerini vurgular. ["Cloud After Auschwitz" Ekim 13] *The Nation* Dergisi son olarak Yorum Köşesinin kıdemli editörü Gabriel Schoend ve avukat Burt Neuborne tarafından düşmanca duygularla yazılmış iki cevabı yayımladı ("Letters" Ekim 23). Ciddi ve suçlamalarının kişiselliği bana cevap hakkı verdi.

"Deli saçması tezler" barındıran "değersiz" kitabımı kötülemek için Shoenfeld, kitabın "Almanya'da tuttuğunu" yazdı. Ancak o Eylül'de yazdığı makalenin de Almanya'da ses

getirdiğini belirtmeye gerek görmedi. Aslında Soykırım Endüstrisi, Schoenfeld'in makalesi basılıncaya kadar (Alman basınında yeniden yayımlandı) en az olumlu ilgiyi Almanya'dan almıştı. Mesela Schoenfeld kanıtın, "açıkça İsviçreli bankerlerin geniş çapta ve sistematik hırsızlık yaptıkları tezini çürüttüğü sonucuna" vardı ve "Yahudi cemaatinin içinden ve dışından bazı kişilerin, kötü bir geçmişe de sahip olmalarına rağmen, her yolu mübah görerek, kendilerine ait olan ya da olmayan her frankın, liranın, markın ve kuruşun peşinden koştuğunu" belirtti.

Neuborne, İsviçre bankası olayıyla ilgili olarak yanıltıcı iddialarını geveledi. Şuna dikkat çekmek gerekir ki bu konudaki ilk eleştirel tepki Soykırım tarihçilerinin başında gelen Raul Hilberg'den geldi. 1999 yılının Ocağında Hilberg açıkça Neuborne'un heyet başkanı olarak hizmet ettiği İsviçre bankası olayının bir "şantaj" olduğunu söyledi. Ekim 1999'daki açıklamasıyla İsviçre ödemesini destekleyen Neuborne, açıkça şantaj iddiasından ürktüğünü belli ederek, ("belli bazı kişiler, yasal ödemeleri şantaj formuna saptırarak birilerini mücadele için ayartmaktadır") mahkeme başkanına suçlamayı reddetme çağrısında bulundu. Yine de burda özetini sunacağım belgesel kayıtlar Hilberg'i desteklemektedir.

Haziran 1997'de ABD Bölge Mahkemesi tarafından onaylanan çok önemli "kanun memorandumunda", Neuborne, İsviçre Bankalarını "hile, dolandırma ve gizleme dolu bir elli yıl boyunca İsviçre banka gizliliği kanunu kullanarak tasaruf fonlarının sahipleri tarafından takibini engellemekle" suçladı. *Nation*'daki mektubu da bu iddianın bir yansımasıdır. Yine Neuborne İsviçre bankalarının "sistematik olarak kayıtları tahrip ettiğini" ileri sürdü. Bununla birlikte, İsviçre bankalarının 500 milyon dolarlık uluslararası hesaplarını, bu iddiaları araştırmak amacıyla denetleyen Volcker heyetinin bulgularıyla karşılaştıran. Bilirkişi raporu "İsviçre kanunu kullanılarak Nazi zulmünün kurbanlarının hesaplarının sistematik olarak ayrıştırıldığına, işlem görmesinin engellendiğine,

haksız olarak kullanıldığına, ya da belgelerin tahrif edildiğine dair bir kanıt bulunmamaktadır" demektedir. Raporda sadece "bazı" bankaların yanlış davranışta bulunduğunu ve bu vakalar için de "hafifletici koşullar" olduğunu ve "bir çok vakada" bankaların aktif olarak Yahudi tasarufçuları aradığını işaret etmektedir. Ayrıca raporda "banka hesap kayıtlarının sistematik olarak geçmişte yapılanları örtmek amacıyla tahrip edildiğine dair herhangi bir kanıt bulunamamıştır" denmektedir.

Neuborne'un belge kayıtlarını seçerek sunması da ayrıca bir yorum konusudur. O, İsviçreliler "açıkça Soykırım tasarufçularının 60 yıl üstüne yattılar" diyerek öfkesini cilalamaktadır. Yine de bu konu üzerinde önde gelen Amerikalı uzman Seymour Rubin, ABD kayıtlarının çok daha kötü olduğunu söyledi. ABD, Amerika'daki mirasçısız (Yahudi) malların ortaya çıkarılması için çok sınırlı bir çaba harcadı ve Volcker soruşturmasından önce İsviçre bankalarının bildirdiği 32 milyon doların çok altında olan 500 bin dolarlık bir meblağ sundu." İkinci Dünya Savaşı sırasında İsviçre'ye girmesi engellenen mülteciler için bile tazminat alınacakken Neuborne sadece "Ben sadece benzeri bir yaptırımın Nazi zulmünden mağdur olan ıstırap içindeki kurbanları ülkesine almayı reddeden ABD için de uygulanmasını dilerim" demekle yetinmektedir. İki yüzlülükten ve namertlikten başka ne onu iddiasının peşinden koşmaktan alıkoyabilir ki?

Aslında Neuborne, İkinci Dünya Savaşı sırasında Yahudilerin ıstırabını alay konusu yapan kişilerden biri haline gelmiştir. Bir düşünün, tazminatla ilgili onun yeni yoğun iddialarını gerekçelendirilmesi için Soykırım endüstrisi, Soykırımzede terimini yeniden, radikal bir şekilde tanımlar. Kökeninde o, Yahudi gettolarının eşsiz travmalarından, toplama kamplarından, köle işçi kamplarından zarar görenleri tanımlar. En iyi tarihçiler, savaşın sonunda yüz bin tane Soykırımzede olduğunu belirttiler. Bugün bu insanlardan hayatta olanlar; ancak bu rakamın dörtte biri olup ortalama 80 yaşlarındadır.

Şimdi, İsviçre bankalarından bu amaçla toplanan tazminat paralarının dağıtım planını kafanızda bir karşılaştırın. "Burt Meuborne'un Açıklaması", "titiz araştırmalarla" elde edilen bulguları yere göğe sığdıramamaktadır. Bu, Weimer planına göre Soykırımzedeler, enflasyon gibi artarak, nerdeyse 1 milyon kişi oldu. Doğrusu, bu plan eleştiri kabul etmeksizin "bundan 30-35 sene sonra da onbinlerce Nazi kurbanı Yahudi'nin yaşayacağını varsaymaktadır." Neuborne benim Nazi soykırımının "korkunçluğunu hasıraltı etmeye" çalıştığımı söylüyor. Benim Soykırım Endüstrisi'ni yazmaktaki amacım tarihi bir kayıtı ve kutsal şehitliğini yeniden eski haline getirmekti. Soykırım Endüstrisi'nin tarihi yozlaştırdığıyla suçlanmaktayım. On binlerce Soykırımzede'nin İkinci Dünya Savaşın'dan 90 yıl sonra hala hayatta olacağını iddia etmek Soykırım'ı çıkar amaçlı bir şakaya çevirmektir.

Norman G. Finkelstein

Ek: III

FİLİSTİN-İSRAİL ANLAŞMALARI'NIN GERÇEK YÜZÜ

Resmi bir belge olarak Filistin'le İsrail arasında yapılmış olan Wye River Anlaşması'nın yeni hiçbir getirisi yoktur. Bu belgenin amacı "önceki anlaşmaların uygulanmasını kolaylaştırmaktır" Bununla birlikte memorandum Oslo'da hareket geçirilen süreci aydınlatmakta ve hayal dünyasından uyanmayı ertelemektedir. Bu hatırlatmalardan sonra, ben önce önemli bir arkaplan özetlemesi yapıp ardından da belgeyi analiz edeceğim; son olarak da adil yerleşim prosedürünü irdeleyeceğim.

Arkaplan

Merkez siyonist hareketin amacı, bir asır önceki kabulünden beri, Filistinde bir Yahudi devleti kurmaktır. İdeal olarak bu, Yahudi nüfusa sahip homojen bir devlet, pratik olaraksa %20 gibi bir Arap nüfusa hoş görülü davranacak! ezici çoğunluğu Yahudiler'den oluşan bir devlet demektir.[1]

1. Arap azınlığın Yahudi devletindeki yüzdesi için bakınız: Nur Masalha "Expulsion of the Palestinians" (Washington, DC 1992), 199. Siyonist lider Chaim Weizmann her devletin yabancı nufusa dayanamayacağı bir "doyum noktasına" eriştiğini ileri sürer. Trial and Eror, (New York: 1949) sayfa, 90, 161-162, 274, 384. "Merkez Siyonist akım" sol kanat işçi partisi ile Revizyonist sağ kanat arasında bir spektrumdur. Sasson Sofer'in çalışması *Zionism and the Foundation of Israili Diplomacy* (Cambridge: 1998) "Arap sorunu" ile ilgili temel konulara temas eder ve siyonist hareket içinde tam bir uzlaşma olduğunu gösterir. Tüm taraflar, Yahudilerin Filistin üzerindeki "tarihi hakları", Britanya emperyalist mandasına destek verme, çatışmaların çözümü için en son noktada kaba güç kullanımı vb. konularda hem fikirdirler. Bu konsen-

Bu hedefin gerçekleşmesinin önündeki en büyük engel Arap nüfusudur. İngiliz tarihçi Martin Gilbert'in yeni basılan yarı - resmi İsrail tarihi kitabında, o, "Sosyalist siyonistler arasında Araplarla beraber yaşamak için güçlü bir arzu olup, birçok aşırı uçtakinin sandığının aksine onları Filistin'den sürmek ya da onları Yahudilerin milli ihtiyaçları konusunda kullama isteği yoktur" fikrini ileri sürer. Akademisyenler bu iddianın destekçisi değildir. İşçi sınıfı siyonizmi "temel taşından çatı kenarına kadar Yahudilerden oluşan bir Filistin devletinin kurulmaşını" taahhüt eder. Buna göre, Zeev Sternhell'in önemli bir çalışmasında gösterdiği gibi, "hiç kimse Arap işçilere karşı daha şiddetli savaşmadı; hiç kimse ulusal, ekonomik ve toplumsal sınıflaşmayı İşçi hareketinden daha fazla belirlemedi."[2]

Kolomb sonrası dönemde, Amerikalı yerlilerin direnişi ile karşılaşan Avrupa fetih hareketi de benzeri bir şekilde en vahşi gücü kullandı: imha etme. Yine de, yirminci asrın başında bu aşırı seçenek artık kullanılmaz hale geldi. Böylece siyonist hareket yerli nüfusu kovmayı kamufle etmek için "nüfus transferi" yöntemini benimsedi. Doğrusu İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası kamuoyu, topraklardan ihraç etme (kovma) seçeneğini etnik çatışmaların çözüme kavuşturulması için bir yöntem olarak kabullendi.[3] Tarihçi

süs İsrail'in kurulmasının ardından da bozulmamıştır. Avner Cohen "Tüm siyonist partiler sessizce projeyi (Ben - Gurion'un nükleer silah geliştirme projesi) kutsal ulusal sigorta politikası olarak desteklerdi" demektedir (Israel and the Bomb [New York: 1998]. 291).

2. Martin Gilbert, Israel: A History (New York: 1998) sayfa 122, 123. Anita Shapira, Land and Power (Oxford: 1992) sayfa 64, 138. Zees Sternhell, The Founding Myths of Israel (Princeton: 1998), sayfa 252.

3. Bakınız Johon Qwigley "Displaced Palestinians and a Right to Return", Harward Law Journal'da (Kış 1998), sayfa 224. 1930'larda Fransa'nın sosyalist hükümeti ve hatta Avrupa Yahudi kamuoyundaki bir çoğunluk, Polonya'daki "Yahudi sorununu" çözmek amacıyla, bu ülkede bulunan Yahudi nufusun Fransızlar tarafından kontrol edilen Madagaskar'a "transfer edilmesini" destekledi. (Saul Friendlander, Nazi Germany and the Jews [New York: 1997). Phillipe Burrin "hatta Roosvelt bile Angola'da Yahudi yerleşimini onayladı" diye yazdı. (Hitler and Jews [New York 1994], sayfa 60-61). Siyo-

Benny Morris'e göre Siyonist liderlik, önerilen Yahudi devletinin Yahudiliği ve istikrarın sağlanması için "Arapların kovulmasını" "öncelilikli yöntem" olarak gördü. 1948 savaşı boyunca Arap nüfus, Filistin'in fethedilen bölgelerinden etkili bir biçimde sürülerek, siyonist fetihin ilk evresi başarıyla tamamlandı.[4]

1967 savaşında İsrail uzun zamandır göz diktiği Batı Yakası ve Gazze'yi, bunun yanı sıra Sina ve Golan Tepelerini işgal etti.[5] Bu ikinci evrede, siyonist liderlik bu asrın başında karşılaştığı açmazla yüzleşti: O, toprağı istemekte fakat halkını fazla bulmaktaydı. Bu açmazın çözümü için seçeneklerse ciddi anlamda daralmıştı. Artık sadece yok etmek değil, aynı zamanda kovmak da politik açıdan savunulabilir olmaktan çıkmıştı.[6] Bu durumda siyonist hareket kuşatmayı yeğledi: kaynakların ve toprağın olabildiğince çoğunu kendine mal ederek (özellikle suyu) Arap nufusunu yerel rezervlerle

---

nist hareket sıklıkla "Türk-Yunan nufus değişimi" olayına atıfta bulunur. Sonuç olarak Arap "nufusun Filistinden transferi" İngiliz İşçi Partisi ve hatta Bestrand Russel'ın bile onayını aldı. (Masalha ve Bestrand Russel "The Birth of the Jewish State in helping Create a better World" [1943], yeniden basımı [1981]), sayfa 128.

4. Benny Morris, The Birth of the Palestinian Refugee Problem, 1947-1949. (Cambridge: 1987). sayfa 25. 1948'de Arap nufusun Filistinden etkili şekilde çıkartılması için bakınız, Norman Finkelstein, Image and Reality of the Israel-Palestine Conflict (Verso: 1995), bölüm 3.

5. 1948 savaşının ertesinde Siyonist liderlik ve Genel Kurmay -Ben Gurion, Yigal Allon, Moshe Dayan vs.- Batı Yakasının işgalinde başarısız kalınmasından dolayı hissetikleri üzüntüyü ifade etti. Olasılık planları, fırsat çıktığı zaman orayı fethetmek üzerine formüle edilmişti. Martin Van Creveld, The Surord and the Olivi (New York: 1998) sayfa 105. Uri Ben - Elizer, The Making of Israeli Militarism (Bloomignton: 1998). sayfa 150-151, 169-170. Yazar ".... Onların tüm İsrail topraklarında kontrolü ele almak için askeri güç kullanımına hazır bulunma ve bu toprakların herhangi bir parçasında bir Filistin devletinin kurulmasına mani olma yetkisi vardır" cümlesinin altını çizer (151).

6. Creveld "Altı Gün Savaşı'nın etkisindeki ilk aylarda İsrailliler Araplardan kurtulmak için ellerinden geleni yapıyor, onları baskı yaparak Ürdün Nehrinin öte yakasına göçe zorluyor ve gelmek isteyenleri almıyorlardı" demektedir. Bununla birlikte bu çabalar "herhangi bir olumlu sonuç almaya yaramadı" (The Sword, sayfa 340).

sınırlamak. Bu Allon planının özüydü ve ilk defa 1980'ların sonlarına doğru formülleştirilerek, Oslo sürecinde işlemsel altyapısını oluşturdu.

Bununla birlikte İsrail'in 1967 savaşı sonrası Arap-İsrail çatışmasını çözmek için oluşturulan uluslararası konsensüse göre kısmi geri çekilme seçeneğiyle başı beladaydı. BM'nin 242 sayılı önergesine göre İsrail'in işgal ettiği Arap topraklarından çekilmesine karşılık Araplar İsrail'le tamamen barış yapacaktı. Dikkate değer olan nokta İsrail'in uluslararası toplumla dalaşmasına neden olan bağımsız Filistin Devleti değil, işgal edilen topraklardan tamamen geri çekilme seçeneğidir. Doğrusu 242. madde bir Filistin Devleti'ni değil, sadece bir "mülteci sorunu için yerleşimi" konu edinmektedir. Allon Planı bir Filistin Devleti'nin kurulmasıyla bağdaşır: yamalı bohça şeklindeki kurak toprakları Araplara bırakmak sadece bir semantik sorunudur. İsrail için sorun çözülmüştür: "Karasal revizyon" (Abba Eban).[7]

Temmuz 1967 savaşından sonra İsrail, Arap cephelerinden kısmi çekilme çağrısı yaptı. 1971 Şubatında Mısır, İsrail'in Sina'dan tamamen çekilmesi durumunda kendisiyle barış yapmayı önerdi. Güvenlik adına, Moshe Dayan'ın ünlü sözü "biz Şarm el-Şeyh'i barış olmaksızın barışı da Şarm el-Şeyh'i olmaksızın tercih ederiz" de olduğu gibi, İsrail Sina'nın bir kısmında kalmayı talep etti. Mısır, Ekim 1973 savaşında hatırı sayılır bir askeri gücü olduğunu kanıtlamasından dolayı İsrail ile masaya oturdu ve İsrail 1978 yılında 1971'de reddettiği barış anlaşmasını imzaladı. Zeev Sternhell'in gözlemlerine göre en baştaki siyonist ilke "bir mevziyi ya da bir kara parçasını daha üstün bir kuvvet tarafından zorlanmadıkça bırakmamak"dır. İsrail Camp David'de de sıkı bir pazarlığa girerek, Sina'daki petrol rafinerilerinin, yerleşim birimlerinin ve havaalanlarının kontrolünü elinde bu-

7. Haziran 1967'nin ardından içinde ABD'nin de olduğu uluslararası konsensüs, İsrail'e tamamen geri çekilme çağrısında bulundu. Finkelstein, Image and Reality, sayfa 144-148.

lundurmayı (başarısızca) talep etti. Dahası Şarm el-Şeyh'in, daha da yoğun ve şiddetli tartışmaların konusu oldu. İsrail en önemli "güvenlik maddesi" Şarm el-Şeyh'den hiç sızlanmadan vazgeçti. Bu, İsrail'in güvenlik kaygılarıyla, nesnel sokulum dersiydi.[8]

İntifadanın ilk yıllarındaki çatışmalar, Filistin sivil güçlerinin birleşmesi ve yayılan uluslararası öfke, İsrail'in tam geri çekilme prosedürünü yeniden hatırlamasına neden oldu. Fakat İsrail gücüne yönelik tehdit, kısa zaman sonra geri çekildi: Irak'ın Körfez Savaşında tahrip edilmesi, Sovyet Blokunun çöküşü, Arap rejimlerinin ABD ile açık ittifakı ve Arafat'ın İsrail ile barışa ikna edilmesi gibi bir dizi olayın ardından İntifada ivme kaybetti. Bunun üzerine kısmi geri çekilme devletleşme fikriyle yer değiştirdi. FKÖ'nün Oslo'da verdiği tavizler politik beceriksizliğin sonucu değildi. Uri Savir'in görüşmelere dair tuttuğu rapor, Filistinli görüşmecilerin Oslo sürecinin önemli kavşaklarında haklı itirazlar yaptıklarını göstermektedir. Sorun onların güçsüz olma sorunudur.[9]

Bir keresinde Arafat, Oslo'da da etkili bir şekilde yaptığı gibi, Batı Yakası ve Gazze'nin "tartışmalı topraklar" olduğunu, her iki tarafın da eşit hakları[10] olduğunu ve kaçınılmaz bir şekilde % 50-50'lik bir bölünmenin yasal "uzlaşmayla" neticeleneceğini söyledi. Yine de kamuoyunda güvenilirliğini devam ettirmek isteyen Netanyahu aslan payını hak ettiklerini iddia etti. Netanyahu Batı Yakasında İsrail'den başka kimsenin yetkisi olmadığını ve İsrail'in geri çekilmeyeceğini yılmadan savundu. Bu durumda İsrail'den "topraklarının" %50'sinden "vazgeçmesini" kim isteyebilirdi? Netanyahu'dan önce İşçi Partisi zamanında tam barışa karşılık tam geri çekilme yasal bir uzlaşmayken İşçi Partisi'nin kısmi geri

8. Camp David Anlaşmasıyla son bulan Haziran Savaşı Mısır-İsrail ilişkileri için bakınız, Finkelstein, Image and Reality.
9. Uri Sarvir, The Process (New York: 1998).
10. Bu konu hakkında Norman G. Finkelstein "Whither the Peace Process?", New left Review'de, (Temmuz-Ağustos 1996) sayfa 138-139.

çekilişi gayri meşruydu: Netanyahu'dan sonra tam barış için kısmi geri çekilme yasal, hiç geri çekilmemek ise gayri meşru hale geldi. Kavgacı tiyatrocularıyla birlikte tartışmanın kutuplarını yeniden tanımlayan Netanyahu, etkili bir şekilde İşçi Partisi'nin reddedici duruşunu yasallaştırdı, süreç içinde "Filistinlilerin beklentilerini daha aşağı çekti." "Aşırıları" bir yana koyarsak artık hiç kimse tam geri çekilmeden bahsetmiyordu. Doğrusu artık tam geri çekilmeyi savunmak hiç geri çekilmemeyi savunmakla eşitlenmiş, uzmanlar her iki tarafın da "aşırılarını" kınar hale gelmişlerdi.

Wye Anlaşması

Wye Anlaşması basitçe iki kısımdan meydana gelir, "İleri Konuşlandırmalar" ve "Güvenlik". (Bir üçüncü bölümde son görüşmeler başlamadan önce "Öteki Meseleler" ele alınır). Batı Yakasında uzlaşılan kısım ve parçaların % 40'ı "tam" (Alan A) ya da "kısmi" (Alan B) Filistin Yönetimi şeklinde belirlenir. Savir'e göre Rabin, görüşmelerin arifesinde (kabaca %50)'lik bir kısmı da gözden çıkartmıştı.[11] İşçi Partisi ve Likud arasındaki ideolojik ayrımdan kaynaklanan fark ise Batı Yakasının %10'luk bir bölümüne rast gelir. Doğrusu, Likud'un çeşitli son durum haritaları, İşçi Partili Allon'un planıyla uyum içinde olup, kabaca Batı Yakası'nın yarısının İsrail'in elinde kalmasını öngörüyordu.[12] Doğru olanı önemseyenler için İsrail basınının yıllardır yazadurduğu "Netanyahu ve Peres'in geçici anlaşma konseptleri arasında hiç bir fark yok nerdeyse", "Şaron ve Peres'in geçici yerleşim konusuna bakışı birbirinden uzak değil" haberleri dikkate değerdi.[13] İşçi Partisi ve Likud arasındaki bu pragmatik yakın-

11. Sarvir, Process, sayfa 194.
12. Detaylar için bakınız Geoffrey Aronson "Israel's Final-Status Maps Reflect a National Consensus", New Middle East, (Foundation for Middle East Peace: Ağustos 1998).
13. Shalom Yerushalmi, "The Broad Policy Consensus Botuseen Netanyahu and Peres May Lead to a National Unity Goverment" Maasiv, 11 Ekim 1996,

sallık İsrail'in Oslo'da yapmayı umduğu maksimum geri çekilmeye işaret eder. İsrail, Filistinlilerle, sadece gerçekçi davranmak adına, "tarihi bir uzlaşmaya" sırt çevirmedi.

Teknik olarak Wye "önceki anlaşmalara" göre bir gerilemedir. 1995 yılındaki, Batı Yakasındaki Alan A'da % 30 yerleşmeyi sağlayan son durum görüşmelerinden önce "İsrail askeri güçlerinin Alan B'den tamamen geri çekilmesini" şart koşan (Madde 13) Batı Yakası ve Gazze üzerinde Geçici İsrail-Filistin Anlaşması (Bundan sonra Geçici Anlaşma olarak yazılacak) olabilecek en minimumdu. Bununla birlikte memorandum sadece Batı Yakasındaki Alan A'nın %18'ine vurgu yaptı. Yine de bu yüzdeler üzerinde yapılan önemsiz tartışma son tahlilde gözardı edilir. "Filistin Özerk Yönetimi", İsrail'in vekilliğini yaptığı yerler hariç hiç bir zaman Batı Yakası'nda yönetimini hayata geçiremez. Wye Memorandum'unun "güvenlik" koşulları bunu kaçınılmaz kılar.

Wye'ın güvenlik kısmı "her iki taraf da terörizm ve şiddetle mücadele etmenin kendi hayati çıkarlarıyla ilişkili olduğunun farkındadır" der. Üstelik bu protokolün hayata geçirilmesi için Wye, Filistin tarafı için bir eylem planı sunar: "Filistin tarafı terör ve şiddete karşı hiç müsamaha göstermediğini kanıtlayacaktır... Filistin tarafından geliştirilmiş bir iş planı ABD ile paylaşılacaktır... Terör örgütleriyle sistematik ve etkili bir şekilde savaşılacaktır... Karşılıklı İsrail-Filistin güvenlik işbirliğine ek olarak terör hücrelerini yok etmek amacıyla bir ABD-Filistin heyeti... Karşılıklı İsrail-Filistin güvenlik işbirliğine ek olarak terör ve terör örgütlerine karşı verilecek savaşın adresini belirleyen yüksek düzeyde bir ABD-İsrail-Filistin heyeti..." ve bu böyle devam eder. İsrail insan hakları örgütü B'Tselem'in yayınladığı, Oslo sürecinin başlamasından beri İsraillilerin Filistinlilere göre karşı taraftan daha çok ölüme yol açtıklarına dair belgeden (Ekim 1998'den beri

---

Hanna Kim "The Alliance Betuseen Peres and Sharon" Haaretz, 2 Ağustos 1996, Orit Shohat "Why Likud is Better for Peace than Labor" Hearetz, 22 Kasım 1996.

356 Filistinliye karşılık 251 İsrailli öldürülmüştür) hiç kimse şüphe duymaz. Uluslararası Af örgütü'ne göre, İsraillilerin neden oldukları ölümlerin çoğu "hukuk dışıdır."[14]

Ayrıca Wye tekrar tekrar "şüpheli teröristlerin soruşturulması, yargılanması ve cezalandırılması" konusunda Filistinlilerin yetersiz kalmaktan dolayı sorumlu olduklarını vurgular. Uluslararası Af Örgütü'ne göre İsrail'in "Filistinlilere yönelik yargısız infazları hız kesmeden devam etmektedir": "Soruşturmalar yetersizdir. Olaylardan sorumlu yetkililer soruşturmalardan önce pek nadir ortaya çıkar, çıkanların pek azı ceza alır, ceza alanların aldıkları ceza da ölüme sebebiyet vermekle ilişkilendirildiğinde abes kaçar." Son noktayı kafalarda canlandırabilmek için Uluslararası Af örgütü, Filistinli bir motorcuyu öldüren dört askere ilişkin vakayı alıntılar: "Mahkeme her askeri 0.03 dolara denk gelen 1 aora para cezasına çarptırdı." Doğrusu İntifada'nın başlangıcından beri tam tamına 1500 Filistinli'yi öldüren İsrail askerlerinden hiçbiri bir saniye cezaevi yüzü görmedi.[15]

Wye Anlaşması'ndan İsrail (ve Amerikan) terör söyleminin ekşimiş kokuları yayılır. Terörizm nereye çekersen oraya giden bir güçtür. "Terör destek yapısı, teröristler ve onların yapısı, terör örgütleri ve onların altyapısı, terör hücreleri ve planları, finansmanı, kaynakları ve terörü sağlayan destek yapıları, askeri örgütler/silahlı örgütler (ya da örgütlerin kanatları...) ya da şiddet karakteri olan örgütler ve son olarak unutmadan geçemeyeceğiz, terörün dış destekçilerinde" kökenini bulur.

---

14. B' Tselem İstatikleri (www.btselem.arg/STAT/table.htm) Uluslararası Af örgütü, Five Years After the Oslo Agreement: Human Rights Sacrificed for "security" (Eylül 1998).

15. Uluslararası Af Örgütü, Five Years, Van Creveld, The Surord, sayfa 349. İsraillilerin ceza uygulamalarındaki çifte standartı görmek için bakınız B' Tselem "Don't Release Killers: B' Tselem's Response to President Weizman's Decision to Reduce the Sentence of five Jews who murdered Palestinians" (Basın açıklaması, 4 Şubat 1999) ve B' Tselem mevsimlik Human Rights in the Occupied Territories dergisi (Aralık 1998).

İsrailli çevrelerden uzaklaştığımızda, Filistin terörünün asla şeytani bir iş olmayıp, her zaman için bir dava olduğunu görürüz: İsrailli masumların öldürülmesi, birilerinin dediğine göre, İsrail'in kullandığı vahşi yönetimiyle ilgili değildir. Öyle ki, terörü anlamak için Oslo anlaşmasından beri 600 Filistinlinin evinin yıkılması, 140 dönüm Filistin toprağının kamulaştırılmasını düşünmek de alakasızdır. Hatta, Filistin halkının yaşam standartını % 40 aşağı çeken, ülkedeki işsizliği % 30'lara çıkaran, nüfusun % 40'ını yoksulluk sınırlarının altında yaşamasına neden olan Oslo öncesi İsrail tarafından konulan hukuk dışı vergilerin de terörle bir ilişkisi yoktur.[16]

Amansız bir negatif güç olan terörizm ile mücadele etmenin tek yolu amansız bir pozitif güç olan geri çekilmedir. Ve bu iyi ve kötü arasındaki mücadelede daha çok geri çekilme daha iyi olur: herhangi bir direniş, mücadeleyi yokuşa sürecektir. Wye Anlaşması insan haklarıyla ilgili kaygılara pek yermeyip, onu tek bir cümlede ele alır: "yukardan itibaren yakışıksız davranışlarda bulunmadan, Filistin Polisi, uluslararası arenada kabul edilmiş insan hakları ve hukukuna bağlı kalarak, bu Anlaşmayı hayata geçirecektir..." İnsan hakları sicili bir örnek niteliğinde olan İsrail'e ise bu çağrının yapılmasına gerek yoktur. Çünkü zaten onların sicili yeterince etkileyicidir. Uluslararası Af Örgütü'ne göre, Oslo'dan sonra bile, İsrail, Filistin Özerk Yönetiminin kontrol ettiği alanlarda yaşayan "binlerce Filistinli'yi" hiçbir suçlama ya da mahkeme olmaksızın, bazen "yıllarca bitmeyen" (bir çoğu düşünce suçlusudur) "kitlesel tutuklamalara" tabi tutmakta, "sistematik olarak Filistinli politik şüphelilere işkence uygulanmakta, daha etkili olsun diye işkenceyi yasallaştırmakta" ısrar etmekte, (son beş yıldır yasallaştırılan bu sistem gittikçe

16. Filistin ekonomisi için bakınız, Sara Ray "Palestinion Economy and the Oslo Process: Decline and Fragmentation" Emirates Occasional Gazetesi no 24 (Abu Dhabi: 1998) Roy "Filistin ekonomisinin gerilemesinin bir çok nedeni var ama bunların hepsi bir eksen üzerinde dönüyor: kapatma".

daha yerleşerek Filistinli tutuklulara uygulanmaktadır), "kontrol noktalarında kötü davranış ve işkencenin miktarını yükseltmeye, vahşete" başvurmakta, ve "adil olmayan davalar.... delillerden çok sanıklardan işkence ve kötü davranış altında alınan ifadelerle" yürümektedir.[17]

Filistin Özerk Yönetimi'nin "içler açısı" insan hakları sicili geniş bir şekilde belgelenmiştir.[18] Özerk Yönetim'in suçunu hafifletmeyen bu durumda, Arafat'ın İsrail tarafından geri çekilmeyi kolaylaştırması amacıyla atandığına dikkat çekiliyor. İşte bu nedenle Robin, Özerk Yönetimin "Yüksek mahkemeye, [insan hakları örgütü] B'Tselem'e ve yüreği sız-

17. Uluslararası Af Örgütü, Five Years. LAW'a göre "İsrail içindeki cezaevlerinde hala 3700 Filistinli mahkum bulunuyor" (Filistindeki İnsan Hakları İhlalleriyle ilgili Üçüncü Mevsimlik Rapor: 1 Temmuz 1998-30 Eylül 1998) Human Wrights Watch'a göre "1997'de uluslararası hukuka aykırı olarak 1900 Filistinli yargısız, keyfi tutuklamaya maruz kaldı". Israel's Records of Occupation: Vilolation of Civil and Political Rights. (Ağustos 1998) Uluslararası Af Örgütü'ne göre her sene İsrail yasaları tarafından meşru kabul edilen işkenceye ortalama 800 Filistinli tabi tutuluyor. 1994 senesinde yürürlüğe giren yasaya göre "arttırılmış fiziksel baskı ve işkence, İsrail halkının büyük bir çoğunluğu tarafından bir "terörle mücadele" yöntemi olarak görüldüğü için kullanılmaya devam edilmektedir" denmektedir. Af Örgütüne göre İsrail dünyada işkence ve kötü davranışın meşru olarak kanunlarda yer aldığı tek ülkedir (9 Mayıs 1997). Bu rapor da İsrail işkencenin geniş kullanımı nedeniyle İran, Suudi Arabistan ve Sudan ile aynı kategoride yer almaktadır. (The Independent, 27 Mart 1997) İsrail'in işkence kullanımını terörle mücadele olarak gerekçelendirmiş olmasına rağmen, terörün izinin rastlanmadığı yerlerde her yıl yüzlerce Filistinli işkence görmektedir. Bu tezin en alaya alınacak tarafıysa işkence vakalarının büyük bir çoğunluğunun hafta içi, Pazar-Perşembe arası yapılmasıdır. (Af Örgütü, Basın Açıklaması, 14 Ocak 1999) İşkencenin yanı sıra İsrail Yüksek Mahkemesi adam kaçırmayı da yasallaştırarak Lübnan'dan adam kaçırmayı "pazarlık kozu" olarak değerlendirmektedir, Human Rights Watch, Israel's Record and Without Status or Protection: Lebanese Detainees in Israel (Ekim 1997) ve Af Örgütü Israel's Forgotten Hostages -Lebanese Nationals Held Unlawfully for Years in Detention (Temmuz 1997) Af Örgütü yaptığı bir açıklamada rehineler ile ilgili olarak, "bu insanlar politik amaçlar için piyon gibi kullanılamazlar. Silahlı bir örgüt rehine aldığı zaman bu evrensel olarak kınanır. İsrail hükümeti Yüksek Mahkeme'nin bu kişilerin devlet güvenliğine karşı bir tehdit oluşturmadığı konusundaki kararından haberdardır" (Basın Açıklaması, 6 Mart 1998, 18 Mart 1998).

18. Bakınız, Human Rights Watch, Palestinian Self-Rule Areas: Human Rights under the Palestinian Authority (1998).

layan ana ve babalara hiç bir sorun oluşturmadan" Filistin direnişini kıracağıyla övünmekteydi. Doğrusunu söylemek gerekirse "Filistin Özerk Yönetimi" yanlış bir isimdir. FÖY'nin İsrail ve ABD'nin kendisine verdiği yetkinin dışında bir yetkisi yoktur. Meron Benvenisti'nin deyişiyle, Oslo süreci işgalin "uzaktan kumandayla da olsa devam ettiğine" işaret etmektedir.[19]

Human Rights Watch şunları gözlemlemiştir:

"FÖY'nin yönetimine İsrail, ABD ve uluslararası toplumun tepkisi göz ardı edilemez.... Dış talepler, FÖY'nin İsrail'e karşı şiddeti durdurması karşılığında, Filistinlilere karşı uyguladığı insan hakları ihlallerine göz yummaktadır. Böylesi bir baskı çok güçlü olup, kendi kendine yönelen varlığın aşırı politik ve ekonomik bağımlılığını göstermektedir."

Gözlemler, "Netanyahu hükümetinin FÖY'ün mahkumları serbest bırakmasını durdurmak için Batı Yakası ve Gazze'nin kapatılmasının kolaylaştırmayı şarta bağladı" ki "Clinton Yönetimi Arafat'tan İsrail karşıtı şiddetin durdurulması için daha kararlı hareket etmesini talep ederken sürecin gerektirdiği kitlesel hatta keyfi uygulamalara değinmedi" öyle ki "bundan sonra Arafat başta İslami gruplar olmak üzere muhalefete darbe indirmek için keyfi tutuklamalara, suçunu belirtmeden gözaltına almaya, işkenceye başlarken, İsrail ve ABD vurulan darbeyi överek yaşanan gerçeklere sessiz kaldı" ve "devlet güvenlik mahkemelerinin sistematik olarak uygulandığı taraflı yargı süreci bunca kanıtla açığa çıkmışken ne başkan yardımcısı Al Gore ne de başka bir ABD'li yetkili Gore'un teklif ettiği kamuya açık övgüyü geri aldı"[20] şeklinde devam eder.

19. Noam Chomsky, Dünya Düzeni Eskisi ve Yenisi (New York: 1996) (Türkçesi: Metis Yayınları, 2000, İstanbul) sayfa 257. Meron Benvenisti, Intimate Enemies (Berkeley: 1995) sayfa 218.

20. Human Rights Watch, Palestinian Self-Rule Areas. HRW'ye göre, Gore Filistin devlet güvenlik mahkemelerini herkesten fazla övdü: "Filistin güvenlik

Filistinlilerin Oslo barışını ihlal ettikleri tek nokta Geçici Anlaşma'da belirlenenden 30.000 kadar daha fazla polisin görev yapmasıdır. (Human Rights Watch) (Amex I Modole 4) Fakat görüldüğü kadarıyla İsrail, Arafat'a bu konu hakkında ciddi bir baskı yapmamaktadır. Gerçekten de 1978 Camp David Anlaşmasından sonra İsrailli görüşmeciler Batı Yakası ve Gazze'de "İsrail'in güvenliğini" sağlamak amacıyla "güçlü bir polis gücü" kurulmasını şart koştu. (Alt yapı, paragraf A2) Güçlü bir polis gücünü şart koşan aynı uğursuz kalıbın Eylül 1993, ilkesel Deklarasyon (Madde B), Mayıs 1994 Gazze ve Eniha Bölgesi Anlaşması (Madde B) ve Geçici Anlaşma (Madde 12, 14) iki kere tekrarlandı. Wye Anlaşmasıysa sadece Filistinlilerin "polislerinin listesini İsrail tarafına iletmesini" istedi. İsrail tüfeklerin nereye döndüğünü kontrol ettiğinden dolayı, özellikle de Filistinliler gerçekleri görüp de direnişi arttırdıkları zamanlarda, güvenlik güçlerinin sayısının artmasını iyi bulur. "Toprağa karşılık güvenlik" formülü herhangi bir toprağa karşılık olarak Filistinlilerin İntifada'nın ilk yıllarında ABD ve İsrail'in "terör eylemi" olarak kınadıkları şiddete dayalı olmayan sivil itaatsizlik eylemleri de dahil her türlü direnişi gerçekleştirebilmesi demektir.[21] Nelson Mandela silahlı direniş çağrısından ancak Güney Afrika hükümeti yerli halkın tüm insan haklarına sahip olduğunu açıkladıktan sonra vazgeçti. Filistin'in yerli halkı, her türlü direnişe başvurma hakkına sahiptir.

Prosedürler

Oslo sürecinin sonucu olarak parçalanmış Filistin varlığının (Güney Afrikalı Bantustanlar gibi) gelecekte devlet ol-

---

mahkemeleri üzerinde bir takım yanlış anlaşılmaların olduğunun farkındayım, fakat ben, şahsen, bu suçlamaların saptırılmış olduğuna ve onların infaz süreci içinde doğru olanı yaptıklarına inanıyorum." Guyatt, Absence, sayfa 101-102.

21. Chomsky, Dünya Düzeni, sayfa 290.

ması şüphe götürmeyecek bir durumdur.[22] Ve aynen Bantustanlar gibi bu devlet etiket devleti olacaktır. Kaldı ki tüm İsrail güçlerinin çekildiği bir Filistin devletinin yaşayabilirliği hiçbir zaman kesinleşmemiştir, bu şüpheleri yenmek için çok entellektüel enerji harcanmıştır. Peki İsrail'in kısmen geri çekilmesiyle kurulacak bir Filistin devletinden ne çıkar? Şimdilerde İsrail bağımsız bir Filistin devleti olgusuna boyun eğmiş görünmektedir, çünkü zaten böyle bir şey olmayacaktır. Daha da ötesi Bantustanların sorunu sadece yaşayabilirlik değil aynı zamanda eşitlikti: Beyazlar, elde tutmaya değer herşeyi kendi tekellerine alarak, Güney Afrika'nın kaynaklarını eşitsiz bir şekilde dağıttı. Aslında tüm Bantustanlar "kendilerine polislik yapma ve kendi mülklerini yönetme" hakkını kazandılar.[23] Oslo ile Filistinlilerin kazanacağı da bundan başka bir şey değildir.

Oslo sürecindeki uzatmalı "geçiş" sürecinin amacı Filistin ve İsrail arasında "güven" oluşturmak değil, daha çok yapısal olarak İsrail'in Filistin üzerindeki egemenliğini sağlamlaştırmaktır. Yerleşime ve yol yapımına ek olarak bu süreç Filistinli elit ile ortaklığı, "güvenlik işbirliğini" rafine etmeyi vs. gerektirmektedir. Haziran 1967'de İsrail'e yönelik ana tehdit Batı Yakası değil Sina'dan gelmekteydi. Ekim 1973 'de Mısır süpriz bir saldırı düzenledi ve bu İsrail varlığını tehdit eder görünen saldırı yaklaşık 3000 İsraillinin hayatına mal oldu (Filistin "terörünün" toplam kurbanı kadar). Bununla birlikte İsrail bir kere tam çekilmeye karar verdiğinde güvenlik (endişesi) hiç bir engel teşkil etmemişti: Camp David ile İsrail'in Sina'dan tamamen geri çekilmesi arasında sadece üç senelik bir zaman dilimi geçmiştir. Yine de Oslo süreci beşinci senesini doldurmasına rağmen (bu makale 98'de yazıldı. Bu gün Oslo'nun üzerinden 8 sene geçti) "güven sağlama" süreci gibi görünen bu sürecin sonu gelmedi. Camp

22. Bantustan modeliyle ilgili daha detaylı bir karşılaştırma için bakınız. Finkelstein "Whither the Peace Process".

23. Newell M. Stultz, Transkei's Half-Loaf (New Haven: 1979) sayfa 134.

David anlaşması ve onun ardından gelen Mısır-İsrail barış anlaşması bir düzine sayfadan azdır. Fakat sadece İsrail-Filistin Geçici Anlaşması yüzlerce sayfa tutmaktadır. İsrail'in işgali sona erdirmesini bir yana bırakın, onun sona ermemesi için kırk dereden su getiriyor.

Arafat önüne konulan iki kötü alternatiften birini seçmek zorundadır. O, bunun "bir ilk basamak" olduğunu bilerek, Bantustan liderlerinin yaptığı gibi, tek taraflı olarak Batı Yakasının %40'ında bağımsız Filistin devletini ilan edebilir. Gerçekten de Güney Afrika tecrübesinden çıkarılacak ana ders, özgürlüğün, azat edilmenin Bantustanlara rağmen ve Bentustanların dışındaki bir çevre üzerinden kazanıldığıdır: Doğrusu Bantustanlar adalet mücadelesine sekte vurdu. Oslo'nun öldüğünü açıklamak, İsrail'in tek taraflı olarak Batı Yakası'nın geri kalanını ele geçirmesi demektir. Daha ötesi Netanyahu tek taraflı Filistin devletinin ilanı halinde öfkeli bir tutum takınacak ve Arafat'ın böyle bir tutum takınması durumunda, Batı Yakasının yarısını ilhak edecektir. Tamamen bağımlı Filistinli elitler İsrail'den emir alarak muhalefete baskı yapmaya devam ederken işbirliğinin ek gelirlerinin de tadını çıkaracaktır. Hiç şüphe yok ki üstadlar da söz konusu "tarihi ironiyi" cilalı sözlerle halka anlatacaktır: her ne kadar "barış süreci" öldüyse de, herkes istediğini -Filistinliler bir "devlet" ve İsrail'de "güvenli sınırlar"- aldı.

Daha geniş bir geri çekilmeye ikna edilmiş İsrail ve genişletilmiş Amerikan "yardımı", Arafat için İsrail ile son bir kez daha masaya oturma alternatifini değerlendirebilir. Bu durumda İsrail nerdeyse tüm Filistin'den resmi bir senet alacaktır: Bu, İsrail diplomasisinin altın değerinde zaferi olacaktır. Tarihçi Martin Gilbert'in yazdığı gibi "En önemlisi, Siyonizm yüzyıldır meşruluğunun Filistinliler tarafından tanınması için çabalamıştır". Doğrusu uluslararası hukuku horgörmesine ve "Goyim" fikriyatını elden bırakmamasına rağmen, İsrail her zaman Filistin'in kendine ait olduğunun resmen ta-

nınmasının yollarını aramıştır.[24] Balfour deklerasyonu ve özellikle 1947 B.M. Taksim Önergesi (181) siyonist tarihlerde koca *kısaltılar* olarak yer almaktadır.[25] Mülk belki Proudhon'un tanımladığı gibi hırsızlık olabilir ama bu hırsızlık kanunların gücüyle yapılan bir hırsızlıktır. İşte Netanyahu'nun Wye'da ve ondan beri Filistin Ulusal Konseyi'in resmen, demokratik ve belirli bir şekilde *Chartes*'ı* feshetmesinde ısrar etmesinin nedeni budur. Uzun zamandır İsrail, Filistin liderliğinin güvenilirliğini zedelemek amacıyla *Chartes'i* kendi amaçları için kullandı: o "İsrail propagandası için bir altın madeni gibi hizmet verdi."[26] Şimdilerde Filistin liderliği işbirliğine amade bir şekilde durmakta, İsrail tüm resmi belgeleri, istediği gibi kullanmak istemektedir. Filistin'in tüm yerli nüfusa değil sadece Yahudiler'e ait olduğu ve bunun bir "hak" olduğu konusunda kafalarda hiç bir şüphe kalmamalıdır.

Oslo süreci İsrail-Filistin çatışması için geçici bir çözüm olamaz. Çok kısa bir zaman sonra Akdeniz ve Ürdün arasındaki nüfusun yarısı İsrailli-Yahudi diğer yarısı ise Filistinli-Arap olacaktır. Lincoln çok uzun zamanlar önce yarısı hür yarısı köle bir nüfusun sonsuza kadar bir devlete istikrar getirmeyeceğini anlamıştı. Hiç şüphesiz İsrail de bunu bilmektedir. Edward Said doğru bir şekilde siyonizmin başarısının detaylarda olduğunu gözlemlemiştir. ("ne kadar ekmek o kadar köfte"). Yine de siyonizm en son noktada her zaman kördüğümü çözecek bir "mucizeye" bağımlıdır. Doğrusu detaylardan bu denli yararlanmasının nedeni de "mucizeyi" mümkün kılmak içindir.[27] Arap "nüfusuyla ilgili sorun"

---

24. Gilbert, Israel, sayfa 560. Sofer ile kıyaslayınız, Zionism: sayfa 365.

25. İsrail bağımsızlık bildirgesi yeni yapılanan devlet hakkındaki 181 numaralı kanuna işaret eder Weizman'ın ve "İsrail'in BM tarafından doğurulan ilk devlet" olduğunu iddia eden Abba Eban'ın yaptığı gibi. (Norman G. Finkelstein, The Rise and Fall of Palestine [Minnesota: 1996], sayfa 132 not 40).

* Chartes: FKÖ'nün İsrail'in yok edilmesi gerektiğini içeren misakı. Filistin Ulusal Andı.

26. Khami Shalev, "The Changing of Palestinian Covenant" Maariv, 26 Nisan 1996.

27. Edward W. Said, Peace and its Discontents (New York 1996] sayfa 27. İşçi

1948'de "toprakların mucizevî bir şekilde temizlenmesiyle" çözüldü. (Chaim Weizmann). 1960'ların başında siyonist hareketin canlılığının sönmesi sorunu Haziran Savaşı "mucizesiyle" atlatıldı. 1970'lerde yeniden baş gösteren "Arap nüfus sorunu"nun üstesinden Rus Jecory'nin mucizesiyle gelindi. Hiç şüphesiz şimdi Oslo sürecinin mirası sorunları çözmek için "mucize" ummaktadır. İsrail ve Arafat arasında varılacak Oslo anlaşması uluslararası meşrutiyete sahip olacaktı. Eğer Filistinliler direnmeye devam ederse, İsrail yeni bir "mucizevi toprak temizleme" işine girebilir. İsrail kamuoyu sorun çıkarmayacak, hatta tam aksine, eğer uluslararası bir yankısı olmazsa, İsraillilerin %65'i Arapların bu topraklardan tamamen çıkarılmasına tam destek verecektir.[28]

"Mucizenin" dışında eğer uzak bir gelecekte Filistinli Araplar ve İsrailli Yahudiler birbirlerinin bireysel ve toplumsal haklarına saygı duymayı başarırlarsa tek bir devlette birarada varolacaklardır. Yine de 1982 Haziranı'ndaki yenilginin ardından Filistin mücadelesinin kütle merkezinin Güney Lübnan'dan işgal edilmiş topraklara kaymasında olduğu gibi, Oslo yenilgisinden sonra da Filistin mücadelesinin merkezi Batı Yakası ve Gazze'den İsrail'e kayabilir. Artık İsrailli Filistinlilerin daha açık bir hedefi vardır -tam bireysel ve toplumsal haklar- ve bir liderlik bunu dillendirebilir.[29] Çelişik olarak belki de Oslo'nun meyvesi, Amilcar Cobral'ın ifadesiyle Filistinlilerin adalet mücadelesinin "kaynağına dönmesi" olacaktır.

(Bu makale ilk defa 28 Ekim 1998 yılında yazılmış ve yayınlanmış olup 1999 yılında yeniden gözden geçirilerek yazar tarafından genişletilmiştir.)

28 Ekim 1998

---

hareketi lideri Berl Katznelson: "Her ne kadar yıllardır büyük hedeflerin peşinden koşsalar da küçük meseleleri de ihmal etmemiştir" (Sofer, Zionism, sayfa 79).

28. Maariv, 20 Eylül 1998.

29. Bunu Movin Rabbani'ye borçluyum.

Ek: IV

SHOAH İŞİ: BİR RÖPORTAJ

Bir Soykırımzede'nin oğlu "Soykırım Endüstrisini" suçluyor, Ellie Wiesel ve dünya çapındaki Yahudi liderlerin büyük şantajı.

Viktor Frölke

30 Ağustos 2000

New York, Brooklyn'den korkunç Soykırım çalışmasıyla Norman G. Finkelstein (47), akıllıca, çarpıcı ve bazan de saptırıcı ama eğlenceli küçük kitabıyla milletin damarına basmış bulunmaktadır. Bu öyle bir damardır ki, gerçekten de, en azından kendi ülkesindeki entellektüel çevrelerde inanılmaz bir rahatsızlık uyandırmıştır.

Finkelstein'ın ana ve en harap edici suçlaması, Amerikalı Yahudi elit ve örgütlerin, Avrupa ülkelerinden ve tüzel kuruluşlarından "ihtiyaç sahibi Soykırımzedeler" adına, Soykırım programlarının, Soykırım anılarının, Soykırım çalışmalarının, Soykırım literatürünün ve en genelde "Yahudi cemaatinin" harcamalarını karşılamak için para sızdırdığı iddiasıdır. Bunların hepsi bir araya gelerek "belli bir sınıf ve politik çıkara" hizmet eden bir ideoloji etrafında sadece bir kota endüstrisi değil, "Soykırım Endüstrisi" oluşturur. Finkelstein (bu davranışların) Yahudi davasına hizmet etmek yerine, aç gözlü Yahudi imgesini yayarak "Avrupa'da antisemitizmin tahrikçisi" haline geldiğini ileri sürüyor.

Kitap, Avrupa çapında, özellikle de İngiltere ve Almanya'da bir fırtına yaratırken, ABD'de de ölüm sessizliğiyle karşılandı. Kimse kitaba dokunmak istemiyor. Finkelstein, Avrupa'da önce son derece olumsuz ve daha sonra son derece olumlu eleştirilere hedef olup, kendini anlatması için önde gelen dergi ve gazetelerde fırsatlar yakalarken, burada nerdeyse tek bir eleştiri bile almadı.

Yalnızca New York Times bir tane yaptı. Pazar Kitap Eleştirisi sayfasında, bu kitaba tam sayfa yer ayırarak onu çok bilinen bir anti-semitist çalışma olan "The Protocol of the Elders of Zion" ile karşılaştıran gazete, yazarına "edepsiz", "olgunlaşmamış", "bencil", "kibirli" ve "aptal" dedi. "Bu tanıtıma baktım ve onu Mein Kampf ("Kavgam")'dan daha beter buldum" diyor Finkelstein sesinin ahlaki bir öfkeden dolayı yükseldiğini hissettirerek.*

Finkelstein'ın Nazi Soykırım'ının anısının politik, ahlaki ve mali şantaj amacıyla sömürüldüğüne yönelik teorisini bir çok Amerikalı entellektüel-kelimelere dökmeden -onun anti-siyonist olmasına ya da bir takım psikolojik sorunları olmasına bağlıyor. Hiç de şaşırtıcı olmayan bir şekilde Finkelstein Yahudi toplumu mensuplarından ölüm tehdidi almış ve World Jewish Congress'in yönetim kurulu başkanı Elan Steinberg'in kendisi hakkında "Bay Finkelstein bokun tekidir" dediğini duymuştur.

Princeton ve Paris'te öğrenimini gören fakat şimdilerde "yoldaş - öğrencilerine" New York'taki Hunter College'de Marksizm ve Nazizmi siyaset bilimi profesörü olarak anlatan Finkelstein karalanıyor. 1998'de yazdığı "Bir Millet Yargılanıyor" isimli makalede dikkatlice Daniel Goldhagen'ın 1996 bestseller'ı "Hitler's Willing Executioners"ını eleştirmişti. Bunu New Republic edebiyat editörü Leon Wiesel duyduğu zaman, Finkelstein'ın yayıncı-*

* Siyon Liderlerinin Protokolleri, Türkçesi, Kamer Yayınları, İstanbul.

** Hitler'in Gönüllü Cellatları.

sı Henry Holt'dan Michael Naumann'a, onun bir "zehir, ayartılmış bir Yahudi düşmanı, her taşın altından çıkan biri olduğunu" söyledi.

"Ben dokuz canlıyım, bunu ebeveynlerimden aldım" diyor Finkelstein duvarlarda Auschwitz Kampından kurtulma Soykırımzede babasının ve Majdanek kampından kurtulma annesinin ve Charlie Chapli'nin resimlerinin yer aldığı sade apartman dairesinde. "Her zaman mizah duygumu korumaya çalışırım. Eğer herkes senin çirkin olduğunu söylüyorsa ilk önce onların kıskanç olduklarını düşünürüz. Fakat bir zaman sonra gerçekten çirkin olduğumuzu düşünmeye başlarız."

Soru – Genellikle bir tartışmanın iki tarafı olur, fakat burada kendi tarafınızı sadece siz temsil ediyorsunuz.

Cevap – Ben sansürleniyorum. İşte bu Soykırım Endüstrisi'nin iş yaptığını gösteriyor. Aslında adını verdiğim herkes Soykırım Endüstrisi'nden kâr ediyor. Fakat şimdi kalıbımı basarım üzerinde durdukları zeminin altlarından kaydığını hissediyorlar. Bugün Profesör Raul Hilberg'den biraz olumlu eleştiri aldım. Bir Soykırım uzmanı olan bu insan muhafazakar bir Cumhuriyetçi ve ben de solcu olduğuma göre bana verdiği destek partizanca bir destek olamaz. Brezilyalı bir gazeteci ona kitabım hakkında soru sormuş. Hilberg, Yahudi örgütlerinin tazminat iddialarını çok ileri götürdüğünü ve Soykırımzedeleri olduğundan fazla gösterdiğini söyledi. O buna edebe aykırı sömürü biçimi diyor. Şimdi, ben bu lafı kullanmadım bile.

Soru – Sizin kendi bakış açınıza göre yaptığınız suçlamalar sadece World Jewish Organisation ve onun liderleri dolar milyarderi Edgar Bonfman ya da emlakçı Israel Singer gibi "yozlaşmış" kişi ve kurumları hedef almıyor. Siz bunların yanı sıra Elie Wiesel'e de sataştınız. Neden?

Cevap – Elie Wiesel tam dalga geçilecek bir karakter. Özel olarak söylemek gerekirse Elie Wiesel tam bir mizah konusu. Sanırım "Shoah işi gibi iş yok" sözü onun gibiler için söylenmiş. Yani doğrusu "kral çıplak" diyen ilk kişi ben değilim. Halkın arasından da böyle düşünenler var. Evet.

Soru – Ama ona ders ücreti "25.000 dolar artı limuzin" tarzı bir saldırıda bulunmak biraz ucuz kaçmıyor mu?

Cevap – Neden ucuz bir vuruş olsun ki? O bunu bir işe dönüştürdü. Aç ve ıstırap içinde yanan ve bu iş için kendini feda etmiş insan görüntüsünün ardında bu işten bir servet yaptı. Eğer bu gerçekten ucuz bir vuruş olsaydı, bunu inkar etmek için bu kadar harcamada bulunmazdı. Ona bu, İngiltere 'de sorulduğu zaman sürekli bir tövbe hali içindeydi. [Gülüşmeler]. O her zaman, Buchenwald'da geçen çocukluğuna değindikten sonra, insanlara Manhattan'ın Yukarı Doğu Yakasında ne denli alçak gönüllü bir hayat yaşadığını anlatıyor. Onun kitapları var. Ama şüphesiz tüm bunları anlatırken sürekli, böylesi bir apartmanda oturmanın, ona ayda kaç bin dolara patladığını söylemeyi unutuyor.

Soru – Siz ona Immanuel Kant'ın "Kritik der Reinen Vernunft" (Saf Aklın Eleştirisi) isimli kitabının Yidişçe* baskısını okuduğunu söylediği için yalancı diyorsunuz. Size göre o kitabın Yidişçe tercümesi yok.

Cevap – Wiesel, kendini bir Kant akedemisyeni olarak tanıtıyor. Aslında kimsenin cakasını bozmak istemem ama 1929'da Varşova'da basılan Kant'ın "Pratik aklın Eleştiri"siydi.

Benim kaynaklarım: 1) Harvard'daki Widener Kütüphanesi, 2) New York'taki Yino Kütüphanesi, -ki dünyanın en büyük Yidişçe Kütüphanesidir- 3) İbranice Üniversitesi Kü-

* Yidişçe: Almanya ve Kuzey Avrupa'da yaşayan Yahudiler'in konuştuğu Almanca ve başka bir takım dillerle karışmış hurma bir dil-çev-.

tüphanesi. Herkes bu konuda anlaştı. Kimse bunu tartışmıyor. "Etik," Kant'ın "Pratik Aklın Eleştiri"sinden gelir. İki Kant kitabını karıştırmak, bir Tolstoy akademisyeninin "Anna Karenina"dan bir bölüm okuyup, bunu tümüyle "Savaş ve Barış" kitabıyla karıştırmasına benziyor. İnanılmaz aptalca!

Soru – Bu konu üzerinde son bir şey söylemek istiyorum. Wiesel'in savunucuları, dünyadaki soykırımlar hakkında bir şeyler anladıkları için onun gibi insanlara şükran duyuyorlar.

Cevap – Bize bozulmuş, saptırılmış ve açıkça anlamsızlaştırılmış bir Nazi Soykırım'ı armağan ettiği için ve yalnızca ABD ve İsrail'in çıkarlarına uygun soykırımları bizlere hatırlattığı ve diğerlerini unutturduğu için Wiesel'e şükran duyuyoruz.

Soru – Peki bu kişisel saldırıların ana tezinizi bozduğunu düşünmüyor musunuz?

Cevap – Açıkçası bunu laf olsun diye yapmıyorum. Ben tezimi basit olarak üç kısımda ele aldım. Birincisi Soykırım'ın ABD'ye neden 1967'deki Altı Gün Savaşından hemen sonra geldiğini sorguladım. Eğer Soykırım'ın Filistin çatışmasında ideolojik bir silah olduğu konusunda hem fikirseniz ikinci soru bunun nasıl olduğudur. Demek istiyorum ki Soykırım farklı nedenlerle de kullanılıyor. Mesela benim ebeveynlerim bunu Filistinlilerin temel haklarını korumak için kullandı. İkinci kısım Nazi Soykırım'ının nasıl ideolojik olarak belli hedeflerin gerçekleştirilmesi için kullanıldığıyla ilgili. Yeni olan, benim ilk defa yapmam sebebiyle, Soykırım araştırması ve Soykırım edebiyatından ayrı olarak benim "Soykırım çatısı" dediğim şeydir. Bu sonradan uydurma literatürün, ki Daniel Goldhagen'ın "Hitler's Willing Executioners"da buna dahildir, iki dogması vardır: Soykırım'ın benzersizliği ve Yahudi olmayanların Yahudilerden ebediyen irasyonel bir şekilde nefret etmeleri.

Soru – Bu "Soykırım Çatısı" ile "Holokost Komplosu" arasında pek bir fark yok gibi?

Cevap – Neden? Eğer hiçbir tarihi dayanağı olmayan bir dolu hikayeyle ortaya çıkarsanız, size sorarlar, çıkarın ne diye? Bundan kim kâr ediyor? Mesela ondokuzuncu asırda ırklar üzerine oluşturulan literatürü takip ederseniz, söylenenlerin tarihi açıdan, bilimsel açıdan, sanatsal açıdan hiçbir değeri olmadığını göreceksiniz. Bunların sadece belli politik amaçlar için kullanıldığının farkına varırsınız. Bunlar her bağlamda açık sorulardır. Bunlara fikirler sosyolojisi denir.

Soru – Goldhagen'ın kitabının başarısı Avrupa'nın belli kesimlerinin mazoşist suçluluk hissinden mi kaynaklanıyor?

Cevap – Olabilir de olmayabilir de. Ve bunun yanında bu kitap ABD'de en çok satanlar arasında yer aldı ama ABD'nin Soykırım ile hiçbir alakası yoktu. Şimdi zihinsel bir oyun oynayalım. Bir çok insan Goldhagen'ın kitabının başarısının tezinin basitliğinden ileri geldiğini söylüyor. Bütün Almanlar, Hitler'in kendilerine Yahudileri öldürebilmesi için yeşil ışık yakmasını bekleyen anti-semitist canavarlardı. Şimdi Allah aşkına şu tezin bir de tersini ele alalım. Soykırım, Hitler ve adamlarının işiydi ve bütün bir ulus buna mecbur edildi. Bir de kitabın başlığı "Hitler's Unwilling Executioners" olsun. (Hitlerin Gönülsüz Cellatları, çev.-) Kitap aynı başarıyı gösterir miydi? Hayır. Neden? Aslında basit tezi ilgi çekici hale getiren onun işlenme tarzıydı. Her ne kadar kitabı okumak insanda folyo çiğnemek gibi bir his bıraksa da, işlediği tez ideolojik açıdan son derece uyumludur. Bu Cynthia Ozik'in 1973 savaşından sonra söylediğiyle aynıdır [Suriye ve Mısır, İsrail'e saldırdığında]: Neden herkes İsrail'den nefret ediyor? Basit cevap: Çünkü herkes Yahudileri yeryüzünden silmek istiyor.

Soru – Eğer her yerde gizli motifler ararsak ortalığı komplo teorisi götürür.

Cevap – İdeolojik denetim mekanizmaları çok karmaşıktır. Bu, yakın arkadaşım Profesör Naom Chomsky'nin rıza üretme dediği şeydir. Benim bunla işim yok. Kendime şöyle sordum: Eğer bu bir ideolojiyse, kimin çıkarına yarar?

Soru – Sorun bir komplo teorisinin yalanlanamayacağıdır. Her şey ya da hiç bir şey onu desteklemeyebilir.

Cevap – Komplo teorisinde neden bu kadar ısrarcı olduğunuzu anlayamıyorum. Bakın kalıpları gösterdiğiniz, birilerinin yaptıklarının ötesine gittiğiniz zaman hemen komplo teorisi laflarını duymaya başlarsınız! Bence tarih insanların bilinçsizce yapılmış hareketlerinden daha fazlasını söylüyor.

Soru – Bir tarihçisiniz öyle değil mi?

Cevap – Ben pek çok şeyim.

Soru – Eğer bir tarihçiyseniz neden bu konuyla ilgili daha ciddi bir makale yazmadınız? Neden kendi başınıza araştırmadınız? İnsanlarla röportaj vs.....

Cevap – Neden insanlarla röportaj yapayım ki?

Soru – Gerçeği bulmak için.

Cevap – Elan Steinberg onunla röportaj yapmadığım için bir sürü laf ediyor. Neden onla röportaj yapacakmışım? Ben ona dezenformasyonun tanrısı diyorum. Onun bana anlatacak hiç bir şeyi yok. Ben onsuz işimi daha kolay yaparım.

Soru – Sizi bu kitabı yazmaya iten şey neydi?

Cevap – Bu kitap son onbeş yılın yansıması. Annem için tazminat almaya çalışırken, beni Soykırım konusunda rahatsız eden 60 şeyi bir kenara listeledim. Bunlardan birisi "hayatta kalanlar" fikriydi. İlk zamanlarda bir çok Yahudi'nin Alman tazminat yasasından faydalanmak için "hayatta kalanlar" gibi davrandığını biliyordum. Eğer savaş sırasında

S.S.C.B.'de iseniz bu kanunlardan yararlanmaya uygun değilsiniz. İşte bu nedenle insanlar, hiçbir ispatı olmadığından dolayı kağıtlarını kolayca değiştirdiler. Numaraların hepsi Auschwitz'dendi. Başka bir parça tazminattı. Eski antlaşmalara baktım, 50'lerdekilere, Lüksemburg Anlaşmalarına. Alman hükümeti 50 milyar dolar ödeme yaptı. Ve buna ek olarak 1953 ve 1965 arasında *Conference on Jewish Material Claims Against Germany'ye** 10 milyon dolar verdi, ki bu da bugün 1 milyar dolar yapar. Almanlar bu paranın ancak %15'inin kurbanlara gittiğini söylüyor. Bu konuda bir uzman olan Ronald Zweig'e göre bu paranın çoğu Arap dünyasındaki Yahudi topluluklarına ya da İsrail'de Yad Vashem'e gidiyor. Peki bunu neden hayatta kalanlara vermediklerini biliyor musunuz? Çok eğlenceli, onlar artık yeni kurban kalmadığını söylüyor. Onların tüm ihtiyaçları karşılandı. 50'lerde alınan parayı artık kurban kalmadı deyip cebe indirenler, şimdilerde tüm bu ihtiyaç sahibi Soykırım kurbanlarının Almanların paralarını vermemesi nedeniyle açlık içinde zayıf düştüklerini iddia ediyor. Ben bunun çok komik olduğunu düşünüyorum.

Soru – Anneniz savaşın ardından Alman hükümetinden 3500 dolar aldı. Ne oldu?

Cevap – Chase Manhattan Bankası için çalışan bir matematikçi olan annem'e 50'lerde -Yahudi olduğuna inandığım bir doktor tarafından- histerik teşhisi konuldu. Kendisine söylendiğine göre bu hastalık onun Majdanek'deki tecrübelerinden değil, ABD'de yaşadığı uyum sorunundan kaynaklanmıştı. Bu elbetteki kirli bir teşhisti. The Claims Conference, annem gibi alacağı tazmit konusunda haksızlığa uğramış kişilere ödeme yapmak amacıyla kurulmuştu. Onunki gibi vakalar bir toptan ödemeyle düzeltiliyordu. Fakat o, tek kuruş bile alamadı. Sadece sözde önde gelen Yahudi liderler ve hahamlara bir şeyler verdiler. Babam Auschwitz'de yaralanmıştı ve Almanlar tarafından ömür boyu emekli ikramiye-

* Almanya'ya Karşı Yahudi Hakları Mücadelesi Örgütü.

sine bağlanmıştı. Onlar parayı hemen ve çarçabuk verdiler. Hala Trier'den gelen mavi zarfları hatırlıyorum. Babam hayatının sonuna doğru *Alzheimer*'a* yakalandı ve onun koruyucusu/bakıcısı da bendim. Her üç ayda bir Alman konsolosluğuna çekleri almaya gidiyor ve onun hala yaşıyor olduğunu ispatlamaya çalışıyordum. Hayatının sonuna doğru ayda 600 dolar maaş alıyordu ve hayatı boyunca Almanlardan 250.000 dolar para aldı. Konuştuğum tüm hayatta kalanlar bana aynı şeyi söyledi: Biz Alman hükümeti tarafından dağıtılan parayı istiyoruz. Yahudi örgütlerine verileni değil. Düşünüyorum da Soykırım Endüstrisi'nin en harap edici gerçeklerinden biridir bu... Nazi zulmünün kurbanları Yahudi örgütlerine duydukları güvenden daha fazlasını Alman Hükümetine duyuyor.

Soru – Bir yandan Yahudi örgütlerinin çok fazla para istemesinden öte yandan da annenizin para alamamasından yakınıyorsunuz.

Cevap – Bazı insanlar benim kitabımı yanlış yorumlayıp, benim tazminat istemediğimi iddia ediyor. Hayır, valla hayır ben de tazminat istiyorum! Ben her zaman tazminat verilmesine tarafım. Fakat bu tazminat sadece doğru kurbanlara gitmeli, sahte kurbanlara, Yahudi cemaat ve örgütlerine değil.

Soru – Aileniz Soykırımzede. Bu sizi ikinci - nesil Soykırımzede yapmaz mı?

Cevap – Bence böyle bir konsept tiksindirici. Bu, Soykırım'ı bir sonraki neslin arpalığı yapmaktır. Eğer anneme bunu söylemiş olsaydınız, ağzımın ortasına bir tane çakardı! Ve kesinlikle de haklı olurdu!

Soru – Çıplak bir şekilde açıklamasanız da, sadece kamplardan kurtulanlara "Soykırımzede" denmesini öneriyorsunuz. Peki, SSCB'ye kaçan ve geri

---

* Alzheimer, kişinin yaşlanmasıyla birlikte bunaklıktan farklı olarak vücudun bazı fonksiyonlarını yitirmesi ve hafızasını kısmen kaybetmesi sonucu ortaya çıkan bir hastalık.

geldiğinde elinde hiç bir mal varlığı olmayanlar da "Soykırımzede" değil mi?

Cevap – Güzel, öyleyse Filistinlilere de "Soykırımzede" diyelim. Eğer tanımınızı bu kadar geniş ve elastik yaparsanız bu mültecileri de içine alır ki, o zaman da Soykırımzedeler saymakla bitmez.

Soru – Bu gerçek Soykırımzedeler için adil olmaz.

Cevap – Bu adalet meselesi değil. Bir yanda Soykırım'a bir sürü ahlaki anlam yükleyip öte yandan önüne geleni Soykırımzede ilan edemezsin. Savaşı Bay Kissinger gibi Manhattan'ın Yukarı Batı Yakasında geçirmekle Auschwitz'de geçirmek aynı değil.

Soru – Bay Kissinger kendini bir Soykırımzede olarak, tanıtmıyor öyle değil mi?

Cevap – Hitler'in tüm dünya Yahudilerini hedef alması dolayısıyla Israel Singer, hayatta kalan herkes Soykırımzededir diyor. Fakat ben şunu sormak isterim, Bay Kissinger'in politikalarından zarar gören tüm Vietnamlılar için ne demeli? Onlar da mı Soykırımzede? Hayır, hayır onlar için böyle demeyiz. Sizce Vietnamlılar tek kuruş tazminat alabilecekler mi? Unutun bunu, ABD onlardan resmi olarak özür bile dilemez.

Soru – İşi biraz daha ileriye götürüyor ve "Soykırım Endüstri"sinin Soykırım inkarcılarından daha büyük Soykırım inkarcısı olduğunu ileri sürüyorsunuz. Bunu biraz anlatır mısınız?

Cevap – İsrail Hükümetinin verdiği resmi Soykırımzede rakamı bir milyondur. Ya da kesin söylemek gerekirse 960.000. Aynı zamanda Yahudi örgütleri 90'ların başından beri her ay ortalama 10.000'inin öldüğünü iddia ediyor. Bu da demek oluyor ki 1990 yılında 2 milyon Soykırımzede vardı. 1990'da ise İkinci Dünya Savaşından beri yaşayanların

ancak çeyreğinin hayatta olması mümkündü. Bu da demektir ki Mayıs 1945'te 8 milyon kişiydiler. Oysa Nazilerin işgal ettikleri Avrupa'daki tüm Yahudilerin toplamı 8 milyondan azdı. Eğer bu rakamlar doğruysa Soykırım olmadı. Annemin de dediği gibi, eğer ben Soykırımzedeyim diyen herkes gerçekten Soykırımzedeyse, Hitler kimi öldürdü?

Soru – 1998'de İsviçre bankaları, işlem görmeyen Yahudi hesaplarıyla ilgili olarak Yahudi örgütlerine 1.25 milyar dolar tazmin etti. Paralarını geri almalılar mı?

Cevap – Dava, World Jewish Restitution Organisation yerine Claims Resolution Turbinal tarafından ele alınmalıydı. Onlar iddiaları takip edebilir ve parayı hak sahiplerine dağıtabilirlerdi. Bu arada kimse kitaptaki en enteresan göndermeye dikkat etmemiş: ABD'deki bankalardaki Yahudi hesapları da savaştan beri işlem görmüyor. Bu Volcker Raporu'nun ikinci sayfasında. [1999'da İsviçre'de 500 milyon dolarlık banka hesap denetim raporu çıktı.] Bunun miktarı 6 milyon, ki sadece 500.000 doları ödenecek. Bir başka deyişle Amerikalıların sicili İsviçrelilerden çok daha kötü. Görüşmelerdeki Amerika delege Seymaur Rubin de bunu Beyaz Saray Bankacılık Heyetine teyit etti. Hiç bir yerde tek kelimelik kaydı tutulmamış. Tek bir kelime bile.

Soru – Amerikan bankaları bu işin ne kadar içinde?

Cevap – Kimse bilmiyor. Bizim de İsviçrelilerin yaptığı gibi 500 milyon dolarlık araştırma raporu yapmamız lazım. Bunu asla yapacağımızı sanmıyorum. Biz, Münih'e giden en yavaş tekneyi seçeriz.

Soru – Siz Polonya da yaşamış 3.5 milyon Yahudinin sahip olduğu mülkiyetle ilgili iddialara muhalefet ettiniz. Sizin aileniz Polonyalı. Bundan siz de biraz para alabilirsiniz.

Cevap – Hayır! Bizde böyle şeyler olmaz. Biz para istemiyoruz. Annemin babasının bir küçük tütüncü dükkanı ve babamın babasının da küçük bir kereste fabrikası vardı. Yahudi örgütleri benim dedelerimin mülkiyetini bize sormadan geri istiyor. Biz buna onay vermedik! Bu resmen mezar soyuculuk! Ben: "Yeter artık" dedim. Amerikalı Yahudi toplumu yeteri kadar zengin. Polonyalı köylüleri topraklarından, Polonyalı kiracıları evlerinden ve Polonyalı hastaları hastahanelerden çıkarmalarına gerek yok. Zaten yiyemeyecekleri kadar çok paraları var. Bay Bronfman, Seagram'ı tam 27 milyar dolara sattı. Bu müthiş bir rakam. Polonyalıları daha da fakirleştirmenin bir anlamı yok.

Soru – Diyelim ki dedenizin kereste fabrikası fakir bir köylünün değil de servet sahibi eski bir Komünist teşkilatçının? Yine de bir şey değişmez mi? İlgilenmez misiniz?

Cevap – Farketmez.

Soru – Hiç Auschwitz'de bulundunuz mu?

Cevap – Hayır. Soykırımla birlikte 40 senedir yaşıyorum. Bu kadarı kafi. Dahasına ihtiyacım yok. Ben oraya gidip gaz odalarında yatmak isteyen ikinci nesilden biri değilim.

Soru – "Schindler'in Listesi"ni seyrettiniz mi?

Cevap – I never had the nerves. Bu tarz filmlerin bazılarını seyretmeye çalıştım. Önce "Sophie'nin Seçimi'yle" başladım. 40 dakika sonra salonu terk ettim. Bayağı olduğunu düşündüm. Cloude Lanzmann'ın "Shoah"ını görmedim ama ebeveynlerim görmüş ve her ikisi de çok sevmişler.

Soru – Kitabınızı her ikisi de 1995'de ölen ebeveynlerinizin mirasını korumak için yazdınız. Onu görseydiler, beğenirler miydi?

Cevap – Annem hayatta tanıdığım en akıllı insanlardan biriydi. Onun hikmetini kitaba çok iyi yansıttım. Bu nedenle

onun beğeneceğini düşünüyorum. Babamın ne yapacağını bilmiyorum. O bu konuda pek konuşmazdı. Belki de bir çok Soykırımzede gibi ebeveynlerimin de, benim İsrail ile ilgili düşüncelerimi anlamalarında bazı zorluklar çıkabilirdi ki, bu zaten anlaşılır bir mesele.

Soru – Kitabınızın yanlış ellerde sizin savunduğunuz davanın karşısında kullanılabileceğini hiç düşünmediniz mi?

Cevap – Bunu düşündüm. Kitaptan dolayı bazı sorunların çıkabileceğinin de farkındayım. Bir ahlaki denge tutturmalıydım. Kendime şöyle sordum: Soykırım inkarcıları mı? Gerçekten de yapmak istediğim her ikisini de silahsız bırakmaktı.

Soru – Soykırım inkarcılarını nasıl silahsız bırakmış olabilirsiniz ki? Şimdilerde onlar "size demiştik ya" diyorlar.

Cevap – Eğer [Biritanyalı Soykırım inkarcısı] David Irving "Hergün yeni bir Soykırımzede doğuyor" diyorsa, bunu diyebilir çünkü Soykırım endüstrisindeki rakamlar bunu doğruluyor. İnkarcılarla mücadele etmek için tarihin kaydettiği doğru rakamları kullanın. Soykırım'dan ders çıkarmamızın tek yolu tarihsel soruşturmanın akılcı amacını yeniden yapılandırmak ve bunu yapabilmemizin tek yolu da Soykırım Endüstrisini iş dünyasının dışına çıkarmaktır.

Raul Hilberg Röpörtajı

The Destruction of The European Jews (Avrupalı Yahidiler'in İmhası) isimli klasik kitabın yazarı Raul Hilberg, Nazi Soykırımı konusunda dünyanın önde gelen otoritesidir. Brezilyalı gazeteci Carlos Haag'ın kendisine Soykırım Endüstrisi hakkında sorduğu bir soruya şöyle cevap verir:

Bu gün O (Finkelstein) olması gerektiği kadar popüler değil ve büyük bir ihtimalle de kitabı betseller olmayacak fakat kısacası bu kitapta yazılanlar tamamlanmamış olsa bile doğrudur. Başlık üzerine yazılmış derinlikli bir çalışmadan çok gazeteci haberi olan bu kitabın daha da uzun olması gerekir. Soykırım'ın Filistinlilere karşı Yahudileri korumakta kullanıldığını söylemek yeni bir şey değildir, fakat bizler bunun İsrail'in yaratılışında nedenli önemli bir rol oynadığını biliyoruz. Bununla birlikte, bunu topluma hatırlatmak yine de gerekli olabilir. O ayrıca ABD'de kimsenin bu konu hakkında konuşmadığını söylerken de haklıdır: 1968'de çok tanınmış bir yerel ansiklopedi bana Soykırım hakkında bir makale yazmamı istedi ve onlar sadece Dachau ve Buchenwald hakkında konuşmamı talep etti çünkü Auschwitz ile ilgilenmiyorlardı, bu başlıklar sansürlendi. İnsanların Soykırımzedelerin sayısını arttırdığı ve konseptin yanlış tanımlandığı - bu rakamlar sadece kamplardan kurtulanları yansıtmıyor- konusunda onla aynı fikirdeyim ve şu da bir gerçek ki talep edilen tazminat bir hayli abartılı. Bu işleyişte kökten yanlış giden bir durumsa, böyle bir meselede para kazanma araç haline gelmesidir ve şunuda itiraf etmeliyim ki, İsviçre bankaları meselesinin tamamı sinir bozucu. Amerikalı-Yahudi toplumu son derece müreffeh ve onların İsviçre'den para talep etmeleri için de bir neden yok. Bu bana çok edepsizce geliyor.

VALOR (Brezilya), 4 Ağustos 2000

Bu röportaj Robert Antonini tarafından İsviçre Ulusal Radyosu (SBC - SSR) için 31 Ağustos 2000'de yapılmıştır.

Röpörtajdan bazı pasajlar:

Soru – Profesör Hilberg, siz Soykırım konusunda dünyanın önde gelen tarihçilerindensiniz. Kitabınız "The Destruction of the European Jews" (Avrupa Yahudilerinin imha edilişi, -çev.) herkes tarafından bir baş yapıt olarak kabul ediliyor. İşte bu nedenle sizin Profesör Finkelstein'ın tartışmalı kitabı üzerindeki görüşleriniz son derece önem kazanıyor.

Raul Hilberg: Dürüst olmak gerekirse biraz daha uzun olmasını isterdim. Çok kısa bir kitap. Çok faydalı fakat konu hakkında bilgisi olmayanlar için okuması zor bir kitap.

Soru – Profesör Hilberg. Profesör Finkelstein'ın Amerikalı Yahudi örgütleri ve bazı toplu dava avukatlarının "hadi yine birini ölmüş varsayalım" dercesine Avrupa'dan "para sızdırdıkları" fikrine katılıyor musunuz?

Cevap – Onun söylediğini tasdik ediyorum çünkü ben de benzeri şeyleri bir çok kez söyledim ve World Jewish Congress ve diğer bazı örgütlerin yöntemleri ya da bunlarla ittifak kuran insanları gördükçe onlardan iğrendim. Onlara katılmadım. Tamamen Finkelstein'e katılıyorum.

Soru – Bu kitabın tehlikeli olabileceğine ve bazı anti-semitist aşırılar ve anti-semitist amaçlar güden neo-Nazi grupları tarafından kullanılabileceğini düşünmüyor musunuz?

Cevap – Doğrusu bu şekilde kullanılacak olsa bile, iş doğruyu söylemeye geldiğinde, bu açıkça söylenmeli, sonuçlarının arzu ettiğimiz gibi olup olmayacağına bakılmamalıdır. Gerçek şu ki biz şimdi bir hattı geçtik, taktik olarak değerlendiremeyeceğim hareketler gördük ve ayrıca iddialara karışan

paranın miktarı sadece İsviçre bankaları değil fakat artık genişleyerek başka meselelere de bulaşıyor.

Berliner Zeitung, 4 Eylül 2000

Hilberg'in Eva Schweitzer ile yaptığı röpörtaj. Metin Almanca'dan çevrilmiştir.

Soru – Norman Finkelstein ABD Yahudi kurumlarını, özelde de Yahudi Hakları Örgütü (JJC)'ı "ihtiyaç sahibi Soykırımzedeler" adına para sızdırmakla suçluyor. Bu eleştiri diğerleri tarafından da paylaşılıyor mu?

Cevap – Finkelstein Yahudi kurumlarını dışardan birisi olarak eleştiriyor. Bununla birlikte tazminat ödemelerine muhalefet eden muhafazakar Yahudiler de var ve örneğin Amerika Yahudi Komitesi'nin periyodik yayını *Commentary*'de olduğu gibi, alınan paranın Soykırımzedeler'e dağıtılmadığı yönünde başka eleştiriler de var. Eylül 2000'de Gabriel Schoenfeld tazminatlarla ilgili yaşananları "büyüyen skandal" şeklinde değerlendirdi.

Soru – Fakat Finkelstein'ın kendisi ABD'de adam yerine konmuyor.

Cevap – Evet insanlar ona karşı cephe aldı çünkü o İsrail'den sürülen Filistinlilerle Yahudilerin durumunu kıyasladı. Amerikalı Yahudiler buna katlanamazlar. Buna ek olarak *A Nation On Trial** (Ruth Bettina Birn ile birlikte) isimli bir kitap yazdı ve bu kitapta Daniel Goldhagen'ın "Hitler'in Gönüllü Cellatları" isimli kitabı, eleştirildi. Goldhagen, ABD'de çok popüler, her ne kadar akademik seviyesi 1946'da kalmış olsa da. Fakat Goldhagen, Avrupa'daki tüm devlet ve örgüt tiplerine yönelik Yahudilerin öfkesini iyi kullandı.

* Sınanan bir ulus: Filistin

Soru – Fakat Amerikalı Yahudilerin bugünkü durumuyla geçmişte Yahudiler'in Avrupa'daki durumu birbiriyle kıyaslanamaz.

Cevap – Bu doğru. Amerikalı Yahudi cemaati dünyadaki en zengin ve en başarılı cemaattir. Zaten daha on sene önce 18 tane dolar milyarderi vardı ki bugün bu sayı çok daha fazla. Bunlardan biri WJC'nin başkanı Edgar Bonfman olup Seagrams adlı şirketin büyük ortaklarındandır. Bu insanlar Soykırımzedelerin sorunlarına/yoksulluğuna bir haftada son verebilir.

Soru – Amerika da Soykırım'ın önemi nedir?

Cevap – ABD'de bir çok entellektüel Soykırım üniversitelerde ya da müzelerde mevki kazanmak için kullanıyor. Alman kültürü üzerinde uzmanlaşmış Amerikalı akademisyenlerin derneği *The German Studies Association* (Alman Araştırma Derneği) on yıllardır çalışmalarını devam ettirmektedir. Fakat öğrenciler savaş sonrası Almanya ile ilgilenmezdi. Bundan 15-20 sene önce Soykırım başlığının keşfedilmesinin ardından dernek büyümeye başladı. Bugün ABD'de Soykırım üzerine çalışmalar yapan yüzlerce dernek var. Ve akademisyenler bir kürsü elde etmek ya da kitap basmak istediklerinde, en iyi iş yapan konu olarak Soykırım"ı buluyorlar. Aynı şey gazeteler için de geçerli. Ben "Deutche Welle"yi dinlerken [Almanca bir radyo] karşımda New York Times'da okuduğumdan tamamen farklı bir Almanya buluyorum.

Soru – Finkelstein, İsviçre bankalarına karşı verilen mücadelenin de ABD'nin kasasına para aktarmak için olduğunu söylüyor.

Cevap – Dünya Yahudi Kongresi'nin İsviçre bankalarına karşı hareketi aslında Amerikan ve Avrupa kültürü arasındaki bir çatışmadır. Avrupa'da İsviçre davası gibi hukuki mücadelelerin verildiği bilinmemektedir. Fakat ABD'de tütün endüstrisinde olduğu gibi, bu tarz davalar alışıldıktır. Dünya Ya-

hudi Kongresi'nin avukatları "İsviçre bankalarına eğer 20 milyar dolar ödeme yapmazsanız ABD'de iş yapma imkanınız kalmaz" dedi. ABD'de herkes bunun içsel bir tehdit olduğunu bilir, fakat İsviçreliler bunu duyduklarında şok oldular.

Soru – Fakat Soykırım mağdurlarına ait işlem görmeyen hesaplar var.

Cevap – Fakat 20 milyar dolar değerinde değil. 1930'larda Yahudiler fakirdi. Bir çok aile orta sınıfta yer alıyordu. Bizim Avusturya'da banka hesabımız yoktu, sadece İsviçre'de vardı. İşlem görmeyen hesapların çoğunda bir kaç bin frank para vardı. Gerçekten zengin Yahudiler yurtdışına kaçabilirdi ya da onların mirasçıları çoktan paralarının peşine takılmıştı.

Soru – Bunlar sorunu aydınlatacağı varsayılan Volcker heyetinin bulguları değil miydi?

Cevap – İşlem görmeyen Yahudi hesaplarındaki miktar aşağı yukarı İsviçre tarafından ödenen 1.25 milyar dolar kadardır. Ve soruşturmanın kendisi de en az 250 milyon dolar tutup avukatları ve hesap sahiplerini zengin etmiştir. Fakat Volcker raporu basıldıktan sonra İsviçrelilerin çıkıp çok ödeme yaptık demesi çok ayıp olurdu. Ben o zamanlar üç gazeteye -Weltwoche (İsviçre), Forum (Austria) ve Haaretz (İsrail)- bunun bir şantaj olduğunu söyledim. İddia sahiplerinden oluşan koalisyon beni susturmaya çalışmadı. Onlar böylesi bir kavgada kaybetmekten korkuyordu.

Soru – Fakat Finkelstein'ın iddiası İsviçre bankalarının ödemiş olduğu paranın yarısının hesap sahiplerine gitmediğidir.

Cevap – Yargıcın paranın dağıtımıyla ilgili bir karar vermesi uzun zaman alır. Paranın bir kısmı hesap sahiplerine ve onların mirasçılarına gitmelidir: paranın bir kısmı İsviçre de, hesabı olan ya da İsviçre'de yatırım yapmış şirketlerde çalıştırılmış köle işçilere ve bir kısmı da sınırdan geri çevrilmişlere. Bunu detaylarıyla tanımlamak zordur.

Soru – Peki örgütlere ne kalıyor?

Cevap – Bankalarla yapılan anlaşmaya göre Yahudi örgütlerine ve onların kendi projelerine hiçbir şey gitmeyecek, ama onlar şimdiden eğitim ve hayır amaçlı projelerine para aktarmak için sıraya girdiler bile.

Soru – Neden Soykırımzedelerin hesaplarının bulunduğu Amerikan bankaları için de benzer ölçütler kullanılmıyor?

Cevap – Bu yeni başladı. Ayrıca İsrail bankalarına karşı da davalar var. Fakat sonuçta İsviçre bankalarından talep edilenden çok daha küçük meblağlar için.

Soru – Neden bu talepler ve bunun gibi köle işçilere yönelik tazminat talepleri bu kadar geç bir tarihte edildi?

Cevap – Soğuk savaş boyunca ABD, müttefiklerini hesaba katmak zorundaydı. Bunun gibi bu güne kadar Nazilerle Türklerin işbirliğine yönelik hiçbir soruşturma açılmadı, çünkü Türkiye, İsrail ve ABD için önemli bir müttefiktir. Fakat Avrupa'da Yahudi örgütleri artık ABD'nin güvenliğini tehlikeye atmadan para toplayabilirler. Ben şahsen Dünya Yahudi Kongresi'nin neden Hitler dahil önde gelen SS ve Nazi liderlerinin Avusturyalı olmasına rağmen, Avusturya'ya hemen hemen hiç baskı yapmadığını merak ediyorum.

Soru – Sizce bunun nedeni ne olabilir?

Cevap – Savaştan sonra ABD, Rusya'yı Avusturya'dan geri çekilmeye mecbur etmek istedi ve Ruslar da Avusturyanın tarafsız kalmasını, böylece Avusturya'daki kurbanların statüsü konusunda her iki tarafın da işine gelen bir durum belirdi. Daha sonra her ne kadar Avusturya'ya giren sermaye, Almanya'nın ki kadar yüksek olsa da, Avusturya fakirlikten şikayet etmeye başladı. Ve en önemlisi Avusturya'nın Halkla İlişkiler (PR) mekanizması daha iyi çalışıyor. Avusturya'da Amerikalılar'ın sevdiği opera baloları, emperyal kale,

Mozart Kugeln [bir çikolata çeşidi] var. Avusturya'nın ABD'ye çok az ihracatı ve ABD'den çok az ithalatı var ve böylece bu şantaj onlara işlemiyor. Bu arada Avusturya'da Yahudi mülkiyetinin ne olduğunu araştırmak için bir heyet kurdular. Eski başbakan Victor Klima benden bu heyete katılmamı rica etti. Babam Birinci Dünya Savaşında Avusturya için çarpışmıştı ve 1939'da burdan kapı dışarı edildi. Savaştan sonra ona tazminat olarak ayda 10 dolar teklif ettiler. Bu nedenle Klima'ya "teşekkür ederim ama bu beni hasta ediyor" dedim.

Soru – Bir başka sorun da tazminat talebi için temel teşkil eden Soykırımzede sayısı.

Cevap – İlk önce kimin Soykırımzede olarak sayılması gerektiği bir sorundur. Auschwitz'deki biri ile ormanda saklanan biri aynı sayılmaktadır. Fakat Paris te bir apartmanda sorunsuz yaşayan ya da Yahudi olmayan biriyle evli olan da aynı sayılmalı mı? Ya da ABD'ye göç etmiş birisi? Ben böyle olmaması gerektiğini düşünüyorum.

Soru – Görüşmelerin son turunda Yahudi köle işçiler ana meseleydi. Dünya Yahudi Hakları Örgütü 40.000 köle işçinin toplama kamplarından kurtulduğunu ve 300.000'nin de Doğu Avrupa'daki kamplarda olduğunu ileri sürdü ve sizin kitabınıza atıfta bulundu.

Cevap – Ben hiç bir zaman böyle rakamlar vermedim. 1945'te bir çok Yahudi bir kamptan ötekine götürüldü. Bergen-belsen ve Mauthousen gibi farklı kamplar ya da Oskar Shindler'in kendi Yahudilerini sakladığı Grinlitz gibi küçük kamplar vardı. Bu nedenle medyaya kesin rakamlar vermek yanlış olur.

Soru – Bir keresinde Soykırım çalışmalarının kalitesiz olduğunu belirtmiştiniz.

Cevap – Bu doğru, özellikle de, birçok elit üniversite için. İşte ancak bu nedenden dolayı Goldenhagen, Har-

vard'dan siyaset bilimi dalında doktor ünvanı aldı. Onun çalışmasını kontrol edecek birisi yoktu fakültede.

Soru – Almanya'daki Yahudi cemaatinin üyelerinden Solomon Korn -ki kendisi Dünya Yahudi Hakları Örgütü'nün bir üyesidir- sorunun Finkelstein'ın tezlerinde değil, bu tezlerin Almanya'daki tartışılma biçiminde olduğunu söylüyor.

Cevap – Almanya'da bir tabu var. Almanlar Yahudiler'e saldırmamalıdır. İşte bu nedenle bir Yahudi'nin başka Yahudi'ye saldırması bu kadar öne çıktı. Fakat bu tabu yıkıldığında Almanya istediği gibi düşüncelerini açığa vuracaktır.

Ek: V

KOMPLO ÜRETMEK YA DA TABULARI YIKMAK?

(Almanyada bana yönelik yapılan eleştirilere bir cevap) "İlk olarak Sueddeutsche Zeitung'da basıldı."

Bana yönelik eleştiriler ana hatlarıyla, Soykırım Endüstrisi'nde, benim komplo teorileri üreterek anti-semitizmi kışkırttığım yönündedir. Bu suçlamayı doğrudan cevaplamadan önce bir gözlemde bulunmak istiyorum. Her ne kadar komplo teorilerinin değeri marjinalse de bu demek değildir ki gerçek dünyada bireyler ve kurumlar stratejiler geliştirmez, planlar yapmaz. Bunun aksine inanmak dünyevi meseleleri saptıran bir çok komplo teorisine inanmaktan daha akıllıca değildir. Frances Stonor Sounders'in *"Who Paid the Piper? The CIA and the Cultural Cold War"*[1] (Masrafı Kim Yüklendi? CIA ve Kültürel Soğuk Savaş) isimli çalışmasını düşünün. Saunders merkez politikaların sağ ve sol ucundaki tüm kültürel ikonların Merkezi Haberalma Teşkilatı (CIA) tarafından parayla desteklendiğini belgeler. Doğrusu, Sosyalist gerçekçiliğe karşı "özgür bir dünya" için kuramsal ifadecilik bile CIA'nın işidir. 1950'lerde birinin Jackson Pollck'u CIA ajanlığıyla suçladığını hayal edin. O hemen bir komplo teoricisi olarak damgalanır. Ama daha sonra aslında haklı olduğu ortaya çıkar.

1. Frances Stonor Sawnders "Who Paid the Piper? (Londra 1999) Bakınız bölüm 16.

Soykırım Endüstrisi'ne iki tane komplo teorisi atfediliyor: a) Ben, Yahudi elitlerin Soykırım'ı Haziran 1967 savaşından sonra Amerikan hayatının merkezine, İsrail'e yönelik tepkileri ortadan kaldırmak amacıyla soktuğunu ileri sürüyorum ve b) Soykırım Endüstrisinin, Clinton Yönetimiyle uyumlu çalışarak hem Avrupa ülkelerinden, hem de Nazi zulmünün gerçek Yahudi kurbanlarından "çifte para sızdırma" olayında uyumlu bir şekilde çalıştığını iddia ediyorum. Her iddiaya sırasıyla değineceğim.

Profesör Ulrcih Herbert hem Soykırım'ın Amerikan hayatında 1960'ların sonlarına doğru ortaya çıkmasını hem de onun çıkışının Haziran 1967 savaşıyla ilişkilendirilmesini reddediyor. Şuna vurgu yapmak istiyorum ki bu iddialara Herbert dışında karşı çıkan herhangi bir akademisyen yoktur. İngiliz tarihçi Geoff Eley'in dediği gibi "altmışların sonlarına doğru ilk defa "Soykırım" terimi kitaplarda ve makalelerde büyük harflerle yazılmış olması ve belirgin başlıklar olarak ortaya çıkması" üzerinde bir konsensüs vardır.[2] Belirgin bir ayraç olması için Meclis Kütüphanesinin Eylül 1968'de "Soykırım, Yahudi (1939-1945) isimli bir kategori oluşturduğu ve bu konu hakkındaki malzemenin bundan önce "Dünya Savaşı, 1939-1945, Yahudiler" şeklinde sınflandırılmış olması verilebilir.[3] Bu gelişmenin Haziran 1967 savaşından sonra teşvik edildiğini tartışmak da bir o kadar anlamsızdır. Anlaşıldığı kadarıyla Herbert tartışılan terimleri anlayamamış görünüyor. Soru Soykırım'ın Amerikan yaşamında ne zaman ortaya çıktığı değil, neden ortaya çıktığıdır? Bu konudaki genel kabül, Haziran 1967 savaşının Yahudilerdeki Soykırım anılarını canlandırdığıdır. Ben çok daha geniş deliller göstererek genel görüşün yanlışlığını gösteriyor ve bunun nedeninin İsrail'in, ABD ile olan yeni stratejik ittifakının korunması olduğunu kanıtlıyorum.

2. Geof Elley, "Holocast History" Londra Kitap Eleştirileri, 3-16, Mart 1982.
3. John Petrie, "The Secular Word HOLOCAUST: Scholorly myths, history and 20th century meanings" Genocide Resarch Dergisi (2000) 2 (1), sayfa 48-49

Ayrıca Herbert, Soykırım'ın Amerikan yaşamında İsrail'i desteklemek için bir araç haline getirilmiş olduğuna karşı çıkarak önde gelen İsrail Soykırım'ı tarihçilerinin İsrail'in işgal politikasının en acımasız eleştirmenleri olduğunu ileri sürüyor. Böylesi iddialar (ki Herbert'in makalesinde bunlardan bir dolu var) bu başlıklar hakkında bilgi sahibi olanlara saç baş yoldurur. Ben, Soykırım iddialarının -Soykırım kategorik olarak biricik bir olaydır, Soykırım binlerce yıldır Yahudi olmayanların Yahudilere beslediği nefreti gösterir vb. akademik değeri olmadığını fakat daha çok politik kazanımlar için kullanıldığını gösterdim. Profesör Sznaider, Soykırım'ın biricik bir olay olduğunu fakat gelecekteki soykırımlar için önemli bir işaret olduğunu ifade ediyor. İddiasını cilalamak için hem Soykırım'ın biricikliğini savunur hem de potensiyel soykırımların önlenmesini savunan Elie Wiesel'den alıntılar yapar. Fakat şu bir gerçek ki Wiesel'in Soykırım yakarışları ABD politikalarına hizmet ederken ABD devlet terörünün kurbanlarına faydası dokunmaz. Aslında Wiesel 1975 sonrası Kamboçya'sındaki Kızıl Khmerler yönetimi altındaki Soykırım'ı görmekte ama 1975 öncesi ABD bombalarıyla inleyen Kamboçya'daki Soykırım'ı es geçmektedir. Guetemala'da Maya Yerlilerine karşı yapılan soykırımı, Wiesel kişisel olarak bile kınamayı reddetmiştir. Profesör Maieer, Soykırım literatürüne dayanarak Soykırım'ın Yahudi olmayanların Yahudi düşmanlığını gösterdiği dogmasını reddeder. Yine de siyonist doktorinin onayladığı Soykırım literatürü, Hannah Arendt'in deyişiyle "Yahudilerin ve Yahudi olmayanların ilişkilerini her yerde ve her zaman yöneten sonsuz bir anti-semitizm" olduğunu söyler.[4] Bu bakış açısına göre Soykırım "verili, doğal bir yasa gibi ele alınabilir... Eğer Tanrı tarafından emredilmediyse, bu en azından tarihsel açıdan kaçınılmaz bir olaydı" (tarihçi Ömer Bartov).[5] Profesör Mer-

4. Hannah Arendt, The Jew as Pariah, editör, Rantt Feldman (New York: 1978), sayfa 141.
5. Ömer Bartov, Murder in Out Midst (New York: 1996), sayfa 60.

cia Pally, Soykırım tartışmalarındaki temel hiziplerin Wiesel ve Goldhagen gibi "köktencilerin" ve bunun karşısındaki benim gibi "içerikçilerin" olduğunu düşünmektedir. Bu ayrımlar aydınlattıklarından daha fazlasını karanlığa gömmektedir. Benim görüşüme göre buradaki iki hizipten biri gerçek Soykırım akademisyenleri (Hilberg, Browning, Henry Friedlander ve Herbert gibileri) ve politik çıkar kovalayan, dogmatik Soykırım endüstrisi takımıdır.[6]

Soykırım'ın ideolojik amaçlar uğruna sömürülmesinin ötesinde, Soykırım endüstrisi kaba bir şekilde gerçek ve hayali eleştirileri hedef almıştır. İsrail ve Güney Afrika istihbaratıyla işbirliği yapan Bnai Brith Anti-Defamation League (ADL) (Bnai Brith iftira - Karşıtı Birlik isimli Yahudi Örgütü ABD'deki en eski Yahudi Lobisidir. çev.-) Noam Chomsky gibi Amerikalı aydınlara yönelik kabarık dosyalar ortaya atmakta ve American Civil Liberties Union (Amerikan Sivil Özgürlük Birliği) gibi yüzlerce saygın ABD örgütüne sızmaktadır.[7] Benim "anti-siyonist duruşumdan" rahatsız olan ADL, son kitabım *A Nation on Trial: The Goldhagen Thesis end The Historical Truth*'un basımını engellemeye çalıştı. Benim yayıncım direniş gösterdiği zaman bu sefer de baskılar yardımcı yazar Ruth Bettina Birn'e yöneldi. *Canadian Jewish Congress* (Kanadalı Yahudiler Örgütü) destekli bir raporda Kanada Adalet Bakanlığı Savaş Suçları ve İnsanlık Karşıtı Suçlar Bölümünün baş tarihçisi Birn'ü, "hain ırkın üyesi" ilan etti. (Birn bir Almandır). Birn kamuoyu önünde bu kafa kol taktiklerini protesto ettiği zaman CJC tarafından "anti-semitizm" ile suçlandı.[8]

Profesör Pally Soykırım Endüstrisi'nin "ABD'de skandallaşan eleştirilerle karşılandığı" değerlendirmesi yapıyor,

6. Bu konu için Norman G. Finkel, stein ve R.B. Birn, A Nation on Trial (New York: 1998) sayfa 87.
7. Robert I Friedman, The Anti-Defamation League Spying on You, Village Voice (11 Mayıs 1993).
8. Soykırım Endüstrisi sayfa 65-67, Jewish Post and News (4 Şubat 1998).

Gerçekten de kitap, Avrupada'da ilk sayfa haberiyken, ABD medyası tarafından görülmedi bile.[9] Jakob Helilburn bu kayıtsızlık dolu Amerikalı sessizliğine güvenmektedir Benzeri bir şekilde Princeton'dan Profesör Anson Robinbach bir Avusturya gazetesine ABD'de kitaba karşı ilgi gösterilmediğini, çünkü kitabın orjinal olmadığını belirtti.[10] Bunlar anlamsız açıklamalardır. Çünkü ABD'de Soykırım üzerine olan herşeyin (ki bunlara Soykırım yemek kitabı da dahildir) geniş bir tanıtımı yapılır.

Ayrıca benim Soykırım tazminatlarıyla ilgli makalemin de komplo teorisi olduğu iddia edilmektedir. Öncelikle bir yanlış anlamayı aydınlatmak istiyorum. Ben Nazi zulmünün kurbanlarının maddi tazminat almasını destekliyorum. Aksi taktirde başka merakım olurdu. Bütün bunlardan sonra annemin alacağı tazminatı güvence altında tutmak için yıllarca çalıştım. İnsanlar neden katı bir solcu olan benim İsviçre Bankalarını savunduğumu merak ediyor. Doğrusu Bretch' in "Banka sahibi olmak varken banka soymanın anlamı ne?" vecizesini sahipleniyorum. Fakat benim kitaptaki kaygım İsviçreli bankerler ya da Alman sanayiciler değil. Ben daha çok bir tarihi kaydın entegrasyonu ve Yahudi halkının şehitliğini orjinal anlamına çeviriyorum. Ben Soykırım Endüstrisinin tarihi yozlaştırmasından ve hatıratını bir sömürü aracı olarak kullanmasından esef duyuyorum.

Komplo teorisi ürettiğimin iddia edilmesiyse gerçeklerden rahatsızlık duyanların işidir. Amerikalı Yahudi örgütlerinin Soykırım tazminatlarını koparabilmek için Başkan Clinton'dan Hazine Bakanı Stuart Eizenstat'a kadar ABD hükümetinin her seviyesinde, bir çok Federal teşkilatta ve Kongre heyetinde, birçok eyalet ve yerel yönetimde ve bunun gibi ABD'nin önde gelen medyasında ve birçok önde gelen

9. Eva Schweitzer "Auf der schwarzen histe", Berliner Zeitung (28 Ağustos 2000).
10. Michael Freund Applaj von richtiger une falscher Seite" Der Standard'da, (24 Ağustos 2000).

avukat nezdinde Koro halinde bitmez tükenmez kampanyalar sürdürdüğü tartışma götürmez bir gerçektir. Daha da ötesi berbat siciline rağmen ABD hükümetinden Avrupa'yı geçmişte yaptığı yanlışlar için sıkıştırmasını istemek iki yüzlülüğün en büyüğüdür. Avusturya ile yapılan görüşmeler sırasında Eizenstat "mülkiyetin geri verilmesi ABD için öncelikli meseledir" dedi.[11] Bu şüphesiz Amerikalı Yerliler için bir süpriz olacaktır, Filistinli mültecileri ima bile etmiyorum. Vietnam'da Amerika ile ilgili temel tartışma, "bunlar bize yaptıklarına ne zaman sahip çıkacaklar" tarzındadır. Profesör Maies, İsviçrililerin, Soykırım dönemi Yahudilerinin hesaplarına sahip çıkmadığı için Amerika'nın öfkesine maruz kaldığını belirtiyor. Yine bu konu hakkında önde gelen uzmanlardan Seymour Rubin ABD'nin sicilinin bu konuda İsviçre'den çok daha kötü olduğunu ileri sürüyor: "ABD, mirasçısı olmayan değerleri ortaya çıkarmak için çok kısıtlı bir çaba ortaya koydu ve sadece, Volcker soruşturmasından önce İsviçre bankalarının 32 milyon dolar olarak belirttiği miktarın 500 bin dolarını kullanabilir yaptı"[12] Maies bu kritik noktaya kör kalır.

Alman tazminat anlaşmaları konusunda bana yönelik çeşitli eleştiriler oldu. Ben, Alman hükümetinin Nazi Zulmünün Yahudi kurbanları için ayırdığı fonların Yahudi Halkları Örgütü tarafından kendine haksız bir şekilde mal edildiğini belgeledim. *Frankfurter Rundschau*'dan Peter Longerich benim bu tezime Örgütün basın açıklamasıyla cevap verdi.[13] Aslında bir akademisyenden daha iyisi beklenir. Herbert sorunun ancak mahkemede çözüleceğini ileri sürdü. Yine de Ronald Zweig 1987'de Örgüt'ün resmi tarihini yayınladığı zaman açıkça "tazminat fonlarının Almanya ile yapılan anlaşmadaki resmi geri verilme fonuna rağmen" Örgüt Arap dünyasında ve her yerde bu parayı projelerine aktardı demiş-

11. "Eizenstat Remarks at Austrian Nazi Slave Labor Fund Conference" (17 Mayıs 2000).
12. Soykırım Endüstrisi, sayfa, 115-17.
13. Peter Longerich "Ein Mann sieth rot" Frankfurter Rundschau (22 Ağustos 2000).

ti.[14] Peki Alman dergisi Der Spiegel'in sorumluluğu benim hayatımı araştırmak yerine bu iddialar üzerinde durmak olmalı değil miydi?

Ayrıca Örgüt Almanya ile yapılan son mülakatta Yahudi köle işçilerin sayısını şişirdi. Köle işçiler konusunda akademisyenlerin verdiği rakamlar 50 binden (Leonard Dinnerstein) 100 bine kadar (Henry Friedlander) değişmekteyken örgüt bu rakamı 700 bin olarak göstermiştir ve ben bu rakamların Soykırım'ı inkar ettiğini ileri sürdüm. Her ne kadar benim iktibas ettiğim rakamların üzerinde olarak Herbert, savaş sonunda 300 bin köle işçi olduğunu ileri sürse de bu rakam bile Örgüt'ünkinin yarısından azdır. Ayrıca Profesör Gunnar Heinsohn gibi Alman akademisyenlerin bu rakamın aşırı olduğunu söylemesi de dikkat çekicidir. Daha sonra ben savaş sonunda hayatta kalan köle işçilerin ancak %25'inin bu gün yaşıyor olduğunu ileri sürdüm. Bu yüzden Alman ekibine dahil bir bağımsız akademisyen tarafından doğrulandı. Doğrusu Örgüt bile bu oranı hesaplarında kullandı. Yine de bilinmeyen bir nedenle Herbert %30-40'lık bir kesimin hala hayatta olduğunu iddia etmektedir.

Herbert daha birçok sorunlu değerlendirme yapar. O, dışardan baskı olmadan Almanya'nın köle işçilere tazminat vermeyeceğini iddia eder. O, SPD - Yeşiller koalisyonunun tarihi sorumluluk duyarlılığını görmezden gelir. Uzun zamandır köle işçilerin avukatlığını yapan Klaus van Munchhauusen'e göre dış baskılar yapılmadan önce tazminat planları vardı.[15] Herbert, Michael Hausfeld gibi avukatların ve onların müşterilerinin Almanlarla yapılan görüşmeler boyunca güzel bağlar kurduğunu yazar. Yine de raporlara göre çeşitli kuruluşların avukatlarının karşılıklı dalavere ve suçlamalarda bulunduğunu görüyoruz. Profesör Maier, Soykırım tazminatına bakan avukatları, onlara yönelik açgözlülük suçlamaları karşısında savunur. Fakat Washington Post'ta çıkan bir ha-

14. Ronal Zweig, German Reparations and the Jewish World (Boulder, Coloardo 1987) sayfa 74.

berde Almanyadaki anlaşma konusunda "Çok yüksek ücret talep eden Amerikalı avukatların sözkonusu fonun yüzde kaçını alacağı bilinmiyor" denildi.[16] İsviçre bankaları davasında Soykırım avukatlarının saati 600 dolara geldi.

Bu arada Dünya Yahudi Kongresi 9 milyar dolar tazminat toplayacağını açıkladı. Bunların alınışı "ihtiyaç sahibi Soykırımzedeler" adınayken, şimdilerde Dünya Yahudi Kongresi bu paranın "bir bütün olan tüm Yahudi halkına" ait olduğunu söylüyor. Tabi bu arada Dünya Yahudi Kongresi durumdan vazife çıkararak kendini "bir bütün olan tüm Yahudi halkının" temsilcisi olarak atadı. Dünya Yahudi Kongresi bir Soykırım vakfının kuruluşunu kutlayacak ve Yahudi örgütlerini ve "Soykırım eğitimini" destekleyerek. Bunun finansmanı "büyük ihtimalle milyarlarca doları" bulan Soykırım tazminatlarından karşılacak. Dünya Yahudi Kongresi henüz hiçbir Soykırımzedeye para dağıtılmamışken kendisine "milyarlarca dolar" kalacağını şimdiden bilmesi de ilginçtir. Hatta daha kimin bunu hakettiği ve kaç kişinin bunu hakettiği bilinmezken. Ya da "milyarlarca doların" kendisine kalacağını önceden bilen Soykırım Endüstrisi "ihtiyaç sahibi Soykırımzedeler" adına para mı sızdırıyor? Soykırım endüstrisi Almanların her bir köle işçi adına verilen 7500 dolarlık tazminat vermesinden yakınmaktadır. "Milyarlarca doların" Alman iddialarının ispat edilmesinde kullanılamayacağı karanlık bir noktadır. Soykırımzedeler çileden çıkmış durumdadır. Ama paniğe gerek yok zaten onlar gala gecesine davet edilmedi.[17]

Eleştirmenler Soykırım Endüstrisinin anti-semitizmi teşvik ettiğini iddia ediyor. Bu kötü haber verdi diye elçinin suç-

15. Eva Schweitzer "Klaus von Munchhawser: "Es geht nicht um die opfer, es gent um Profit" Der Tagesspiegel (14 Haziran 2000).
16. William Drozdiak, "Germany signs Pact to Compensate Nazi Slaves" Washington Post (18 Temmuz 2000).
17. Joan Gralla, "Holocaust Foundation set for Restitution Funds" Reuters (11 Ağustos 2000).

lanmasıdır. Doğrusu muhafazakar Yahudi dergisi *Commentary, Soykırım Endüstrisi'ni* "para için büyük kumar", "her yol mübah ama ahlaksızca", "kendilerini kutsal dava söylemiyle gizliyorlar", "kötü basını boykot et, bazısı hak edilmedi, bazıları ahlaksız para sızdırma amacıyla alındı" vb. tanımlarla mahkum ediyor.[18] Eğer suçlamalar size tanıdık geldiyse bu Soykırım Endüstrisi'nin yaptığı yankıdandır.

Benim kitabım değil Soykırım Endüstrisi'nin köksüz taktikleri anti-semitizmi teşvik etmektedir. Benim kitabım değil, Soykırım Endüstrisi'nin yanıltmaları Soykırım inkarcılığını doğurmaktadır. Der Strumer'daki kötü karikatürlerin nedeni benim kitabım değil Soykırım Endüstrisi'nin Doğu Avrupa'yı ABD ile tehdit etmesidir. Eğer anti-semitizmle mücadele etmek istiyorsanız Soykırım Endüstrisi'ni değil, Soykırım Endüstrisi'ni sansürlemek gerekir.

18. Gabriel Schoenfeld, "Holocaust Reparations - Abrowing Scandal" Commentary, (Eylül 2000).

SOYKIRIM ENDÜSTRİSİ*

Kitaptaki en önemli cümlelerden biri şöyle: "Bir kefaret ödenmesi için işlenen suçun illâ ki tiksindirici bir suç olması gerekmez." Bu ifade beni 'Soykırım Endüstrisi'nin benzer bazı katliamların insanların gözündeki önemini yitirmesine yol açıp açmadığını düşünmeye itti. Bahsettiğim Ruanda ve Bosna gibi örnekler. Bazı Yahudi din adamları buralarda işlenen insanlık suçlarının Soykırım olarak anılmasına içerlemişlerdi. Soykırım kelimesinin politik bir tanımı var mıdır? Bu tanım bahsettiğimiz endüstrinin çalışmasına nasıl yardımcı olur?

Soykırım dogmasının merkezindeki unsurlardan birisi Nazi soykırımının 'eşsiz' olduğu inancıdır. Yahudilerin İkinci Dünya Savaşı'nda tarihte bir benzeri daha olmayan bir felâket yaşadıklarına inanılır. Bu iddiayı destekleyecek hiçbir bulgu yoktur oysa. Evet, kabul etmek gerekiyor ki, Nazi soykırımının belli bazı yönleri son derece 'özel'di: toplu imha merkezleri buna bir örnek olarak gösterilebilir. Fakat aynı uygulamalardan Çingeneler ve özürlüler de fazlasıyla nasiplerini almışlardı. Ve unutmamak gerekir ki, diğer toplu imha hareketlerinde de benzer 'kendine özgü'lükler vardır. Örneğin atom çağını başlatan olay Hiroşima'dır. Oysa Soykırım dogması kendi kategorisinin tek örneği olduğunu düşünür ve diğer insanların çektikleri zulümlerle karşılatırılmak istemez.

---

* Bu röpörtaj Gerçek Hayat dergisinin 15 Aralık / 21 Aralık tarihli nüshasından genel yayın yönetmeninin izniyle alıntılanmıştır.

Dahası, Soykırım'ı başka bir soykırımla kıyaslamak bile onu inkar etmekle eş değer tutulur. Bu tutum gerçekle hiçbir alakası olmayan tamamıyla ideolojik bir tutumdur. Telaffuz edilmeyen mesaj şudur aslında: Yahudiler son derece kendine özgü bir zulme uğradılar, dolayısıyla özel ahlaki bir muafiyetleri olmalıdır. Daha da özele inildiğinde bunun anlamı şudur: İsrail geleneksel ahlaki standartlarla değerlendirilmemelidir.

Kitabınızda şöyle diyorsunuz: "Soykırım endüstrisi Almanya'ya, hem ahlaki hem de resmi açıdan Yahudi köle işçileri tazmin etme sorumluluğunu yüklemiştir." Evet, daha sonra da değindiğiniz gibi, Alman toplama kamplarının hâlen hayatta olan kurbanlarına tazminat ödendi, hatta bu kurbanlardan bazıları Alman hükümetinden bütün yaşamları boyunca maaş aldılar. Peki, Soykırım Endüstrisinin uluslararası hukuk üzerinde büyük bir etki yaptığını ve belki de savaş tazminatı anlayışımızda yeni bir örnek meydana getirdiğini söylemek mümkün mü? Soykırım Endüstrisinin ürettiği bu resmi paradigmaların hakları ihlal edilmiş diğer gruplar tarafından da kullanılabileceğine inanıyor musunuz? Bütün bu paradigmalar soykırımlara karşı bir kalkan görevi görebilir mi?

Alman hükümeti 1950'lerden beri onlarca milyar dolar savaş tazminatı ödedi. Zaten bu bile diğer mağdur gruplar için bir örnek teşkil edebilir. Fakat burada esas önemli olan gözlerimizin önündeki bu örnek değil. Önemli olan güç. Vietnam hiçbir savaş tazminatı alamadı, çünkü güç Amerika'nın elindeydi. Dahası, Amerika'da gündeme gelen tek ahlaki sorun Vietnamlıların kendi yaptıklarından dolayı özür dileyip dilemeyecekleri sorusu olmuştur. Buradan çıkan sonuç şu: bugünkü soykırım tazminatı anlaşmaları geçmişteki günahların bir kefareti olmak gibi bir fonksiyon icra etmiyor. Bütün bu anlaşmalar bir dolandırıcılıktan başka bir şey değil-

ler. Mesela Soykırım Endüstrisinin İsviçre bankalarından talep ettiği meblağlar ya tamamıyla yanlıştır ya da gerçek bir riyakarlık örneğidir. Dahası, Avrupa hükümetlerinin ödedikleri bu paraların çok büyük bir kısmı Soykırım kurbanlarına değil çeşitli Yahudi organizasyonlarının kasalarına gidiyor.

Bugün pek çok kişi, Yahudilerin bütün bir yazılı tarihleri boyunca Avrupa'da kötü muamele ve zulüm görmüş oldukları gerçeğinden yola çıkarak, İsrail'in Yahudiler için 'güvenli bir sığınak' olarak kurulmuş olduğuna inanır. Diğerleri de, İsrail'in bugün belki de bilinçaltımıza kazınmış olan "Yahudilerin kendilerine ait bir toprağa sahip olmaları gereken ve uluslararası toplumun uymakla yükümlü olduğu ahlaki ve kanuni yükümlülüklerden muaf bir 'seçilmiş halk' olduğu" inancından yola çıkarak kurulmuş olduğunu söylüyor. Kitabınızda Charles Silberman'ın A Certain People: American Jews and Their Lives Today [Belli Bir Halk: Bugünün Amerikan Yahudileri ve Yaşamları] adlı kitabından yaptığınız alıntılarla bu Yahudi üstünlüğü meselesine de biraz değiniyorsunuz. Silberman'ın şu sözlerini iktibas etmişsiniz: "Eğer Yahudiler bu üstünlük iddiasından tamamıyla vaz geçselerdi normal bir insan seviyesinin de altına düşerlerdi" ve "bastırmak için ne kadar uğraşırlarsa uğraşsınlar Yahudilerin üstünlük fikrinden tamamıyla arınmaları son derece zordur." Sizce İsrail bir 'güvenli sığınak' mı yoksa bir 'ırkçı devlet' mi? Neden hem medeni kanunlarında ve hem de ahlaki prensiplerinde ırksal ve dinsel ayrımcılığa karşı çıktığı söylenen Birleşik Devletler 'sadece Yahudilere ait' bir devlet fikrine arka çıkıyor?

İsrail'i Yahudiler için bir güvenli sığınak olarak kabul etmek zor. Samimi olmak gerekirse, bugün dünya üzerinde Ya-

hudilerin kendilerini güvenlikte hissetmeyecekleri pek az yer vardır. Eğer Amerika bir gün İsrail'in kendisi için bir sorumluluk teşkil etmediğini karar verir ve İsrail'le olan bağlarını koparırsa, orada yaşamakta olan Yahudilerin kaderleri daha da büyük bir tehlike içine girecektir: bunun sebebi bütün bir dünyanın Yahudileri öldürmek istemesi -ki bu Soykırım dogmasının bir parçasıdır- değil, İsrail'in izlediği politikalarla kendini bütün dünya toplumlarından uzaklaştırmış olmasıdır. Temelde Birleşik Devletler İsrail'i destekler çünkü milli çıkarları bunu gerektirir. 1967 yılından önce Birleşik Devletler'in İsrail'le bugün olduğu kadar yakın ilişkileri yoktu. (İsrail'in o yıllardaki hamisi Fransa'ydı, ç.n.) İsrail'in Haziran 1967 savaşında önemli bir askeri güç olduğunu kanıtlamasından ve Amerika'nın Üçüncü Dünya Arap türedilerini yeni bir düzenlemeye sokmaya karar vermesinden sonra Birleşik Devletler İsrail'i stratejik açıdan önemli görmeye başlamıştır. Kuşkusuz, meşhur Yahudi Lobisi gibi bazı başka faktörler de vardır, ama ben esas unsurun strateji olduğunu düşünüyorum.

Başkan Clinton'un Soykırım Endüstrisine yaptığı katkılara ve İsrail'e verdiği 'kayıtsız şartsız desteğe' değinelim biraz da. Sizce bu tamamıyla politik bir tavır mı, yoksa Clinton da Soykırım Endüstrisinin o yılların gençlerine yönelik sempati kampanyalarının bir kurbanı mı? Bu konuda daha da objektif düşünebilecek bir kuşağın gelecekte varolabileceğini düşünüyor musunuz?

Clinton yönetiminin Soykırım Endüstrisinin bir askeri gibi kullanılmasına neden göz yumduğu sorusunun cevabı pek net değil. Düz bir mantıkla düşünürsek, dünya Yahudi Kongresi'ne verilmek için milyarlarca dolar toplama uğruna Birleşik Devletler hükumetinin İsviçre'nin uluslararası arenadaki statüsü ile oynaması, Almanya'dan uzaklaşması, Polonya'yı tehdit etmesi ve bunun gibi tavırları Amerikan çıkarları ile örtüşmüyor. Uygun bir açıklama Clinton yönetiminin, Demokrat Parti'nin Edgar Bronfman (ki kendisi Dünya Yahudi

Kongresi'nin başkanıdır) gibi finansörlerine olan minnet borcunu ödemesi olabilir. Benzer bir açıklama da Yahudi oylarını kendi tarafına çekme niyetidir. Fakat bütün bu saydıklarım spekülasyonlardan ibaret. Konuyu sistematik bir biçimde araştırmadım.

Soykırım Endüstrisi retoriği Filistinliler ile Filistin Topraklarındaki Yahudiler arasındaki ilişkileri nasıl etkiledi? İsrail devletinin karakteri ile Soykırım mantalitesi arasında benzerlikler görüyor musunuz? Soykırım Endüstrisi barış için bir engel teşkil ediyor mu?

Soykırım İsrail devletinin elinde Filistinlilere karşı gerçekleştirdiği savaş suçlarını meşrulaştırmasını sağlayacak tek ideolojik silahtır. Eğer bu Soykırım silahı olmasaydı, İsrail politikalarının savunulmazlığı açıkça günyüzüne çıkacaktı. Filistinliler diğer işgal altındaki halklardan tamamıyla farklı ahlaki normlara sahipler. London Observer'ın başyazısında geçen günlerde değinildiği gibi, "eğer Filistinliler zenci olsalardı bugün İsrail devleti ekonomik yatırımlara maruz parya bir devlet olurdu... İsrail'in Batı Şeria'daki kurumlaşması ve yerleşimleri bir apartheid politikası olarak kabul edilecekti." (15 Ocak 2000) İsraillilerin (ve Amerika'daki Yahudi destekçilerinin) Soykırım silahı ile baştan çıkarıldığına hiç kuşku yok. Dahası, Soykırım bilincinin Yahudiler üzerindeki etkisi tamamıyla olumsuz olmuştur. Bu bilinç Yahudilerin sahip oldukları küstahça kibrin, sorumsuzluk duygusunun (Kimse bizim çektiğimiz acıları çekmedi... kimsenin bizim hakkımızda bir hüküm verme hakkı yok) ve paranoyanın (bütün bir dünya Yahudileri öldürmek istiyor) tek sebebidir.

Yahudi topluluklarının rebabilitiasyonu için toplanan paraların 'düzenli bir şekilde Arap dünyasındaki Yahudi cemaatlerine kanalize edildiğini' söylediniz. Bu para nasıl kullanıldı? Bu paranın tam olarak ne kadar bir kısmının bu cemaatlere ulaştığını biliyor musunuz? Bu paranın aynı za-

manda Doğu Avrupa'dan gelen Yahudi göçünü finanse etmek için kullanıldığını söylüyorsunuz. Bu göç esas olarak Batı'ya mıydı yoksa İsrail'e miydi?

Soykırım tazminatı olarak ödenen paraların Yahudi organizasyonlarınca nasıl kullanıldığını tam olarak değerlendirmek zor. Büyük kısmının Arap dünyasındaki (Kuzey Afrika ve diğer bölgelerdeki) Yahudi cemaatlerine gittiği söyleniyor. Buralara gönderilen bu paralara ne olduğunu söyleyemem. Diğer büyük bir kısmın da Doğu Avrupa'daki Yahudi cemaatlerine ayrıldığı ve burada göçlerin finanse edilmesi gibi bir amacın olduğu iddia ediliyor. Bu göçlerin ne zaman gerçekleştiği -ve dahası sözkonusu paraların bu göçleri finanse etmek için kullanılıp kullanılmadığı hususu- hâlâ pek net değil. Bu Yahudi organizasyonları kapalı kutulara benzerler.

Bu noktada Endüstriyle ilgili öncelikle ilgilendiğiniz konular neler? Sizce olumsuz etkileri tersine çevirebilir mi?

Bu kitabı yazarken esas amacım Nazi soykırımını ahlaki ve tarihsel bir sorgulama çerçevesinde rasyonel olarak ele almaktı. Nazi soykırımı Soykırım Endüstrisinin elinde bir silah olarak kullanıldığı sürece bu tarihsel tecrübeden bir şeyler öğrenebilmek imkansızdır. Son yıllarda Soykırım Endüstrisi Nazi soykırımını Avrupa'yı karıştırmak için bir araç olarak kullanmaya başladı. Böylelikle Soykırım Endüstrisi Avrupa'daki antisemitizmin en büyük kışkırtıcısı haline geldi. Dahası, tazminat rakamlarını artırmak için soykırımdan kurtulanların sayısını sürekli artıran Soykırım Endüstrisi bugün Soykırım'ı reddeder bir noktaya geliyor. Rahmetli annem şöyle derdi: "Eğer Soykırım'dan sağ olarak kurtulduğunu söyleyen herkes doğruyu söylüyorsa bu Hitler kimleri öldürdü?"

Tekrar Filistin'deki Yahudiler ile Araplar arasındaki ilişkinin doğasına dönecek olursak, devam eden çatışmada dinin rolünü de hesaba ka-

tarak, Soykırım dogması bağlamında kutsal bölgelerle ilgili egemenlik haklarının önemi hakkında yorumunuz nedir?

Belki biraz safça gelecek ama İsrail ile Filistin arasındaki çatışmada dinin bu kadar belirleyici bir rol oynadığına inanmıyorum. Bu, yerli halk ile onları yerlerinden etmek isteyen yabancı yerleşimciler arasındaki klasik çatışmanın açık bir örneği. İngiliz yönetimindeki Filistin'nin büyük bölümünde -ki bu bölüm daha sonra İsrail toprakları olan %80'lik bölümdür- yerleşimciler başarılı oldular ve bugün bölgedeki çatışma bir haklar çatışmasına dönüşmüş durumda: İsraillilerin işgal hakkı ve bunun karşısında da Filistinli mültecilerin geri dönme hakkı. Batı Şeria ve Gazze'de ise hâlen tarihsel sürecin belirli bir noktasında bulunuyoruz. Yahudi yerleşimciler daha tam olarak kök salamadılar; ve yerli Filistin halkı da daha tamamen sürülemedi. Her halükarda, çatışmanın doğru ve yanlışları hakkında yargıda bulunulurken rasyonel kriterlerin kullanılması gerektiğini düşünüyorum. İsraillîler köktendinci ve irrasyonel argümanlarla bu savaşı mistikleştiriyorlar. Eğer bu argümanları doğru olarak kabul edecek olursak, adalet temelinde rasyonel bir çözüme ulaşmamız imkansızlaşır. Ve güç tek karar mekanizması haline gelir. Büyük oranda galip taraf olmasından aldığı güçle İsrail savaşı irrasyonel ve dinsel argümanlarla açıklamaya devam ediyor.

Bu mülakat için size çok teşekkür ederim.

Ben de teşekkür ederim.

(İngilizceden tercüme eden:

Yusuf Said Müftüoğlu)